NOVÉ KURIKULUM

2

R. Titková | T. Bulejová | A. Kulichová

SLOVENSKÝ JAZYK

pre druhákov s BODKOU

METODICKÉ KOMENTÁRE

Autorky ©
PaedDr. Renáta Titková
Mgr. Terézia Bulejová
Mgr. Angela Kulichová

Recenzentka
PaedDr. Darina Bačová, PhD.

Manažérka projektu
Mgr. Terézia Bulejová

Šéfredaktor
Mgr. Walter Hirschner

Vydalo ©
Vydavateľstvo AITEC,
Bratislava

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovať bez súhlasu majiteľa práv.

Vydavateľstvo AITEC venuje maximálnu pozornosť procesu prípravy svojich titulov od prvého rukopisu až po tlač. Napriek tomu sa môžu nájsť nedostatky, o ktorých sa od vás radi dozvieme. Vaše pripomienky nám píšte na adresu redakcia@aitec.sk.

Dielo neprešlo jazykovou úpravou.

V diele sú použité ukážky z diela: R.Titková a kol.: **Slovenský jazyk pre druhákov s BODKOU** – pracovná učebnica, 1. časť, 2. časť

aitec
vydavateľstvo

OBSAH

1 Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia podľa nových Vzdelávacích štandardov 2

1.1 Podoblasť – Vyučovanie prvého jazyka 2

1.2 Ciele podoblasti vyučovania prvého jazyka 3

1.3 Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra pre 1. cyklus 3

1.4 Ciele vzdelávania pre 1. cyklus 3

2 Koncepcia pracovnej učebnice Slovenský jazyk pre 2druhákov s BODKOU 4

2.1 Ukážky strán pracovnej učebnice 6

2.2 Použité piktogramy a štruktúrne prvky v pracovnej učebnici 6

2.3 Ukážky strán, piktogramy a štruktúrne prvky Bodkinho doplnkového zošita 8

3 Jazykové javy v 2. ročníku – naše odporúčania 9

4 Pravopis 10

4.1 Možnosti práce s pravopisnými cvičeniami 10

4.2 Písanie diktátov 11

4.3 Návrhy diktátov 12

4.4 Upravené diktáty pre žiakov so ŠVVP 13

5 Metodické komentáre 16

5.1 Pracovná učebnica – 1. časť 16

5.2 Pracovná učebnica – 2. časť 144

1 Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

Vzdelávacie štandardy charakterizujú vzdelávaciu oblasť ***Jazyk a komunikácia*** ako oblasť, ktorá „zohráva dôležitú úlohu pri rozvíjaní jazykovej a komunikačnej gramotnosti žiaka, ktoré ho pripravuje na proces vzdelávania a následne na pracovnú a životnú sebarealizáciu. Učenie sa jazykov žiakovi pomáha aj pri osobnostnom, sociálnom a kultúrnom rozvoji. Ovládanie jazyka alebo viacerých jazykov je v dnešnej informačnej a globalizovanej spoločnosti nevyhnutným predpokladom spoločenského a pracovného uplatnenia človeka.“ (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 1)

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia sa člení na tri ďalšie podoblasti:
1. vyučovanie prvého jazyka;
2. vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka;
3. vyučovanie cudzích jazykov.

„Všetky tri podoblasti vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia prispievajú k rozvíjaniu jazykovej a komunikačnej gramotnosti, ktorá zahŕňa spôsobilosť porozumieť, vyjadriť a interpretovať fakty, pojmy, pocity a názory hovoreným a písaným jazykom, využívajúc aj vizuálne, audiovizuálne a digitálne materiály v rôznych kontextoch.“ (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 1)

Pre získanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti sú základnými piliermi komunikačné činnosti: ***interakcia***, ***produkcia*** a ***recepcia***.

1.1 Podoblasť – Vyučovanie prvého jazyka

Do tejto podoblasti spadá vyučovanie predmetu slovenský jazyk a literatúra a jazyky národnostných menšín. Vzhľadom na špecifiká vyučovacieho predmetu prvého jazyka sa všeobecné komunikačné činnosti (interakcia, produkcia, recepcia) rozširujú a spresňujú, a preto sa členia na päť komponentov: ***komunikačná interakcia***, ***hovorená produkcia***, ***písaná produkcia***, ***vecná recepcia***, ***zážitková recepcia***. „Vo všetkých piatich komponentoch sa funkčne uplatňujú jazykové znalosti žiaka, rozvíja sa jeho gramotnosť a formuje jeho jazyková kultúra.“ (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 6)

Komunikačná interakcia – rozvíjame schopnosti žiakov vecne a sociálne primerane vstupovať do medziľudskej komunikácie a rešpektovať pritom komunikačného partnera. Dbáme na uplatňovanie zásad kooperácie a zdvorilosti v rôznych komunikačných situáciách. Uplatňujeme sociokultúrne zvyklosti a rozvíjame argumentačné zručnosti žiakov.

Hovorená produkcia – rozvíjame schopnosti žiakov tvoriť rôzne žánre hovoreného textu a vyjadrovať rozličné komunikačné zámery. Dôležité je aj aktívne počúvanie hovoreného prejavu a jeho porozumenie. Hovorený text kombinujeme aj s obrazovou zložkou. Pripravujeme žiakov na kultivovanú verejnú komunikáciu a na využívanie žánrov hovoreného textu na rôzne účely.

Písaná produkcia – rozvíjame schopnosti žiakov tvoriť rôzne žánre písaného textu a vyjadrovať rozličné komunikačné zámery. Zdôrazňujeme význam a účel písaného textu. Dôležitý je nielen samotný proces písania textu, ale aj osvojovanie si postupov a stratégií tvorby písaného textu, vrátane uplatňovania pravopisných pravidiel. Písaný text kombinujeme aj s obrazovou alebo zvukovou zložkou. Pripravujeme žiakov na funkčné a kultivované využívanie písania v rôznych komunikačných situáciách a pri vzdelávaní.

Recepcia vecných textov – recepcia rôznych žánrov čítaného a počúvaného textu, pri ktorej ide o získanie, spracovanie a vyhodnotenie (explicitné aj implicitné) informácií. Sledujeme úspešnosť porozumenia textu žiakmi. Pripravujeme žiakov na analýzu informácií, ich kritické hodnotenie a na samostatné učenie sa z textu.

Recepcia umeleckých textov – získanie emocionálno-estetickej skúsenosti s literárnym textom. Čítanie a počúvanie literárnych textov, uvažovanie o nich, reflexia a tvorivá práca s nimi – budovanie čitateľského sebavedomie. Pôsobíme na emocionálny, morálny a hodnotový rozvoj žiakov.

Všetky tieto komponenty obsahujú jazykové učivo. Poznávanie jazyka a jazykového systému je len oporou pri komunikačnom, kognitívnom, osobnostnom, sociálnom a kultúrnom rozvíjaní žiakov. Neuplatňuje sa formálny prístup, t. j. izolované jazykové učivo bez komunikačného kontextu, ale funkčný prístup, pri ktorom sa jazykové javy preberajú do takej miery a takým spôsobom, ako to vyžaduje napĺňanie komunikačných a vzdelávacích potrieb žiaka. Dôležité je postupné rozvíjanie čitateľskej a pisateľskej gramotnosti žiakov. Osvojovanie základov čítania a písania v prvom vzdelávacom cykle nadväzuje na skúsenosti dieťaťa s počúvaním, prezeraním alebo grafickým znázorňovaním textov v predškolskom veku. Úlohou vyučovania prvého jazyka je formovať žiaka ako kultivovaného používateľa jazyka, ktorý rešpektuje sociokultúrne zvyklosti, chápe jazykovú a kultúrnu rozmanitosť a rešpektuje používateľov iných jazykov a príslušníkov iných kultúr a zároveň kultivovať žiaka ako recipienta literárneho textu a iných druhov umenia. (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 4)

Členenie vyučovacieho predmetu na komponenty a dôraz na ich úzke prepojenie nahrádza doterajšie členenie predmetu na tri zložky (jazyk, komunikácia a sloh, literárna výchova).

1.2 Ciele podoblasti vyučovania prvého jazyka (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 5)

- Uplatňovať vecnú a sociálne primeranú komunikačnú interakciu, rešpektovať pritom komunikačného partnera a sociokultúrne zvyklosti.
- Rozlišovať jazykové variety a používať ich primerane situácii a funkcii komunikácie.
- Používať čítanie a písanie v rôznych komunikačných a vzdelávacích kontextoch.
- Získať vzťah k čítaniu a k písaniu textov, stať sa samostatným a aktívnym čitateľom a pisateľom.
- Vyjadrovať obsahy a komunikačné zámery prostredníctvom rôznych žánrov hovoreného a písaného textu.
- Porozumieť rôznym žánrom počúvaného a čítaného vecného textu, získané informácie využiť pri vzdelávaní a sebarozvoji.
- Získať základné znalosti o jazykovom systéme a o fungovaní jazyka v komunikácii a uplatniť ich v praktickej komunikácii.
- Porozumieť rôznym literárnym textom, interpretovať ich a na základe estetického prežitia textu formovať svoje postoje, hodnoty a osobnosť.
- Orientovať sa v tlačených a digitálnych médiách, rozlišovať spoľahlivosť a hodnovernosť informácií a informačných zdrojov, vrátane textov generovaných AI.
- Získať základné argumentačné zručnosti a používať ich v diskusiách na aktuálne spoločenské témy a pri riešení problémov.
- Upevňovať si pozitívny vzťah k materinskému jazyku a k iným jazykom, uvedomovať si národnú, kultúrnu a individuálnu hodnotu jazyka.

1.3 Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra pre 1. cyklus

„Hlavným cieľom 1. cyklu je vytvárať základy čitateľskej a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské a pisateľské návyky žiaka a formovať ho ako čitateľa a pisateľa.“ (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 9)

1.4 Ciele vzdelávania pre 1. cyklus (Vzdelávacie štandardy, VO Jazyk a komunikácia, s. 9 – 10)

- Viesť jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
- Vyjadriť myšlienky, predstavy a emócie v hovorenom texte.

- Vyjadriť myšlienky, predstavy a emócie v písanom a v obrazovo-písanom texte.
- Počúvať a čítať primerané vecné texty.
- Orientovať sa v nesúvislých a obrazovo-písaných textoch.
- Počúvať a čítať primerané umelecké texty.
- Identifikovať v texte explicitné informácie a vyvodiť z textu základné implicitné informácie.
- Sledovať vlastné porozumenie textu.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu primerané jazykové znalosti a osvojené pravopisné pravidlá.

2 Koncepcia pracovnej učebnice Slovenský jazyk pre druhákov s BODKOU

Slovenský jazyk pre druhákov s BODKOU – pracovná učebnica (ďalej PU):

- **je koncipovaná** v súlade v súlade s **novým Štátnym vzdelávacím programom** a zohľadňujú všetky požiadavky vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia. Rozvíja jazykové kompetencie, čitateľskú gramotnosť a vyjadrovacie schopnosti, tvorivé myslenie a predstavivosť, sociálno-emocionálne zručnosti, spoluprácu a samostatnosť. Dôraz sa kladie na funkčné osvojovanie jazyka cez praktické situácie.
- **zohľadňuje** všetky požiadavky potrebné na osvojenie základných a nevyhnutných vedomostí a zručností, ktoré vyplývajú z edukačných cieľov vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia, konkrétne z vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra v 1. cykle;
- **integruje** učebnicu a pracovný zošit do jedného funkčného celku, ktorý prihliada na moderné trendy vo vyučovaní, umožňuje efektívnejšiu prácu žiakov a učiteľov;
- **obsahuje** motivačnú časť s otázkami a úlohami, ktoré rozvíjajú čítanie s porozumením, predstavivosť, komunikačné zručnosti a vyjadrovacie schopnosti žiakov, oblasť recepcie. Prostredníctvom motivačného textu a zaujímavých úloh žiaci skúmajú, vyvodzujú a precvičujú si jazykové javy a pravidlá, ktoré si osvojujú a zdokonaľujú pomocou ústnej aj písomnej produkcie;
- **kladie dôraz na všetkých päť komponentov** (komunikačná interakcia, hovorená a písaná produkcia, vecná a zážitková recepcia) pomocou tematicky premyslených a spracovaných strán, ktoré ponúkajú rôznorodé úlohy na osvojovanie, precvičovanie a upevňovanie učiva;
- ponúka priestor na **sebahodnotenie** reflexiu, opakovanie a zhodnotenie. Žiaci sú vedení k zodpovednosti za svoj pokrok, učia sa reflektovať svoje silné stránky a oblasti, v ktorých sa môžu zlepšovať. Sebahodnotenie formou hviezdičiek, opakovacie úlohy, záverečné „vedomostné domčeky“ im pomáhajú budovať si zdravé sebavedomie a zodpovednosť za vlastné učenie.
- strieda **rôzne formy práce** – žiaci pracujú samostatne, vo dvojiciach, v skupinách alebo spoločne, pretože každá forma práce má svoje výhody a nevýhody. Je im poskytnutý priestor aj na samostatné objavovanie jazykových a pravopisných javov.

  Výhody samostatnej práce:
  - rozvoj nezávislosti – žiaci sa učia pracovať samostatne, čo podporuje ich nezávislosť a schopnosť riešiť problémy bez pomoci,
  - individuálne tempo – každý žiak môže pracovať vlastným tempom, čo je výhodné pre tých, ktorí potrebujú viac času na pochopenie učiva,
  - zameranie na osobné ciele – samostatná práca umožňuje žiakom sústrediť sa na svoje vlastné ciele a záujmy.

  Nevýhody samostatnej práce:
  - obmedzená sociálna interakcia – žiaci majú menej príležitostí na spoluprácu a komunikáciu so spolužiakmi, čo môže ovplyvniť ich sociálne zručnosti,
  - menej podnetov – pri samostatnej práci môžu žiaci prísť o rôzne perspektívy a nápady, ktoré by získali pri práci v skupine,
  - vyššia náročnosť pre niektorých žiakov – niektorí žiaci môžu mať problémy s motiváciou a organizáciou pri samostatnej práci.

  Výhody spolupráce:
  - rozvoj sociálnych zručností – spolupráca podporuje komunikáciu, tímovú prácu a schopnosť riešiť konflikty,
  - väčšia kreativita – práca v skupine umožňuje zdieľanie nápadov a perspektív, čo môže viesť

k inovatívnym riešeniam,
- podpora a motivácia – žiaci sa môžu vzájomne podporovať a motivovať, čo môže zvýšiť ich angažovanosť a záujem o učivo.

Nevýhody spolupráce:
- možné konflikty – práca v skupine môže viesť k nezhodám a konfliktom medzi žiakmi,
- nerovnomerné rozdelenie práce – niektorí žiaci môžu byť menej aktívni a spoliehať sa na ostatných, čo môže viesť k nerovnomernému rozdeleniu práce,
- závislosť na skupine – niektorí žiaci môžu byť príliš závislí na skupine a mať problémy s prácou samostatne.

Prierezové gramotnosti podľa ŠVP sú v PU integrovane zakomponované a prepojené (občianska gramotnosť, AI a digitálna gramotnosť, finančná gramotnosť, environmentálna gramotnosť, sociálna a emocionálna gramotnosť). Toto prepojenie je prirodzené a hravé. Prostredníctvom tém, textov, úloh a aktivít sa u žiakov rozvíja komplexné vnímanie sveta.

Motivačné autorské texty od obľúbenej detskej spisovateľky Diany Mašlejovej sú blízke veku a záujmom žiakov. Majú literárnu hodnotu, rozvíjajú fantáziu, tvorivé myslenie a jazykové vyjadrovanie žiakov. Pomáhajú vytvárať asociácie na jednoduché zapamätanie si preberaného učiva a zároveň slúžia ako vstupná motivácia. Obsahom príbehov sú témy zo života detí, rodiny, prírody a spoločnosti, z detského sveta fantázie a rozprávok. Upriamujú pozornosť žiakov na spoluprácu, vzájomnú pomoc, kamarátstvo a toleranciu. Žiaci sa učia ľahšie, efektívnejšie a trvácnejšie, keď si učivo spájajú s príbehom, zážitkom, s niečím im blízkym. **Zámerom** motivačných textov **je podporiť základy čitateľskej a pisateľskej gramotnosti** v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiakov, čo je **hlavným cieľom** Vzdelávacích štandardov vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra **pre 1. cyklus.**

Sprievodnými postavičkami vo všetkých PU sú traja kamaráti **Bodka**(dôsledná a rozvážna), **Otáznik** (zvedavý, veľa sa pýta) a **Výkričník** (múdry a sebavedomý). Tieto interpunkčné znamienka „ožili“, odišli zo šlabikára a pomáhajú žiakom lepšie pochopiť jazykové javy, udržiavajú ich pozornosť a dodávajú výučbe **zábavno-edukačný charakter**.
Pri práci s PU odporúčame používať malý linajkový zošit určený pre druhákov, do ktorého si žiaci vypracúvajú niektoré cvičenia a úlohy z PU.

K titulu patrí elektronická verzia metodickým komentárov, vzorové riešenia, TVVP a audio nahrávky motivačných textov. Metodické materiály obsahujú odporúčania na úpravu úloh pre žiakov so ŠVVP a návrhy ďalších aktivít. Pracovné listy sú spracované v dvoch verziách – pre intaktných žiakov a pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Nedeliteľnou prílohou PU je **Bodkin doplnkový zošit**. Je spracovaný v **súlade so Štátnym vzdelávacím programom** a zohľadňuje všetky požiadavky vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia.
Zošit patrí k pracovnej učebnici a kopíruje jej štruktúru – každá kapitola obsahuje doplnkové úlohy a cvičenia, ktoré pomáhajú žiakom precvičiť, zopakovať a upevniť si preberané učivo. Na konci každej kapitoly sa nachádza pravopisná doplňovačka, ktorá vychádza z cvičenia v učebnici. Môže slúžiť aj ako príprava na diktát. Zošit je vhodný aj pre žiakov so ŠVVP. Zadania a úlohy pre nich upravované tak, aby zvládli pracovať v pokoji a bez stresu, no zároveň udržali pracovné tempo s ostatnými spolužiakmi a mohli tak zažiť pocit úspechu.

Na poslednej strane 1. a 2. časti PU sa nachádza „domček vedomostí“. Slúži na zopakovanie teoretických poznatkov preberaných v 1. a 2. polroku školského roka. Zadná, vnútorná strana obálky obsahuje prstové postavičky troch kamarátov. Domček a prstové postavičky môžu po vystrihnutí slúžiť ako pomôcka na zavedenie dramatizácie na hodinách slovenského jazyka a zároveň ako podpora rozvoja kreativity a fantázie žiakov.

Súčasťou obálky je tzv. záložka. Obsahuje stručný prehľad prebraných javov, a preto slúži najmä ako pomôcka pri vypracúvaní úloh. Žiaci ju môžu použiť aj na založenie – označenie strany PU, s ktorou práve pracujú. Na konci oboch polrokov si môžu záložku podľa pokynov vystrihnúť, zlepiť a preniesť do nasledujúceho ročníka.

2.1 Ukážky strán pracovnej učebnice

DVOJHLÁSKY

1

Náš kamarát snehuliak

Keď druháci vyšli po vyučovaní z triedy, krajina bola pokrytá bielou perinou.
„Je tu prvý sneh!" radostne zvolal ?.
„Postavme si snehuliaka," navrhol Šimon.
Deti natešene prikývli. Z ničoho nič sa z kríka vynorili štyri *dvojhlásky*.
„A vy ste kto?" opýtal sa zvedavý ?.
„Ahoj, som *dvojhláska ia*. Spriadať plány je moja záľuba."
„Čau, ja som *dvojhláska ie*. Nesiem vám vetvičky, z ktorých spravíme snehuliakovi ručičky."
„Ja som *dvojhláska iu*. Našla som najkrajšiu mrkvu na jeho nos."
„A ja som *dvojhláska ô*. Keď môžem, rada vám so snehuliakom pomôžem."
Druháci sa novým kamarátom potešili a spoločne začali stavať snehuliaka.
„Náš prvý snehuliak! Ten je ale krásny! Budeme sa z neho dlho tešiť!"

2

1 Prečítaj text. Odpovedz na otázky.
- Kto prišiel druhákom pomôcť so stavaním snehuliaka?
- Z čoho spravili snehuliakovi ruky a z čoho nos?
- Čo znamená slovné spojenie *spriadať plány*?
- Ktoré hry sa hrávaš v zime vonku? Vyber si jednu hru a opíš ju.

2 Vymysli a polož spolužiakom dve otázky, ktoré súvisia s textom.

3 Porozmýšľaj a povedz, ako inak by sa príbeh mohol volať.

3

4 Rozprávajte sa o tom, prečo je dobré navzájom si pomáhať.

5 a) Vypíš z úvodného textu štyri slová s *dvojhláskami*. Každé slovo musí obsahovať inú dvojhlásku.

b) Slová prečítaj. Zakrúžkuj v nich *dvojhlásky*. Porozmýšľaj a povedz, prečo im hovoríme dvojhlásky.

44 DVOJHLÁSKY

4

Opakovanie: DVOJHLÁSKY

1 Prečítaj slová. Povedz a napíš slovo s *dvojhláskou*, ktoré ti pri nich napadne.

sneh
kapor
hviezda
darček
december
jedlička

V _____

2 Doplň do slov chýbajúce *dvojhlásky*. Text prečítaj.

Už n___koľko rokov za sebou preb___ha na Slovensku dobrovoľná zb___rka *Krabičky plné lásky*. Milé darčekové krabičky zb___rajú ľud___ z obč___nskeho združen___ ešte v predv___nočnom období, aby na V___noce mohli potešiť d___chodcov, ktorí sú osamelí. Do malej krabice od topánok m___žete pribaliť n___čo sladké, n___čo slané, n___čo mäkké, n___čo teplé, n___čo voňavé, n___čo na zábavu a n___čo zo srdca.

5

3 Rozprávajte sa o texte v úlohe 2 a o významoch slov *dobrovoľníctvo, darcovstvo, charita, zbierka*. Povedzte, či ste sa s danými slovami stretli a kde.

4 Pracujte vo .
Napíšte do každej krabičky názov darčeka, ktorým by ste niekoho potešili. Pokúste sa použiť aj slová s *dvojhláskami*.

5 Porozmýšľaj a povedz, čo môžeš darovať rodičom na Vianoce. Má to však jeden háčik. Darček nesmie stáť ani cent.

6 PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Mama pečie vianočku. Vierka a Gabriel jej pomáhajú. Do cesta zamiešajú hrozienka. Potom Gabriel utrie stôl. Vierka naň prestrie obrus. Upečená vianočka má najkrajšiu vôňu. Najlepšiu chuť jej dodá maslo a džem.

6

52 DVOJHLÁSKY

1 Motivačný text
2 Otázky na prácu s textom
3 Úlohy na prácu s preberaným učivom
4 Strana určená na opakovanie preberanej témy
5 Použité piktogramy v úlohách
6 Sebahodnotenie žiakov

2.2 Použité piktogramy a štruktúrne prvky v pracovnej učebnici

Práca vo dvojiciach/v skupinách – piktogram dvoch hlavičiek – vyskytuje sa pri náročnejších úlohách, pri ktorých sa odporúča vzájomná spolupráca, kooperácia žiakov.

Rozprávajte sa spolu – piktogram hlavičiek otočených k sebe – označuje úlohy, ktoré slúžia na vzájomnú diskusiu, rozhovor žiakov.

Práca v malom zošite – piktogram modrého zošita – informuje o tom, aby žiaci úlohu/časť úlohy vypracovali do malého linajkového zošita určeného pre druhý ročník.

Hra – úlohy zábavného typu. Žiaci pracujú vo dvojiciach, v skupinách alebo je do riešenia úlohy zapojená celá trieda.

Píš podľa diktovania – obdoba diktátu. Možnosti využitia pravopisných cvičení sú podrobnejšie rozpísané na s. 10 – 11.

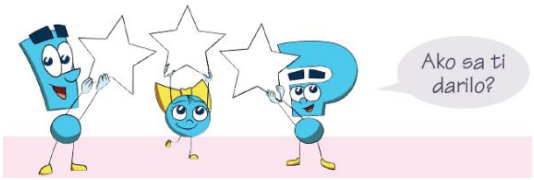

Ako sa ti darilo? – ilustrácia troch kamarátov s hviezdičkami – slúži na sebahodnotenie vlastnej práce. Žiaci si vyfarbia počet hviezdičiek podľa toho, ako zvládli dané učivo.

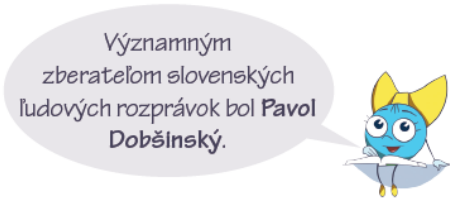

Bodka s bublinkou – oboznamuje žiakov s rôznymi zaujímavosťami, dopĺňa informácie od Výkričníka alebo zadáva žiakom ďalšie úlohy.

Otáznik s bublinkou – je umiestnený pri úlohách, ktoré vyžadujú doplňujúcu otázku. Veľa sa pýta, žiada odpoveď, je zvedavý.

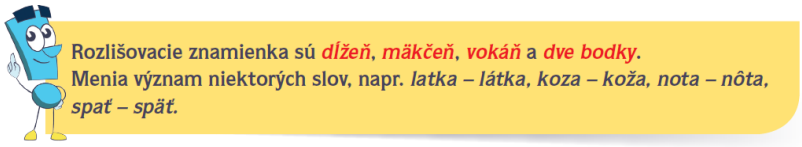

Výkričník so zdvihnutým prstom – upozorňuje na dôležitú informáciu. Je to zhrnutie poznatkov, s ktorými sa žiaci stretli v kapitole a pracovali s nimi.

2.3 Ukážky strán, piktogramy a štruktúrne prvky v Bodkinom doplnkovom zošite

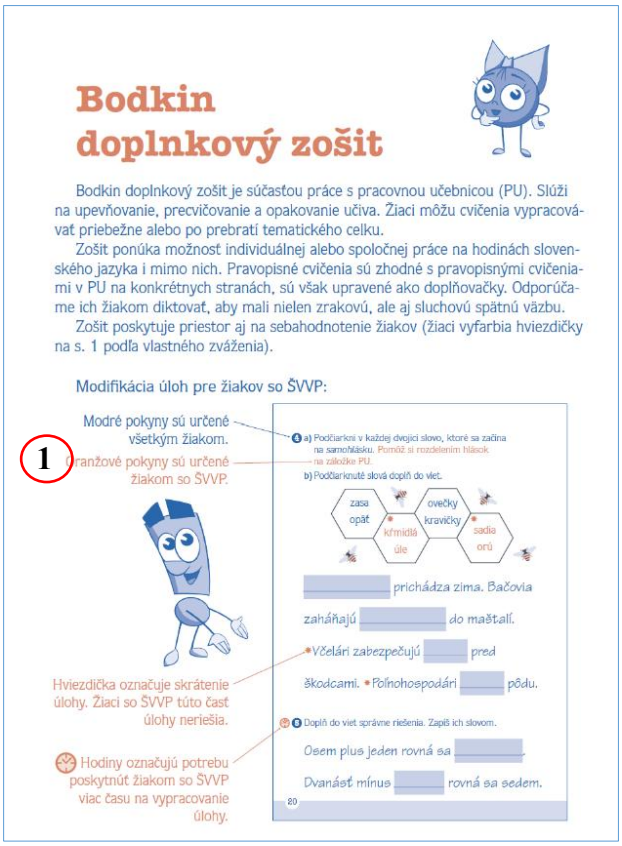

Bodkin doplnkový zošit

Bodkin doplnkový zošit je súčasťou práce s pracovnou učebnicou (PU). Slúži na upevňovanie, precvičovanie a opakovanie učiva. Žiaci môžu cvičenia vypracovávať priebežne alebo po prebratí tematického celku.

Zošit ponúka možnosť individuálnej alebo spoločnej práce na hodinách slovenského jazyka i mimo nich. Pravopisné cvičenia sú zhodné s pravopisnými cvičeniami v PU na konkrétnych stranách, sú však upravené ako doplňovačky. Odporúčame ich žiakom diktovať, aby mali nielen zrakovú, ale aj sluchovú spätnú väzbu.

Zošit poskytuje priestor aj na sebahodnotenie žiakov (žiaci vyfarbia hviezdičky na s. 1 podľa vlastného zváženia).

Modifikácia úloh pre žiakov so ŠVVP:

1

Modré pokyny sú určené všetkým žiakom.

Oranžové pokyny sú určené žiakom so ŠVVP.

Hviezdička označuje skrátenie úlohy. Žiaci so ŠVVP túto časť úlohy neriešia.

Hodiny označujú potrebu poskytnúť žiakom so ŠVVP viac času na vypracovanie úlohy.

a) Podčiarkni v každej dvojici slovo, ktoré sa začína na samohlásku. Pomôž si rozdelením hlások na záložke PU.

b) Podčiarknuté slová doplň do viet.

zasa opäť · ovečky kravičky · kŕmidlá úle · sadia orú

_____ prichádza zima. Bačovia zaháňajú _____ do maštalí.

Včelári zabezpečujú _____ pred škodcami. Poľnohospodári _____ pôdu.

5 Doplň do viet správne riešenia. Zapíš ich slovom.

Osem plus jeden rovná sa _____.

Dvanásť mínus _____ rovná sa sedem.

20

OPAKOVANIE UČIVA 1. POLROKA (PU s. 60) 2

Pri riešení úloh si pomôž záložkou na obálke PU.

1 a) Dopíš chýbajúce *rozlišovacie znamienka*. Vety prečítaj.

b) Očísluj slová druhej vety v *abecednom poradí* podľa začiatočných písmen.

Matusko ma male paty.

Mozem ho vonku kocíkovat.

2 a) Doplň do slov chýbajúce *dvojhlásky*.

b) Dokonči vetu a prečítaj ju.

st__l č__počka post__ľka

V slovách sa nenachádza dvojhláska __.

3 Napíš ku každému slovu *počet písmen* a *počet hlások*.

džavot P: H: kuchyňa P: H:

medzi P: H: kúpeľňa P: H:

4 Dopíš do slov chýbajúce písmená.

dev__ť m__siace

p__rinka p__ste

báb__tko v__novať sa

ä e

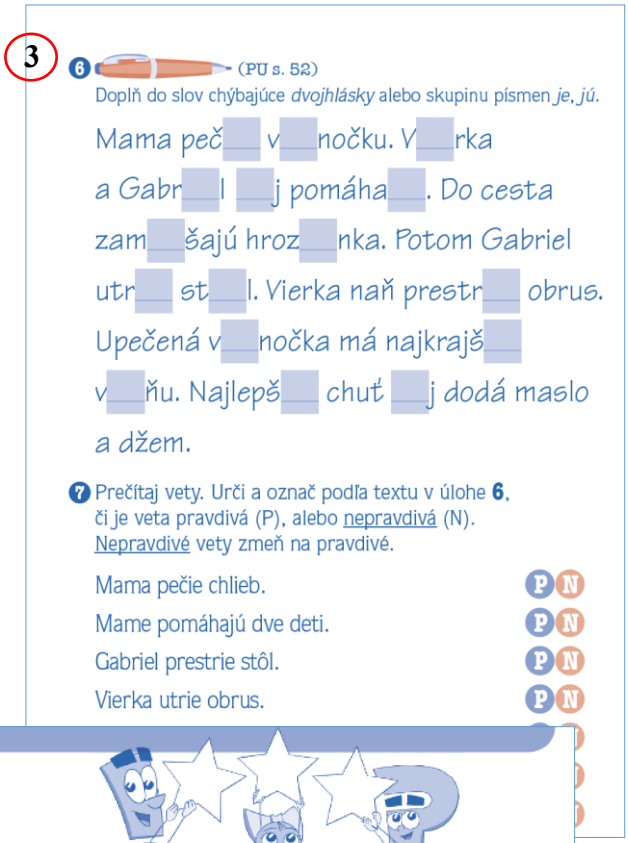

3

6 (PU s. 52)

Doplň do slov chýbajúce *dvojhlásky* alebo skupinu písmen *je, jú*.

Mama peč__ v__nočku. V__rka a Gabr__l __j pomáha__. Do cesta zam__šajú hroz__nka. Potom Gabriel utr__ st__l. Vierka naň prestr__ obrus. Upečená v__nočka má najkrajš__ v__ňu. Najlepš__ chuť __j dodá maslo a džem.

7 Prečítaj vety. Urči a označ podľa textu v úlohe 6, či je veta pravdivá (P), alebo nepravdivá (N). Nepravdivé vety zmeň na pravdivé.

Mama pečie chlieb. P N

Mame pomáhajú dve deti. P N

Gabriel prestrie stôl. P N

Vierka utrie obrus. P N

4 Aký/Aká som?

1.	Som smelý/smelá.	☆☆☆
2.	Som trpezlivý/trpezlivá.	☆☆☆
3.	Rád/rada spoznávam nové veci.	☆☆☆
4.	Hovorím pravdu.	☆☆☆
5.	Viem, že môžem urobiť chybu.	☆☆☆
6.	Viem sa ospravedlniť.	☆☆☆
7.	Viem sa pozdraviť.	☆☆☆
8.	Viem sa poďakovať.	☆☆☆
9.	Viem požiadať o pomoc.	☆☆☆
10.	Viem sa priznať, keď spravím niečo zlé.	☆☆☆
11.	Viem, v čom sa mám zlepšiť, a pokúšam sa o to.	☆☆☆
12.	Počúvam, keď mi niekto niečo rozpráva.	☆☆☆
13.	Rád/rada spolupracujem so spolužiakmi.	☆☆☆
14.	Pomáham tomu, kto potrebuje moju pomoc.	☆☆☆
15.	Dôverujem si, že zadané úlohy dokážem urobiť.	☆☆☆

1 Použité piktogramy a pokyny na prácu so zošitom
2 Odkaz na pracovnú učebnicu
3 Upravené pravopisné cvičenie z PU (je totožné s cvičením v PU, ale je upravené ako doplňovačka)
4 Sebahodnotenie žiakov

3 Jazykové javy v 2. ročníku – naše odporúčania

Abeceda – Zoraďovanie slov podľa prvého písmena
Žiaci druhého ročníka sa v PU zoznamujú so slovenskou abecedou a so zoraďovaním slov podľa abecedného poradia. Naučia sa **zoraďovať slová** na základe **prvého písmena**. Odporúčame, aby sa učitelia pri zadávaní úloh a písomiek vyhýbali slovám, ktoré sa začínajú na spoluhlásky d/ď, t/ť, n/ň a l/ľ. Ich usporiadanie sa riadi (aj v slovníkoch) normou STN ISO 7154 s názvom *Dokumentácia. Zásady bibliografického radenia*. To znamená, že slová začínajúce sa na tieto spoluhlásky sa usporadúvajú v jednom celku. **Nerozlišuje sa, či písmená majú alebo nemajú mäkčeň, chápu sa ako jedno totožné písmeno.** Preto o **zoraďovaní slov** v tomto prípade nerozhoduje len začiatočné písmeno, ale aj **každé nasledujúce písmeno** podľa jeho poradia v abecede. Príklad: slová ***dym***, ***ďalekohľad***. Podľa poradia písmen v abecede by malo byť ako prvé slovo dym, druhé ďalekohľad. Keďže **d** a **ď** berieme **ako totožné písmeno** (t. j. nerozlišujeme, či má/nemá mäkčeň), **pozeráme** na **nasledujúce písmeno** v každom slove. V slove ***dym*** – ***y***, v slove ***ďalekohľad*** – ***a***. Písmeno ***a*** stojí v abecede **pred** písmenom ***y***, preto poradie týchto slov bude nasledovné: ***1. ďalekohľad***, ***2. dym***. Ak by sme žiakom v úlohe zadali určiť abecedné poradie slov ***dym*** a ***ďalekohľad***, pravdepodobne by ich určili nesprávne. Toto pravidlo sa uplatňuje aj pri krátkych a dlhých samohláskach. (Príklad: ***áčkar, aby, Adam*** – 1. ***aby***, 2. ***áčkar*** 3. ***Adam***).
V závere ešte jedno odporúčanie: Dbajte na to, aby sa v cvičeniach nevyskytovali slová, ktoré začínajú rovnakým písmenom, napr. most, motýľ a pod. (toto učivo bude vysvetlené v PU pre 3. ročník).

Hláska a písmeno – dz, dž, ch
V Pravidlách slovenského pravopisu (2013) v kapitole I. PÍSMO, ABECEDA A PRAVOPIS, podkapitola 1. PÍSMO V SLOVENČINE sa uvádza: *„Niektoré hlásky sa zaznačujú spojením dvoch písmen (zložkami): dz (spojenie písmena d a písmena z), dž (d a ž), ch (c a h). Keďže ide o označenie nedeliteľných zvukových celkov, aj zložky sa pokladajú za* ***samostatné písmená****.“* Napr. slovo ***chata*** – obsahuje **4 písmená** aj **4 hlásky**.

Učivo odporúčame prepojiť s učivom o abecede, s ktorým sa už žiaci zoznámili. Vedia, že ***dz***, ***dž***, ***ch*** sú **samostatné písmená slovenskej abecedy**, tvoria samostatnú hlásku a nikdy ich **nemôžeme rozdeliť**.
Na upevnenie a zafixovanie tohto poznatku sú veľmi vhodné krížovky a iné úlohy, pri ktorých žiaci vpisujú písmená ***dz***, ***dž***, ***ch*** do okienok. Učia sa a uvedomujú si, že vždy ide o jedno písmeno, ktoré musia vpísať do **jedného rámčeka**.

Problematickým javom v určovaní počtu hlások a písmen sú tiež **dvojhlásky** (**ia, ie, iu**). Podľa Jazykovej poradne JÚĽŠ tvoria dvojhlásky **dve písmená**, ale len **jednu hlásku**. Napr. slovo ***prianie*** – obsahuje **7 písmen**, ale iba **5 hlások**.

Dvojhlásky
Učivo dvojhlások sme spracovali so zameraním na pravidlá a pravopis domácich slov. Žiakom zdôrazňujeme, že **dvojhlásky** v slovách nikdy **nerozdeľujeme**, a preto napr. slovo ***diera***, ***žiarivejšia*** slabikujeme ako ***die-ra***, ***žia-ri-vej-šia***.
V mnohých prípadoch je však náročné rozlíšiť, či slovo (najmä pri vlastných podstatných menách) obsahuje/neobsahuje dvojhlásku. Ide predovšetkým o slová cudzieho pôvodu, ktoré neobsahujú dvojhlásku. ri pochybnostiach odporúčame kontaktovať Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra alebo pozrieť Pravidlá slovenskej výslovnosti od Á. Kráľa.

Najčastejšie slová, ktoré neobsahujú dvojhlásku:
rodné mená – delenie na slabiky: Má-ri-a, Jú-li-a, Te-ré-zi-a, Jú-li-us, Ma-ri-a-na, Ma-ri-e-ta, Vi-li-am a pod.
ostatné slová – delenie na slabiky: ak-vá-ri-um, gym-ná-zi-um, pó-di-um, štú-di-um, fi-al-ka, kan-ce- lá-ri-a, in-for-má-ci-a, di-a-lóg, di-a-mant, re-lá-ci-a a pod.
Keďže s učivom o cudzích a domácich slovách sa žiaci oboznámia vo vyšších ročníkoch, odporúčame nepoužívať v cvičeniach a úlohách slová, v ktorých nie sú dvojhlásky.

Rozdeľovanie slov na slabiky
Slová auto, autobus
Zdroj: Jazyková poradňa JÚĽŠ (aktuálne dostupné na: https://jazykovaporadna.sme.sk/q/7533/)
Jazyková poradňa JÚĽŠ uvádza, že slovo ***auto*** má dve slabiky: au-to, slovo ***autobus*** má tri slabiky: au-to-bus.
Vysvetlenie:
Spravidla platí, že samohlásky sú nositeľom slabičnosti: „Ak sa vedľa seba vyskytnú dve samohlásky, väčšinou je medzi nimi slabičná hranica a každá samohláska patrí do inej slabiky.“ Je to tak napríklad v predponových, zložených, ale aj v cudzích slovách (za-u-cho, se-ba-úc-ta, ko-a-lí-ci-a).
„V niektorých cudzích slovách však v procese zdomácňovania dochádza k zmene samohláskovej skupiny na jednoslabičné spojenie. Ak slabikotvornú hodnotu stratí prvá samohláska, vznikne dvojhláska, ako sa to stalo napr. v slovách klient, pa-cient-ka či hy-gie-na. Ak slabikotvornú hodnotu stratí druhá samohláska (obyčajne je to u alebo i), vznikne jednoslabičná skupina au, ou, iu, ai, ei, oi, ui. To je prípad slov ako au-to, leu-ko-plast, reu-ma či me-dai-la.“
Odporúčame vyvarovať sa príliš náročných, resp. neznámych slov a žiakov zoznámiť len s bežnými slovami, ktoré patria do ich aktívnej slovnej zásoby, napr. auto, autobus, medaila a pod.

Ďalším problémovým javov je **delenie slov s predponami** na slabiky. Podľa PSP sa slová na konci riadka rozdeľujú na hranici morfém a k rozdeľovaniu slov na hranici slabík sa zvyčajne pristupuje tam, kde morfematický švík nie je zreteľný alebo si ho neuvedomujeme. Keďže si žiaci 1. cyklu ešte neuvedomujú morfematické členenie slov, odporúčame uznať obe možnosti rozdeľovania slov a dané javy primerane veku vysvetliť (napr. po-trebovať/pot-rebovať, prí-klad/prík-lad, po-zdrav/poz-drav, o-slávenec/os-lávenec, pro-stredný/pros-tredný).

4 Pravopis

Súčasťou slovenského jazyka je aj precvičovanie pravopisu a pravopisných javov. Môžeme na to využiť ktorékoľvek cvičenie. Cieľom PU je, aby si žiaci neprecvičovali gramatické a pravopisné javy izolovane, ale v súvislých textoch (čo je aj jednou z **požiadaviek nového kurikula**), ktoré čo najpresnejšie pripomínajú reálne životné situácie, či už ide o napísanie krátkeho blahoželania, opisu a pod. Aj cvičenia označené piktogramom pera tvoria súvislé texty, s ktorými môže učiteľ/-ka ďalej pracovať. Sú vytvorené tak, aby mali rôznorodé využitie. Slúžia na nácvik pravopisných javov, prehĺbenie a overenie poznatkov z preberaného učiva. Je možné využiť ich v rôznej podobe. Rôznorodosť a odľahčenie je možné dosiahnuť tak, že učiteľ/-ka bude obmieňať formu práce s nimi, aby boli pre žiakov zaujímavejšie a čo najmenej stresujúce. Vhodnou formou, ako precvičiť a zopakovať so žiakmi preberané pravopisné javy, je zapojiť do spolupráce aj vychovávateľov. Mnohé z ponúkaných možností ako pracovať s pravopisnými cvičeniami sú vhodné na domáce precvičovanie. Žiaci si tak môžu jazykový jav opakovať aj v domácom prostredí a bez zbytočného časového napätia a stresu.

4.1 Možnosti práce s pravopisnými cvičeniami

Odpis
Odpísanie textu v podobe, ako ho žiaci vidia v učebnici (na papieri), najčastejšie malými a veľkými tlačenými (nie písanými) písmenami. Žiaci so ŠVVP môžu mať problém pri odpisovaní najmä tvarovo alebo zvukovo podobných písmen. Učiteľ/-ka im môže pomôcť tak, že im umožní používať tabuľku s písmenami, resp. im umožní, aby diktát polohlasne prečítali. Vhodné je použiť i väčšie písmo.

Prepis
Prepísanie textu z tlačenej do písanej podoby. Podobne ako pri odpise môžu mať žiaci so ŠVVP problém pri prepisovaní najmä tvarovo alebo zvukovo podobných písmen. Učiteľ/-ka môže žiakom pomôcť tak, že im umožní používať tabuľku s písmenami, resp. im umožní, aby si mohli diktát polohlasne prečítať. Vety by mali byť zjednodušené, nie príliš dlhé súvetia, prípadne každá nová veta je napísaná v novom riadku. Dobré je zvážiť napr. zvýraznenie diakritiky alebo aktuálne precvičovaných gramatických javov.

Zrakový diktát
Žiaci sa s diktátom najprv vopred oboznámia tak, že si ho celý prečítajú. Následne im ho diktuje učiteľ/-ka, vychovávateľ/-ka prípadne rodič. Je vhodný aj na domáce precvičovanie.

Autodiktát
Žiaci sa diktát najprv naučia naspamäť, následne ho píšu spamäti. Dôležité je, aby sa sústredili na pravopis a zapamätali si, ako správne napísať text. Autodiktát sa môže využiť aj pri žiakoch so ŠVVP. Učiteľ/-ka upraví dĺžku textu i jednotlivé vety tak, aby v texte neboli súvetia.

Komentovaný diktát
Žiaci súbežne s písaním textu odôvodňujú pravopis (učia sa správne písať už počas diktovania). Prehlbujú si gramatické javy, eliminuje sa chybovosť. Učiteľ/-ka ho môže využiť aj pri žiakoch so ŠVVP. Je potrebné individuálne zadávanie a komentáre s možnosťou využitia kompenzačnej pomôcky – gramatickej tabuľky a tiež prispôsobenie rýchlosti diktovania, nakoľko tento typ diktátu je pre žiakov so ŠVVP pomerne náročný.

Diktovaný text
Diktát, ktorý sa najbežnejšie využíva na základných školách. Pri žiakoch so ŠVVP sa využíva menej. Učiteľ/-ka im dá možnosť písať iba každú druhú vetu, prípadne len slovné spojenia, ktoré obsahujú preberaný gramatický jav. Odporúča sa priamy kontakt so žiakmi, minimálne stáť pri ich lavici a usmerňovať ich. Žiaci by nemali byť hodnotení, učiteľ/-ka uvedie len počet chýb.

Výberový diktát
V texte žiaci vyhľadajú a vypisujú slová, ktoré obsahujú konkrétny preberaný gramatický jav. Napríklad: Učiteľ/-ka zadá žiakom, aby vyhľadali v texte a vypísali z neho slová, ktoré obsahujú mäkké spoluhlásky. Žiaci môžu zároveň zdôvodňovať pravopis týchto slov. Žiaci so ŠVVP pracujú pri tomto type diktátu s kompenzačnou pomôckou – so záložkou na obálke PU alebo s inou gramatickou tabuľkou.

Doplňovačky
V texte sú vynechané písmená (najčastejšie dopĺňanie veľkých a malých začiatočných písmen, i/í, y/ý a pod.) alebo i celé slová. Tento typ diktátov je veľmi vhodný a často sa využíva pri žiakoch so ŠVVP.

Pri všetkých druhoch diktátov je dôležitá kontrola a ich dôsledná oprava (Harčaríková, 2010, s 125 – 127). Diktáty žiakov so ŠVVP sa neodporúča opravovať červenou farbou (ale napr. zelenou či čiernou), aby si žiaci chyby nezapamätali. Vhodné je chybu napríklad označiť zakrúžkovaním alebo zvýraznením zvýrazňovacou fixkou a nechať žiakov, aby si podľa predlohy vedeli chybu nájsť a opraviť. Pri silných prejavoch diagnóz sa môže takto upraviť aj text poskytnutý na opravu – zakrúžkovať písmená, slová, ktoré mal žiak/žiačka v diktáte chybne napísané, aby sa mu/jej ľahšie hľadali. Preferuje sa hodnotenie počtom chýb, prípadne slovné, nie známkou. Pri oprave diktátov je vhodné zaviesť malý zošit, v ktorom žiaci robia opravu chybných slov. Je to dobrá a prospešná spätná väzbe nielen pre žiakov, ale aj pre rodičov, aby vedeli, na ktoré gramatické javy sa doma sústrediť a opätovne ich precvičovať.

(Zdroj: https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/3143/ako-precvicovat-s-dietatom-pravopis)

4.2 Písanie diktátov

Súčasťou jazykového vyučovania je aj písanie diktátov. Je to jedna z foriem, ako si učitelia môžu overiť stupeň osvojenia vedomostí žiakmi. Diktáty slúžia i na diagnostikovanie stupňa osvojených pravopisných javov. Predchádzať by im mali tzv. **cvičné diktáty**.

Cvičné diktáty neodporúčame hodnotiť známkou. Žiaci si daný jazykový jav precvičujú alebo aplikujú správnosť/nesprávnosť písania. Učiteľom cvičný diktát slúži na priebežné diagnostikovanie. Na základe zistenia pokračujú so žiakmi v preberaní ďalšieho pravopisného javu alebo zvolia vhodnejšie metódy na docvičenie problémového pravopisného javu.

4.3 Návrhy diktátov

Opakovanie učiva 1. ročníka ZŠ
Máme novú kamarátku. Volá sa Ivana Beláková. Je druháčka. Má pekné dlhé vrkoče. Je múdra a láskavá. Vonku som stretol Samka Nováka. Má nového psa. Veľa sa spolu prechádzajú a hrajú.

(29 plnovýznamových slov)

Hláska, písmeno ch, dz, dž
Na večeru som mal zdravú hrachovú kašu. Peter jedol buchtu. Ema chcela orechové koláče. Vedľa šálok bol džbán. Džús voňal ako čerstvé pomaranče. Džavot bolo počuť aj na chodbe.

(24 plnovýznamových slov)

Samohláska ä
Bábätko má malú päsť. Jeho očká sú ako mäta. Opäť je smädné. Mama mu dá mäkučkú pusu. Jeho obľúbenou hračkou je malé žriebätko. Má aj veľkú sestru. Volá sa Betka.

(28 plnovýznamových slov)

Dvojhlásky
Vietor navial na cestu biele záveje. Kôň vchádza na dvor. Ocko má na voze najkrajšiu jedľu. Na vrchol jej môžeme dať zlatú hviezdu. Mamka napečie chutné koláče. Vianoce mám rada.

(26 plnovýznamových slov)

Mäkké spoluhlásky
Paľko číta báseň. Učí sa ju recitovať. Šimon súťaží v behu. V máji beží maratón. Cilka je šikovná žiačka. Skvelo počíta. Žofka pomôže mame upiecť koláčik.

(24 plnovýznamových slov)

Opakovanie učiva za prvý polrok
Žiaci pracujú na školskom dvore. Druháci zbierajú papiere. Ôsmaci natrú školskú bránu. Ľuboš pozametá dvor. Ruženka odnáša kôš jabĺk. Klára zbiera voňavú mätu. Maťko ťahá suché konáre.

(26 plnovýznamových slov)

Slová s de, te, ne, le/di, ti, ni, li
Matej je tretiak. V lete pôjde k starkej na dedinu. Starká pre neho napečie tie najlepšie koláče. Bude veľa plávať. Stretne priateľa Daniela. Opäť budú púšťať po vode svoje malé lode a snívať o ďalekej krajine a námorníkoch.

(30 plnovýznamových slov)

Tvrdé spoluhlásky
Denisa je šikovná lyžiarka. Vonku sa vždy poriadne rozhýbe a nadýcha čerstvého vzduchu. Vo voľnom čase hrá na gitare. Má rada matematiku. Nedávno mala zranené lýtko. Trošku vzlykala. O týždeň bola opäť na lyžiach.

(29 plnovýznamových slov)

Vety
V lese je malá studnička. Chodia k nej zvieratká. Bola tam aj líška? K večeru zahliadneme zajaca a hýľa. Bojí sa žaba bociana? Les je ako dom. V lese sa správajte slušne! Chráňte ho!

(27 plnovýznamových slov)

Opakovanie učiva 2. ročníka ZŠ
Blíži sa koniec školského roka. Trieda zostane prázdna. Chystáme sa oddychovať. Čakajú nás nové a zaujímavé miesta. Budeme sa čľapkať v plytkom potôčiku. Opäť sa stretneme? Áno. Ale budeme tretiaci. Hurá!

(26 plnovýznamových slov)

4.4 Upravené diktáty pre žiakov so ŠVVP

Opakovanie učiva 1. ročníka ZŠ

__áme novú kamar__tku. Volá sa __vana __eláková. Je druhá__ka. Má pekn__ dlhé vrko__e. Je m__dra a lás__avá. Vonku som stretol __amka __ováka. Má nového p__a. Ve__a sa spolu pre___ádzajú a hraj__.

(29 plnovýznamových slov)

Hláska, písmeno ch, dz, dž

Na večeru som mal zdravú hra___ovú kašu. Peter jedol buc___tu. Ema ___cela ore___ové koláče. Vedľa šálok bol ___bán. ___ús voňal ako čerstvé pomaranče. ___avot bolo počuť aj na ___odbe.

(24 plnovýznamových slov)

Samohláska ä

Báb__tko má malú p__sť. J__ho očká sú ako m__ta. Op__ť je sm__dné. Mama mu dá m__kučkú pusu. Jeho obľúb__nou hračkou j__ mal__ žrieb__tko. Má aj v__ľkú sestru. Volá sa B__tka.

(28 plnovýznamových slov)

Dvojhlásky

V___tor nav___l na cestu b___le záve__e. K___ň vchádza na dvor. Ocko má na voze najkrajš___jedľu. Na vrchol __ej m___žeme dať zlatú hv___zdu. Mama napeč___ chutné koláče. V___noce mám rada.

(26 plnovýznamových slov)

Mäkké spoluhlásky

Pa__ko č__ta báse__. Uč__ sa ju rec__tovať. Š__mon sú__ aží v behu. V má__i bež__ maratón. C__lka je š__kovná žia__ka. Skvelo poč__ta. __ofka pomô__e mame upiec__ koláč__k.

(24 plnovýznamových slov)

Opakovanie učiva za prvý polrok

Ž___ci pracu__ú na __kolskom dvore. Druh__ci zbiera__ú pap___re. __smaci natrú školskú br__nu. __uboš pozametá dvor. __uženka odnáša k__š jabĺk. Klára zb___ra vo__avú m__tu. Ma__ko ťahá su___é konáre.

(26 plnovýznamových slov)

Slabiky de, te, ne, le/di, ti, ni, li

Ma__ej je tre__iak. V __ete pôj__e k starkej na de__inu. Starká pre __eho napečie tie naj__epšie koláče. Bu__e veľa plávať. Stret__e pria__eľa Da__iela. Opäť budú púšťať po vo__e svoje malé lo__e a s__ívať o ďa__ekej kraji__e a námor__íkoch.

(30 plnovýznamových slov)

Tvrdé spoluhlásky

Den__sa je šikovná l__žiarka. Vonku sa vžd__ poriadne rozh__be a nad__cha čerstvého vzduchu. Vo voľnom čase hrá na g__tare. Má rada matemat__ku. Nedávno mala zranené l__tko. Trošku vzl__kala. O t__ždeň bola opäť na l__žiach.

(29 plnovýznamových slov)

Vety

V lese je malá studnička ☐ *Chodia k nej zvieratká* ☐ *Bola tam aj líška* ☐
K večeru zahliadneme zajaca a hýľa ☐ *Bojí sa žaba bociana* ☐ *Les je ako dom* ☐
V lese sa správajte slušne ☐ *Chráňte ho* ☐

(27 plnovýznamových slov)

Opakovanie učiva 2. ročníka ZŠ

Bl__ži sa ko__iec školsk__ho roka. Tr___da zosta__e prázdna. Ch__stáme sa odd__chovať. Čaka__ú nás nové a zauj__mavé m___sta. Bu__eme sa č__apkať v pl__tkom pot__čiku. Op__ť sa stret__eme? Áno. A__e bu__eme tre__iaci. __urá!

(26 plnovýznamových slov)

5 Metodické komentáre

PRACOVNÁ UČEBNICA 1. ČASŤ

Strana 2
OPAKOVANIE UČIVA 1. ROČNÍKA

Naša poznámka: Žiaci sa na začiatku prvého cyklu vzdelávania (v 1. ročníku) vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia naučili čítať a písať, osvojili si grafický zápis reči, získali základné komunikačné zručnosti a zoznámili sa s jednoduchými jazykovými a gramatickými pravidlami. Naučili sa primerane komunikovať, rozširovali si slovnú zásobu a postupne uplatňovali osvojené zručnosti v rôznych komunikačných situáciách. V úvode 2. ročníka si žiaci v prvej kapitole zopakujú a upevnia základné jazykové kompetencie – rozpoznávanie a písanie tlačených a písaných písmen, spájanie písmen do slabík a slabík do slov, tvorbu viet podľa obrázkov, čítanie s porozumením a prepisovanie tlačeného textu, písanie písmen s rozlišovacími znamienkami. Zároveň budú viesť rozhovory, vyjadrovať svoje emócie a uplatňovať pravidlá spoločenskej komunikácie. Všetky aktivity zároveň podporujú rozvoj metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o svojom učení, o tom, čo sa naučili a ako to môžu využiť.

Tematický celok otvára motivačný príbeh **Prvý deň v druhom ročníku**, ktorý zachytáva atmosféru návratu do školy po letných prázdninách. Žiaci sa v texte stretnú s postavičkami Bodky, Otáznika a Výkričníka – ich sprievodcami počas celého školského roka. Príbeh má emotívny charakter, podporuje zážitkovú recepciu a umožňuje žiakom identifikovať sa s hlavnými postavami. Vnímajú tiež ilustráciu, ktorá dopĺňa text a pomáha lepšie pochopiť jeho obsah. Príbeh je napísaný tak, aby rozvíjal čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, slovnú zásobu, fantáziu a tvorivé myslenie, metakognitívne procesy – uvedomovanie si vlastného porozumenia textu, osobnostné kvality mladého čitateľa – empatiu, radosť z opätovného stretnutia, schopnosť spolupracovať. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo podľa pripravenosti triedy žiaci.

Naša poznámka: Na hodine výtvarnej výchovy alebo v blokovom vyučovaní si môžu žiaci príbeh prerozprávať a nakresliť postavičky z príbehu alebo výtvarne stvárniť zážitok z prázdnin.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Súčasťou práce s textom môže byť aj diskusia o zážitkoch z prázdnin, o očakávaniach od nového školského roka a o priateľstve.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže zadať žiakom, aby tvorili ďalšie otázky k textu a kládli ich spolužiakom. Tvorbou otázok žiaci zistia, do akej miery porozumeli textu (vlastné porozumenie textu). Pracovať môžu spoločne, ale aj vo dvojiciach alebo v skupinách.

Úloha 2
a) Žiaci si ešte raz prezrú úvodný text. Vyhľadajú v ňom meno žiačky, ktoré si môžu aj podčiarknuť. Nájdené meno napíšu do rámčeka v úvodnej ilustrácii.
b) Do zvyšných rámčekov napíšu mená detí, ktoré sami vymyslia. Mená prečítajú a povedia, s akým začiatočným písmenom ich napísali. Zopakujú si tak pravidlá písania mien. Úloha prepája čítanie textu s pravopisom vlastných mien a rozvíja schopnosť aplikovať pravopisné pravidlá v praktickom kontexte.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú slová. Porozmýšľajú, aké pocity mali na začiatku nového školského roka. Vyfarbia slová, ktoré ich pocity vystihovali.
b) Vyfarbené slová prečítajú a svoje riešenie zdôvodnia.
Úloha podporuje emocionálne sebavyjadrenie a pomáha učiteľovi/učiteľke lepšie spoznať emocionálne prežívanie žiakov.

Úloha 4
Žiaci pracujú spoločne. Diskutujú o svojich pocitoch z prvého dňa v novom školskom roku. Slová – pocity môžu zapisovať na tabuľu a spoločne vyhodnotiť a diskutovať o tom, ktoré pocity v triede prevládali a prečo. Úloha buduje bezpečnú triednu atmosféru, podporuje otvorenú komunikáciu a vedie žiakov k vzájomnému rešpektu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže podporiť diskusiu doplňujúcimi otázkami: Čo vám pomohlo cítiť sa v škole príjemne? Čo vás potešilo? Ako môžeme pomôcť spolužiakovi, ktorý sa cíti neistý? a pod. Takáto reflexia podporuje pozitívnu klímu triedy a rozvoj komunikačnej interakcie. Môže tiež pripraviť obrázky smajlíkov, ktorých výrazy vystihujú uvedené pocity. Pripevní ich na tabuľu a žiaci pod ne dopíšu slová – pocity. Smajlíky a slová si môžu žiaci nakresliť a odpísať aj do zošita.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, odpovedanie na otázky, tvorbu predpokladov o pokračovaní deja, rozprávanie o vlastných zážitkoch, vyjadrovanie a zdôvodňovanie pocitov, pomenúvanie emócií, aktívne počúvanie a zapájanie sa do diskusie. Upevňujú poznatky o písaní vlastných mien a používaní veľkého začiatočného písmena. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, prepájanie nových informácií s vlastnými skúsenosťami, hodnotenie vlastných pocitov, zdôvodňovanie odpovedí a reflexia vlastného učenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, sebapoznanie, odvaha vyjadriť vlastný názor, empatia, rešpekt k prežívaniu iných, otvorenosť v komunikácii a pozitívny vzťah k učeniu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, emocionálnu gramotnosť a občiansku gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť.

Strana 3

Úloha 5

a) Žiaci si zopakujú hlásky a písmená, ktoré si osvojili v 1. ročníku. Poznajú veľké a malé, tlačené a písané tvary písmen, o ktorých ich informuje Bodka. Naučili sa ich správne písať, čítať a vyslovovať. Písmená v tabuľke čítajú nahlas frontálne, individuálne, formou reťazového čítania, alebo hravou formou (napr. nájdi písmeno, ukáž písmeno, písmenkový vláčik a pod.). Učiteľ/-ka môže dbá na správnu výslovnosť hlások a pomenovanie písmen.

b) Žiaci napíšu pod uvedené tlačené tvary písmen ich písanú podobu. Pri práci dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma, správne umiestnenie písmen v riadku. Pri žiakoch so ŠVVP odporúčame poskytnúť viac času na písanie, umožniť používanie pomocných linajok alebo predlôh, priebežne kontrolovať správnosť tvarov písmen, pozitívne motivovať a oceňovať snahu, nie iba výsledok.

Odporúčame, aby bola v triede nápovedná tabuľa, na ktorej sú zobrazené správne tvary veľkých a malých, tlačených a písaných písmen. Učiteľ/-ka môže pred samotným písaním zopakovať správne grafomotorické návyky a upozorniť na písmená, ktoré robia žiakom najväčšie ťažkosti.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka si môže pripraviť kartičky s abecedou. Žiaci si postupne vyberú z niektorú kartičiek a vymýšľajú slová, ktoré sa daným písmenom začínajú alebo sa písmeno nachádza vo vnútri slova, či na konci slova. Slová hovoria ústne. Niektoré, napr. s náročnejšími tvarmi písmen, môžu napísať na tabuľu alebo aj do zošitov. Žiaci majú pri učení sa rozdielne individuálne pracovné tempo. Tu môže učiteľ/-ka vhodne využiť Bodkin doplnkový zošit určený na samostatnú prácu žiakov.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o slovenskej abecede, rozlišovanie veľkých a malých písmen, rozpoznávanie tlačeného a písaného tvaru písmen a správne zaznamenávanie grafickej podoby písma. Prispievajú k rozvoju zrakového vnímania, pozornosti, presnosti a grafomotorických zručností pri prepise písmen. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (kontrola správnosti zápisu, monitorovanie vlastného výkonu, porovnávanie písmenových tvarov a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, sústredenosť, precíznosť, zodpovednosť za vykonanú prácu a dôslednosť pri dodržiavaní pravidiel zápisu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti (gramotnosť v oblasti učenia sa).

Strana 4

Úloha 6
a) Žiaci napíšu svoje meno a priezvisko veľkými tlačenými písmenami. Učiteľ/-ka môže pred samotným písaním zopakovať správny zápis vlastných mien a upozorniť na používanie veľkého začiatočného písmena. Správnosť riešenia si skontrolujú.
b) Žiaci vyhľadávajú medzi svojimi školskými pomôckami predmety označené menom a priezviskom. Kontrolujú správnosť zápisu a diskutujú o tom, prečo je dôležité mať školské pomôcky podpísané.

Naša poznámka: Úloha sa dá prepojiť (prakticky využiť) s písaním svojho mena (meno a priezvisko) na vizitky zošitov, na podpisovanie sa do registra používateľov učebníc a pracovných zošitov, na podpisovanie sa na výtvarné práce, pracovné listy či projekty.

Úloha 7
Žiaci si prezrú písmená. Na lepšie sluchové a vizuálne vnímanie ich môžu aj nahlas prečítať. Písmená, ktoré sa nachádzajú v ich mene a priezvisku, vyfarbia. Môžu si pomôcť úlohou 6, v ktorej majú meno priezvisko napísané. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Vyfarbené písmená prečítajú. Správnosť riešenia si môžu opäť skontrolovať úlohou 6.

Úloha 8
Žiaci doplnia text o sebe: svoje meno, vek, záľuby, obľúbený predmet. Následne text prečítajú spolužiakom. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Môže im umožniť odpovedať najprv ústne a až následne písomne.

Naša poznámka: Pred riešením úlohy môže viesť učiteľ/-ka so žiakmi diskusiu o tom, čo radi robia, aké majú záľuby, ktoré predmety majú najradšej. Uľahčí im to vyriešenie úlohy.

Úloha 9
Žiaci pracujú spoločne. Diskutujú o vlastnostiach, ktoré by mali mať dobrí spolužiaci. Rozprávajú sa o tom, ako by sa mali k sebe správať a ako by sa mali správať v triede. Navrhnú a vytvoria pravidlá, ktoré by mali platiť v ich triede. Prepoja poznatky s etickou výchovou, s oblasťou Človek a spoločnosť.

Naša poznámka: Je dobré, ak sa pravidlá, ktoré si žiaci navrhnú a vytvoria, vyvesia v triede na viditeľné miesto a ponechajú sa tam počas celého školského roka. Môžu byť doplnené ilustráciami alebo symbolmi, aby boli zrozumiteľné a vizuálne prístupné aj slabším čitateľom. Pravidlá pomáhajú budovať kladné a podporujúce medziľudské vzťahy v kolektíve, učia žiakov navzájom sa tolerovať, žiť v komunite, rešpektovať názory iných.

Úloha 10
a) Žiaci doplnia do slov vhodné veľké a malé písmená podľa uvedeného vzoru tak, aby slová mali význam. Dvojice slov prečítajú a zdôvodnia pravopis. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Žiaci v texte vyhľadajú a podčiarknu mená detí. Následne premýšľajú a rozprávajú o tom, ktoré vlastnosti by jednotlivé deti mohli mať. Svoje odpovede zdôvodňujú a diskutujú o nich so spolužiakmi. Úlohu si môžu najskôr spoločne vyriešiť na tabuľu a až potom odpísať do zošitov.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka diskutuje so žiakmi o ľudských vlastnostiach. Spoločne sa môžu porozprávať o dobrých a zlých vlastnostiach. Jednotlivé vlastnosti si spoločne charakterizujú. Je na zvážení učiteľa/učiteľky, ktoré vlastnosti (dobré alebo zlé) napíšu žiaci do zošitov.

Žiaci sa pokúsia odpovedať na otázku v bubline. Môžu si pomôcť iným zdrojom informácií ako je pracovná učebnica, napr. internetom. Otázka má motivačný a komunikačný charakter. Žiaci premýšľajú nad tým, ako sa slovo kamarát povie v rôznych jazykoch, ktoré poznajú z rodiny, z médií alebo z vyučovania cudzích jazykov.

Postavička Otáznika prirodzene podnecuje zvedavosť žiakov, ich záujem o jazyky a objavovanie jazykovej rozmanitosti. Žiaci si uvedomujú, že rôzne národy používajú odlišné slová, no význam priateľstva a kamarátstva je univerzálny.

Naša poznámka: *Žiaci si môžu pri odpovedi pomôcť aj modernými digitálnymi nástrojmi, napríklad AI aplikáciami. Môžu sa ich opýtať, ako sa slovo kamarát povie v rôznych jazykoch, prípadne si nechať prečítať správnu výslovnosť daného slova. Je dôležité, aby ich učiteľ/-ka viedla k uvedomovaniu si, že informácie získané pomocou AI alebo internetu je potrebné overovať, porovnávať s inými zdrojmi, používať zodpovedne a bezpečne. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky, s využitím bezpečných a vopred overených stránok alebo aplikácií, primerane veku a schopnostiam žiakov. Je dôležité žiakom vysvetliť, že nie všetky informácie na internete musia byť správne, AI môže niekedy poskytnúť nepresnú alebo nesprávnu odpoveď, pri práci na internete by nemali zdieľať svoje osobné údaje. Aktivita prepája slovenský jazyk s oblasťou informatického a digitálneho vzdelávania, keďže žiaci využívajú technológie ako nástroj učenia, objavovania nových poznatkov a rozvoja komunikačných zručností.*

Úloha 11

Hra PÍSMENKOVÁ SKLADAČKA

Žiaci pracujú v skupinách. Z novín a časopisov vystrihujú rôzne písmená, z ktorých následne vytvárajú slová súvisiace so školou. Utvorené slová nalepia na papier a s ich využitím vytvoria krátky príbeh, ktorý prezentujú spolužiakom. Aktivita má tvorivý, zážitkový a kooperatívny charakter. Prepája jazykové učenie s manipuláciou s materiálom, výtvarným spracovaním a skupinovou spoluprácou. Žiaci si hravou formou upevňujú poznanie písmen, skladanie slov a tvorbu jednoduchých viet. Pri práci sa zároveň učia spolupracovať, rozdeľovať si úlohy, komunikovať v skupine, rešpektovať názory ostatných, plánovať spoločný postup práce. Tvorba krátkeho príbehu podporuje fantáziu, tvorivé myslenie a schopnosť prepájať slová do zmysluplných viet a jednoduchého deja. Výsledné riešenie prezentujú pred spolužiakmi.

Úlohy na strane podporujú uvedomovanie si vlastnej identity prostredníctvom práce s menom a priezviskom, správne používanie veľkých začiatočných písmen, upevňovanie pravopisných návykov, sebavyjadrenie, prezentovanie informácií o sebe, rozširovanie slovnej zásoby, tvorbu a interpretáciu viet, zdôvodňovanie jazykových javov a spoluprácu pri skupinových aktivitách. Vytvárajú priestor na diskusiu o vzťahoch medzi spolužiakmi, formulovanie triednych pravidiel a spoločné hľadanie princípov rešpektujúceho správania. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (sebareflexia, monitorovanie správnosti zápisu, zdôvodňovanie vlastných rozhodnutí, kontrola porozumenia a hodnotenie vlastnej práce). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, spolupráca, rešpekt, empatia, ohľaduplnosť, tvorivosť, iniciatívnosť a odvaha prezentovať vlastné názory a skúsenosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, kultúrnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, občiansku gramotnosť a informačnú gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a spoločnosť a Umenie a kultúra.

Strana 5

Úloha 12

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci pomenujú jednotlivé obrázky a určia začiatočné písmeno v názve každého obrázka. Následne zapíšu písmená do rámčekov podľa zadania. Pri riešení úlohy si uvedomujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou slova a precvičujú identifikáciu hlások a písmen na začiatku slov.
b) Po doplnení písmen prečítajú vzniknuté slová a následne ich prepíšu malými písanými písmenami. Pri práci si precvičujú čítanie slov, správne písanie písmen a prepájanie tlačenej a písanej podoby písma.
Úloha vedie žiakov k uvedomeniu si, že jednotlivé písmená vytvárajú zmysluplné slová. Žiaci zároveň rozvíjajú grafomotorické zručnosti a správne návyky pri písaní.

Žiaci si prečítajú pokyn v bubline a na jeho základe určia spoločné pomenovanie napísaných slov. Následne vymenujú jesenné mesiace a porozprávajú sa o charakteristických znakoch jesene, ktoré poznajú zo svojho okolia alebo z vlastných skúseností. Úloha prepája jazykové učivo s poznávaním okolitého sveta. Žiaci si uvedomujú, že jazyk slúži na pomenúvanie javov a predmetov, s ktorými sa stretávajú v každodennom živote. Zároveň si rozširujú vedomosti o prírode a o zmenách, ktoré nastávajú počas jednotlivých ročných období.

Naša poznámka: Úlohy na tejto strane otvárajú možnosť viesť so žiakmi diskusiu o jeseni, o počasí v tomto ročnom období, o prácach na poliach a v záhradách, o práci poľnohospodárov a farmárov, potrebe dopestovať plodiny na obživu. Zároveň je téma zdrojom komunikácie so žiakmi, ktorá formuje charakter žiakov (morálne vedomie, túžba po poznaní, úcta k druhým, k ich práci, environmentálne povedomie).

Úloha 13

a) Žiaci si prečítajú hádanku a pokúsia sa nájsť správnu odpoveď. Pri riešení môžu využiť ilustrácie na strane a poznatky z predchádzajúcej úlohy. Obrázky a kontext učiva im pomáhajú overovať správnosť svojho riešenia a vytvárať súvislosti medzi textom a obrazovým materiálom. Hádanka má motivačný a aktivizačný charakter. Prostredníctvom hry rozvíja pozornosť, logické uvažovanie a schopnosť pracovať s významom slov. Žiaci sa učia hľadať indície v texte a využívať ich pri formulovaní odpovede.
b) Po vyriešení hádanky žiaci vyhľadajú v texte písmená s dĺžňom a zakrúžkujú ich zelenou farbičkou. Precvičujú si zrakové rozlišovanie písmen, pozorné čítanie textu a uvedomovanie si rozdielu medzi krátkymi a dlhými samohláskami. Farebné zvýrazňovanie zároveň podporuje lepšie zapamätanie si učiva.

Žiaci spoločne premýšľajú nad významom zvýraznených slov pusté a stráne a hľadajú k nim vhodné synonymá. Pred riešením úlohy si môžu báseň ešte raz pozorne prečítať a na základe kontextu vydedukovať význam slov. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby sa nepokúšali slová len uhádnuť, ale aby svoje odpovede opierali o informácie uvedené v texte. Úloha rozvíja schopnosť porozumieť slovám v kontexte, obohacuje slovnú zásobu a vedie žiakov k aktívnej práci s textom.

Úloha 14

a) Žiaci spájajú jednotlivé slabiky do zmysluplných slov súvisiacich s témou jesene. Vytvorené slová zapíšu a následne ich prečítajú. Úloha rozvíja schopnosť pracovať so slabikami, podporuje plynulé čítanie a upevňuje slovnú zásobu súvisiacu s jesenným obdobím. Žiaci si zároveň precvičujú pozornosť, logické myslenie a schopnosť vyhľadávať správne riešenia na základe významu slov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka zakrúžkovať prvú slabiku každého slova, aby k nim vedeli nájsť ostatné slabiky a poskladať slová. Môžu pracovať aj s kartičkami, ktoré fyzicky presúvajú a skladajú do slov.
b) Po vytvorení slov žiaci spoločne diskutujú o ich význame a vysvetľujú, ako súvisia s jesenným obdobím. Svoje odpovede zdôvodňujú a prepájajú ich s vlastnými skúsenosťami a pozorovaniami prírody.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom zadať úlohu, aby vymysleli a napísali do zošita štyri vety, v ktorých použijú napísané slová. Po splnení úlohy prečítajú vety spolužiakom. Podporí u žiakov schopnosť písomne vyjadriť svoje pocity, myšlienky a predstavy a zároveň ich vedie k tomu, aby sa nebáli vystúpiť a prezentovať krátky písomný prejav pred spolužiakmi a verili vo vlastné schopnosti.

Úloha 15

a) Žiaci si pozorne prečítajú vety o jeseni a na základe svojich vedomostí, skúseností a informácií z predchádzajúcej diskusie rozhodnú, ktoré tvrdenia sú pravdivé a ktoré nepravdivé. Nepravdivé vety následne opravia a povedia ich správne. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Jednotlivé vety môže prečítať nahlas a so žiakmi diskutovať o ich správnosti. Úloha rozvíja schopnosť kriticky pracovať s informáciami, vyhodnocovať ich správnosť a formulovať vlastné závery, podporuje schopnosť rozlišovať medzi pravdivou a nepravdivou informáciou, čo je dôležitá zručnosť nielen pri práci s textom, ale aj pri orientácii v každodennom živote. Žiaci sa učia overovať informácie, argumentovať a opravovať nesprávne tvrdenia.

b) Žiaci samostatne vytvoria vlastné pravdivé a nepravdivé vety o jeseni. Následne ich prečítajú spolužiakom, ktorí rozhodujú o tom, či sú tvrdenia správne alebo nesprávne. Úloha podporuje tvorivosť, samostatné myslenie a schopnosť aplikovať získané poznatky v nových situáciách. Žiaci sa učia vytvárať zmysluplné vety a zároveň premýšľajú nad tým, čo robí informáciu pravdivou alebo nepravdivou.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže nadviazať na úlohu krátkou diskusiou o tom, že aj na internete alebo v odpovediach umelej inteligencie sa môžu objaviť nesprávne informácie. Preto je dôležité informácie overovať, porovnávať s vlastnými poznatkami alebo s dôveryhodnými zdrojmi. Takto sa prirodzene rozvíja kritické myslenie primerané veku žiakov.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, rozvoj slovnej zásoby, identifikovanie hlások a písmen v slovách, správny zápis písmen, prácu so slabikami, tvorenie slov, porozumenie významu slov a textu, interpretáciu básnického textu, vyhľadávanie informácií, rozlišovanie pravdivých a nepravdivých tvrdení a tvorbu vlastných viet. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o prírode a zmenách v ročných obdobiach. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (predvídanie, vyvodzovanie súvislostí, monitorovanie porozumenia, overovanie správnosti odpovedí, zdôvodňovanie tvrdení a sebakontrola). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vnímavosť k okolitému svetu, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, tvorivosť a ochota argumentovať vlastné názory. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a informačnú gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda.

Strana 6

Úloha 16

a) Žiaci pozorujú obrázok a na základe získaných informácií dopĺňajú do viet chýbajúce slová. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Môže pripraviť ponuku slov, z ktorých budú žiaci vyberať správne riešenie. Pri riešení úlohy žiaci prepájajú obrazovú informáciu s jej jazykovým vyjadrením a overujú si porozumenie významu slov v kontexte vety. Úloha podporuje schopnosť získavať informácie z ilustrácie a transformovať ich do písanej podoby. Takáto práca rozvíja porozumenie textu, obohacuje slovnú zásobu a vedie žiakov k presnému vyjadrovaniu.
b) Žiaci vyhľadajú vetu, v ktorej sa píše o zvieratku, a prepíšu ju do zošita. Následne zakrúžkujú veľké začiatočné písmeno a vysvetlia, prečo sa na začiatku vety píše veľké písmeno. Úloha nadväzuje na učivo z 1. ročníka o písaní viet a upevňuje základné pravopisné pravidlá. Žiaci si uvedomujú, že každá veta sa začína veľkým písmenom a končí príslušným interpunkčným znamienkom.

Žiaci podľa pokynu v bubline vyhľadajú doplnkové informácie o krtovi v inom zdroji, ako je pracovná učebnica. Môžu pracovať s detskou encyklopédiou, náučnou literatúrou, časopisom alebo pod vedením učiteľa/učiteľky využiť internet a ďalšie digitálne zdroje. Po vyhľadaní informácií žiaci prezentujú zaujímavosti, ktoré sa dozvedeli, a porovnávajú ich s poznatkami spolužiakov. Aktivita vedie žiakov k samostatnému získavaniu informácií a k práci s rôznymi informačnými zdrojmi. Rozvíja prirodzenú zvedavosť, bádateľský prístup a schopnosť vyhľadávať nové poznatky mimo učebnice. Prepája sa so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda, keďže žiaci získavajú poznatky o živočíchoch a ich životnom prostredí. Zároveň podporuje rozvoj digitálnej gramotnosti a práce s informačnými zdrojmi.

Naša poznámka: Ak žiaci využívajú internet alebo umelú inteligenciu, je vhodné upozorniť ich, že nie všetky informácie musia byť vždy správne alebo úplné. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby informácie porovnávali z viacerých zdrojov, overovali v encyklopédiách alebo iných dôveryhodných materiáloch, kriticky posudzovali primerane svojmu veku. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky. Žiaci by nemali zdieľať osobné údaje a mali by používať iba bezpečné a veku primerané digitálne prostredie. Úlohu môže učiteľ/-ka zadať žiakom vypracovať formou projektu, ktorý si žiaci vypracujú napr. v blokovom vyučovaní alebo ako pátraciu úlohu doma.

Úloha 17

a) Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Spoločne vyhľadávajú dvojice slov, ktoré majú rovnakú farebnosť písmen. Po ich prečítaní postupne zisťujú, že slová sa rýmujú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Počas práce diskutujú, navzájom si pomáhajú, porovnávajú svoje riešenia a zdôvodňujú svoje rozhodnutia. Úloha má objaviteľský charakter. Žiaci samostatne prichádzajú k poznaniu, že niektoré slová znejú podobne a vytvárajú rým. Takýmto spôsobom sa prirodzene pripravujú na prácu s poéziou a vnímanie zvukovej stránky jazyka. Úloha rozvíja cit pre jazyk, rytmus a zvukovú stránku slov. Vedie žiakov k pozornému čítaniu, porovnávaniu slov a objavovaniu jazykových súvislostí. Súčasne podporuje spoluprácu, komunikáciu a rešpektovanie názorov ostatných.
b) Žiaci využijú nájdené dvojice rýmujúcich sa slov a vytvoria krátku báseň. Báseň môžu najprv spoločne naplánovať, následne ju napíšu do zošita a prednesú pred spolužiakmi. Nacvičia si tak spôsob prednesu jednoduchého príležitostného prejavu. Pri tvorbe básne využívajú svoju fantáziu, slovnú zásobu a skúsenosti s rýmom. Učia sa vytvárať jednoduché literárne texty a uvedomujú si, že jazyk môže slúžiť nielen na odovzdávanie informácií, ale aj na umelecké vyjadrenie. Prednes básne rozvíja sebavedomie, kultúru hovoreného prejavu a schopnosť vystupovať pred skupinou. Žiakom, ktorí majú obavy z vystupovania pred triedou, môže učiteľ/-ka umožniť prezentovať báseň vo dvojici, skupine alebo ju najskôr prečítať len učiteľovi/učiteľke. Takto sa postupne buduje ich sebadôvera a pozitívny vzťah k verejnému prejavu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom prečítať krátke detské básne alebo riekanky a upozorniť ich na rýmujúce sa slová. Žiaci tak ľahšie pochopia princíp tvorby básne. Pri prezentácii je vhodné vytvoriť bezpečné a povzbudzujúce prostredie, v ktorom sa cítia prijatí a motivovaíý prezentovať svoju tvorbu.

Úloha 18
a) Úloha je medzipredmetovo prepojená s výtvarnou výchovou a tematicky nadväzuje na jesenné obdobie. Žiaci pozorujú obrázky a vyhľadávajú dvojice slov, ktoré k sebe významovo patria. Pri riešení vytvárajú slovné spojenia z prídavného a podstatného mena, zapisujú ich a následne ich nahlas prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania, prípadne s nimi vypracuje prvú dvojicu z každého obrázka. Ďalšou možnosťou je dať im vypracovať úlohu len z prvého obrázka. Úloha podporuje rozvoj slovnej zásoby, porozumenie významu slov a ich využívanie v konkrétnych situáciách. Zároveň si žiaci precvičujú pozorné pozorovanie ilustrácií, vyhľadávanie informácií a prepájanie obrazového a jazykového vyjadrenia.
b) Žiaci využijú vytvorené slovné spojenia a rozprávajú o svojich skúsenostiach z hodín výtvarnej výchovy. Opisujú, čo radi kreslia, maľujú alebo vyrábajú, ktoré pomôcky používajú a na čo slúžia. Pri vyjadrovaní využívajú vlastné skúsenosti a prepájajú jazykové učivo s praktickou činnosťou. Učia sa tvoriť súvislé výpovede, pomenúvať predmety a opisovať ich funkciu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu obohatiť o krátku prezentáciu výtvarných prác žiakov. Žiaci môžu predstaviť svoj obrázok alebo výrobok, opísať použitý materiál a vysvetliť postup práce. Takáto aktivita podporuje sebavedomie, odvahu predstúpiť pred spolužiakov, kultúru prejavu a pozitívny vzťah k vlastnej tvorbe. Žiaci si môžu v blokovom vyučovaní alebo na hodine výtvarnej výchovy zostrojiť podľa návodu šarkana. Použijú pomôcky, ktoré sú uvedené v úlohe.

Úloha 19
a) Žiaci si pozorne prečítajú text, ktorý tematicky nadväzuje na predchádzajúcu úlohu. Na základe porozumenia obsahu doplnia vetu kresbou zvieratka do vyznačeného priestoru. Pri riešení úlohy prepájajú informácie získané z textu s vlastnou predstavou a výtvarným vyjadrením. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úloha podporuje aktívne čítanie s porozumením a vedie žiakov k tomu, aby dokázali informácie z textu interpretovať vlastným spôsobom. Prepája jazykové učenie s výtvarným prejavom a umožňuje každému žiakovi vyjadriť svoju predstavu individuálnym spôsobom.
b) Žiaci dajú nakreslenému zvieratku meno a následne ho opíšu podľa pokynov v zadaní. Môžu hovoriť o tom, ako zvieratko vyzerá, kde žije, čím sa živí alebo aké má vlastnosti. Úloha podporuje fantáziu a vedie žiakov k tvorivému využívaniu jazyka. Žiaci si precvičujú tvorbu viet, opis živočíchov a predmetov a učia sa vyjadrovať svoje predstavy zrozumiteľným spôsobom. Zároveň si upevňujú schopnosť opisovať a charakterizovať objekty prostredníctvom jednoduchých viet.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu rozšíriť o krátku prezentáciu vytvorených zvieratiek. Žiaci môžu predstaviť meno svojho zvieratka, povedať o ňom niekoľko zaujímavostí a vysvetliť, prečo si vybrali práve také meno. Vznikne tak priestor na rozvoj komunikačných zručností, fantázie a pozitívnej atmosféry v triede. Žiaci môžu svoje zvieratká zaradiť aj do triednej „zoologickej záhrady“ alebo vytvoriť spoločnú výstavku prác. Môžu nakresliť a opísať aj zviera, ktoré majú doma alebo ktoré poznajú zo svojho okolia. Pri žiakoch s ťažkosťami v písaní môže byť hlavným cieľom ústne vyjadrenie a prezentácia vlastnej predstavy. Dôležitá je tvorivosť, porozumenie zadaniu a radosť z vlastnej práce.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, dopĺňanie slov do viet podľa významu, upevňovanie pravopisných návykov pri písaní vlastných mien, rozpoznávanie zvukovej a grafickej podoby slov, tvorbu slovných dvojíc, vnímanie rýmu, tvorbu a prezentovanie básne, rozširovanie slovnej zásoby, opisovanie predmetov a živočíchov, vyjadrovanie vlastných skúseností a tvorivé výtvarné vyjadrovanie. Vedú k vyhľadávaniu informácií a prepájaniu poznatkov z rôznych zdrojov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, vyhľadávanie súvislostí, plánovanie tvorby textu, kontrola správnosti riešenia, hodnotenie vlastného výkonu a reflexia použitých postupov). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, zvedavosť, vytrvalosť, spolupráca, zodpovednosť, iniciatívnosť, sebavedomie pri prezentovaní vlastných nápadov a úcta k práci druhých. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú, prírodovednú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, informačnú gramotnosť a tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a príroda a Umenie a kultúra.

Strana 7

Úloha 20
a) Žiaci pozorujú obrázky a zo zadaných slov vytvárajú zmysluplné vety. Pri riešení úlohy využívajú poznatky o stavbe vety, poradí slov a základných pravopisných pravidlách. Všímajú si slovo napísané s veľkým začiatočným písmenom, ktoré naznačuje začiatok vety a zároveň identifikujú slovo s bodkou, ktoré patrí na koniec vety. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie úlohy a počet viet prispôsobí ich pracovnému tempu. Pre lepšie zvládnutie úlohy navrhujeme prekryť obrázky hodín tak, aby žiaci pracovali vždy len s jedným obrázkom. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si základnej stavby oznamovacej vety a podporuje schopnosť usporadúvať slová do logických a významovo správnych celkov. Následným prepisom viet si upevňujú pravopisné návyky a písomný prejav.
b) Žiaci rozprávajú o svojom dennom režime, o činnostiach, ktoré vykonávajú počas dňa, a o spôsoboch, akými trávia svoj voľný čas. Pri rozprávaní využívajú skúsenosti z vlastného života a prepájajú ich s témou predchádzajúcej úlohy. Úloha vedie žiakov k rozvoju hovoreného prejavu a podporuje schopnosť rozprávať o vlastných skúsenostiach. Zároveň rozvíja uvedomovanie si zdravého životného štýlu, primeraného oddychu a významu záujmových aktivít.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže aktivitu rozšíriť o vytvorenie jednoduchého denného harmonogramu alebo časovej osi dňa. Žiaci môžu porovnávať svoje denné režimy, diskutovať o svojich záľubách a hovoriť o tom, ako trávia čas s rodinou, kamarátmi alebo pri svojich obľúbených aktivitách. Pri vhodnej príležitosti možno zaradiť aj rozhovor o bezpečnom a primeranom využívaní digitálnych technológií a voľného času strávenom na internete.

Úloha 21
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania, umožní im najprv vytvoriť vety ústne a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiakom s ťažkosťami v orientácii v texte môže pripraviť vetu s väčšími medzerami medzi písmenami alebo jednotlivé slová prekryť kartičkami, ktoré budú postupne odkrývať.
a) Žiaci pozorne sledujú rady písmen a vyhľadávajú v nich ukryté slová. Nájdené slová oddeľujú zvislými čiarami. Pri riešení úlohy využívajú svoje čitateľské skúsenosti, poznatky o stavbe slov a schopnosť analyzovať písmenové reťazce. Úloha podporuje rozvoj čítania, zrakového vnímania a schopnosti analyzovať jazykové jednotky. Žiaci si upevňujú poznatky o slovách a ich grafickej podobe, rozvíjajú pozornosť a schopnosť orientovať sa v texte, opakujú si pravopis písania vlastných podstatných mien v texte, s ktorým sa oboznámili v 1. ročníku 1. cyklu.
b) Žiaci vytvoria zo slov zmysluplné vety. Vety napíšu a následne povedia, ktoré znamienko napísali na konci každej vety. Úloha nadväzuje na predchádzajúcu a vedie žiakov od práce so slovom k tvorbe súvislej výpovede. Žiaci si upevňujú poznatky o stavbe vety, o písaní veľkého začiatočného písmena a o používaní interpunkčných znamienok na konci vety.

Žiaci odpovedia na otázku v bubline a určia počet slov v jednotlivých vetách. Pri riešení si uvedomujú, že veta sa skladá zo slov, ktoré sú v písanom prejave oddelené medzerami. Počet slov môžu určiť nielen v aktuálnej úlohe, ale aj vo vetách vytvorených v predchádzajúcej úlohe. Otázka upevňuje základné poznatky o stavbe viet a slov. Rozvíja schopnosť analyzovať jazykový materiál, čo je dôležitý predpoklad pre rozvoj čítania, písania aj porozumenia textu. Žiaci si zároveň precvičujú pozornosť a presnosť pri práci s písaným textom.

Úloha 22
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci pracujú s vetami z predchádzajúcej úlohy. Vo vetách vyhľadajú mená a priezviská, farebne ich zakrúžkujú alebo vyznačia a následne na základe obsahu viet určia, ku ktorému obrázku patria. Mená a priezviská zapíšu na určené miesto. Pri riešení úlohy si upevňujú poznatky o vlastných menách osôb a o písaní veľkých začiatočných písmen. Zároveň sa učia vyhľadávať informácie v texte, prepájať ich s obrazovým materiálom a vyvodzovať závery na základe získaných údajov.
b) Žiaci si ešte raz prečítajú vety z úlohy 21 a na základe získaných informácií dokreslia k jednotlivým obrázkom predmety alebo symboly, ktoré znázorňujú záujmy a činnosti detí. Prvý obrázok slúži ako vzor – chlapec Leo má nakreslenú futbalovú loptu. Pri riešení úlohy prepájajú textové informácie s obrazom a učia sa získané údaje interpretovať rôznymi spôsobmi.

Úloha vytvára priestor na rozhovor o záľubách, záujmoch a zmysluplnom trávení voľného času, podporuje rešpektovanie individuality a rozmanitosti medzi ľuďmi. Prepája poznatky s etickou výchovou, s oblasťou človek a spoločnosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže po dokončení úlohy viesť so žiakmi rozhovor o ich záujmoch a voľnočasových aktivitách. Takáto diskusia podporuje sebapoznanie, toleranciu a pozitívne vzťahy v triednom kolektíve. Žiaci môžu využiť námet úlohy na vytvorenie plagátu na tému o záľubách. Plagát spracujú podľa vlastných predstáv a prezentujú ho pred spolužiakmi. Pri jeho realizácii uplatnia princíp rozvoja jedinca s kladnými charakterovými vlastnosťami (túžba po poznaní, sebarealizácia, kolektivizmus, zmysluplné trávenie voľného času, zdravý životný štýl, rozvoj osobnosti).

Úloha 23
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11.
Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 5. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Pred riešením úlohy 23 si žiaci prečítajú informáciu v bubline. Spoločne si zopakujú vedomosť o písaní veľkých začiatočných písmen, ktorú si osvojovali v predchádzajúcich úlohách. Učiteľ/-ka vedie rozhovor o tom, kedy sa veľké začiatočné písmená používajú a prečo sú v písanom prejave dôležité. Žiaci môžu uvádzať vlastné príklady mien osôb, miest, obcí alebo názvov, ktoré poznajú zo svojho okolia. Následne si tieto poznatky aplikujú pri písaní diktátu alebo inej forme pravopisného cvičenia. Informácia slúži ako príprava na písanú produkciu a pomáha žiakom aktivovať už osvojené vedomosti pred ich praktickým využitím. Opakovanie pred samotným písaním podporuje lepšie uvedomenie si pravopisných pravidiel a znižuje výskyt chýb.

Úloha 24
Hra MOJA TRIEDA
Hra má kooperatívny a zážitkový charakter. Žiaci pracujú spoločne a pri riešení úlohy postupujú podľa zadaných pokynov. Spoločne plánujú postup práce, navzájom komunikujú a hľadajú najvhodnejšie riešenia. Každý žiak sa podieľa na spoločnom výsledku a nesie primeranú zodpovednosť za svoju časť práce. Aktivita vytvára prirodzený priestor na rozvoj sociálnych vzťahov, vzájomnej pomoci a spolupráce, slúži ako významný didaktický prostriedok na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov.

Úlohy na strane podporujú tvorbu a zapisovanie viet, usporadúvanie slov do zmysluplných výpovedí, rozprávanie o každodenných činnostiach, orientáciu v texte, vyhľadávanie slov v súvislom rade písmen, identifikovanie mien a priezvisk, upevňovanie pravidiel písania veľkých začiatočných písmen, čítanie

s porozumením a písanie podľa diktovania. Vytvárajú priestor na prezentovanie vlastných skúseností, tvorivé vyjadrovanie a spoluprácu pri spoločnej triednej aktivite. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (plánovanie postupu riešenia, monitorovanie správnosti zápisu, kontrola porozumenia, sebakorekcia, hodnotenie vlastnej práce a využívanie získaných poznatkov v nových situáciách). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, dôslednosť, vytrvalosť, spolupráca, rešpekt k ostatným, spolupatričnosť a pozitívny vzťah ku komunite triedy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, občiansku gramotnosť, informačnú gramotnosť a tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť a podporujú budovanie pozitívnych vzťahov v triednom kolektíve.

Strana 8

Motivačný text **Ako sa Bodka vynorila z Martinovej školskej tašky** slúži ako záverečné upevnenie a opakovanie učiva z úvodného cyklu (1. ročník). Prepája hovorenú a písanú komunikačnú produkciu so skúsenosťami detí na začiatku školského roka. Tematicky čerpá z jesenného obdobia, zo života detí v škole a prirodzene nadväzuje na atmosféru návratu do kolektívu. Príbeh má literárny aj výchovno-edukačný charakter. Venuje sa posilňovaniu základných komunikačných foriem ako pozdrav, poďakovanie, prosba, sociálnym a morálnym hodnotám, ako je ochota pomôcť druhému, odvaha predstaviť sa v novom kolektíve, schopnosť ospravedlniť sa a prijať prepáčenie. Tieto situácie sú pre žiakov v danom veku nielen zrozumiteľné, ale aj mimoriadne dôležité pre rozvoj ich charakteru, empatie a spolupráce. Text rozvíja zážitkovú recepciu (citové prežívanie príbehu), čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné vlastnosti žiaka a jeho vnímanie spoločenských pravidiel správania. Vďaka tematickému zameraniu zároveň podporuje metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú nad vlastným správaním, hodnotia situácie a učia sa reagovať primerane. Text môže čítať učiteľ/-ka, no podľa úrovne triedy je možné zapojiť aj samotných žiakov. Ilustrácia vizuálne dopĺňa obsah a napomáha porozumeniu.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vyzvať žiakov, aby vymysleli, ako by mohol príbeh pokračovať. Žiaci môžu zhodnotiť Martinovo správanie sa k Bodke, vyjadrenie vďaky za pomoc. Zopakujú si pravidlá slušného správania sa a zhodnotia, ako sa Bodka správala na návšteve. Upriamujeme pozornosť aj na charakterové vlastnosti postáv v príbehu.

Úloha 2
a) Žiaci vypíšu z úvodného textu farebne zvýraznené slová. Dopíšu k nim ďalšie „čarovné“ slovíčko, ktoré používajú pri ospravedlnení sa. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
c) Všetky napísané slová, ktoré súvisia s pravidlami slušného správania sa, prečítajú. Hovoria konkrétne situácie, pri ktorých slová použijú.

Úloha 3
Žiaci spoločne diskutujú o tom, ako sa cítia, čo prežívajú v situáciách, keď na niečo zabudnú a neskôr ich to mrzí. Rozprávajú o konkrétnych situáciách, ktoré zažili, ako ich vyriešili. Vyslovujú návrhy, ako podobným situáciám predchádzať a tiež, ako sa v daných situáciách zachovať a čo sa patrí povedať. Precvičia si komunikačný zámer, pri ktorom formulujú formou oznámenia danej situácie svoje pocity a prosby.

Úloha 4
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Vzájomne komunikačne reagujú. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Predvedú rozhovory podľa pokynov v zadaní. Opakujú si pravidlá slušného správania sa na konkrétnych situáciách, s ktorými sa môžu bežne stretnúť. Prepoja si poznatky a vedomosti s etickou výchovou.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka vedie žiakov k aktívnemu počúvaniu a sledovaniu predvádzaných situácií. Je vhodné, aby žiaci o predvedených situáciách spoločne diskutovali, zhodnotili ich, vyslovili návrhy na prípadné

zmeny či doplnenie.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, odpovedanie na otázky, interpretáciu konania postáv, vyjadrovanie vlastných skúseností a pocitov, rozvoj slovnej zásoby súvisiacej so spoločenskou komunikáciou a používanie základných pravidiel slušného správania. Vytvárajú priestor na nácvik komunikačných situácií, v ktorých je potrebné požiadať o pomoc, poďakovať sa, ospravedlniť sa alebo ponúknuť pomoc druhým. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, prepájanie informácií s vlastnými skúsenosťami, reflexia vlastného správania, posudzovanie vhodnosti komunikačných prejavov a hodnotenie vlastných reakcií v rôznych situáciách). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú ochota pomáhať, empatia, ohľaduplnosť, zodpovednosť, úcta k druhým, vďačnosť, slušnosť a schopnosť spolupracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä občiansku gramotnosť, gramotnosť v oblasti učenia sa a emocionálnu gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť.

Strana 9

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Dopíšu do textu rozhovoru slová z ponuky. Správne identifikujú jednotlivé slová, s ktorými sa stretli v motivačnom texte. Navzájom dialogizujú text.
b) Podľa predchádzajúceho rozhovoru si pripravia a predvedú pred spolužiakmi telefonický rozhovor o tom, ako strávili dnešný deň v škole a po návrate z nej.

Úloha 6
a) Žiaci si upevnia písanie slov s písmenami, ktoré si osvojovali v 1. ročníku ako posledné. Vysvetlia pravopis písania vlastných mien. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Napísané slová použijú vo vetách. Dve vety napíšu do zošita. Upevňujú si písanie uvedených písmen. Po dopísaní si vety skontrolujú. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Riešenie prvej časti Bodkinej úlohy žiaci vyhľadajú v úvodnom texte. Ide o písmená, ktoré si precvičovali v úlohe 6. Písmená – odpoveď si môžu v texte označiť, aby sa im ľahšie krúžkovali aj v napísaných slovách. Po zakrúžkovaní vyriešia druhú časť úlohy – vymýšľajú a hovoria slová, v ktorých sa nachádzajú označené písmená.

Úloha 7
Žiaci pracujú podľa zadania úlohy. Prečítajú slová v ponuke slov. Precvičia si komunikačné zručnosti. Slová z ponuky doplnia do správnych viet. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

Naša poznámka: V komunikačnom kruhu môže učiteľ/-ka so žiakmi navodiť rôzne situácie, pri ktorých majú deti na seba vzájomne komunikačne reagovať (predstaviť sa novým spolužiakom, poďakovať v jedálni pani kuchárke za jedlo, poprosiť pani učiteľku o prepáčenie za zabudnutú učebnicu, požiadať pani vychovávateľku o papier na kreslenie, prepáčiť spolužiakovi, ktorý nechtiac zlomil farbičku a pod.)

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv. Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci

stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú porozumenie a tvorbu dialógu, používanie základných pravidiel spoločenskej komunikácie, nácvik telefonického rozhovoru, správne používanie zdvorilostných výrazov, tvorbu viet, upevňovanie pravopisu vlastných mien a rozlišovanie veľkých a malých začiatočných písmen. Vedú k rozširovaniu slovnej zásoby, uplatňovaniu komunikačných pravidiel v každodenných situáciách a prepájaniu jazykových poznatkov s reálnymi životnými skúsenosťami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, plánovanie jazykového prejavu, kontrola správnosti zápisu, sebakorekcia, hodnotenie primeranosti komunikačných prejavov a reflexia vlastného správania v sociálnych situáciách). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú slušnosť, úcta k druhým, zodpovednosť, ohľaduplnosť, empatia, ochota spolupracovať, vďačnosť a schopnosť prevziať zodpovednosť za vlastné konanie. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä občiansku gramotnosť, emocionálnu gramotnosť, gramotnosť v oblasti učenia sa a informačnú gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť.

Strana 10
ABECEDA

Naša poznámka: Učivo o abecede je v pracovnej učebnici spracované tak, aby prepájalo získané poznatky s ich praktickým uplatnením v reálnom živote, rozvíjalo schopnosť žiakov používať abecedné poradie v rôznych kontextoch, čo je dôležitá zručnosť pre orientáciu v slovníkoch, zoznamoch, knižniciach či databázach (napr. vyhľadávanie mien, titulov, pojmov). V rámci témy si žiaci zároveň upevňujú morálne vedomie prostredníctvom kooperatívnych aktivít a cielených komunikačných situácií, učia sa vyjadriť svoje emócie a názory vhodným spôsobom, uplatňujú pravidlá spoločenskej komunikácie (napr. počúvanie druhého, rešpekt pri skupinovej práci), rozvíjajú metakognitívne procesy – premýšľajú o vlastnom učení, vnímajú jeho účel a hodnotia vlastný pokrok.

Motivačný príbeh **Lastovičky** otvára tematický celok, v ktorom je prirodzene zakomponovaný pojem **abeceda**. Prostredníctvom deja sa žiaci prenášajú na koniec leta, keď lastovičky odlietajú do Afriky. Príbeh vytvára priestor na rozhovor o blížiacej sa jeseni, spomienkach na prázdniny a prvých zmenách v prírode, čím sa otvára možnosť prepájať jazykové učivo s oblasťami človek a spoločnosť a človek a príroda. Text má literárny charakter a obsahuje aj emotívnu zložku, ktorá pomáha žiakom vytvoriť si vzťah k textu. Ilustrácia dopĺňa obsah príbehu a podporuje jeho lepšie porozumenie. Zámer textu je rozvíjať u žiakov zážitkovú recepciu a emocionálne prežívanie čítaného, čítanie s porozumením a jazykové vyjadrovanie, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné kvality ako vnímavosť k prírode, empatiu či vďačnosť. Zároveň sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o obsahu textu, hodnotia svoje porozumenie a vytvárajú si vlastné interpretácie. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo v prípade pripravenosti triedy aj žiaci.

Naša poznámka: Na hodine výtvarnej výchovy alebo v blokovom vyučovaní si môžu žiaci príbeh o odlete lastovičiek prerozprávať a výtvarne ho stvárniť.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže zadať žiakom, aby tvorili ďalšie otázky k textu a kládli ich spolužiakom. Tvorbou otázok zistia, do akej miery porozumeli textu (vlastné porozumenie textu). Pracovať môžu spoločne, ale aj vo dvojiciach alebo v skupinách.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú písmená slovenskej abecedy. Písmená spočítajú a napíšu ich počet do vyznačeného rámčeka.
b) Vyrobia si z farebných papierov kartičky s písmenami podľa predlohy v úlohe a). Oboznamujú sa s abecedou. Pripravujú sa na aktívne osvojovanie si učiva.

Naša poznámka: Žiaci si vyrobia kartičky – pomôcku, s ktorou budú ďalej pracovať. Kartičky je vhodné zoskupiť podľa ich farieb do troch častí (napríklad pomocou gumičiek a vložiť ich do obálky).

Úloha 3
a) a) Žiaci pracujú so žltými kartičkami, na ktorých sú napísané písmená 1. časti slovenskej abecedy. Ich úlohou je usporiadať písmená do správneho abecedného poradia. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí

pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Pri práci si osvojujú poznatky o poradí písmen v abecede, ktoré sú dôležité pre orientáciu v slovníkoch, zoznamoch, encyklopédiách a ďalších informačných zdrojoch. Manipulácia s kartičkami umožňuje žiakom aktívne objavovať správne poradie písmen, diskutovať o riešení a overovať si správnosť svojich vedomostí. Aktivita prepája vizuálne, pohybové a jazykové učenie.
b) Žiaci dopĺňajú do rámčekov chýbajúce veľké tlačené písmená podľa správneho poradia v 1. časti abecedy a overujú si, či si poradie písmen osvojili. Úloha vedie žiakov k samostatnému uvažovaniu a k aplikovaniu poznatkov o abecede v konkrétnej situácii. Zároveň si precvičujú grafickú podobu veľkých tlačených písmen.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, interpretáciu významu slov a viet, rozširovanie slovnej zásoby, rozpoznávanie a používanie abecedy, orientáciu v abecednom poradí, prácu s písmenami a ich systematické usporadúvanie. Vedú k pochopeniu významu pravidiel a poriadku v jazykovom systéme, k prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o prírode a k objavovaniu súvislostí medzi textom a reálnym svetom. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie záverov, triedenie a usporadúvanie informácií, kontrola správnosti riešenia, využívanie predchádzajúcich poznatkov a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, systematickosť, zodpovednosť za vlastnú prácu a rešpektovanie pravidiel. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, informačnú gramotnosť a kritické myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a príroda a Matematika a informatika prostredníctvom usporadúvania, triedenia a práce so systémami a pravidlami.

Strana 11

Úloha 4
a) Žiaci si prezrú písmená napísané na autách. Zoradia a napíšu písmená v abecednom poradí. Prečítajú vyriešenú úlohu. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Vymenujú dopravné prostriedky, ktoré poznajú. Ak sa pomenovanie dopravného prostriedku začína niektorým zo zoradených písmen, slovo napíšu do zošita.

Pri riešení úlohy si žiaci môžu pomôcť odporúčaním od Bodky. Táto jednoduchá stratégia ich vedie k systematickej práci a pomáha im lepšie sa orientovať v úlohe. Zároveň znižuje riziko vynechania alebo opakovaného použitia písmen. Žiaci sa učia plánovať svoj postup, priebežne kontrolovať správnosť riešenia a využívať účinné učebné stratégie pri samostatnej práci.

Naša poznámka: Odporúčame, aby učiteľ/-ka upozornil/-a žiakov na význam takýchto pomôcok a viedol/-la ich k ich vedomému využívaniu aj pri riešení ďalších úloh. Tým sa rozvíja ich samostatnosť, pozornosť a schopnosť organizovať vlastnú prácu.

Úloha 5
Žiaci diskutujú na tému cestovanie. Vedú rozhovor o pravidlách správania sa v dopravných prostriedkoch, na autobusovej alebo vlakovej stanici, zastávke. Prepoja poznatky s etickou výchovou, s oblasťou človek a spoločnosť.

Úloha 6
Žiaci si pozorne prečítajú písmená usporiadané v rade. Na základe znalosti slovenskej abecedy určia, ktoré písmená do radu podľa abecedného poradia nepatria, a následne ich prečiarknu. Pri riešení úlohy porovnávajú poradie písmen, overujú si správnosť svojich vedomostí a uplatňujú ich v praktickej situácii. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si postupnosti písmen v abecede a k ich aktívnemu využívaniu pri riešení úloh. Žiaci si precvičujú pozornosť, orientáciu v abecede a schopnosť identifikovať nesprávne zaradený prvok.
Táto zručnosť je dôležitá aj pri práci so slovníkmi, encyklopédiami, zoznamami či digitálnymi databázami.

Naša poznámka: Odporúčame, aby sa žiaci naučili prvú časť slovenskej abecedy naspamäť. Učiteľ/-ka vysvetlí, prečo je to potrebné a kde všade sa stretávame s abecedou (tel. zoznamy, encyklopédie, knižnice, vyhľadávanie na internete a pod.). Niektoré zdroje pri učení sa abecedy odporúčajú naučiť sa tzv. skrátenú abecedu (abecedu bez písmen s rozlišovacími znamienkami). Je na samotnom učiteľovi/učiteľke, ako si na základe svojich postrehov v triede túto požiadavku zrealizuje. Je vhodné, keď majú žiaci v triede umiestnenú celú slovenskú abecedu vo svojom zornom poli.

Úloha 7
a) Žiaci pracujú so zelenými kartičkami, na ktorých sú napísané písmená 2. časti slovenskej abecedy. Ich úlohou je usporiadať písmená do správneho abecedného poradia. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Pri práci si osvojujú poznatky o poradí písmen v abecede, ktoré sú dôležité pre orientáciu v slovníkoch, zoznamoch, encyklopédiách a ďalších informačných zdrojoch. Manipulácia s kartičkami umožňuje žiakom aktívne objavovať správne poradie písmen, diskutovať o riešení a overovať si správnosť svojich vedomostí. Aktivita prepája vizuálne, pohybové a jazykové učenie, upevňuje orientáciu v poradí písmen a pripravuje žiakov na ďalšie využívanie abecedného princípu pri práci so slovami a informáciami.
b) Žiaci dopĺňajú do obrázkov kufríkov chýbajúce veľké tlačené písmená podľa správneho poradia v 2. časti abecedy a overujú si, či si poradie písmen osvojili. Úloha upevňuje znalosť druhej časti abecedy a podporuje automatizáciu poradia písmen. Žiaci si overujú svoje vedomosti a získavajú istotu pri práci s abecedou.

Úloha 8
a) Žiaci pospájajú písmená v abecednom poradí. Spojením písmen vznikne obrázok lietadla. Zoradené písmená prečítajú. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Povedia slová, ktoré sa začínajú zoradenými písmenami a súvisia s obrázkom. Štyri slová napíšu. Žiaci so ŠVVP napíšu dve slová.

Úloha 9
Žiaci si pozorne prezrú zobrazenú časť abecedy a určia, ktoré dve písmená v poradí chýbajú. Pri riešení úlohy si vybavujú poradie písmen v 2. časti slovenskej abecedy a porovnávajú ho s uvedeným zápisom. Chýbajúce písmená následne dopíšu na určené miesto. Po doplnení chýbajúcich písmen žiaci určia ich správne miesto v abecednom rade a spoja ich s príslušnou pozíciou. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
Po dokončení úlohy vyriešený rad písmen nahlas prečítajú. Tým prepájajú vizuálne vnímanie písmen s ich zvukovou podobou a upevňujú si správne poradie v abecede. Úloha rozvíja orientáciu v abecede a podporuje schopnosť identifikovať chýbajúce prvky v usporiadanom rade. Táto zručnosť je dôležitá pri práci so slovníkmi, zoznamami, encyklopédiami a ďalšími informačnými zdrojmi využívajúcimi abecedné usporiadanie.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie abecedného poradia písmen, orientáciu v systéme slovenskej abecedy, triedenie a usporadúvanie informácií podľa stanoveného pravidla, rozširovanie slovnej zásoby, tvorenie slov podľa zadaných kritérií a prepájanie jazykových poznatkov s poznatkami z každodenného života. Vedú k uvedomovaniu si významu pravidiel pri pohybe v cestnej premávke a k osvojovaniu zásad bezpečného správania v dopravných prostriedkoch. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (porovnávanie, triedenie, kontrola správnosti riešenia, vyhľadávanie chýb, uplatňovanie naučených postupov a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, disciplína, dôslednosť, pozornosť, vytrvalosť, rešpektovanie pravidiel a uvedomovanie si vlastnej bezpečnosti i bezpečnosti druhých. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, informačnú gramotnosť a občiansku gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a spoločnosť a Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, usporadúvania a práce s pravidlami.

Strana 12

Úloha 10

a) Žiaci pracujú so modrými kartičkami, na ktorých sú napísané písmená 3. časti slovenskej abecedy. Ich úlohou je usporiadať písmená do správneho abecedného poradia. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Pri práci si osvojujú poznatky o poradí písmen v abecede, ktoré sú dôležité pre orientáciu v slovníkoch, zoznamoch, encyklopédiách a ďalších informačných zdrojoch. Manipulácia s kartičkami umožňuje žiakom aktívne objavovať správne poradie písmen, diskutovať o riešení a overovať si správnosť svojich vedomostí. Aktivita prepája vizuálne, pohybové a jazykové učenie, upevňuje orientáciu v poradí písmen a pripravuje žiakov na ďalšie využívanie abecedného princípu pri práci so slovami a informáciami.
b) Žiaci dopĺňajú do rámčekov veľké tlačené písmená podľa správneho poradia v 3. časti abecedy a overujú si, či si poradie písmen osvojili. Úloha upevňuje znalosť druhej časti abecedy a podporuje automatizáciu poradia písmen. Žiaci si overujú svoje vedomosti a získavajú istotu pri práci s abecedou.

Úloha 11

a) Žiaci vpíšu do obrázka trojejbusu uvedené písmená v abecednom poradí. Vyriešenú úlohu prečítajú. Precvičujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Prezrú si smajlíky v trolejbuse, ktoré znázorňujú cestujúcich. Pomenujú výraz každého smajlíka. Tri slová, ktoré sa začínajú niektorým zo zoradených písmen abecedy, napíšu do zošita a nakreslia k nim smajlíky. Žiakom so ŠVVP možno počet slov skrátiť.

K úlohe sa viaže prvá otázka, ktorú Otáznik adresuje žiakom a vyzýva ich k aktivite. Žiaci najskôr diskutujú o tom, kde sa so smajlíkmi stretávajú a na čo sa používajú. Môžu uvádzať príklady z digitálnej komunikácie, správ, elektronickej pošty, vzdelávacích aplikácií alebo z rôznych informačných a komunikačných prostredí primeraných ich veku. Následne si každý žiak vyberie smajlíka a pomocou mimiky a výrazu tváre predvedie emóciu alebo náladu, ktorú smajlík vyjadruje. Ostatní spolužiaci hádajú, o aký pocit alebo emóciu ide.
Po uhádnutí môžu pomenovať situácie, v ktorých by sa takýto smajlík mohol použiť. Aktivita prepája jazykovú komunikáciu s porozumením emóciám a ich vyjadrovaniu. Žiaci si uvedomujú, že ľudia komunikujú nielen slovami, ale aj mimikou, gestami a symbolmi. Učia sa rozpoznávať emócie, pomenovať ich a primerane vyjadrovať. Zároveň si uvedomujú význam smajlíkov v digitálnej komunikácii, kde pomáhajú vyjadriť náladu, postoj alebo zámer odosielateľa správy.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže túto úlohu využiť ako podnet na spoločný rozhovor o emóciách, pocitoch a ich primeranom vyjadrovaní. V bezpečnej a podporujúcej atmosfére vedie žiakov k tomu, aby pomenovali svoje prežívanie, rozprávali o situáciách, v ktorých sa cítia šťastní, smutní, nahnevaní, prekvapení alebo vystrašení, a spoločne hľadali spôsoby, ako tieto pocity zvládať. Veku primeranou formou môže so žiakmi diskutovať o sebapoznávaní, o tom, že každý človek prežíva emócie inak a že všetky pocity sú prirodzenou súčasťou života. Žiaci sa učia hovoriť o svojich pocitoch, aktívne počúvať druhých a prejavovať empatiu voči spolužiakom. Takéto rozhovory podporujú vytváranie pozitívnej triednej klímy, vzájomnú dôveru a rozvoj zdravých medziľudských vzťahov. Zároveň pomáhajú predchádzať konfliktom a posilňujú schopnosť žiakov riešiť náročné situácie primeraným spôsobom.
Učiteľ/-ka môže využiť aktivitu Živý smajlík: Žiaci sa pohybujú po triede. Na pokyn sa zastavia a predvedú výraz tváre podľa zadanej emócie (radosť, prekvapenie, smútok, hnev, strach, spokojnosť). Ostatní hádajú, o akú emóciu ide. Aktivita rozvíja emocionálnu gramotnosť, pozornosť a schopnosť čítať neverbálne prejavy.

Úloha 12

Žiaci diskutujú o tom, prečo bývajú cestujúci v dopravných prostriedkoch rôzne naladení. Zamýšľajú sa nad situáciami, ktoré môžu vyvolať príjemné aj nepríjemné pocity, napríklad radosť z výletu, smútok z lúčenia, prekvapenie z nečakanej udalosti, hnev pri nevhodnom správaní cestujúcich alebo obavu z meškania či neznámeho prostredia. Následne vo dvojiciach alebo v skupinách vymyslia a predvedú krátke scénky z prostredia autobusu, vlaku, električky alebo iného dopravného prostriedku. Pri dramatizácii využívajú verbálnu aj neverbálnu komunikáciu a snažia sa vyjadriť rôzne emócie prostredníctvom hlasu, mimiky, gest

a vhodne zvolených slov. Po každej scénke spolužiaci určia, akú emóciu postavy prežívali, a diskutujú o tom, čo ju vyvolalo. Úloha vedie žiakov k porozumeniu vlastným emóciám aj pocitom druhých ľudí. Prostredníctvom modelových situácií si uvedomujú, že rovnaká situácia môže u rôznych ľudí vyvolávať odlišné prežívanie. Rozvíja schopnosť vcítiť sa do druhých, primerane reagovať na ich pocity a kultivovane komunikovať v rôznych spoločenských situáciách.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka opisuje krátke situácie z cestovania (napr. „Zabudol som si lístok.“, „Našiel som voľné miesto na sedenie.“, „V autobuse mi niekto pomohol s taškou.“). Žiaci pomocou farebných kartičiek alebo gest vyjadrujú, akú emóciu by v danej situácii cítili. Následne svoje rozhodnutie zdôvodnia.

Úloha 13
Žiaci dopíšu do slov veľké tlačené písmená tak, aby doplnené písmená boli v abecednom poradí. Zároveň sa zoznamujú s názvami slovenských miest a s písaním veľkého začiatočného písmena v ich názvoch. Vyriešenú úlohu prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.

Žiaci diskutujú o odpovedi na otázku, ktorú im kladie Otáznik. Najprv pomenujú miesta zobrazené v úlohe a spoločne hovoria, ktoré z nich poznajú osobne, z výletov, z rozprávania rodičov alebo z médií. Následne o vybranom mieste povedia aspoň dve informácie. Môžu hovoriť o tom, kde sa nachádza, čo sa im na ňom páčilo, čo tam videli alebo zažili. Žiaci sa učia počúvať jeden druhého, formulovať svoje myšlienky a vyjadrovať sa súvisle a zrozumiteľne. Úloha prepája školské učivo s osobnými skúsenosťami žiakov. Rozvíja schopnosť rozprávať o vlastných zážitkoch, využívať získané vedomosti v komunikácii a prepájať nové poznatky s tým, čo už poznajú. Zároveň podporuje záujem o svoje okolie, región a Slovensko.

Úloha 14
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Usporiadajú písmená na všetkých farebných kartičkách v abecednom poradí a slovenskú abecedu prepíšu do zošita. Prácou s kartičkami (manipuláciou) si utvrdzujú slovenskú abecedu, v prípade omylu si chybu ľahšie a jednoduchšie opravia.

Úloha 15
Hra SUSEDIA
Hra slúži na upevňovanie poznatkov o poradí písmen v slovenskej abecede. Učiteľ/-ka napíše na tabuľu ľubovoľné písmeno abecedy. Jeden žiak doplní písmeno, ktoré sa nachádza bezprostredne pred ním, a druhý žiak písmeno, ktoré nasleduje hneď za ním. Ostatní spolužiaci kontrolujú správnosť riešenia a v prípade potreby ho opravujú alebo zdôvodňujú. Hru možno realizovať frontálne, vo dvojiciach, skupinách alebo formou súťaže medzi družstvami. Pri skupinovej práci si žiaci rozdeľujú úlohy, spolupracujú, diskutujú o správnosti riešenia a prezentujú výsledky svojej práce. Aktivita má hrový charakter, pomáha žiakom automatizovať poradie písmen v abecede a rozvíja schopnosť rýchlo sa orientovať v abecednom rade. Zároveň podporuje spoluprácu, komunikáciu a rešpektovanie pravidiel spoločnej práce.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie abecedného poradia písmen, orientáciu v slovenskej abecedy, doplňanie chýbajúcich písmen podľa pravidla, prácu s názvami miest, rozširovanie slovnej zásoby, pomenúvanie emócií a vyjadrovanie pocitov prostredníctvom slov, mimiky a dramatizácie. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s každodennými komunikačnými situáciami a k rozvoju spolupráce pri skupinových aktivitách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (triedenie a usporadúvanie informácií, vyhľadávanie súvislostí, kontrola správnosti riešenia, aplikovanie naučených pravidiel, monitorovanie vlastného postupu a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, dôslednosť, vytrvalosť, spolupráca, rešpekt k druhým, empatia a schopnosť porozumieť vlastným aj cudzím emóciám. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä emocionálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť, gramotnosť v oblasti učenia sa a informačnú gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a spoločnosť a Matematika a informatika.

Strana 13
Zoraďovanie slov v abecednom poradí

Úloha 1
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci pomenujú obrázky a pomenovania napíšu. Pri vypracovávaní úlohy si pomáhajú abecedou na záložke učebnice, ktorú im odporúča Bodka.
b) Zakrúžkujú prvé písmeno každého napísaného slova a podľa toho očíslujú slová v abecednom poradí. Oboznamujú sa s učivom.

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci prečítajú slová v jednotlivých zoznamoch, s ktorými sa stretávajú aj v bežnom živote. Zakrúžkujú v každom slove prvé písmeno. Osvojujú si učivo.
b) Podľa pokynov označia zoznamy, v ktorých sú/nie sú slová zoradené v abecednom poradí.

Úloha 3
Žiaci diskutujú o tom, na čo slúžia rôzne zoznamy, kde sa s nimi stretávajú a aký význam majú v každodennom živote. Spoločne uvažujú o situáciách, v ktorých oni sami alebo členovia ich rodiny používajú zoznamy. Môžu uvádzať napríklad nákupný zoznam, zoznam úloh, zoznam žiakov v triede, zoznam kníh v knižnici, zoznam kontaktov v telefóne či zoznam cestujúcich. Počas rozhovoru si uvedomujú, že zoznamy pomáhajú organizovať informácie, uľahčujú vyhľadávanie údajov a prispievajú k lepšej orientácii v každodenných činnostiach. Žiaci prepájajú učivo o abecede s jeho praktickým využitím v reálnom živote. Uvedomujú si, že poznanie abecedy nie je iba školská vedomosť, ale užitočný nástroj, ktorý využívame pri vyhľadávaní a organizovaní informácií. Diskusia zároveň podporuje prepájanie školského učiva s vlastnými skúsenosťami a každodenným životom.

Naša poznámka: Žiaci môžu samostatne alebo vo dvojiciach vytvoriť krátky zoznam podľa zadania, napríklad: obľúbené ovocie, mená kamarátov, školské pomôcky, zvieratá a pod. Potom sa pokúsia zoradiť jednotlivé položky podľa abecedy. Aktivita prepája učivo s praktickou činnosťou a rozvíja schopnosť organizovať informácie.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci očíslujú priezviská v abecednom poradí.
b) Napíšu ich pred mená a vytvoria zoznam podľa zadania v úlohe.

Úloha 5
Žiaci prečítajú zadanie a podľa uvedeného návrhu vyplnia tabuľku. Napíšu tri činnosti alebo oblasti, v ktorých by sa chceli zlepšiť, a zároveň uvedú konkrétny spôsob, ako chcú svoj cieľ dosiahnuť. Môže ísť napríklad o zlepšenie čítania, písania, športových výkonov, pomoci doma, správania v kolektíve alebo pravidelnej prípravy na vyučovanie. Pri riešení úlohy sa zamýšľajú nad svojimi silnými stránkami, potrebami a možnosťami osobného rastu. Učia sa stanovovať si jednoduché a reálne ciele a premýšľať o krokoch, ktoré ich k nim privedú. Zoznam predsavzatí nepíšu podľa abecedného poradia, ale podľa vlastných priorít. Tým si uvedomujú, že nie všetky ciele majú rovnakú dôležitosť a že je potrebné vedieť určiť, čomu chcú venovať najväčšiu pozornosť. Po vypracovaní úlohy svoje predsavzatia prečítajú a môžu o nich diskutovať so spolužiakmi. Úloha podporuje rozvoj sebareflexie, sebapoznania a schopnosti plánovať vlastné učenie a osobný rozvoj. Zároveň vedie žiakov k preberaniu zodpovednosti za vlastné učenie, čo je jedna z dôležitých kompetencií.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť so žiakmi rozhovor o sebazdokonaľovaní, osobnom raste a vytrvalosti pri dosahovaní cieľov. Žiaci si uvedomujú, že pri plnení svojich predsavzatí a cieľov sa niekedy stretávajú s prekážkami, ako sú lenivosť, nerozhodnosť, nechuť, obavy z neúspechu alebo strach z nových výziev. Spoločne

diskutujú o tom, že úspech často neprichádza okamžite, ale je výsledkom postupného úsilia, trpezlivosti a pravidelnej práce. Rozhovor môže smerovať k uvedomeniu si, že každý človek sa učí vlastným tempom a že chyby sú prirodzenou súčasťou učenia sa. Dôležité je nevzdávať sa pri prvom neúspechu, ale hľadať spôsoby, ako pokračovať ďalej a zlepšovať sa. Učiteľ/-ka môže žiakov viesť aj k zamysleniu nad tým, kto ich motivuje a povzbudzuje. Žiaci hovoria o svojich pozitívnych vzoroch – rodičoch, starých rodičoch, učiteľoch, športovcoch, umelcoch, literárnych hrdinoch, vedcoch, kamarátach alebo iných osobnostiach, ktoré ich inšpirujú svojou vytrvalosťou, odvahou či pracovitosťou.

Úlohy na strane podporujú orientáciu v abecednom poradí, porovnávanie a zoraďovanie slov podľa začiatočných písmen, prácu so zoznamami, vyhľadávanie a organizovanie informácií, čítanie a interpretáciu údajov v rôznych typoch zoznamov a uplatňovanie abecedného poradia v praktických situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významu systematického usporadúvania informácií a k plánovaniu vlastného učenia prostredníctvom stanovovania cieľov a krokov na ich dosiahnutie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (plánovanie, organizovanie informácií, monitorovanie vlastného pokroku, kontrola správnosti riešenia, stanovovanie osobných cieľov a priebežné sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, vytrvalosť, cieľavedomosť, dôslednosť, samostatnosť a sebadisciplína. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť plánovať vlastný rozvoj. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, usporadúvania a organizácie údajov a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom práce s osobnými údajmi a každodennými životnými situáciami.

Strana 14

Úloha 6

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Precvičujú si učivo a učia sa orientovať v obrazovo-písanom texte. Prezrú si tabuľku. Prečítajú, kam a kedy vtáky zo Slovenska odlietajú a kedy prilietajú naspäť.
b) Očíslujú názvy vtákov v abecednom poradí. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
c) Orientujú sa správne v tabuľke a zakrúžkujú názvy vtákov, ktoré odlietajú zo Slovenska v jeseni.
d) Vyfarbia názov vtáka, ktorý prilieta na Slovensko najneskôr. Vyriešenú úlohu prezentujú pred spolužiakmi.

Žiaci prečítajú informáciu od Bodky. Na základe tejto informácie si uvedomujú praktické využitie abecedy v každodennom živote. Učiteľ/-ka vedie s nimi rozhovor o tom, prečo sa slová v encyklopédiách, slovníkoch a zoznamoch usporadúvajú podľa abecedy a ako nám takéto usporiadanie pomáha rýchlejšie nájsť potrebnú informáciu. Žiaci môžu uvádzať vlastné skúsenosti s používaním slovníkov, encyklopédií, telefónnych zoznamov, triednych zoznamov, knižničných katalógov alebo digitálnych vyhľadávačov. Postupne si uvedomujú, že znalosť abecedy patrí medzi dôležité praktické zručnosti. Aktivita prepája teoretické poznatky o abecede s ich praktickým využitím. Žiaci chápu, že abeceda nie je iba školské učivo, ale účinný nástroj na organizovanie a vyhľadávanie informácií v bežnom živote.

Úloha 7

a) Žiaci si prezrú obrázky zvierat. Dopíšu k nim ich pomenovania z ponuky slov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Utvrdzujú si učivo.
b) Označia v ponuke zostávajúce názvy zvierat. Doplnia ich na dvojstranu „encyklopédie“ v abecednom poradí. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.K názvom dokreslia chýbajúce obrázky zvierat.

Naša poznámka: Touto kapitolou sa žiaci oboznámia s praktickým využitím ovládania abecedy – kde sa usporadúvanie slov podľa abecedy využíva, prepojí sa teória s praxou. Učiteľ/-ka môže priniesť na vyučovanie slovníky, encyklopédie, zoznamy (prípadne navštíviť so žiakmi školskú knižnicu), aby sa žiaci s nimi oboznámili a postupne sa učili s nimi pracovať.

Úloha 8

Žiaci pracujú s iným zdrojom informácií ako je pracovná učebnica. Vyberú si jedno zviera z úlohy 7 a vyhľadajú o ňom informácie v detskej encyklopédii zvierat, náučnej literatúre, časopisoch alebo na internete. Ich úlohou je zistiť tri zaujímavosti alebo fakty o vybranom zvierati, zapísať ich do zošita a následne ich prezentovať spolužiakom. Počas práce sa učia vyhľadávať informácie, vyberať podstatné údaje a spracovať ich do stručnej a zrozumiteľnej podoby. Pri prezentácii si precvičujú súvislé vyjadrovanie, aktívne počúvanie a prezentovanie výsledkov vlastnej práce. Úloha vedie žiakov k samostatnému získavaniu poznatkov z rôznych informačných zdrojov. Rozvíja schopnosť vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie, pričom zároveň rozširuje vedomosti o živočíchoch a prírode. Žiaci si uvedomujú, že informácie môžu získavať z rôznych zdrojov a učia sa s nimi primerane pracovať.

Naša poznámka: Úlohy na tejto strane vytvárajú možnosť viesť so žiakmi diskusiu o zvieratách, o spôsobe ich života, o ochrane životného prostredia, v ktorom zvieratá žijú. Téma je aj zdrojom komunikácie so žiakmi, ktorá formuje charakter žiakov (morálne vedomie, túžba po poznaní, úcta k prírode, environmentálne povedomie). Ak žiaci využijú pri práci internet alebo umelú inteligenciu, je vhodné upozorniť ich, že nie všetky informácie musia byť vždy správne alebo úplné. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby informácie porovnávali z viacerých zdrojov, overovali v encyklopédiách alebo iných dôveryhodných materiáloch, kriticky posudzovali primerane svojmu veku. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky. Žiaci by nemali zdieľať osobné údaje a mali by používať iba bezpečné a veku primerané digitálne prostredie.

Zhrnutie

Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o abecede. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú orientáciu v abecednom poradí, čítanie a interpretáciu údajov v tabuľke, vyhľadávanie a porovnávanie informácií, triedenie slov podľa stanoveného kritéria, rozširovanie slovnej zásoby a získavanie poznatkov o živočíchoch a sťahovavých vtákoch. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o prírode, k práci s rôznymi zdrojmi informácií a k samostatnému vyhľadávaniu faktov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vyhľadávanie informácií, porovnávanie údajov, triedenie a usporadúvanie podľa pravidla, monitorovanie správnosti riešenia, overovanie informácií a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, samostatnosť, dôslednosť, zodpovednosť pri práci s informáciami, spolupráca a záujem o poznávanie prírody. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť pracovať s údajmi. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a príroda a Matematika a informatika prostredníctvom práce s tabuľkou, triedenia údajov a vyhľadávania informácií.

Strana 15

Motivačný príbeh **Stratený sveter** prezentuje komunikačnú interakciu medzi účastníkmi rozhovoru. Druháčka Zuzka, ktorá stratila svetrík, vie sformulovať otázku, prosbu k dospelej osobe. Vie poprosiť a poďakovať sa za pomoc. Text má literárny charakter, zahŕňa v sebe aj emotívnu zložku. Žiaci vnímajú ilustráciu, ktorá približuje obsah príbehu. Zámerom textu je rozvíjať a upevňovať u žiakov komunikačnú zručnosť vykať dospelým ľuďom, zážitkovú recepciu, čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, ako aj osobnostné vlastnosti mladých čitateľov a metakognitívne procesy. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže po prečítaní príbehu viesť so žiakmi rozhovor o tom, komu v škole a v rodine vykajú. Spoločne diskutujú o tom, komu okrem rovesníkov tykajú. Odpovede žiakov sa môžu líšiť v závislosti od toho, ktorí z dospelých, ktorých poznajú, im dovolili tykanie.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 2
a) Žiaci diskutujú o tom, prečo je dôležité starať sa o svoje osobné veci, školské pomôcky, knihy, hračky či oblečenie. Uvažujú nad tým, ako sa správame k veciam, ktoré používame každý deň, a prečo je dôležité udržiavať ich v poriadku a chrániť pred poškodením alebo stratou. Počas rozhovoru hovoria o vlastných skúsenostiach a uvádzajú príklady zo života. Spoločne hľadajú odpovede na otázky, ako môžeme predchádzať strate alebo zničeniu svojich vecí a prečo je dôležité byť zodpovedný za svoj majetok. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si hodnoty vecí, ktoré používajú, a k rozvíjaniu zodpovedného prístupu k vlastnému majetku. Zároveň podporuje vytváranie správnych návykov pri starostlivosti o osobné veci a školské pomôcky.
b) Žiaci si vyberú jeden z uvedených obrázkov a premýšľajú nad situáciou, že by sa daná vec stratila. Opierajú sa o poznatky získané z motivačného textu a navrhujú postup, ako by problém riešili. Hovoria o tom, kde by vec najskôr hľadali, koho by požiadali o pomoc, komu by stratu oznámili a aké kroky by podnikli na jej nájdenie. Učia sa riešiť problémové situácie pokojne, rozvážne a zodpovedne. Úloha rozvíja praktické životné zručnosti a vedie žiakov k zodpovednému správaniu v situáciách, s ktorými sa môžu reálne stretnúť. Učia sa analyzovať problém, navrhovať riešenia a uvedomovať si dôsledky svojho konania.

Úloha 3
Žiaci prepíšu farebne vyznačené vety v úvodnom texte do zošita. Vo vetách zakrúžkujú slová *vás, ti* a *vám*. Porozmýšľajú a zdôvodnia, v ktorých vetách je použité tykanie a v ktorých vykanie. Môžu uviesť aj vhodné príklady zo života, kedy vo vzájomných rozhovoroch používajú tykanie a kedy vykanie.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, interpretáciu konania a prežívania postáv, vyjadrovanie vlastných skúseností, opisovanie postupov pri riešení problémových situácií a uvedomovanie si významu starostlivosti o osobné veci. Vedú k osvojovaniu pravidiel slušnej komunikácie, rozlišovaniu tykania a vykania a primeranému používaniu zdvorilostných výrazov v každodennom kontakte s ľuďmi. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, prepájanie informácií s vlastnými skúsenosťami, plánovanie postupu riešenia, reflexia vlastného správania, posudzovanie vhodnosti komunikačných prejavov a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, úcta k druhým, slušnosť, vďačnosť, samostatnosť, ohľaduplnosť, starostlivosť o vlastný majetok a schopnosť požiadať o pomoc. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť,

spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä občiansku gramotnosť, emocionálnu gramotnosť, gramotnosť v oblasti učenia sa a informačnú gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť.

Strana 16

Úloha 4
a) Žiaci si pozorne prezrú situačné obrázky a prečítajú rozhovory jednotlivých postáv. Všímajú si komunikačné situácie, osoby, ktoré spolu komunikujú, a spôsob, akým sa navzájom oslovujú. Osobitnú pozornosť venujú farebne zvýrazneným slovám ťa a vám. Po prečítaní rozhovorov diskutujú o tom, komu sú jednotlivé výroky určené a prečo hovoriace osoby používajú odlišné jazykové prostriedky. Žiaci si uvedomujú rozdiel medzi komunikáciou s rovesníkmi a komunikáciou s dospelými osobami. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si pravidiel spoločenskej komunikácie a k pochopeniu významu zdvorilého správania v každodennom živote. Žiaci sa učia rozlišovať komunikačné situácie a primerane reagovať na rôznych komunikačných partnerov.
b) Na základe prečítaných rozhovorov žiaci vysvetlia rozdiel medzi tykaním a vykaním. Spoločne diskutujú o tom, komu zvyčajne tykáme a komu vykáme. Uvádzajú príklady zo svojho každodenného života – komunikáciu s rodičmi, súrodencami, kamarátmi, učiteľmi, starými rodičmi, susedmi alebo neznámymi ľuďmi. Učiteľ/-ka vedie žiakov k pochopeniu, že vykanie je prejavom úcty, zdvorilosti a rešpektu voči dospelým osobám alebo ľuďom, ktorých nepoznáme. Žiaci si uvedomujú, že spôsob komunikácie závisí od situácie a vzťahu medzi hovoriacimi.

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Komunikačne na seba reagujú, aktívne sa počúvajú. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Vymyslia k situačným obrázkom v úlohe 4 pokračovanie rozhovorov, v ktorých použijú tykanie a vykanie. Nacvičené dialógy pre danú situáciu predvedú spolužiakom. Prepoja poznatky s etickou výchovou, s oblasťou človek a spoločnosť.

Naša poznámka: Žiaci môžu tvoriť dialógy na rôzne situácie, ktoré poznajú z bežného života. Osvojujú si a upevňujú komunikačné zručnosti a zásady zdvorilostného správania sa.

Úloha 6
a) Žiaci vyfarbia modrou farbičkou pomenovania osôb, ktorým tykajú a červenou farbičkou pomenovania osôb, ktorým vykajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Vymenujú z bežného života tri osoby, ktorým tykajú a tri osoby, ktorým vykajú.

Riešenie úlohy 6 poskytuje odpoveď na otázku, ktorú žiakom kladie Otáznik. Žiaci si na základe situačných obrázkov, rozhovorov a vlastných skúseností upevňujú poznatky o používaní tykania a vykania v každodennej komunikácii. Spoločne diskutujú o tom, komu bežne tykáme a komu vykáme. Uvádzajú príklady zo svojho života a vysvetľujú, prečo v jednotlivých situáciách používame odlišné formy oslovenia. Uvedomujú si, že spôsob komunikácie závisí od veku, vzťahu medzi ľuďmi a spoločenskej situácie.

Úloha 7
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci doplnia do viet vhodné slová z napísanej ponuky slov. Vety prečítajú.
b) Modrou farbičkou podčiarknu vety, v ktorých tykáme komunikačnému partnerovi, červenou farbičkou vety, ktorými v rozhovore vykáme. Riešenie zdôvodnia.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže predchádzajúce dve úlohy využiť ako podnet na rozhovor o povolaniach ľudí a ich význame pre spoločnosť. Aktivita umožňuje žiakom uvedomiť si, že za službami, ktoré každodenne využívajú, stoja konkrétni ľudia a ich práca. Žiaci môžu diskutovať o rôznych povolaniach, s ktorými sa stretávajú vo svojom okolí, pomenovať ich pracovnú náplň a vysvetliť, prečo sú pre spoločnosť potrebné. Učiteľ/-ka vedie žiakov k pochopeniu, že každé poctivo vykonávané povolanie má svoju hodnotu a význam. Spoločne môžu hovoriť o tom, ako jednotlivé profesie pomáhajú ľuďom a prispievajú k fungovaniu spoločnosti. Rozhovor môže smerovať aj k uvedomeniu si, že pri komunikácii s ľuďmi v rôznych povolaniach používame zásady slušného správania, rešpektu a zdvorilosti, vrátane správneho používania vykania..

Úloha 8
Žiaci vhodne formulujú vety, ktorými vyjadrujú uvedené situácie. Snažia sa dodržiavať osvojené komunikačné zvyklosti a zdvorilostné správanie. Prepoja poznatky s etickou výchovou, s oblasťou človek a spoločnosť, s praktickým životom.

Zhrnutie
Bodka pomáha žiakom zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali. Žiaci prečítajú vety, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v písanej aj hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Úlohy na strane podporujú porozumenie princípom tykania a vykania, rozlišovanie formálnej a neformálnej komunikácie, používanie zdvorilostných výrazov, tvorbu a dopĺňanie dialógov, primerané vyjadrovanie prosby, poďakovania a pozdravu v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si pravidiel spoločenského správania, k rozpoznávaniu sociálnych vzťahov a k uplatňovaniu kultivovanej komunikácie v každodennom živote. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia komunikačnej situácii, posudzovanie primeranosti jazykových prejavov, aplikovanie naučených pravidiel v nových situáciách, reflexia vlastného správania a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú úcta k druhým, slušnosť, ohľaduplnosť, rešpekt, empatia, zodpovednosť za vlastné správanie a schopnosť primerane komunikovať v rôznych sociálnych situáciách. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, čitateľskú gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä občiansku gramotnosť, emocionálnu gramotnosť a gramotnosť v oblasti učenia sa. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť.

Strana 17
Opakovanie: ABECEDA

Naša poznámka: Strana 17 je zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o abecede. Slúži ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebná gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
a) Žiaci si zopakujú slovenskú abecedu. Povedia počet písmen slovenskej abecedy.
b) Doplnia do abecedy chýbajúce veľké písané písmená. Opakujú si písané tvary písmen a utvrdzujú si poznatky o abecede.

Úloha 2
Žiaci si pozorne prečítajú ponúknuté slová a zoradia ich podľa abecedného poradia. Následne z usporiadaných slov vytvoria zmysluplnú vetu a správne ju zapíšu. Pri písaní dbajú na veľké začiatočné písmeno na začiatku vety a vhodné interpunkčné znamienko na jej konci. Po vytvorení vety ju prečítajú a overia si, či dáva význam. Diskutujú o jej obsahu a zdôvodnia svoj postup pri usporadúvaní slov. Aktivita prepája učivo o abecede s tvorbou viet a porozumením textu.

Úloha 3
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci si prezrú obrázky detí. Prečítajú ich mená a názvy krajín, z ktorých pochádzajú.
b) Očíslujú mená detí v abecednom poradí.
c) Vymyslia a napíšu meno chlapca tak, aby bolo správne zoradené podľa abecedy (napr. Tomáš).

Naša poznámka: Úloha poskytuje učiteľovi/učiteľke a žiakom priestor na rozhovor o cestovaní, spoznávaní rôznych krajín a kultúr. Žiaci môžu hovoriť o miestach, ktoré navštívili, o krajinách, ktoré poznajú z rozprávania, kníh, filmov alebo z vlastných skúseností. Diskutujú o tom, čo ich na jednotlivých krajinách zaujalo a čím sú výnimočné. Učiteľ/-ka môže viesť žiakov k uvedomeniu si, že ľudia v rôznych častiach sveta môžu hovoriť odlišnými jazykmi, mať rôzne zvyky, tradície, jedlá či spôsob života, no zároveň majú mnoho spoločného – rodinu, priateľov, školu, záľuby, potrebu vzájomného rešpektu a spolupráce. Rozhovor môže smerovať aj k rozvíjaniu tolerancie a rešpektu voči kultúrnej rozmanitosti. Žiaci si uvedomujú, že spoznávanie iných krajín a kultúr nám pomáha lepšie porozumieť svetu aj ľuďom okolo nás.

Úloha 4
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu aktivitu zameranú na spoznávanie rôznych krajín, jazykov a kultúr. Žiaci pracujú s iným zdrojom informácií ako je pracovná učebnica. V slovníku cudzích slov, na internete alebo v inom dostupnom informačnom zdroji vyhľadajú, ako sa uvedené pozdravy povedia v rôznych jazykoch. Po vyhľadaní informácií pozdravy prečítajú, porovnajú ich výslovnosť a pokúsia sa ich správne vysloviť. Môžu diskutovať o tom, v ktorých krajinách sa jednotlivé jazyky používajú a či sa s niektorým z nich už stretli počas cestovania alebo v médiách. Úloha vedie žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej rozmanitosti sveta. Zároveň rozvíja schopnosť pracovať s rôznymi informačnými zdrojmi a získané informácie prakticky využívať.

Žiaci si uvedomujú, že napriek rozdielnym jazykom ľudia na celom svete používajú pozdravy ako prejav slušnosti, rešpektu a nadväzovania medziľudských vzťahov.

Naša poznámka: Žiaci poznajú uvedené pozdravy z vyučovacích hodín cudzieho jazyka (napr. z anglického). Mnohí žiaci poznajú pozdravy aj zo sledovania iných televíznych staníc (napr. českej, rakúskej – nemecký jazyk, poľskej, ukrajinskej). Pri si môžu odpovedi pomôcť aj modernými digitálnymi nástrojmi, napríklad AI aplikáciami a nechať si prečítať správnu výslovnosť daných slov. Je dôležité, aby ich učiteľ/-ka viedla k uvedomovaniu si, že informácie získané pomocou AI alebo internetu je potrebné overovať, porovnávať s inými zdrojmi, používať zodpovedne a bezpečne. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky, s využitím bezpečných a vopred overených stránok alebo aplikácií, primerane veku a schopnostiam žiakov. Je dôležité žiakom vysvetliť, že nie všetky informácie na internete musia byť správne, AI môže niekedy poskytnúť nepresnú alebo nesprávnu odpoveď, pri práci na internete by nemali zdieľať svoje osobné údaje. Aktivita prepája slovenský jazyk s oblasťou informatického a digitálneho vzdelávania, keďže žiaci využívajú technológie ako nástroj učenia, objavovania nových poznatkov a rozvoja komunikačných zručností.
Žiaci sa môžu zahrať hru: Každý žiak si vyberie jednu krajinu a naučí sa pozdrav v jej jazyku. Následne sa pohybujú po triede a navzájom sa zdravia rôznymi pozdravmi. Spolužiaci hádajú, z akej krajiny alebo jazyka pozdrav pochádza. Aktivita podporuje záujem o cudzie jazyky a odbúrava komunikačné zábrany.

Úloha 5
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 9. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv. Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný

pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o slovenskej abecede, orientáciu v abecednom poradí, správne zapisovanie písmen, tvorbu a usporadúvanie viet, čítanie a písanie slov, prácu s vlastnými menami a rozširovanie poznatkov o jazykovej a kultúrnej rozmanitosti. Vedú k vyhľadávaniu informácií z rôznych zdrojov, k porovnávaniu údajov a k uvedomovaniu si existencie rôznych jazykov a kultúr. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vybavovanie a aplikovanie získaných poznatkov, kontrola správnosti zápisu, triedenie a usporadúvanie informácií, monitorovanie vlastného výkonu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, otvorenosť voči rozmanitosti, rešpekt k iným ľuďom a kultúram, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť a zodpovednosť za vlastnú prácu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, občiansku gramotnosť a globálne povedomie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom poznávania krajín, kultúr a medziľudskej komunikácie.

Strana 18
HLÁSKA A PÍSMENO

Naša poznámka: Spracovanie učiva v pracovnej učebnici je koncipované tak, aby prepojilo jazykové poznatky so životnými situáciami. Žiaci uplatňujú nové vedomosti v reálnych komunikačných kontextoch, posilňujú morálne povedomie (napr. cez vhodný výber slov pri blahoželaní), učia sa pomenovať a vyjadriť svoje emócie, rozvíjajú metakognitívne procesy – premýšľajú nad vlastným vyjadrovaním, posudzujú jeho primeranosť a učia sa reflektovať svoje jazykové správanie.

Motivačný príbeh **Stratený šarkan** otvára tematický celok Hláska a písmeno. Prostredníctvom príbehu druháka Adama sa žiaci oboznamujú s pojmami **hláska** a **písmeno** v prirodzenom, detskému svetu blízkom kontexte. Príbeh zároveň vytvára priestor na diskusiu o pomoci v núdzi, čím prepája jazykové učivo s formovaním osobnostných hodnôt. Učiteľ/-ka môže príbeh využiť na uvedenie novej témy (hláska – písmeno), na rozhovor o jesenných hrách, počasí a znakoch jesene, na etické a sociálne otázky, ako je pomoc druhému v ťažkej chvíli. Vďaka tomu sa príbeh stáva nástrojom medzipredmetového prepájania – najmä s predmetmi etická výchova, náboženská výchova, človek a spoločnosť. Text má literárny charakter a zahŕňa aj emotívnu zložku, ktorá podporuje zážitkovú recepciu a prehlbuje vzťah žiaka k čítanému textu. Ilustrácia k príbehu vizuálne podčiarkuje dej a podporuje čítanie s porozumením. Text podporuje rozvoj jazykovej a komunikačnej kompetencie, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, obohacuje slovnú zásobu, podporuje fantáziu a predstavivosť, formuje osobnostné vlastnosti (empatia, ochota pomôcť, spolupráca) a rozvíja metakognitívne procesy (uvedomenie si, čo čítam, prečo, čo z toho rozumiem a prežívam). Môže ho čítať učiteľ/-ka alebo žiaci v závislosti od úrovne triedy.

Naša poznámka: Na hodine výtvarnej výchovy si môžu žiaci príbeh prerozprávať a nakresliť alebo vyrobiť šarkana.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi viesť rozhovor aj o odkaze, ktorý písmenká zanechali v rozhlase, aby sa našiel Adamov šarkan. Diskusia môže smerovať k uvedomeniu si významu vzájomnej pomoci, ochoty pomôcť druhým a spolupráce pri riešení problémov. Žiaci môžu hovoriť o situáciách, keď oni sami niekomu pomohli alebo keď pomoc potrebovali. Príbeh zároveň ponúka príležitosť na rozhovor o vynálezoch a ich autoroch. Učiteľ/-ka môže žiakov motivovať k zamysleniu sa nad tým, ako vznikajú nové nápady, čo vedie ľudí k objavovaniu a vynachádzaniu nových vecí a ako vynálezy uľahčujú každodenný život. Žiaci môžu uvádzať príklady známych vynálezov, ktoré používajú doma, v škole alebo vo svojom okolí. Pri rozhovore je vhodné využívať detské encyklopédie, populárno-náučnú literatúru, obrázkové publikácie alebo iné veku primerané informačné zdroje. Takáto práca podporuje prirodzenú zvedavosť žiakov a ich túžbu objavovať nové poznatky.

Úloha 2
a) Žiaci pozorujú obrázky. Pod každý obrázok napíšu slovo, ktoré ho podľa nich vystihuje.
b) Vymyslia vety, ktoré súvisia s príbehom o stratenom šarkanovi. Pre inšpiráciu využijú obrázky z úlohy. Vetu, ktorá rozpráva o tom, kde sa podľa nich šarkan našiel, napíšu do zošita. Úloha rozvíja predstavivosť a fantáziu a ponúka rôzne riešenia podľa individuálnych návrhov žiakov.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, interpretáciu deja a konania postáv, rozlišovanie pojmov hláska a písmeno prostredníctvom konkrétnych situácií, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu odpovedí na otázky, opisovanie obrázkov a tvorbu vlastných viet. Vedú k prepájaniu textových informácií s vlastnými skúsenosťami, k rozvíjaniu predstavivosti a k uvedomovaniu si rôznych spôsobov komunikácie a sprostredkovania informácií. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie záverov, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, tvorba predpokladov, hodnotenie vlastných odpovedí a sebareflexia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú ochota pomáhať, spolupráca, zodpovednosť, vytrvalosť pri riešení problémov, vďačnosť, tvorivosť a schopnosť požiadať o pomoc v náročnej situácii. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom riešenia každodenných situácií, spolupráce a medziľudských vzťahov a s mediálnou výchovou.

Strana 19

Úloha 3
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Prezrú si obrázky a porozprávajú o nich. Premýšľajú, ako môžu jednotlivé obrázky súvisieť s motivačným textom na str. 18 a spoločne o tom diskutujú.
b) Vyfarbia v obrázkoch hviezdičky podľa pokynov v zadaní úlohy.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi viesť rozhovor o tom, kde sa v každodennom živote stretávajú s písanou a hovorenou podobou jazyka. Žiaci si uvedomujú, že jazyk používame v rôznych komunikačných situáciách a že informácie môžeme prijímať zrakom aj sluchom. Spoločne hľadajú príklady, kde sa stretávajú s grafickým záznamom reči (písmenami, slovami a textami). Môžu uvádzať knihy, časopisy, noviny, učebnice, rozprávkové knihy, nápisy na budovách, dopravné značky, plagáty, informačné tabule, cestovné poriadky, jedálne lístky, SMS správy, elektronické správy či internetové stránky. Rovnako diskutujú o situáciách, keď prijímajú informácie prostredníctvom hovoreného slova (hlások). Uvádzajú napríklad rozhovory s rodinou a kamarátmi, rozhlasové vysielanie, televízne relácie, audioknihy, školský rozhlas, pokyny učiteľa/učiteľky alebo oznamy na verejných miestach. Cieľom rozhovoru je uvedomiť si, že čítanie, písanie, počúvanie a hovorenie sú prirodzenou súčasťou každodenného života a vzájomne sa dopĺňajú.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci si prezrú obrázky a prečítajú slovné spojenia v plôškach. Vnímajú grafické znázornenie „počúvať“ a „vidieť“ pre pojmy hláska a písmeno. Priradia k nim a spoja uvedené obrázky, ktoré ich vystihujú.
b) Podľa uvedeného vzoru v zadaní úlohy tvoria vety. Štyri vety napíšu do zošita. Žiaci so ŠVVP napíšu dve vety.

Žiaci odpovedajú na otázku, ktorú im kladie Otáznik, a spoločne diskutujú o rozdiele medzi hláskou a písmenom. Pri vysvetľovaní vychádzajú z vlastných skúseností, z motivačného textu aj z riešení predchádzajúcich úloh. Uvedomia si, že lásky počujeme a vyslovujeme, písmená vidíme, čítame a píšeme.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakov viesť k praktickým ukážkam. Napríklad vysloví slovo a žiaci určujú hlásky, ktoré počujú. Následne slovo napíšu alebo si ho prečítajú a pomenujú písmená, z ktorých sa skladá. Žiaci tak objavujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka a uvedomujú si, že písmená slúžia na zaznamenanie hlások. Aktivita pomáha žiakom pochopiť jeden zo základných jazykových pojmov, na ktorom je postavené čítanie a písanie. Rozvíja fonematické uvedomovanie a pripravuje žiakov na ďalšie jazykové a pravopisné učivo.

Úloha 5
a) Žiaci si pozorne prečítajú ponúknuté citoslovcia a priradia ich k jednotlivým Adamovým pocitom počas púšťania šarkana. Zamýšľajú sa nad tým, ktoré slová vyjadrujú nadšenie, radosť alebo smútok, a svoje rozhodnutie zdôvodňujú. Pri riešení úlohy si uvedomujú, že niektoré slová dokážu veľmi výstižne vyjadriť naše pocity, nálady alebo reakcie na rôzne situácie. Učia sa prepájať konkrétne situácie s pocitmi a vhodnými slovnými prejavmi.
b) Žiaci vyslovujú vybrané citoslovcia a premieňajú ich na zvukovú podobu. Pri ich vyslovovaní využívajú vhodnú intonáciu, hlasitosť a tempo reči. Zároveň ich znázorňujú mimikou tváre a gestami. Žiaci si uvedomujú, že pocity vyjadrujeme nielen slovami, ale aj výrazom tváre, postojom tela a gestami. Úloha podporuje prirodzené prepojenie reči, emócií a pohybu.
c) Žiaci pracujú s citoslovciami, ktoré nepoužili v predchádzajúcej časti úlohy. Hľadajú situácie, v ktorých sa tieto slová prirodzene používajú, a vytvárajú jednoduché príklady z bežného života. Pri riešení si uvedomujú, že citoslovcia môžu vyjadrovať nielen pocity, ale aj zvuky ľudí, zvierat či predmetov. Úloha rozširuje slovnú zásobu žiakov a vedie ich k správnemu používaniu citosloviec v konkrétnych komunikačných situáciách.

Úloha 6
Žiaci spoločne diskutujú o význame poďakovania v každodennom živote. Porozprávajú sa o tom, komu naposledy poďakovali a za čo. Zdieľaním osobných skúseností si uvedomujú hodnotu vďaky a jej miesto v medziľudských vzťahoch. Následne navrhnú, ako mohol Adam poďakovať nálezcovi, ktorý mu vrátil strateného šarkana. Môžu uvažovať nad rôznymi formami poďakovania – slovným, písomným alebo činom – a nad tým, čo by bolo v danej situácii vhodné a úprimné. Úloha podporuje jazykové a komunikačné zručnosti, vyjadrovanie emócií a postojov, sociálne cítenie, rozvoj osobnostných hodnôt, ako je vďačnosť, ohľaduplnosť a úcta k druhým.

Úlohy na strane podporujú porozumenie rozdielu medzi hláskou a písmenom, prepájanie hovorenej a písanej podoby jazyka, pozorovanie a interpretáciu obrázkov, tvorbu viet podľa vzoru, rozvíjanie slovnej zásoby a vyjadrovanie emócií prostredníctvom zvukov, mimiky a pohybu. Vedú k uvedomovaniu si rôznych spôsobov komunikácie, k rozlišovaniu situácií, v ktorých počúvame, hovoríme, čítame alebo píšeme, a k uplatňovaniu spoločenských pravidiel pri vyjadrovaní vďačnosti. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia pojmom, prepájanie obrazových a textových informácií, zdôvodňovanie riešení, reflexia vlastných skúseností a hodnotenie primeranosti komunikačných prejavov). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vďačnosť, empatia, ohľaduplnosť, spolupráca, zodpovednosť, tvorivosť a schopnosť primerane vyjadrovať vlastné pocity. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä emocionálnu gramotnosť, gramotnosť v oblasti učenia sa a občiansku gramotnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a spoločnosť a Umenie a kultúra prostredníctvom vyjadrovania emócií, dramatizácie a práce s rôznymi formami komunikácie.

Strana 20

Úloha 7
Žiaci si prezrú obrázok šarkana a písmená umiestnené v jeho chvoste. Podľa pokynov v zadaní z nich vytvoria šesť slov. Pri riešení úlohy pozorujú jednotlivé písmená, kombinujú ich do zmysluplných celkov a využívajú svoje doterajšie skúsenosti so skladaním slov. Po vytvorení slov ich napíšu a následne prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Učiteľ/-ka môže viesť žiakov k tomu, aby si navzájom porovnávali riešenia a kontrolovali správnosť zápisu. Úloha rozvíja schopnosť pracovať s písmenami a uvedomovať si ich usporiadanie v slovách. Zároveň podporuje aktívne objavovanie jazyka a rozširovanie slovnej zásoby.

Úloha 8
a) Žiaci prečítajú hádanku a odpovedia na otázky pod ňou.
b) Napodobnia pohybom a zvukmi vietor. Môžu napodobniť rôzne druhy vetra.

Úloha 9
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci prečítajú text. Vyhľadajú a podčiarknu v ňom slová – synonymá, ktoré pomenúvajú vietor. Napíšu ich. Pri riešení úlohy si uvedomujú, že rovnaký jav alebo predmet môžeme pomenovať viacerými slovami s podobným alebo rovnakým významom. Text má charakter populárno-náučného textu, prostredníctvom ktorého sa žiaci oboznamujú s meteorologickým javom – búrkou. Okrem jazykovej stránky získavajú aj nové poznatky o prírode a javoch, ktoré môžu pozorovať vo svojom okolí. Úloha prepája rozvoj jazykových zručností s poznávaním prírody. Žiaci si rozširujú slovnú zásobu, učia sa pracovať so synonymami a zároveň získavajú nové informácie o meteorologických javoch. Uvedomujú si, že text môže nielen rozprávať príbeh, ale aj sprostredkúvať poznatky a vysvetľovať javy z okolitého sveta.
b) V napísaných slovách spočítajú písmená (označenie P) a zapíšu ich počet. Prečítajú napísané slová, spočítajú hlásky (označenie H) a počet zapíšu.

Žiaci využijú informácie získané čítaním a porozumením textu v úlohe 9 a pokúsia sa vyriešiť úlohu, ktorú im zadáva Bodka. Na základe obsahu textu premýšľajú nad významom slovného spojenia prírodné divadlo a vlastnými slovami vysvetľujú, čo podľa nich znamená. Pri hľadaní odpovede vychádzajú z textu, z opisovaných prírodných javov a zo svojich skúseností s pozorovaním prírody. Spoločne dospejú k záveru, že slovné spojenie prírodné divadlo označuje zaujímavý prírodný úkaz, dej alebo jav, ktorý sa odohráva v prírode a ktorý môžeme pozorovať podobne ako predstavenie v divadle. Žiaci si uvedomujú, že v literárnych a náučných textoch sa často stretávame s obraznými pomenovaniami, ktoré robia text pútavejším a zaujímavejším, učia sa odvodzovať význam neznámych alebo obrazných pomenovaní na základe obsahu textu a vlastných skúseností.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže na základe textu viesť so žiakmi rozhovor o tom, aké počasie sprevádza búrku, aké prírodné javy sa pri nej objavujú a ako sa počas búrky správať bezpečne. Žiaci môžu hovoriť o vlastných skúsenostiach, opisovať pozorované prejavy počasia a diskutovať o tom, ako sa chrániť pred nebezpečenstvom počas nepriaznivého počasia. Rozhovor môžu rozšíriť aj o ďalšie zaujímavé prírodné javy a procesy, ktoré sa odohrávajú na Zemi, napríklad sopky a sopečné erupcie, gejzíry, vodopády, polárna žiara, zemetrasenia, podmorské úkazy a život pod hladinou oceánov. Takéto javy môžu žiaci vnímať ako skutočné „prírodné divadlo“, pri ktorom príroda vytvára pôsobivé a často neopakovateľné predstavenia. Učiteľ/-ka môže čerpať Informácie z detských encyklopédií, náučných kníh, atlasov a populárno-náučných časopisov, dôveryhodných internetových zdrojov, vzdelávacích videí, nástrojov umelej inteligencie (AI). V súlade s rozvojom informačnej a digitálnej gramotnosti je vhodné žiakov viesť k uvedomeniu si, že nie všetky informácie na internete musia byť správne alebo úplné. Učiteľ/-ka môže primerane veku vysvetliť, že informácie je vhodné porovnávať z viacerých zdrojov a overovať ich. Pri využívaní umelej inteligencie je potrebné zdôrazniť, že AI môže pomôcť rýchlo nájsť informácie alebo vysvetlenia, niektoré informácie môžu byť nepresné alebo neúplné, odpovede je vhodné porovnávať s encyklopédiami, odbornými publikáciami alebo dôveryhodnými zdrojmi, žiaci by mali internet a AI využívať pod vedením dospelej osoby. Učiteľ/-ka môže žiakom sprostredkovať prírodné javy prostredníctvom krátkych vzdelávacích videí, animácií alebo interaktívnych prezentácií. Žiaci tak môžu pozorovať prírodné úkazy a následne môžu porovnávať, ako sú tieto

javy zobrazené v náučnom texte, encyklopedickom obrázku, na fotografii, vo videu alebo animácii. Takéto porovnávanie podporuje pochopenie rozdielu medzi statickým zdrojom informácií (text, fotografia, ilustrácia) a dynamickým zdrojom informácií (video, animácia, simulácia).

Úloha 10
Žiaci spoločne diskutujú. Vedú riadený rozhovor o slovnom spojení „silný vietor“. Na tabuľu môžu napísať slová, ktoré so slovným spojením súvisia (víchor, orkán, hurikán, veterná smršť a pod.). Diskutujú o tom, aké negatívne následky má pre prírodu i ľudí tento prírodný jav. Zároveň premýšľajú nad pozitívnym využitím sily vetra (veterné mlyny, elektrárne, plachetnice).

Úloha 11
Hra HUBÁR A HUBY
Žiaci si zahrajú pohybovo-jazykovú hru podľa pokynov uvedených v zadaní. Hra prepája pohyb, hru a učenie, umožňuje žiakom opakovať učivo o hláskach a písmenách zážitkovou a motivačnou formou. Rozvíja schopnosť analyzovať slová, uvedomovať si ich zvukovú a grafickú podobu a aplikovať získané vedomosti v praktickej situácii. Zároveň podporuje pozitívnu atmosféru v triede, spoluprácu a vzájomnú pomoc medzi žiakmi.

Úlohy na strane podporujú rozlišovanie hlások a písmen, určovanie ich počtu v slovách, rozširovanie slovnej zásoby, tvorenie slov z písmen, čítanie s porozumením, interpretáciu hádanky a vysvetľovanie významu slovných spojení v kontexte. Vedú k pozorovaniu jazykových javov, k uvedomovaniu si vzťahu medzi hovorenou a písanou podobou jazyka a k prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o prírodných javoch. Diskusia o účinkoch vetra podporuje argumentáciu, vyjadrovanie vlastných skúseností a hľadanie rôznych pomenovaní toho istého javu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analýza slov, porovnávanie počtu hlások a písmen, monitorovanie správnosti riešenia, vyvodzovanie významu z kontextu, aplikovanie poznatkov v nových situáciách a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, spolupráca, iniciatívnosť a ochota učiť sa prostredníctvom objavovania. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú a digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a príroda a Matematika a informatika prostredníctvom pozorovania prírodných javov, porovnávania, analýzy a práce s údajmi.

Strana 21

Úloha 12
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania dvojzložkových písmen dz, dž, ch. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen. Oboznamujú sa s učivom.

Žiaci pracujú s pokynom od Bodky. Vyhľadajú písmená dz, dž a ch v abecede, pozorujú ich osobitosti a porovnávajú ich s ostatnými písmenami abecedy. Uvedomujú si, že hoci sa zapisujú pomocou dvoch znakov, v slovenskej abecede tvoria jedno samostatné písmeno a pri výslovnosti predstavujú jednu hlásku. Učiteľ/-ka môže žiakov viesť k vyslovovaniu slov obsahujúcich tieto písmená a k pozorovaniu ich zvukovej podoby. Žiaci si osvojujú poznatok, že niektoré písmená sa zapisujú dvoma znakmi, ale v jazykovom systéme fungujú ako jedno písmeno a jedna hláska. Táto vedomosť je dôležitá pri neskoršej práci so slovníkmi, encyklopédiami, zoznamami a pri určovaní abecedného poradia slov.

Úloha 13
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci prečítajú slová v obrázkoch a zakrúžkujú písmená dz, dž a ch.
b) Pod každé slovo napíšu počet písmen a počet hlások. Osvojujú si učivo.

Úloha 14
a) Žiaci vylúštia krížovku. V doplňaných slovách použijú slová s dž alebo ch (chyba, džemu, mucha, streche, kuchyňa). Vzniknuté slovo z tajničky doplnia do vety. Jej prečítaním odpovedia Otáznikovi na otázku (Bodke najviac chutia buchty s džemom). Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Žiaci povedia, ktorý koláč majú najradšej a kto im ho zvykne pripraviť.

Úloha 15
Žiaci prečítajú skupiny slov v obrázkoch a každú skupinu pomenujú jedným spoločným, teda nadradeným pojmom (nápoje, zákusky). Uvedomujú si, že niektoré slová označujú širšie kategórie (nadradené pojmy), iné sú konkrétnejšie a spadajú pod tieto kategórie (podradené pojmy). Učia sa porozumieť významovým vzťahom medzi slovami a základom systematizácie informácií v jazyku.

Naša poznámka: Žiaci môžu s úlohou pracovať tak, že z daných slov vytvoria ponuku zákuskov a nápojov v cukrárni. Do ponuky doplnia cenník a zahrajú sa na predávajúceho a zákazníka. Pri hre môžu použiť makety bankoviek a mincí. Aktivitou rozvíjajú komunikačné zručnosti a schopnosť viesť rozhovor, učia sa pracovať s číslami a peniazmi, prakticky uplatňujú základy finančnej gramotnosti, zažívajú sociálne roly v bežných životných situáciách (predaj, nákup, vďaka, výber, rozhodovanie). Aktivita prepája jazykové učivo s oblasťami človek a spoločnosť, matematika a práca s informáciami, ako aj etická výchova.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o hláske a písmene. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú porozumenie písmenách dz, dž a ch, rozlišovanie počtu hlások a písmen v slovách, rozvoj správnej výslovnosti, grafomotorických zručností a aplikovanie jazykových pravidiel pri práci so slovami. Vedú k analyzovaniu jazykových javov, riešeniu jazykových úloh, tvorbe významových skupín slov a využívaniu získaných poznatkov pri čítaní, písaní a komunikácii. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, analýza jazykových javov, kontrola správnosti riešenia, aplikovanie pravidiel v nových situáciách, monitorovanie vlastného porozumenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, precíznosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, samostatnosť

a ochota hľadať riešenia. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť pracovať s pravidlami a kategóriami.

Strana 22

Motivačný príbeh **Narodeniny** ponúka žiakom príležitosť precvičiť si nadviazanie kontaktu s komunikačným partnerom a **osvojiť si zručnosť ústneho** aj **písomného blahoželania** oslávencovi. Zároveň slúži ako nástroj na prehĺbenie prosociálneho správania v triednom kolektíve – rozvíja empatiu, ohľaduplnosť a schopnosť prejaviť radosť z úspechu druhého. Príbehom sa žiaci spolu s Bodkou, Výkričníkom a Otáznikom prenesú na narodeninovú oslavu druháka Robka. Ich spoločná cesta čitateľským zážitkom podporuje jazykové, emocionálne aj sociálne učenie. Text má literárny charakter a obsahuje emotívnu zložku, ktorá umožňuje žiakom stotožniť sa s postavami a situáciami blízkymi ich veku. Ilustrácia slúži ako významový a motivačný prvok, ktorý žiakom napomáha lepšie pochopiť dej. Cieľom textu je rozvíjať zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné vlastnosti – empatiu, vďačnosť, schopnosť prejaviť úctu a radosť, metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čo čítajú a ako to súvisí s ich vlastným správaním. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo podľa úrovne triedy žiaci. Po prečítaní je vhodné zaradiť rozhovor o forme blahoželania, skúsenostiach s oslavami a spoločenskom správaní v podobných situáciách.

Úloha 1
Žiaci prečítajú nadpis príbehu. Spoločne diskutujú o tom, čo si v súvislosti s pojmom narodeniny predstavujú, čo daný pojem vyjadruje a čo pre nich oslava narodenín znamená. Diskusia má za cieľ aktivovať predchádzajúce skúsenosti žiakov, podnietiť tvorivosť a fantáziu, podporiť výmenu názorov a nápadov, rozvíjať schopnosť aktívne počúvať, viesť žiakov k vecnej a kultivovanej komunikácii. Takto vedená predčitateľská aktivita prirodzene pripravuje pôdu na prácu s textom a súčasne podporuje jazykovú a komunikačnú kompetenciu, sociálno-emocionálne učenie a osobnostný rozvoj žiakov.

Úloha 2
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 3
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci si prezrú situačné obrázky. Porozprávajú, čo je na nich zobrazené a pri akej príležitosti sa s danou situáciou môžu stretnúť.
b) Vyberú si jednu príležitosť a zahrajú roly, ktoré zobrazuje vybraný obrázok. Použijú správne komunikačné prostriedky (tykanie a vykanie, mimiku, gesto a pod.).

Naša poznámka: Žiaci vedú rozhovor o tom, ako vyzerajú prípravy na oslavu narodenín, menín alebo iných sviatkov v ich rodinách. Rozprávajú o tom, ako sa na oslavy pripravujú, kto sa na nich zúčastňuje, ktoré tradície a zvyky dodržiavajú a čo majú na oslavách najradšej. Diskutujú aj o rodinných a spoločenských tradíciách spojených so sviatkami, ako sú Vianoce, Nový rok, Veľká noc, Medzinárodný deň detí a ďalšie významné udalosti. Porovnávajú podobnosti a rozdiely medzi jednotlivými rodinnými zvykmi a uvedomujú si hodnotu rodinných tradícií a spoločného prežívania sviatočných chvíľ. Zároveň sa zamýšľajú nad tým, ako blahoželajú spolužiakom – oslávencom vo svojej triede. Spoločne hovoria o zásadách slušnej komunikácie pri spoločenských udalostiach a precvičujú si rôzne komunikačné situácie. Podľa pokynov si pripravia a prakticky vyskúšajú pozvanie na oslavu, privítanie hostí, rozlúčenie sa s hosťami, blahoželanie oslávencovi. Pri nácviku využívajú vhodné zdvorilostné formulácie a dbajú na primeraný tón komunikácie. Žiaci si osvojujú zásady spoločenskej komunikácie, rozvíjajú komunikačné zručnosti a učia sa vhodne reagovať v rôznych

spoločenských situáciách. Zároveň spoznávajú kultúrne a rodinné tradície a učia sa rešpektovať rôznorodosť rodinného prostredia.

Zhrnutie

Bodka pomáha žiakom zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali. Žiaci prečítajú vety, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, vysvetľovanie významu slov, formulovanie odpovedí na otázky, vyjadrovanie vlastných skúseností a pocitov, osvojovanie si pravidiel spoločenskej komunikácie a používanie vhodných foriem blahoželania pri rôznych príležitostiach. Vedú k rozvíjaniu kultivovaného ústneho prejavu, k uplatňovaniu tykania a vykania v spoločenských situáciách a k uvedomovaniu si významu medziľudských vzťahov, pozornosti a vďačnosti. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, prepájanie informácií s vlastnými skúsenosťami, reflexia vlastného správania, posudzovanie primeranosti komunikačných prejavov, tvorba vlastných vyjadrení a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, ohľaduplnosť, úcta k druhým, vďačnosť, priateľstvo, slušnosť, pozornosť voči potrebám iných a schopnosť prejaviť uznanie. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, spoločenskovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä občiansku gramotnosť, emocionálnu gramotnosť, gramotnosť v oblasti učenia sa a kultúrne povedomie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom osvojovania spoločenských pravidiel, medziľudských vzťahov a kultúry správania.

Strana 23
Opakovanie: HLÁSKA A PÍSMENO

Naša poznámka: Strana 23 je zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o hláske a písmene. Slúži ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
a) Žiaci prečítajú text. Vyčiarknu vo zvýraznených slovách vždy jedno písmeno tak, aby slová vo vetách dávali zmysel. Upravený text prečítajú.
b) Slová, ktoré upravili, napíšu na správne miesta – všímajú si uvedený počet písmen a hlások.

Úloha 2
a) Žiaci nájdu v rade písmen šesť slov (kolobežka, kniha, šach, stavebnica, bicykel, dres). Neoznačené písmená zakrúžkujú a vytvoria z nich slovo (darček). Slovo doplnia do vety. Otázky prečítajú a odpovedia na ne.
O odpovediach môžu spoločne diskutovať.
b) Žiaci vpíšu nájdené slová do zoznamu darčekov podľa počtu písmen. Začnú slovom, ktoré má najmenší počet písmen. Zoznam darčekov, ktorý vytvorili, prečítajú a odpovedia na otázku.

Žiaci zo zoznamu slov, ktoré napísali, vydedukujú odpoveď na otázku, ktorú im dáva Otáznik. Niektoré slová súvisia s viacerými športmi (napr. dres – futbal, hádzaná a pod.).

Úloha 3
Žiaci spoločne diskutujú o športoch, športovaní. Rozprávajú o tom, ktorý šport sa im páči, ktorému športu by sa radi venovali alebo sa venujú. Premýšľajú nad významom športovania pre zdravie, pohodu a celkový životný štýl. Diskutujú o tom, ako šport posilňuje telo aj charakter, ako podporuje vytrvalosť, disciplínu a tímovosť. Sústredia sa tiež na vôľové vlastnosti, ktoré sú pri športovaní dôležité, napríklad trpezlivosť, odhodlanie, vytrvalosť, schopnosť nevzdávať sa a prekonávať prekážky, chuť sa zlepšovať a učiť sa z neúspechu. Diskusia podporuje komunikačné zručnosti a vyjadrovanie názorov, kritické a hodnotové myslenie, sebapoznávanie a vlastné hodnotenie, rozvoj osobnostných a sociálnych kompetencií. Vhodné je následné prepájanie s témami z oblastí etická výchova, človek a spoločnosť či telesná a športová výchova. Žiaci môžu svoje myšlienky vyjadriť aj písomne, formou krátkeho textu, príbehu alebo plagátu.

Úloha 4
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie

a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 13. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Úloha 5
Hra HLÁSKY V SLOVÁCH
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Cieľom aktivity je hravou formou zopakovať vedomosti o hláskach, rozvíjať pozornosť, aktívne sa počúvať, rýchlo reagovať na hovorené slovo.

Naša poznámka: Obmena hry môže byť taká, že učiteľ/-ka povie žiakom hlásku a žiaci musia nájsť v triede na danú hlásku predmet (vec) a ukázať ju (napr. učiteľ/-ka povie hlásku p a žiaci ukážu peračník, pero a pod.).

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o hláskach a písmenách, určovanie počtu hlások a písmen v slovách, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, vyhľadávanie slov v texte a ich triedenie podľa stanoveného kritéria. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s témou záujmov, športu a aktívneho trávenia voľného času, k formulovaniu vlastných názorov a k vyjadrovaniu skúseností. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analýza a porovnávanie slov, vyhľadávanie vzťahov medzi hláskami a písmenami, monitorovanie správnosti riešenia, aplikovanie naučených pravidiel, plánovanie postupu práce a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, cieľavedomosť, dôslednosť,

zodpovednosť, samostatnosť, sebadisciplína a motivácia zlepšovať vlastné schopnosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom témy športu, pohybových aktivít a rozvoja zdravého životného štýlu a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, porovnávania a analýzy jazykových údajov.

Strana 24
ROZLIŠOVACIE ZNAMIENKA

Naša poznámka: Učivo o rozlišovacích znamienkach (dĺžeň, mäkčeň, vokáň a dve bodky) je v pracovnej učebnici koncipované tak, aby prepájalo poznatky s ich praktickým uplatnením v bežnom živote. Žiaci si pri osvojovaní učiva uplatnia pravidlá spoločenskej komunikácie, prehĺbia si schopnosť sledovať vlastné porozumenie textu, prostredníctvom metakognície uplatnia svoje myšlienkové postupy, teda uvedomenie si vlastných myšlienkových postupov pri práci s jazykom. Téma vytvára aj priestor na tvorivé a hravé úlohy, ktoré podporujú čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, jazykové uvedomenie, a zároveň prispievajú k osobnostnému rozvoju žiaka.

Motivačný príbeh **Odfúknuté ozdoby** uvádza žiakov do tematického celku venovaného **rozlišovacím znamienkam**. Prostredníctvom príbehu sa zoznámia s pojmami **dĺžeň**, **mäkčeň**, **vokáň** a **dve bodky** a s ich významom v slovách. Uvedomia si, že vynechanie rozlišovacieho znamienka alebo nepozornosť pri jeho použití môže viesť k zmenám významu slov, a tým aj k nedorozumeniam v komunikácii. Príbeh má literárny charakter a je obohatený o emotívnu zložku, ktorá umožňuje žiakom prežiť dej a lepšie sa stotožni s postavami. Ilustrácia k textu vizuálne podporuje porozumenie obsahu a prehlbuje zážitok z čítania. Text rozvíja zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, metakognitívne procesy – uvedomovanie si vlastného porozumenia, premýšľanie o jazykových javoch a ich funkcii v komunikácii, osobnostné vlastnosti, ako sú pozornosť, dôslednosť a zodpovednosť pri písaní a vyjadrovaní. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo v závislosti od úrovne triedy aj žiaci.

Naša poznámka: Po prečítaní môže učiteľ/-ka zaradiť diskusiu o význame správneho písania rozlišovacích znamienok, o rozdieloch vo význame slov a o vplyve pravopisu na úspešnú komunikáciu, o dôležitosti a potrebe kontroly svojho písomného prejavu (schopnosť všímať si a opravovať vlastné chyby), o pozornom písaní a snahe písať pravopisne správne (podávať zodpovedný výkon).

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 2
a) Žiaci si pozorne prezrú ilustráciu pri motivačnom texte a pracujú s jej detailmi. Ich úlohou je nájsť a zakrúžkovať jednotlivé rozlišovacie znamienka, ktoré sú ukryté v obrázku (dĺžeň – na nástenke, mäkčeň – na stoličke, vokáň – na hlave Otáznika, dve bodky – na tabuli). Pri riešení úlohy pozorne pozorujú ilustráciu, orientujú sa v priestore obrázka a spoznávajú grafickú podobu rozlišovacích znamienok, s ktorými sa budú stretávať pri čítaní a písaní slovenských slov. Úloha hravou formou motivuje žiakov k poznávaniu rozlišovacích znamienok. Rozvíja pozornosť, zrakové vnímanie a schopnosť identifikovať grafické prvky v texte i obraze. Žiaci si zároveň uvedomujú význam rozlišovacích znamienok v slovenskom jazyku.
b) Prečítajú slová (názvy rozlišovacích znamienok) v nakreslenom obrázku knihy a doplnia do nich chýbajúce rozlišovacie znamienka.

Úloha 3

a) Žiaci opäť pracujú s úvodnou ilustráciou. Vyhľadajú v nej nakreslené objekty, ktoré tvarom pripomínajú rozlišovacie znamienka (účes dievčatka – dve bodky, ceruzky v peračníku – mäkčeň, vokáň – uško na školskej taške, dĺžeň – chlapcovo obočie).

b) Vyhľadajú v triede tvary, ktoré im pripomínajú jednotlivé rozlišovacie znamienka.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže modifikovať zadanie úlohy tak, že namiesto hľadania tvarov v triede môžu žiaci vyhľadávať osoby alebo objekty, v ktorých sa nachádzajú písmená s rozlišovacími znamienkami. Slová môžu hovoriť alebo písať na tabuľu a do zošita (napr. žiaci, učiteľka, tabuľa, číslo, päť, päsť, päta, stôl, kôš a pod.).

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, objavovanie významu rozlišovacích znamienok v slovách, rozpoznávanie dĺžňa, mäkčeňa, vokáňa a dvoch bodiek a uvedomovanie si ich významu pri správnom písaní a porozumení slov. Vedú k pozornému pozorovaniu detailov, prepájaniu jazykových poznatkov s vizuálnymi podnetmi, rozvíjaniu predstavivosti a hľadaniu súvislostí medzi tvarmi predmetov a jazykovými znakmi. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, vyhľadávanie informácií, vyvodzovanie záverov, monitorovanie porozumenia textu, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, pozornosť, vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, iniciatívnosť a ochota spolupracovať pri riešení problémov. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika (rozpoznávanie znakov, symbolov, hľadanie vzťahov a systematické pozorovanie), Umenie a kultúra (vizuálne vnímanie tvarov a symbolov).

Strana 25
Dĺžeň

Úloha 1
a) Žiaci prečítajú hádanku a na základe jej obsahu určia správnu odpoveď – kohút. Pri riešení úlohy využívajú svoje skúsenosti, slovnú zásobu a schopnosť porozumieť významu textu. Po uhádnutí hádanky odpoveď správne napíšu. Učiteľ/-ka môže viesť rozhovor o tom, ktoré slová alebo informácie v hádanke im pomohli nájsť správnu odpoveď. Žiaci si tak precvičujú čítanie s porozumením a vyhľadávanie významových súvislostí. Hádanka zároveň prirodzenou formou motivuje žiakov k objavovaniu nového učiva.
b) V napísanej odpovedi kohút žiaci vyhľadajú písmeno s dĺžňom (ú) a vyfarbia ho zelenou farbičkou. Následne si všimnú rozlišovacie znamienko nad písmenom a spoločne ho pomenujú. Po pomenovaní rozlišovacieho znamienka doplnia jeho názov do pripravených rámčekov v hornej časti strany. Vytvoria tak nadpis DĹŽEŇ. Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov rozlišovacieho znamienka si sami vyvodia pozorovaním a riešením úlohy. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 2
Žiaci pracujú s abecedou na záložke pracovnej učebnice. Pozorne ju sledujú a vyhľadajú písmená s dĺžňom. Následne ich napíšu. Uvedomujú si, že dĺžeň patrí medzi rozlišovacie znamienka. Opakujú si orientáciu v abecede a zároveň spoznávajú ďalšie špecifiká slovenského pravopisu. Úloha prepája prácu s abecedou s poznávaním rozlišovacích znamienok.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže rozšíriť úlohu o pokyn, aby žiaci povedali slová, v ktorých sa nachádzajú písmená s dĺžňom.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú text o kohútovi so správnou výslovnosťou. Vnímajú obsah textu a zároveň si všímajú písmená s dĺžňom, ktoré označia zelenou farbičkou.

Úloha 4
a) Žiaci doplnia do slov v obrázku dážďovky chýbajúce písmená s dĺžňom. Doplnené slová prečítajú (kontrola správneho pravopisu aj nácvik správnej výslovnosti slov). Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
b) Vymyslia a napíšu do zošita dve vety o kohútovi, ktoré obsahovo nadväzujú na text v predchádzajúcej úlohe. Pri tvorbe viet využijú danú slovnú zásobu. Žiaci so ŠVVP môžu napísať jednu vetu.

Úloha 5
Žiaci prečítajú dvojice viet v úlohe. Vnímajú vo vetách zvýraznené slová. Doplnia dĺžne do tých slov, v ktorých je dĺžeň potrebný. Vety prečítajú ešte raz a vysvetlia význam zvýraznených slov. Precvičujú si fonematický pravopis. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Žiaci si prečítajú úlohu od Bodky. Na základe novozískaných poznatkov o dĺžni premýšľajú nad slovami, v ktorých sa nachádzajú dve dlhé samohlásky označené dĺžňom. Svoje návrhy hovoria nahlas, zapisujú ich na tabuľu alebo do zošita a spoločne kontrolujú správnosť riešení. Pri práci si uvedomujú, že dĺžeň sa môže v slove nachádzať viackrát. Úloha vedie žiakov k samostatnému vyhľadávaniu a tvoreniu slov s daným jazykovým javom. Rozvíja jazykový cit a podporuje vedomé rozširovanie slovnej zásoby.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka si môže pripraviť pre žiakov obrázkový materiál, na ktorom sú znázornené dvojice slov – slová s dĺžňom a bez dĺžňa, kde práve dĺžeň mení význam slova (kvapka – kvapká, pila - píla, zástavka – zastávka, babka – bábka, latka – látka a pod.). Žiaci si tak ľahšie prepoja slovo s obrazom.

Úlohy na strane podporujú poznávanie a správne používanie dĺžňa, rozlišovanie významu slov na základe rozlišovacích znamienok, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet a aplikovanie pravopisných pravidiel v praktických jazykových situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významu rozlišovacích

znamienok pri zmene významu slov, k pozornému čítaniu, jazykovej analýze a prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o živočíchoch. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie jazykových javov, porovnávanie významov slov, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, dôslednosť, vytrvalosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, tvorivosť a zvedavosť pri objavovaní súvislostí v jazyku. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda (poznávanie živočíchov a ich charakteristík), so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika (porovnávanie, triedenie, hľadanie vzťahov, práca so znakmi a pravidlami) a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra (vizuálne vnímanie a práca s obrazovým materiálom).

Strana 26
Mäkčeň

Úloha 1
a) Žiaci prečítajú hádanku a na základe jej obsahu určia správnu odpoveď – kačka. Pri riešení úlohy využívajú svoje skúsenosti, slovnú zásobu a schopnosť porozumieť významu textu. Po uhádnutí hádanky odpoveď správne napíšu. Učiteľ/-ka môže viesť rozhovor o tom, ktoré slová alebo informácie v hádanke im pomohli nájsť správnu odpoveď. Žiaci si tak precvičujú čítanie s porozumením a vyhľadávanie významových súvislostí. Hádanka zároveň prirodzenou formou motivuje žiakov k objavovaniu nového učiva.
b) V napísanej odpovedi žiaci vyhľadajú písmeno s rozlišovacím znamienkom (č) vyfarbia ho červenou farbičkou. Následne si všimnú rozlišovacie znamienko nad písmenom a spoločne ho pomenujú. Po pomenovaní rozlišovacieho znamienka doplnia jeho názov do pripravených rámčekov v hornej časti strany. Vytvoria tak nadpis MÄKČEŇ. Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov rozlišovacieho znamienka si sami vyvodia pozorovaním a riešením úlohy. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 2
Žiaci pracujú s abecedou na záložke pracovnej učebnice. Pozorne ju sledujú a vyhľadajú písmená s mäkčeňom. Následne ich napíšu. Uvedomujú si, že mäkčeň patrí medzi rozlišovacie znamienka. Opakujú si orientáciu v abecede a zároveň spoznávajú ďalšie špecifiká slovenského pravopisu. Úloha prepája prácu s abecedou s poznávaním rozlišovacích znamienok.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže rozšíriť úlohu o pokyn, aby žiaci povedali slová, v ktorých sa nachádzajú písmená s mäkčeňom.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú informácie o kačici so správnou výslovnosťou. Vnímajú informácie a zároveň si všímajú písmená s mäkčeňom, ktoré označia červenou farbičkou.
b) Spoločne tvoria vety o kačici domácej, v ktorých použijú dané slová z úlohy. Tri vety napíšu do zošita.
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne im skráti úlohu o jednu vetu. Správnosť riešenia skontroluje.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže prepojiť tému z úlohy 3 v súlade s novým ŠVP (oblasť JaK s oblasťou človek a príroda) a viesť so žiakmi diskusiu o domácich zvieratách, o tom, aký máme z nich ich úžitok.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci prečítajú vo vetách dvojice farebne zvýraznených slov. Vnímajú fonetický rozdiel vo výslovnosti slov. Na základe toho vysvetlia významový rozdiel slov.
b) Rozhodnú, ktoré slovo z dvojice patrí do vety. Nesprávne slovo prečiarknu a vety so správnym slovom prečítajú so správnou výslovnosťou.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť pre žiakov obrázkový materiál, na ktorom sú znázornené dvojice slov – slová s mäkčeňom a bez mäkčeňa, kde práve mäkčeň mení význam slova (koza – koža, šteňa - stena, ľan – laň, ocko – očko, jedľa – jedla a pod.). Žiaci si tak ľahšie prepoja slovo s obrazom.

Úloha 5
Žiaci spoločne diskutujú o tom, ako vyzerá ich začiatok dňa, keď idú do školy. Zdieľajú svoje skúsenosti – ako vstávajú, čo robia pred odchodom, kto ich sprevádza, ako sa cítia. Následne pracujú vo dvojiciach, kde si nacvičia rozhovor zachytávajúci situáciu odohrávajúcu sa ráno pred školou. Môže ísť napríklad o rozhovor medzi spolužiakmi, súrodencami alebo dieťaťom a rodičom. Pri rozhovore dodržiavajú pravidlá komunikačného správania (pozdrav, striedanie sa v hovorení, zdvorilosť), aktívne sa počúvajú a pohotovo na seba reagujú, rozvíjajú jazykové a sociálne zručnosti, učia sa formulovať myšlienky, vyjadriť pocity a názory primeraným spôsobom. Táto aktivita podporuje sebavyjadrenie, schopnosť počúvať druhého,

porozumenie každodenným situáciám a posilňuje komunikačnú istotu v bežnom živote.

Úloha 6
Hra CUDZINEC
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Cieľom aktivity je hravou formou si zopakovať vedomosti o učive rozlišovacích znamienkach, aktívne sa počúvať, reagovať na spolužiakov a rozvíjať komunikačné zručnosti a pozorovacie schopnosti.

Úlohy na strane podporujú poznávanie a správne používanie mäkčeňa, rozlišovanie významu slov na základe rozlišovacích znamienok, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet a uplatňovanie pravopisných pravidiel v bežných komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi výslovnosťou a významom slov, k pozornému počúvaniu, porovnávaniu jazykových javov a využívaniu jazykových poznatkov pri opise predmetov, živočíchov a každodenných činností. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, vyvodzovanie súvislostí, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia, kontrola vlastného písomného prejavu). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, dôslednosť, vytrvalosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, samostatnosť, rešpekt ku komunikačným pravidlám. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania živočíchov a ich charakteristík, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom porovnávania, triedenia a práce s pravidlami a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom kultivovanej komunikácie, aktívneho počúvania a rešpektovania druhých v komunikačných situáciách.

Strana 27
Vokáň

Úloha 1
Žiaci vpíšu do doplňovačky slová podľa pokynov. Slovo z tajničky prečítajú a po pomenovaní doplnia jeho názov do pripravených rámčekov v hornej časti strany. Vytvoria tak nadpis VOKÁŇ. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov rozlišovacieho znamienka si sami vyvodia pozorovaním a riešením úlohy. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci pracujú s abecedou na záložke pracovnej učebnice. Vyhľadajú písmeno s vokáňom – ô. Následne ho doplnia do slova podľa zadania. Pri riešení úlohy si uvedomujú, že vokáň patrí medzi rozlišovacie znamienka slovenského jazyka a že písmeno ô má v slovenskej abecede svoje osobitné miesto. Opakujú si orientáciu v abecede a zároveň spoznávajú ďalšie špecifiká slovenského pravopisu. Úloha prepája prácu s abecedou s poznávaním rozlišovacích znamienok.
b) Po doplnení písmena vytvoria pokračovanie vety podľa vlastnej fantázie a skúseností. Vytvorenú vetu napíšu a následne ju nahlas prečítajú so správnou výslovnosťou. Úloha podporuje tvorivé jazykové vyjadrovanie a prepája pravopisné učivo s tvorbou vlastného textu. Žiaci si precvičujú správne používanie nového jazykového javu v prirodzenom kontexte.

Úloha 3
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Prečítajú text o borovici so správnou výslovnosťou. Vnímajú obsah textu a zároveň si všímajú písmená s vokáňom, ktoré označia fialovou farbičkou. Uvedomujú význam písmena ô v slovenskom jazyku.
b) Žiaci pracujú s iným zdrojom informácií ako je pracovná učebnica. Vyhľadajú v detskej encyklopédii, atlase rastlín, náučnej literatúre alebo na internete ďalšie informácie o borovici. Získané informácie stručne zapíšu do zošita a následne ich prezentujú pred spolužiakmi. Pri prezentácii sa učia vyberať podstatné informácie a zrozumiteľne ich sprostredkovať ostatným.
Úloha rozvíja schopnosť samostatne vyhľadávať, spracovávať a prezentovať informácie. Zároveň rozširuje vedomosti o rastlinách a podporuje záujem o prírodu a jej poznávanie.

Naša poznámka: Ak žiaci využívajú internet alebo umelú inteligenciu, je vhodné upozorniť ich, že nie všetky informácie musia byť vždy správne alebo úplné. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby informácie porovnávali z viacerých zdrojov, overovali v encyklopédiách alebo iných dôveryhodných materiáloch, kriticky posudzovali primerane svojmu veku. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky. Žiaci by nemali zdieľať osobné údaje a mali by používať iba bezpečné a veku primerané digitálne prostredie.

Úloha 4
Učiteľ/-ka vedie so žiakmi riadený rozhovor o význame stromov a rastlín pre život na Zemi. Žiaci diskutujú o tom, prečo sú rastliny nevyhnutnou súčasťou prírody a aký význam majú pre ľudí, zvieratá i celé životné prostredie. Uvedomujú si, že rastliny produkujú kyslík, poskytujú potravu, úkryt mnohým živočíchom, chránia pôdu, zadržiavajú vodu v krajine a prispievajú ku kvalite životného prostredia. Diskusia môže smerovať aj k rozvíjaniu environmentálnej zodpovednosti a pozitívneho vzťahu k prírode. Úloha podporuje environmentálne povedomie a vedie žiakov k pochopeniu vzájomnej prepojenosti človeka, rastlín, živočíchov a životného prostredia. Žiaci si vytvárajú základy zodpovedného správania voči prírode a uvedomujú si význam ochrany životného prostredia.

Úloha 5

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.

a) Žiaci nahradia obrázky vo vetách slovami s písmenom s vokáňom. Vety prepíšu do zošita a prečítajú.
b) Spoločne diskutujú o význame každej vety.

Žiaci si prečítajú zadanie od Bodky a na základe poslednej vety v predchádzajúcej úlohe a vlastných skúseností vyriešia úlohu – správne priradia farby ku kontajnerom na triedený odpad a vyfarbia ich podľa zaužívaného systému triedenia. Pri riešení si uvedomujú význam triedenia odpadu a jeho prínos pre ochranu prírody a životného prostredia. Po vypracovaní úlohy môžu vysvetliť, ktorý druh odpadu patrí do jednotlivých kontajnerov a uviesť príklady z domácnosti alebo školy. Úloha prepája jazykové učenie s environmentálnou výchovou a vedie žiakov k osvojovaniu si zodpovedného správania voči prírode. Žiaci si uvedomujú, že ochrana životného prostredia začína každodennými činnosťami, medzi ktoré patrí aj správne triedenie odpadu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže opäť pripraviť pre žiakov obrázkový materiál, na ktorom sú znázornené dvojice slov – slová s vokáňom a bez vokáňa, kde práve vokáň mení význam slova (tôňa – tona, horká - hôrka). Žiaci si tak ľahšie prepoja slovo s obrazom.

Úlohy na strane podporujú poznávanie a správne používanie písmen s rozlišovacími znamienkami, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, tvorbu viet, prácu s informáciami z textu a vyhľadávanie informácií z rôznych zdrojov. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o prírode a k osvojovaniu zásad zodpovedného správania sa vo vzťahu k životnému prostrediu vrátane triedenia odpadu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vyhľadávanie a spracovanie informácií, porovnávanie, vyvodzovanie záverov, monitorovanie porozumenia textu, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, kontrola správnosti riešenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, ohľaduplnosť voči prírode, zvedavosť, iniciatívnosť, vytrvalosť, kritické uvažovanie a uvedomovanie si vlastného podielu na ochrane životného prostredia. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania rastlín, významu stromov a ochrany životného prostredia, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom vyhľadávania, spracovania a využívania informácií a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvíjania zodpovedného vzťahu k okoliu a spoločnému prostrediu.

Strana 28
Dve bodky

Úloha 1
a) Žiaci prečítajú báseň. V básni zakrúžkujú hnedou farbičkou písmená s dvoma bodkami. Rozlišovacie znamienko pomenujú a doplnia jeho názov do pripravených rámčekov v hornej časti strany. Vytvoria tak nadpis DVE BODKY. Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov rozlišovacieho znamienka si sami vyvodia pozorovaním a riešením úlohy. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.
b) Žiaci si precvičujú zdvorilostné vyjadrovanie v konkrétnych životných situáciách. Predvedú, ako by sa poďakovali mamičke za pripravené jedlo a ako by sa poďakovali pani kuchárke za chutný obed v školskej jedálni. Pri tvorbe poďakovania si uvedomujú rozdiel medzi tykaním a vykaním a správne ho používajú v závislosti od komunikačnej situácie. Žiaci môžu svoje poďakovania predviesť vo dvojiciach alebo formou krátkej dramatizácie. Učia sa používať zdvorilostné výrazy prirodzene a primerane situácii. Úloha vedie žiakov k slušnému správaniu, prejavovaniu vďačnosti a uvedomovaniu si významu zdvorilej komunikácie v medziľudských vzťahoch.

Naša poznámka: Žiaci môžu v triede spoločne diskutovať o stravovaní – o tom, aké potraviny poznajú, čo im chutí, a zároveň čo je pre naše telo prospešné, o zdravých (napr. ovocie, zelenina, celozrnné výrobky, voda) a nezdravých potravinách (napr. sladkosti, sladené nápoje, vyprážané jedlá) a ich vplyvu na zdravie, energiu a pohodu. Spoločne premýšľajú a hovoria, čo by chceli zmeniť vo svojom jedálničku, ktoré potraviny im pomáhajú cítiť sa dobre a čoho by sa mali pri stravovaní vyvarovať (napr. príliš veľa cukru či soli).

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci opäť pracujú s abecedou na záložke pracovnej učebnice a vyhľadajú písmeno s dvomi bodkami. Nájdené písmeno pomenujú a doplnia do slov – čísloviek. Slová prepíšu do zošita a prečítajú.
b) Povedia ďalšie čísla, v ktorých sa nachádza písmeno s dvomi bodkami.

Úloha 3
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Počas práce spolupracujú, navzájom komunikujú, aktívne sa počúvajú, radia si a rešpektujú názory spolužiakov. Uplatňujú základné pravidlá kultúrnej komunikácie a tímovej práce.
a) Prezri si nákupný zoznam na displeji mobilného telefónu a prečítajú jednotlivé slová. Na základe vlastných skúseností diskutujú o tom, prečo v slovách chýbajú rozlišovacie znamienka. Spoločne môžu dospieť k záveru, že pri písaní krátkych správ, poznámok alebo elektronickej komunikácie ľudia niekedy rozlišovacie znamienka vynechávajú. Učiteľ/-ka však vedie žiakov k uvedomeniu si, že v spisovnej slovenčine je správne používanie rozlišovacích znamienok dôležité, pretože ovplyvňuje správne čítanie aj význam slov. Úloha prepája jazykové učivo s každodenným životom a digitálnou komunikáciou. Žiaci si uvedomujú význam rozlišovacích znamienok v písanom prejave.
b) Žiaci doplnia do slov chýbajúce rozlišovacie znamienka a následne celý nákupný zoznam správne prečítajú. Pri riešení úlohy využívajú svoje vedomosti o rozlišovacích znamienkach. Po doplnení slov môžu porovnávať svoje riešenia a vysvetľovať, prečo použili konkrétne rozlišovacie znamienko.
c) Žiaci vytvoria vlastný nákupný zoznam. Vyberú si potraviny alebo predmety, ktoré by chceli kúpiť, správne ich zapíšu a následne svoj zoznam prečítajú spolužiakom. Po prezentácii môžu diskutovať o tom, či sú jednotlivé položky zapísané správne a či by niečo do zoznamu doplnili. Úloha prepája školské učivo s praktickými životnými situáciami.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu spestriť hrou, v ktorej využije ako pomôcku makety peňazí – eurové bankovky a mince. Žiaci si napíšu jednotlivé ceny tovaru a spoločne sa zahrajú na obchod. Aktivitou rozvíjajú komunikačné zručnosti a schopnosť viesť rozhovor, učia sa pracovať s číslami a peniazmi, prakticky uplatňujú základy finančnej gramotnosti, zažívajú sociálne roly v bežných životných situáciách (predaj, nákup, vďaka,

výber, rozhodovanie). Aktivita prepája jazykové učivo s oblasťami človek a spoločnosť, matematika a práca s informáciami, ako aj etická výchova.

Úloha 4
Žiaci vedú v triede riadený rozhovor o nákupných zvyklostiach vo svojej rodine. Diskutujú o tom, kde a ako ich rodina najčastejšie nakupuje potraviny, ktoré ceny vybraných potravín poznajú (napr. chlieb, mlieko, ovocie), do ktorých obchodov radi chodia (okrem potravín) a čo tam zvyknú nakupovať (napr. knihy, hračky, oblečenie).

Na základe pokynu od Bodky porozprávajú aj o šetrení vlastných peňazí (z vreckového, od starých rodičov, z narodenín a pod.), spôsoboch zmysluplného investovania (napr. na kúpu knihu, športovú výbavu, darček pre iného), o tom, ako sa rozhodujú pri výbere vecí, ktoré si chcú kúpiť. Žiaci si úlohou rozvíjajú finančnú gramotnosť primeranú veku, učia sa hospodáriť s peniazmi, premýšľajú nad hodnotou vecí a významom šetrenia, precvičujú komunikačné zručnosti, aktívne počúvanie a formulovanie vlastného názoru. Táto aktivita zároveň podporuje kritické myslenie, zodpovedné rozhodovanie a osobnostný rast v oblasti finančnej samostatnosti.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže zadať žiakom jednoduchú, no zmysluplnú úlohu – vytvoriť si vlastný plán šetrenia, napríklad na konkrétnu vec, ktorú by si chceli kúpiť. Žiaci si do plánu môžu zapísať na čo šetria, koľko peňazí potrebujú, odkiaľ môžu peniaze získať (napr. vreckové, darčeky, odmeny) a ako dlho plánujú šetriť. Po uplynutí stanoveného obdobia si svoj plán spoločne zhodnotia – porovnajú očakávania so skutočnosťou, prediskutujú, čo im pomáhalo a čo bolo náročné.

Úloha 5
a) Žiaci správne vyberú a doplnia do viet slová z ponuky tak, aby vety mali zmysel. Vyriešenú úlohu prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Pomocou viet so správne doplnenými slovami vysvetlia ich význam.

Úloha 6
Žiaci rozprávajú a diskutujú o svojich večerných návykoch a zvyklostiach – napríklad kedy večerajú, kedy si čistia zuby, ako a s kým trávia čas pred spaním, kedy chodia spať. Rozhovor možno rozšíriť o opis celého denného režimu, aby si žiaci uvedomili, ako prebieha ich deň – od ranného vstávania, cez školské povinnosti, popoludňajšie aktivity až po večerný oddych. V rámci rozhovoru si žiaci zopakujú pomenovania jednotlivých častí dňa. Úloha podporuje rozvoj sociálneho povedomia (porovnávanie režimu rôznych detí, hľadanie rozdielov a spoločných znakov), vedomie o význame denného režimu pre zdravý životný štýl.

Úlohy na strane podporujú poznávanie a správne používanie písmena ä a rozlišovacieho znamienka dve bodky, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, interpretáciu významu slov v kontexte, tvorbu nákupného zoznamu a uplatňovanie rozlišovacích znamienok v písanom prejave. Vedú k uvedomovaniu si významu presného zápisu slov, k porovnávaniu významovo odlišných slov, k praktickému využívaniu písanej komunikácie a k osvojovaniu zásad plánovania každodenných činností. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, kontrola správnosti zápisu, porovnávanie významov slov, aplikovanie naučených pravidiel v nových situáciách, plánovanie postupu práce, reflexia vlastných skúseností). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, samostatnosť, dôslednosť, hospodárnosť, vytrvalosť, ohľaduplnosť a schopnosť plánovať vlastné činnosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, finančnú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť (prostredníctvom práce s SMS správou a písanou elektronickou komunikáciou), osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s digitálnou komunikáciou a organizovania informácií, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovedného správania a medziľudskej komunikácie, a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém zdravého stravovania, oddychu a životosprávy.

Strana 29

Úloha 7
Žiaci si pozorne prečítajú vety a nahradia obrázky príslušnými slovami dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky. Pri riešení úlohy si opakujú názvy rozlišovacích znamienok, ktoré si osvojovali v predchádzajúcich úlohách. Následne vo farebne zvýraznených slovách doplnia správne rozlišovacie znamienka a celý text prečítajú so správnou výslovnosťou. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Po prečítaní môžu vysvetliť, akú funkciu majú jednotlivé rozlišovacie znamienka v slovách a uviesť vlastné príklady slov, v ktorých sa používajú. Úloha upevňuje poznatky o rozlišovacích znamienkach v slovenskom jazyku. Žiaci si opakujú ich názvy, grafickú podobu, správne používanie a význam pre výslovnosť i pravopis slov.

Úloha 8
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci si prezrú obrázky a do slov pod nimi doplnia chýbajúce písmená. Do prázdnych okienok dokreslia chýbajúce obrázky, ktoré znázorňujú dané napísané slová. Dvojice slov prečítajú a vysvetlia ich význam.
b) Dvojice slov použijú vo vetách a dve dvojice viet napíšu do zošita. Po dopísaní si vety skontrolujú.

Úloha 9
Žiaci prečítajú vety. Pri čítaní viet dbajú na správnu výslovnosť. Vysvetlia význam farebne zvýraznených slov a zároveň si uvedomujú získanú vedomosť, že rozlišovacie znamienka sú dôležité, lebo dokážu meniť význam viet.

Na základe pokynu od Bodky si spoločne vysvetlia význam ďalších dvojíc slov. Dvojice slov opäť použijú vo vetách, aby vnímali rozdielny význam slov, ktoré majú/nemajú rozlišovacie znamienka.

Úloha 10
Žiaci diskutujú o význame vody, o tom, prečo je dôležitá pre človeka, zvieratá, rastliny a celý život na Zemi. Rozprávajú sa o tom, kde všade vodou denne prichádzajú do kontaktu, na čo ju používame, ako ju môžeme chrániť a šetriť. Spoločne sa môžu zamyslieť nad otázkami: Dokázali by sme žiť bez vody? Čo by sa stalo, keby sa voda minula? Prečo musíme s vodou narábať zodpovedne? Diskusia pomáha žiakom uvedomiť si dôležitosť vody pre život, formovať zodpovedný postoj k prírode a životnému prostrediu, rozvíjať kritické myslenie, komunikačné schopnosti a schopnosť argumentovať, podporuje medzipredmetové prepájanie s oblasťami človek a príroda, etická výchova a environmentálna výchova.

Naša poznámka: Na diskusiu možno nadviazať výtvarnou alebo písomnou aktivitou, napríklad vytvorením plagátu na tému Šetríme vodu alebo napísaním niekoľkých viet na otázku Prečo je voda poklad?

Úloha 11
Hra SPRÁVNY VÝZNAM
Žiaci sa zapoja do jazykovej hry, ktorá nadväzuje na prácu so slovami z úloh 8 a 9 alebo zo slov uvedených v bubline. Každý žiak si vyberie dvojicu slov a vytvorí vetu, v ktorej použije jedno zo slov buď so správnym, alebo zámerne nesprávnym významom. Úlohou spolužiakov je pozorne počúvať, posúdiť význam použitého slova a rozhodnúť, či bolo vo vete použité správne. Ak je význam nesprávny, pokúsia sa vetu opraviť a vysvetliť, prečo slovo do danej situácie nepatrí. Pri hre žiaci spolupracujú, diskutujú, argumentujú a navzájom si pomáhajú. Učia sa kultivovane reagovať na názory druhých a rešpektovať pravidlá komunikácie. Hra slúži ako didaktický prostriedok na upevňovanie porozumenia významu slov a ich správneho používania v kontexte. Vedie žiakov k premýšľaniu o význame slov, k presnému jazykovému vyjadrovaniu a k rozlišovaniu správneho a nesprávneho použitia slov v komunikácii.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné

poznatky o rozlišovacích znamienkach. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o rozlišovacích znamienkach, uvedomovanie si ich významu pri zmene významu slov, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, správnu výslovnosť a tvorbu viet s použitím významovo odlišných slov. Vedú k porovnávaniu jazykových javov, vysvetľovaniu významov slov v kontexte, k uvedomovaniu si presnosti jazykového vyjadrovania a k praktickému využívaniu jazykových poznatkov v každodennej komunikácii. Diskusia o šetrení vodou podporuje zodpovedný vzťah k prírodným zdrojom a hľadanie riešení reálnych problémov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (porovnávanie, analýza významov slov, vyvodzovanie záverov, monitorovanie správnosti riešenia, aplikovanie naučených pravidiel v nových situáciách a hodnotenie vlastných postupov). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, dôslednosť, pozornosť, vytrvalosť, samostatnosť, ohľaduplnosť voči životnému prostrediu a ochota spolupracovať pri riešení spoločných úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy a zodpovedne sa rozhodovať. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom témy ochrany prírodných zdrojov a šetrenia vodou, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovedného správania a spolupráce.

Strana 30

Krátky motivačný príbeh **Blahoželanie od kamarátov** nadväzuje na tému narodeninovej oslavy druháka Robka. Žiaci sa v príbehu dozvedajú, ako mu jeho traja kamaráti Bodka, Výkričník a Otáznik vyrobili a podarovali blahoželanie v podobe pohľadnice. Táto situácia im umožňuje uvedomiť si, že blahoželať možno nielen ústne, ale aj písomne. V rámci hovorenej produkcie si žiaci zopakujú pravidlá ústneho blahoželania (oslovenie, želanie, zdvorilosť, vhodný tón hlasu), osvoja si poznatok o **písomnej forme blahoželania**, naučia sa formulovať blahoželanie primerané situácii a veku. Text má literárny charakter a zahŕňa aj emotívnu zložku, ktorá pomáha žiakom precítiť silu priateľstva, spolupatričnosti a úprimnej radosti z blahoželania. Text rozvíja zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a tvorivé myslenie, osobnostné vlastnosti, ako je ohľaduplnosť, radosť z dávania a schopnosť oceniť druhých, metakognitívne procesy – vedomé uvažovanie nad významom slov, spôsobom vyjadrenia a dôsledkami komunikácie. Text môže čítať učiteľ/-ka, prípadne ho môžu čítať aj žiaci podľa úrovne triedy.

Úloha 1

Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 2

Žiaci si pozorne prezrú dvojice farebne zvýraznených slov. Následne sa vrátia k blahoželaniu v motivačnom texte a na základe jeho obsahu zakrúžkujú v každej dvojici slovo, ktoré je napísané správne. Svoje rozhodnutie zdôvodnia a vysvetlia, prečo je v konkrétnom prípade použité malé alebo veľké začiatočné písmeno.
Pri riešení úlohy si uvedomujú, že v blahoželaniach, pozvánkach, listoch píšeme zámená Ty, Tvoj, Ti, Vy, Vám, Váš atď. s veľkým začiatočným písmenom ako prejav zdvorilosti a úcty k adresátovi. Úloha vedie žiakov k osvojovaniu si základov spoločenskej a písomnej komunikácie. Učia sa rozlišovať medzi bežným a zdvorilostným spôsobom písania zámen a uvedomujú si význam prejavovania úcty v písomnom styku.

Zhrnutie

Bodka pomáha žiakom zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali.
Žiaci prečítajú vety, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v písanej aj hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Úloha 3

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci doplnia do blahoželania chýbajúce slová. Pri riešení úlohy využívajú ako oporu text z pohľadnice pre Robka, s ktorým pracovali v predchádzajúcej úlohe. Všímajú si obsah blahoželania, jeho formálnu úpravu a zdvorilostné formulácie. Po doplnení text nahlas prečítajú a overia si, či blahoželanie dáva zmysel a obsahuje všetky potrebné časti. Učiteľ/-ka môže upozorniť na správne používanie veľkých začiatočných písmen v osloveniach a zámenách vyjadrujúcich úctu. Úloha vedie žiakov k porozumeniu štruktúry blahoželania a k osvojovaniu si základných pravidiel písomnej komunikácie. Žiaci si uvedomujú, ktoré formulácie používame pri blahoželaní a aký význam má zdvorilé vyjadrovanie.
b) Žiaci doplnia blahoželanie vlastnou ilustráciou. Vyberú obrázok, ktorý súvisí s príležitosťou, ku ktorej je blahoželanie určené. Pri tvorbe ilustrácie premýšľajú o tom, ako obrázok dopĺňa text a pomáha vyjadriť želanie

alebo sviatočnú atmosféru. Úloha prepája písaný prejav s výtvarným vyjadrením. Žiaci si uvedomujú, že obrázok môže podporiť význam textu a spríjemniť jeho odovzdanie adresátovi.

Naša poznámka: Žiaci môžu napísať blahoželanie na skutočnú pohľadnicu a venovať ju napríklad mame, otcovi, starým rodičom, súrodencom alebo kamarátovi k ich sviatku. Na pohľadnicu doplnia potrebné údaje pre adresáta a oboznámia sa so základnými pravidlami adresovania poštových zásielok. Vyplnené pohľadnice môžu v rámci vychádzky odniesť na poštu a odoslať. Žiaci sa tak prakticky zoznamujú s fungovaním poštových služieb a zisťujú, čo všetko je potrebné nato, aby pohľadnica úspešne dorazila k adresátovi.
Učiteľ/-ka môže zároveň upozorniť aj na elektronické formy blahoželania, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote. Spoločne môžu porovnávať klasickú papierovú pohľadnicu s elektronickým blahoželaním zaslaným prostredníctvom e-mailu, SMS správy alebo komunikačných aplikácií. Pri rozhovore o elektronickej komunikácii je vhodné primerane veku žiakov zdôrazniť zásady bezpečnosti: neposielať svoje osobné údaje neznámym osobám, používať internet a digitálne zariadenia pod dohľadom dospelých, byť slušný a ohľaduplný aj v online komunikácii, overovať si informácie z internetu spolu s rodičmi alebo učiteľom/-kou. Aktivita prepája jazykové učivo s reálnym životom a ukazuje žiakom praktické využitie písaného prejavu. Zároveň ich oboznamuje s tradičnými aj modernými spôsobmi komunikácie a rozvíja ich orientáciu vo svete služieb a digitálnych technológií.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, porozumenie funkcii a štruktúre blahoželania, tvorbu písaného prejavu podľa vzoru, správne používanie veľkých začiatočných písmen pri oslovení a v zdvorilostných formuláciách, formulovanie prianí a vyjadrovanie pozitívnych medziľudských vzťahov. Vedú k osvojovaniu pravidiel písomnej komunikácie, k uvedomovaniu si významu úcty a zdvorilosti v písanom prejave a k využívaniu rôznych spôsobov doručovania správ a blahoželaní. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, aplikovanie jazykových pravidiel, plánovanie vlastného písomného prejavu, kontrola správnosti zápisu, reflexia vlastných komunikačných skúseností a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú úcta k druhým, empatia, vďačnosť, priateľstvo, ohľaduplnosť, kultivovanosť prejavu, zodpovednosť a schopnosť prejaviť pozitívny vzťah k druhým ľuďom. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť (prostredníctvom poznávania rôznych foriem elektronickej komunikácie), osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa a kultúru písomnej komunikácie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja medziľudských vzťahov, prejavov úcty a spoločenskej komunikácie, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom poznávania digitálnych komunikačných nástrojov a spôsobov elektronickej komunikácie.

Strana 31
Opakovanie: ROZLIŠOVACIE ZNAMIENKA

Naša poznámka: Strana 31 je zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o rozlišovacích znamienkach. Slúži ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
a) Žiaci doplnia do okienok písmená podľa uvedeného kľúča. Prečítajú a napíšu vetu, ktorá vznikla.
b) Vymenujú názvy rozlišovacích znamienok. Opakujú si učivo.

Úloha 2
Žiaci si prezrú blahoželanie napísané formou MMS správy alebo e-mailu. V texte si všimnú, že v niektorých slovách chýbajú rozlišovacie znamienka. Ich úlohou je ich doplniť správne tak, aby bol text napísaný spisovne a zrozumiteľne. Po doplnení rozlišovacích znamienok blahoželanie nahlas prečítajú so správnou výslovnosťou. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že rozlišovacie znamienka ovplyvňujú nielen pravopis, ale aj správnu výslovnosť a význam slov. Úloha prepája pravopisné učivo s modernými formami komunikácie. Žiaci si uvedomujú, že aj pri elektronickej komunikácii je dôležité používať správny jazykový prejav a dbať na zrozumiteľnosť písaného textu.

Úloha 3
a) Žiaci vyfarbia plôšky so slovami podľa návodu.
b) Prečítajú vyfarbené slová a pomocou nich porozprávajú príbeh o stratených ozdobách, s ktorým sa oboznámili v úvode kapitoly.

Úloha 4
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 17. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie. Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o rozlišovacích znamienkach, ich rozpoznávanie a správne používanie v slovách a súvislom texte, čítanie s porozumením, písanie podľa diktovania, prácu s jazykovým kódom, vyhľadávanie slov podľa zadaných kritérií. Vedú k systematizovaniu získaných poznatkov, k prepájaniu jednotlivých jazykových pravidiel a k využívaniu naučených vedomostí v nových situáciách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vybavovanie a organizovanie poznatkov, monitorovanie porozumenia, kontrola správnosti riešenia, sebakorekcia, hodnotenie vlastného výkonu a reflexia vlastného učenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, zodpovednosť, samostatnosť, pozornosť, precíznosť a ochota dokončiť úlohu napriek náročnosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s pravidlami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom dekódovania informácií, práce so symbolmi, poznávania *digitálnych komunikačných nástrojov a spôsobov elektronickej komunikácie, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, vzájomnej podpory a rešpektovania pravidiel komunikácie, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s vizuálnym rozlišovaním a obrazovým spracovaním informácií.*

Strana 32
ROZDELENIE HLÁSOK

Naša poznámka: Úvodné učivo o hláskach a ich rozdelení do skupín je v pracovnej učebnici koncipované tak, aby bolo blízke detskej povahe a jej záujmom. Prepája svet fantázie a rozprávky s cieľom prehĺbiť vedomosti o materinskom jazyku atraktívnym, hravým a zrozumiteľným spôsobom. Text je napísaný tak, aby u žiakov rozvíjal čítanie s porozumením a orientáciu v texte, vyhľadávanie dôležitých informácií v čítanom obsahu, vyjadrovanie vlastného názoru a pocitov primerane veku a komunikačnej situácii. Učivo prirodzene vedie žiakov k lepšiemu jazykovému uvedomeniu, posilňuje ich záujem o jazyk a motiváciu k učeniu.

Motivačný príbeh **Hláskový domček** otvára tematický celok venovaný rozdeleniu hlások. Žiaci sa prostredníctvom textu zoznámia s pojmovým základom učiva – **samohlásky**, **spoluhlásky** a **dvojhlásky** a získavajú prvotné porozumenie ich rozdeleniu v kontexte hrového a obrazového sveta. Text má literárny charakter a obsahuje aj emotívnu zložku, ktorá zvyšuje zážitkovosť čítania a umožňuje žiakom lepšie sa stotožniť s obsahom. Učiteľ/-ka môže príbeh využiť na prepájanie jazykového vyučovania s literárnou výchovou. Téma rozprávky a rozprávkového sveta sa prirodzene prepája s čítankou pre 2. ročník ZŠ, v ktorej sa rozprávkové motívy objavujú. Text rozvíja zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú, komunikačnú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné vlastnosti, ako sú citlivosť, záujem o jazyk, schopnosť reagovať na literárny text a metakognitívne procesy – uvedomovanie si jazykových javov a schopnosť premýšľať o ich význame. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo podľa pripravenosti triedy aj žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú názvy rozprávok a podčiarknu názvy, ktoré poznajú.
b) Napíšu do zošita tri názvy rozprávok, ktoré majú najradšej (môžu to byť aj rozprávky, ktoré nie sú uvedené v úlohe). Vysvetlia, prečo si vybrali práve tieto rozprávky a povedia, kto v nich vystupuje.

Naša poznámka: Žiaci si môžu na hodine výtvarnej výchovy vytvoriť špajdľové divadielko s obľúbenými rozprávkovými postavami, ako sú napríklad Červená čiapočka, vlk, babička, horár, Janko Hraško a ďalší hrdinovia klasických rozprávok. Postavičky potom využijú na dramatizáciu známych rozprávkových príbehov. Taktiež môžu vystrihnúť prstové postavičky Bodku, Otáznika a Výkričníka podľa návodu z 1. časti pracovnej učebnice a použiť ich pri nácviku krátkych rozprávkových rozhovorov. Aktivita umožňuje žiakom uplatniť hovorenú produkciu v hravej a tvorivej forme, prehlbovať zážitkovú recepciu literárnych textov, rozvíjať jazykové vyjadrovanie, rečovú istotu, intonáciu a výrazovosť prejavu, zapájať fantáziu, tvorivosť a spoluprácu v skupine, podporuje osobnostný rozvoj, sebadôveru a radosť z vyjadrovania prostredníctvom vlastného výtvoru. Zároveň prepája predmety slovenský jazyk a literatúra, výtvarná výchova a etická výchova.

Úloha 3
Žiaci spoločne diskutujú o svojich čitateľských návykoch a o tom, aký význam má čítanie pre deti aj dospelých. V rozhovore sa zameriavajú na to, čo radi čítajú (rozprávky, komiksy, encyklopédie, dobrodružné príbehy, vtipy...), ktorý druh literatúry majú najradšej a prečo, kedy a kde najčastejšie čítajú, s kým sa o prečítanom

zvyknú rozprávať. Ak niektorí žiaci neradi čítajú, dostanú priestor vysvetliť prečo a čo by im pomohlo, aby si čítanie obľúbili (napr. zaujímavejšie knihy, viac obrázkov, spoločné čítanie s dospelými, pokojné miesto, viac času...). Diskusia pomáha žiakom uvedomiť si vlastný vzťah k čítaniu, motivuje ich k budovaniu čitateľských návykov a záujmu o literatúru. Vhodným pokračovaním môže byť vytvorenie triedneho zoznamu a odporúčaní kníh, ktoré majú žiaci radi a páčia sa im.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, osvojovanie základných poznatkov o rozdelení hlások na samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky, vyhľadávanie informácií v texte, reprodukciu obsahu rozprávky a rozvíjanie vzťahu k literatúre a čítaniu. Vedú k prepájaniu nových jazykových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, k orientácii v systéme jazyka a k uvedomovaniu si významu čítania ako zdroja poznania i zážitku. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (aktivizácia predchádzajúcich vedomostí, monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie súvislostí, triedenie informácií, formulovanie vlastných názorov, reflexia čitateľských skúseností a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, túžba po poznaní, vytrvalosť, pozornosť, samostatnosť, predstavivosť, pozitívny vzťah ku knihám a ochota deliť sa o vlastné skúsenosti s ostatnými. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť (pri vyhľadávaní a spracúvaní informácií o literárnych dielach), osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie a tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s rozprávkou a literárnymi textami, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom vyhľadávania a organizovania informácií, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja komunikačných zručností, spolupráce a rešpektovania názorov druhých.

Strana 33

Úloha 4
a) Žiaci si prezrú ilustráciu domčeka a jeho jednotlivých miestností. Podľa uvedených pokynov vpíšu písmená do rámčekov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia Ilustrácia domčeka podporuje porozumenie a vytvára vizuálnu oporu pri fixovaní si nového učiva. Ilustrácia domčeka slúži ako názorná pomôcka, ktorá žiakom uľahčuje orientáciu v učive. Jednotlivé miestnosti predstavujú rôzne skupiny hlások, čím sa nové poznatky prepájajú s vizuálnou predstavou a ľahšie sa zapamätávajú. Úloha vedie žiakov k systematizovaniu poznatkov o hláskach. Prostredníctvom názornej ilustrácie si vytvárajú základnú predstavu o ich rozdelení a vzájomných vzťahoch.
b) Po doplnení hlások žiaci prečítajú jednotlivé skupiny nachádzajúce sa v domčeku. Učiteľ/-ka ich vedie k pomenovaniu jednotlivých skupín. Žiaci si uvedomujú, že hlásky možno triediť podľa určitých jazykových pravidiel a že každá skupina má svoje charakteristické vlastnosti.

Naša poznámka: Žiaci sa môžu zahrať hru Živé hlásky v domčeku. Každý žiak dostane kartičku s jedným písmenom (jednou hláskou). Na zemi je pripravených šesť farebných miestností domčeka označené názvami krátke samohlásky, dlhé samohlásky, dvojhlásky a mäkké spoluhlásky, tvrdé spoluhlásky, obojaké spoluhlásky. Žiaci sa postupne postavia do správnej miestnosti podľa svojho písmena (svojej hlásky). Následne spoločne skontrolujú správnosť rozdelenia podľa farebného domčeka v úlohe 4.

Žiaci si prezrú pomenovania rozprávkových bytostí. Podľa pokynov v zadaní úlohy zakrúžkujú slová, ktoré sa končia na samohlásku (Popoluška, Nebojsa, Marienka, Laktibrada), podčiarknu slová, ktoré sa končia na spoluhlásku (drak, strigôň, kráľ, vodník, Popolvár, vlk) a prečítajú slová, v ktorých je dvojhláska (strigôň, Marienka). Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Úloha 6
Žiaci si vyberú jednu rozprávkovú bytosť z úlohy 5 a porozmýšľajú o jej vlastnostiach, vzhľade alebo činnostiach. Následne o nej napíšu do zošita tri súvisiace vety, ktoré budú tvoriť krátky opis alebo jednoduchý príbeh. Po napísaní viet si svoju prácu skontrolujú a následne ju prečítajú spolužiakom. Pri čítaní dbajú na správnu výslovnosť, primerané tempo a zrozumiteľný prejav. Úloha vedie žiakov k samostatnej tvorbe jednoduchého súvislého textu. Prepája čitateľské skúsenosti s vlastnou tvorbou a rozvíja schopnosť vyjadriť myšlienky vo forme viet, ktoré na seba významovo nadväzujú.

Naša poznámka: Je vhodné, aby si žiaci od začiatku osvojovali, upevňovali a postupne zautomatizovali zručnosť kontroly vlastného písomného prejavu. Či už ide o jednotlivé slová, jednoduché vety, krátke súvislé texty alebo rozsiahlejšie písomné práce, spätná kontrola patrí medzi dôležité súčasti procesu učenia. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby si po dopísaní práce vždy našli čas na jej opätovné prečítanie a overenie správnosti. Žiaci sa postupne učia kontrolovať správnosť napísaných písmen a slov, použitie rozlišovacích znamienok, veľké začiatočné písmená, ukončenie viet, čitateľnosť a úpravu písma. Pravidelnou kontrolou si rozvíjajú schopnosť odhaliť vlastné chyby a opraviť ich ešte pred odovzdaním práce. Spätná kontrola pomáha budovať zodpovednosť za vlastný výkon a vedie žiakov k samostatnosti. Postupne si uvedomujú, že chyba je prirodzenou súčasťou učenia a že jej oprava je príležitosťou na zlepšenie.

Úloha 7
Hra Z ROZPRÁVKY DO ROZPRÁVKY
Žiaci sa rozdelia do skupín a vyberú si jednu z rozprávok uvedených v úlohe 2 na strane 32. V skupine sa dohodnú na postupe práce, rozdelia si úlohy a pripravia krátku dramatizáciu vybranej časti rozprávky. Po nácviku ju predvedú spolužiakom bez prezradenia názvu. Úlohou ostatných žiakov je pozorne sledovať predstavenie, využívať svoje poznatky o rozprávkach a uhádnuť jej názov. Skupina, ktorá správne uhádne rozprávku, si následne vyberie ďalšiu rozprávku a pripraví vlastné predstavenie. Počas aktivity žiaci spolupracujú, komunikujú, aktívne sa počúvajú, rešpektujú návrhy ostatných členov skupiny a spoločne vytvárajú výsledný prejav. Hra slúži ako didaktický prostriedok na rozvoj spolupráce, komunikácie a tvorivého

myslenia. Prostredníctvom dramatizácie si žiaci upevňujú poznatky o rozprávkach, rozvíjajú fantáziu a učia sa prezentovať výsledok spoločnej práce pred publikom. Hra zároveň podporuje pozitívnu klímu v triede a prirodzenou formou rozvíja vzťah k literatúre a čítaniu.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vetu, ktorá sumarizujú základné poznatky o delení hlások. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú systematizovanie poznatkov o rozdelení hlások na samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky, triedenie jazykových javov podľa zadaných kritérií, rozpoznávanie hlások v slovách, čítanie s porozumením a tvorbu súvislého písaného prejavu. Vedú k aplikovaniu získaných vedomostí v nových situáciách, k využívaniu jazykových poznatkov pri práci so slovami a k rozvíjaniu predstavivosti prostredníctvom rozprávkových motívov a dramatizácie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (triedenie a organizovanie informácií, porovnávanie, vyvodzovanie záverov, plánovanie písomného prejavu, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a hodnotenie vlastného učenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, samostatnosť, zodpovednosť, spolupráca, rešpektovanie pravidiel a odvaha prezentovať vlastné nápady pred ostatnými. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a schopnosť spolupracovať. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, kategorizovania a systematizácie informácií, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s rozprávkou, dramatizácie a tvorivého vyjadrovania, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom skupinovej spolupráce, komunikácie a rešpektovania názorov druhých.

Strana 34
Samohlásky

Naša poznámka: V kapitole Samohlásky si žiaci osvoja delenie samohlások na krátke a dlhé, naučia sa správne ich používať v hovorenej a písomnej produkcii, správne a uvedomelo používať ich fonematický pravopis a schopnosť rozlišovať význam slov, osvojiť si pravopis slov s krátkou samohláskou ä, dramatizovať s pomocou učiteľa vhodné literárne texty.

Motivačný príbeh **Ako sa samohlásky vybrali do sveta** slúži ako úvod k tematickému celku Samohlásky. Žiaci sa prostredníctvom literárne spracovaného deja zoznámia s pojmami **krátke samohlásky** (a, ä, e, i, y, o, u) a **dlhé samohlásky** (á, é, í, ý, ó, ú). Príbeh hravou a pútavou formou vysvetľuje dôležitosť poznania a správneho používania samohlások a zároveň zdôrazňuje zodpovednosť a dôslednosť, ktoré sú nevyhnutné pri osvojovaní si jazykových pravidiel. Text má literárny charakter a obsahuje aj emotívnu zložku, vďaka ktorej sa žiaci dokážu stotožniť s postavami – samohláskami ako rozprávkovými hrdinkami. Text podporuje zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, rozvoj jazykovej a komunikačnej kompetencie, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné vlastnosti ako sú zodpovednosť, dôslednosť a vnímanie vlastného pokroku a metakognitívne procesy – teda schopnosť premýšľať nad jazykom, svojím učením a zmyslom pravidiel. Môže ho čítať učiteľ/-ka, no podľa úrovne triedy ho môžu čítať aj žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
a) Žiaci si pozorne prezrú samohlásky a vyhľadajú dvojice krátkych a dlhých samohlások, ktoré k sebe patria. Každú dvojicu vyfarbia rovnakou farbou. Pri riešení úlohy si uvedomujú vzťah medzi krátkymi a dlhými samohláskami. Pomocou informácií uvedených v bublinách od Bodky následne vytvorené dvojice prečítajú so správnou výslovnosťou. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby pri čítaní vnímali rozdiel medzi krátkou a dlhou výslovnosťou samohlások. Úloha pomáha žiakom pochopiť vzťah medzi krátkymi a dlhými samohláskami a vytvára základ pre správnu výslovnosť, čítanie a neskoršie osvojovanie pravopisných pravidiel.
b) Po vytvorení dvojíc žiaci zistia, že jedna samohláska zostala bez dvojice. Túto samohlásku zakrúžkujú a prečítajú. Objavia, že ide o samohlásku ä. Učiteľ/-ka upozorní na jej osobitné postavenie medzi samohláskami. Žiaci si uvedomia, že samohláska ä nemá svoju dlhú podobu, a preto netvorí dvojicu ako ostatné samohlásky.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže mať pripravené kartičky so samohláskami (krátke aj dlhé). Žiaci môžu pred tabuľou vytvárať skupiny samohlások, vymýšľať a hovoriť, písať na tabuľu slová alebo ukazovať a pomenovať predmety v triede, ktoré sa začínajú na dané samohlásky alebo v ktorých sa nachádzajú samohlásky, samohlásky môžu dopĺňať do slov a pod.

Úlohy na strane podporujú porozumenie textu s rozprávkovým motívom, osvojovanie si poznatkov o samohláskach, rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások, správnu výslovnosť, čítanie s porozumením a aplikovanie jazykových poznatkov pri dopĺňaní textu. Vedú k uvedomovaniu si významu samohlások v slovách, k objavovaniu zákonitostí jazyka a k tvorivému dotváraniu príbehu na základe vlastnej predstavivosti. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie informácií, porovnávanie a triedenie hlások, vyvodzovanie záverov, prepájanie nových poznatkov

s predchádzajúcimi vedomosťami, tvorba hypotéz a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, tvorivosť, vytrvalosť, pozornosť, samostatnosť, ochota objavovať nové poznatky a dôvera vo vlastné schopnosti pri riešení úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s rozprávkovým textom, literárnou predstavivosťou a tvorivým rozprávaním, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom reflexie spravodlivosti, spolupráce a vzájomného rešpektu.

Strana 35
Samohlásky a, á

Naša poznámka: Učivo o samohláskach je zostavené na princípe deduktívnej a objavnej metódy učenia, pri ktorej žiaci nie sú iba pasívnymi prijímateľmi informácií, ale aktívne sa podieľajú na objavovaní nových poznatkov. Prostredníctvom pozorovania, porovnávania, triedenia a hľadania súvislostí si postupne sami vyvodzujú základné jazykové pojmy a zákonitosti. V tomto prípade žiaci na základe práce s písmenami a ich porovnávania objavujú krátke samohlásky, dlhé samohlásky, vzťahy medzi nimi, osobitné postavenie samohlásky ä. Učiteľ/-ka pri tomto spôsobe učenia nevysvetľuje pojmy ako prvé, ale vhodnými otázkami vedie žiakov k samostatnému objaveniu pravidla alebo jazykového javu. Takýto spôsob práce podporuje hlbšie pochopenie učiva a jeho dlhodobejšie zapamätanie. Objavné učenie vedie žiakov k tomu, aby premýšľali nad získanými informáciami, hľadali súvislosti, formulovali vlastné závery, overovali správnosť svojich predpokladov a aktívne sa podieľali na procese učenia. Žiaci si tak nevytvárajú iba vedomosti, ale aj stratégie učenia, ktoré budú využívať pri osvojovaní ďalších jazykových javov.

Úloha 1
a) Žiaci si pozorne prečítajú text vo farebnej plôške a zistia, že jednotlivé vety nedávajú správny zmysel. Pri čítaní si všimnú zvýraznené slová vrt, vlk, mrk. Spoločne diskutujú o ich význame. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že niektoré z týchto slov síce existujú, ale v texte nepôsobia významovo správne alebo nezodpovedajú obsahu viet. Žiaci premýšľajú nad tým, čo v slovách chýba a ako by sa dali upraviť tak, aby text dával zmysel.
b) Žiaci doplnia do zvýraznených slov samohlásky a alebo á a vytvoria nové slová vráta, vlak, mrak. Vzniknuté slová napíšu a následne porovnajú ich význam s pôvodnými slovami. Uvedomujú si, že doplnením samohlások sa výrazne mení význam slova a zároveň sa mení aj zmysel celej vety. Po doplnení všetkých slov prečítajú opravený text a overia si, že už dáva správny význam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
Úloha názorne ukazuje význam samohlások v slovách. Žiaci si uvedomujú, že aj malé zmeny v zápise môžu ovplyvniť význam slov a porozumenie textu.

Úloha 2
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania samohlások a, á, ich malých a veľkých písaných tvarov. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičované samohlásky vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 3
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne IM dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci pomenujú obrázky a prečítajú slová. Podľa obrázkov zvieratiek a slov sa pokúsia vytvoriť názov ľudovej rozprávky (Koza rohatá a jež). Názov napíšu.
b) V napísanom názve zakrúžkujú hnedou farbičkou krátke samohlásky a, zelenou farbičkou dlhú samohlásku á. Precvičujú si učivo.

Úloha 4
Žiaci doplnia do slov úryvku rozprávky o koze samohlásky a, á. Vety prečítajú so správnou výslovnosťou. Vysvetlia si pojem úryvok. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Na podnet Bodkinho pokynu v bubline povedia pokračovanie a koniec rozprávky. Precvičujú si hovorenú produkciu, aktívne počúvanie, komunikačné zručnosti.

Úloha 5
a) Žiaci vyhľadávajú v texte úlohy 4 a napíšu dve slová, ktoré charakterizujú kozu odratú. Pri riešení úlohy si uvedomujú, že literárne postavy môžeme opisovať pomocou ich vlastností, správania alebo činov. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby svoje odpovede vedeli nájsť priamo v texte a zdôvodniť ich. Úloha rozvíja čítanie s porozumením a vedie žiakov k vyhľadávaniu konkrétnych informácií v texte. Zároveň ich učí charakterizovať literárne postavy pomocou vhodných slov.
b) Žiaci si spomenú na dej rozprávky a určia zviera, ktoré nakoniec kozu vyhnalo – jež. Následne uvedú a zapíšu tri jeho vlastnosti. Po zapísaní vlastností porovnajú kozu a ježa. Diskutujú o tom, v čom sa ich správanie líši a ktoré vlastnosti pomohli ježovi vyriešiť problém. Svoje tvrdenia zdôvodňujú na základe udalostí z rozprávky. Úloha podporuje premýšľanie o správaní postáv a o dôsledkoch ich konania.

Úloha 6
Žiaci vedú rozhovor o vzájomnej pomoci vychádzajúc z rozprávky, v ktorej si zvieratá navzájom pomáhali, zastávali sa jeden druhého a spolupracovali. V diskusii odpovedia na otázky: Prečo je dôležité pomáhať si navzájom? Ako si postavy v príbehu prejavili podporu a spolupatričnosť? Za čo všetko môžeme niekomu poďakovať v bežnom živote? Prečo je slušné a správne poďakovať sa, keď nám niekto pomôže? Cieľom rozhovoru je rozvíjať sociálne a komunikačné zručnosti, posilňovať empatiu, vďačnosť a rešpekt voči druhým, podporovať etické uvažovanie a formovanie základných morálnych hodnôt, rozvíjať jazykové vyjadrovanie a schopnosť vyjadriť emócie a postoje.

Naša poznámka: Žiaci si môžu na výtvarnej výchove vytvoriť a nakresliť tzv. ďakovné kartičky pre niekoho, kto im pomohol a napísať na ne krátke poďakovanie.

Úloha 7
Hra DIVADIELKO
Žiaci pracujú v skupinách a spoločne si pripravia dramatizáciu rozprávky o koze odratej. Najskôr si rozdelia jednotlivé úlohy a postavy, dohodnú sa na postupe práce a nacvičia si vybranú časť alebo celú rozprávku. Po príprave ju predvedú spolužiakom. Počas nácviku spolupracujú, komunikujú, rešpektujú návrhy ostatných členov skupiny a učia sa prijímať spoločné rozhodnutia. Dbajú na správnu výslovnosť, primeranú hlasitosť prejavu, využívajú mimiku, gestá a pohyb na vyjadrenie deja a charakteru postáv. Pri realizácii postupujú podľa zadania úlohy a spoločne hľadajú najvhodnejší spôsob, ako príbeh predstaviť publiku. Hra slúži ako didaktický prostriedok na rozvoj spolupráce, komunikácie a tvorivého vyjadrovania. Žiaci si prostredníctvom dramatizácie prehlbujú porozumenie rozprávke, lepšie si zapamätajú jej dej a charakterové vlastnosti jednotlivých postáv.

Úlohy na strane podporujú rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások, uvedomovanie si ich významu pri zmene slov a porozumení textu, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet, reprodukciu deja rozprávky a interpretáciu literárneho textu. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s obsahom ľudovej rozprávky, k rozvíjaniu predstavivosti, vyjadrovaniu vlastných názorov a k hľadaniu súvislostí medzi konaním postáv a ich vlastnosťami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie významu slov z kontextu, porovnávanie jazykových javov, plánovanie a kontrola písomného prejavu, hodnotenie vlastných odpovedí a reflexia postupu riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, ochota pomáhať druhým, spravodlivosť, odvaha zastať sa slabšieho, spolupráca, zodpovednosť, tvorivosť a vytrvalosť. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a schopnosť argumentovať vlastné názory. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovou rozprávkou, dramatizácie a rozvoja literárnej predstavivosti, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém pomoci, solidarity, priateľstva a morálneho hodnotenia konania postáv.

Strana 36
Samohlásky e, é

Úloha 1
a) Žiaci si pozorne prečítajú text vo farebnej plôške a zistia, že jednotlivé vety nedávajú správny zmysel. Pri čítaní si všimnú zvýraznené slová čln, dlh. Spoločne diskutujú o ich význame. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že niektoré z týchto slov síce existujú, ale v texte nepôsobia významovo správne alebo nezodpovedajú obsahu viet. Žiaci premýšľajú nad tým, čo v slovách chýba a ako by sa dali upraviť tak, aby text dával zmysel.
b) Žiaci doplnia do zvýraznených slov samohlásky e, é a vytvoria nové slová člen a dlhé. Vzniknuté slová napíšu a následne porovnajú ich význam s pôvodnými slovami. Uvedomujú si, že doplnením samohlások sa výrazne mení význam slova a zároveň sa mení aj zmysel celej vety. Po doplnení všetkých slov prečítajú opravený text a overia si, že už dáva správny význam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
Úloha názorne ukazuje význam samohlások v slovách. Žiaci si uvedomujú, že aj malé zmeny v zápise môžu ovplyvniť význam slov a porozumenie textu.

Úloha 2
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania samohlások e, é, ich malých a veľkých písaných tvarov. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičované samohlásky vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú názov ľudovej rozprávky. Hnedou farbičkou v ňom zakrúžkujú krátke samohlásky e, zelenou farbičkou dlhú samohlásku é. Precvičujú si učivo.
b) Porozmýšľajú a povedia, ktoré predmety v rozprávkach môžu byť zo zlata/zlaté.

Žiaci si prečítajú Bodkinu úlohu v bubline a hľadajú odpoveď. Premýšľajú nad významom slova vševed a pokúšajú sa ho vysvetliť vlastnými slovami. Spoločne dospejú k záveru, že slovo vševed označuje človeka, ktorý si myslí, že vie všetko, prípadne človeka, ktorý má veľa vedomostí a poznatkov. Učiteľ/-ka môže upozorniť na slovotvorný základ slova vše- = všetko, -ved = vie, pozná. Následne žiaci uvažujú, prečo sa slovo môže niekedy písať aj s veľkým začiatočným písmenom – Vševed. Na základe kontextu zistia, že ak slovo označuje meno konkrétnej postavy, stáva sa vlastným menom a píše sa s veľkým začiatočným písmenom. Ak ho používame vo všeobecnom význame, píše sa s malým začiatočným písmenom. Úloha prepája slovnú zásobu s pravopisom vlastných a všeobecných podstatných mien. Žiaci si uvedomujú, že význam slova a jeho použitie v texte môžu ovplyvniť spôsob jeho písania.

Naša poznámka: Žiaci sa môžu zahrať hru Kto je Vševed? Jeden žiak predstavuje postavu Vševeda. Ostatní mu kladú jednoduché otázky z rôznych oblastí (zvieratá, príroda, škola, rozprávky). „Vševed“ sa snaží odpovedať. Po aktivite nasleduje rozhovor o tom, že nikto nemusí vedieť všetko a že pýtať sa a učiť sa nové veci je prirodzené.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci doplnia do slov samohlásky e, é. Vety prečítajú a uhádnu mená rozprávkových bytostí (Snehulienka, Janko Hraško).
b) Uplatnia čítanie s porozumením a prepíšu do zošita vetu, v ktorej sa nachádza číslo.

Úloha 5
Žiaci si spoločne zahrajú podľa pokynov v zadaní úlohy aktivitu, ktorou si precvičia komunikačné zručnosti, aktívne počúvanie, pozornosť, sústredenie a dedukčné myslenie, tímovú spoluprácu a radosť z hry. Na základe otázok zisťujú, ktorú rozprávkovú bytosť predstavuje spolužiak/spolužiačka.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika a spoločne premýšľajú nad významom slovného spojenia. Vlastnými slovami sa pokúsia vysvetliť, čo znamená. Učiteľ/-ka ich vedie k pochopeniu, že človek, ktorý sa nebojí skúšať nové veci, prekonáva prekážky a koná s odvahou, má väčšiu šancu dosiahnuť úspech alebo splniť si svoj cieľ. Žiaci môžu uvádzať konkrétne príklady zo svojho života, napríklad keď sa prihlásili na súťaž alebo vystúpili pred triedou, keď sa naučili jazdiť na bicykli, keď si našli nového kamaráta, keď sa nebáli opýtať, ak niečomu nerozumeli, keď vyskúšali novú aktivitu alebo šport a pod. Spoločne diskutujú o tom, že odvaha neznamená nebáť sa, ale vedieť svoj strach prekonať a skúsiť niečo nové. Aktivita prepája jazykové učivo so životnými skúsenosťami žiakov. Vedie ich k porozumeniu obrazných pomenovaní, prísloví a múdrych výrokov, ktoré sú súčasťou kultúrneho dedičstva a každodennej komunikácie.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi zrealizovať krátku aktivitu: Žiaci si sadnú do kruhu a každý povie jednu situáciu, v ktorej bol odvážny alebo by chcel byť odvážnejší. Môžu hovoriť o škole, športe, kamarátstvach alebo rodine. Aktivita podporuje sebavyjadrenie, sebadôveru a vzájomné povzbudzovanie.

Úloha 6

a) Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Spoločne čítajú text a vyberajú z ponuky slov tie, ktoré významovo správne dopĺňajú jednotlivé vety. Pri práci diskutujú, navzájom si vysvetľujú svoje návrhy a zdôvodňujú svoje rozhodnutia. Po doplnení slov text spoločne prečítajú. Pri čítaní si upevňujú porozumenie textu, správnu výslovnosť a nadväznosť deja rozprávky. Úloha vedie žiakov k práci s textom, porozumeniu významových súvislostí a správnemu používaniu slov v kontexte. Zároveň rozvíja schopnosť spolupracovať a komunikovať pri riešení úloh.

b) Po prečítaní doplneného textu žiaci spoločne premýšľajú nad tým, ako by mohla rozprávka pokračovať. Môžu nadväzovať na známy dej alebo vytvoriť vlastné originálne pokračovanie. Svoje nápady najskôr spoločne prediskutujú a následne rozprávku prerozprávajú spolužiakom. Úloha podporuje tvorivé myslenie a rozvíja fantáziu. Žiaci sa učia vytvárať jednoduchý príbeh, logicky nadväzovať na dej a prezentovať vlastné nápady pred ostatnými.

Naša poznámka: Žiaci môžu úlohu 6 zrealizovať aj formou štafety. Prvý žiak povie jednu vetu pokračovania rozprávky. Každý ďalší žiak pridá ďalšiu vetu. Takto spoločne vytvoria nový rozprávkový príbeh. Aktivita rozvíja fantáziu, pohotovosť a schopnosť nadväzovať na myšlienky ostatných.

Úlohy na strane podporujú rozlišovanie krátkej a dlhej samohlásky e – é, uvedomovanie si ich významu pri čítaní a písaní slov, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, interpretáciu literárnych textov a poznávanie tradičných rozprávok a rozprávkových postáv. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s literárnym obsahom, k vysvetľovaniu významu slov a slovných spojení, k tvorivému rozprávaniu a dotváraniu deja podľa vlastnej fantázie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie významu z kontextu, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, tvorba predpokladov, plánovanie vlastného prejavu, kontrola správnosti riešenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, tvorivosť, odvaha, vytrvalosť, sebadôvera pri prezentovaní vlastných nápadov, úcta ku kultúrnemu dedičstvu a pozitívny vzťah k čítaniu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovou rozprávkou, dramatizácie a tvorivého rozprávania, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom diskusie o odvahe, vytrvalosti a morálnych hodnotách rozprávkových postáv.

Strana 37
Samohlásky i, í, y, ý

Úloha 1
a) Žiaci si pozorne prečítajú text vo farebnej plôške a zistia, že jednotlivé vety nedávajú správny zmysel. Pri čítaní si všimnú zvýraznené slová hrb, krk, krk. Spoločne diskutujú o ich význame. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že niektoré z týchto slov síce existujú, ale v texte nepôsobia významovo správne alebo nezodpovedajú obsahu viet. Žiaci premýšľajú nad tým, čo v slovách chýba a ako by sa dali upraviť tak, aby text dával zmysel.
b) Žiaci doplnia do zvýraznených slov samohlásky i, í a vytvoria nové slová hríb, krík, krik. Vzniknuté slová napíšu a následne porovnajú ich význam s pôvodnými slovami. Uvedomujú si, že doplnením samohlások sa výrazne mení význam slova a zároveň sa mení aj zmysel celej vety. Po doplnení všetkých slov prečítajú opravený text a overia si, že už dáva správny význam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
Úloha názorne ukazuje význam samohlások v slovách. Žiaci si uvedomujú, že aj malé zmeny v zápise môžu ovplyvniť význam slov a porozumenie textu.

Úloha 2
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania samohlások i, í, y, ý, ich malých a veľkých písaných tvarov. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičované samohlásky vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú názov ľudovej rozprávky. Hnedou farbičkou v ňom zakrúžkujú krátke samohlásky i, í.
b) Povedia názvy rozprávok, v ktorých je číslo tri (napr. Tri oriešky pre Popolušku, O troch prasiatkach, Tri zlaté vlasy deda Vševeda, O troch grošoch a pod.).

Žiaci si prečítajú Bodkinu informáciu. Dozvedia sa, kto bol Pavol Dobšinský – významná osobnosť a zberateľ ľudových rozprávok. Vďaka jeho práci sa mnohé krásne slovenské rozprávky zachovali a môžeme ich čítať dodnes. Učiteľka môže žiakom predstaviť ďalšie známe rozprávky, ktoré Pavol Dobšinský zozbieral alebo upravil, napr. Popolvár najväčší na svete, Soľ nad zlato, Laktibrada, O dvanástich mesiačikoch a pod.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom na hodine prečítať rozprávku Tri citróny alebo inú známu slovenskú rozprávku z tvorby Pavla Dobšinského. Alternatívne si ju žiaci môžu vypočuť z CD prehrávača alebo pozrieť ako videonahrávku, ak je dostupná v edukačnej podobe. Na hodine výtvarnej výchovy môžu k niektorej rozprávke vytvoriť ilustráciu. Môžu si zvoliť konkrétnu scénu z deja, obľúbenú postavu, čarovný predmet alebo prostredie, ktoré ich zaujalo.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci si pozorne prezrú slová v oboch stĺpcoch. Do slov v ľavom stĺpci doplnia samohlásky i, í a do slov v pravom stĺpci samohlásku y. Po doplnení všetky slová správne prečítajú. Pri riešení úlohy si uvedomujú rozdiel medzi jednotlivými samohláskami, precvičujú ich správny zápis a výslovnosť. Zároveň si rozširujú slovnú zásobu o pomenovania častí ľudského tela, konkrétne tváre.
b) Po doplnení a prečítaní slov žiaci priraďujú jednotlivé pomenovania k správnym častiam tváre princeznej. Pri práci využívajú svoje poznatky o ľudskom tele a pozorne sledujú ilustráciu. Následne môžu jednotlivé časti tváre pomenovať a vytvoriť jednoduché vety, napríklad Princezná má modré oči. Má dlhé vlasy.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Pozorne premýšľajú nad vlastnosťami a vzhľadom človeka a odpovedajú slovami, ktoré sa končia dlhou samohláskou é (napríklad vlasy – dlhé, krátke, husté, kučeravé, rovné, oči – modré, zelené, hnedé, sivé, veselé, obočie – tmavé, svetlé, pery – plné, tenké). Žiaci môžu svoje odpovede použiť aj vo vetách. Pri riešení úlohy si uvedomujú, že mnohé prídavné mená opisujúce vlastnosti a vzhľad sa

končia dlhou samohláskou é. Aktivita rozvíja slovnú zásobu žiakov a vedie ich k opisovaniu vlastností ľudí. Zároveň si upevňujú poznatky o samohláskach a precvičujú správnu výslovnosť slov s dlhou samohláskou é.

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Porozmýšľajú a doplnia do viet, ktoré sú prirovnaniami, vhodné slová. Vytvorené vety prečítajú.
b) Pokračujú v opise princeznej z úlohy 4 a tri vety napíšu do zošita. Po napísaní nezabudnú na kontrolu napísaných viet, čím si pestujú zodpovednosť za svoju prácu a sebakontrolu.

Úlohy na strane podporujú rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások i – í a y – ý, správne čítanie a písanie slov so samohláskami, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, opisovanie osôb a využívanie jazykových prostriedkov pri tvorbe súvislého ústneho a písomného prejavu. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s literárnym obsahom, k poznávaniu slovenských ľudových rozprávok a kultúrneho dedičstva, k pozornému pozorovaniu vonkajších znakov človeka a k tvorivému vyjadrovaniu vlastných predstáv. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, porovnávanie jazykových javov, vyhľadávanie súvislostí, tvorba opisného textu, kontrola správnosti riešenia, sebakorekcia a hodnotenie vlastného výkonu). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, sebadôvera pri prezentovaní vlastných nápadov a pozitívny vzťah ku kultúrnym hodnotám. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovou rozprávkou, poznávania kultúrneho dedičstva a tvorivého opisu, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja komunikačných zručností, spolupráce a rešpektujúcej diskusie, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika, najmä s obsahom informatiky, prostredníctvom triedenia, organizovania a spracúvania informácií.

Strana 38
Samohlásky o, ó

Úloha 1
a) Žiaci si pozorne prečítajú text vo farebnej plôške a zistia, že veta nedáva správny zmysel. Pri čítaní si všimnú zvýraznené slovo krk. Spoločne diskutujú o jeho význame. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že zvýraznené slovo síce existuje, ale v texte nepôsobí významovo správne alebo nezodpovedá obsahu vety. Žiaci premýšľajú nad tým, čo v slove chýba a ako by sa dalo upraviť tak, aby text dával zmysel.
b) Žiaci doplnia do zvýrazneného slova samohlásku o a vytvoria nové slovo krok. Vzniknuté slovo napíšu a následne porovnajú jeho význam s pôvodným slovom. Uvedomujú si, že doplnením samohlásky sa výrazne mení význam slova a zároveň sa mení aj zmysel celej vety. Po doplnení všetkých slov prečítajú opravený text a overia si, že už dáva správny význam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
Úloha názorne ukazuje význam samohlások v slovách. Žiaci si uvedomujú, že aj malé zmeny v zápise môžu ovplyvniť význam slov a porozumenie textu.

Úloha 2
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania samohlások o, ó, ich malých a veľkých písaných tvarov. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičované samohlásky vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 3
Žiaci doplnia do názvu ľudovej rozprávky samohlásky o. Názov rozprávky prečítajú (O troch grošoch).

Žiaci si prečítajú Bodkinu úlohu v bubline a zamyslia sa nad významom slova groš. Na základe svojich skúseností alebo s pomocou učiteľa/-ky hľadajú slová s podobným významom. Učiteľ/-ka primerane veku žiakov vysvetlí, že groš bol v minulosti druh mince a platidla, ktoré ľudia používali pri obchodovaní. Žiaci si tak rozširujú slovnú zásobu a zároveň získavajú poznatky o živote ľudí v minulosti. Následne sa oboznámia s rozprávkou O troch grošoch. Učiteľ/-ka môže rozprávku stručne priblížiť alebo ju spoločne prečítať. Žiaci sa pripravujú na prácu s jej obsahom v nasledujúcej úlohe.

Úloha 4
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Zoradia vety (body osnovy) podľa časového sledu deja rozprávky O troch grošoch, s ktorou sa oboznámili na základe Bodkinho pokynu.
b) Pomocou zoradených viet prerozprávajú obsah rozprávky.

Naša poznámka: Rozprávka O troch grošoch v sebe nesie krásny a hlboký morálny odkaz – učí žiakov, že ľudia by si mali navzájom pomáhať, byť vďační, zodpovední, starostliví a konať dobro. Téma zároveň otvára priestor na rozhovor o hodnotách a medziľudských vzťahoch, ale aj na diskusiu o význame sporenia a hospodárenia s peniazmi. Učiteľ/-ka môže využiť túto tému na rozvoj finančnej gramotnosti. Prostredníctvom jednoduchých aktivít, hier alebo rozhovoru o tom, ako žiaci nakladajú s peniazmi, na čo by si chceli šetriť, komu by pomohli a prečo je dobré myslieť nielen na seba, ale aj na iných.

Úloha 5
Žiaci si pripomenú obsah rozprávky O troch grošoch a premýšľajú nad tým, ako chudobný človek rozdelil svoje tri groše. Do obrázkov grošov zapíšu – jeden groš dal svojmu otcovi, jeden groš dal svojmu synovi, jeden groš použil pre seba. Po vyriešení úlohy spoločne vysvetlia význam takéhoto rozdelenia. Učiteľ/-ka vedie žiakov k pochopeniu, že muž pomáhal svojmu otcovi ako prejav vďačnosti za starostlivosť, ktorú od neho kedysi dostal, staral sa o svojho syna a myslel na jeho budúcnosť, časť prostriedkov využil pre seba, aby mohol pracovať, živiť rodinu a pomáhať druhým aj naďalej. Aktivita vedie žiakov k hlbšiemu porozumeniu rozprávky a jej posolstva. Prostredníctvom jednoduchého príbehu sa oboznamujú s hodnotami rodinnej súdržnosti, úcty

k rodičom, starostlivosti o deti a zodpovednosti za svoje konanie.

Úloha 6
a) Žiaci čítajú slová a hnedou farbičkou vyfarbia tie, v ktorých sa nachádza samohláska o.
b) Vyfarbené slová použijú vo vetách. Štyri vety napíšu do zošita. Po napísaní nezabudnú na spätnú kontrolu viet. Precvičujú si učivo. Pre žiakov so ŠVVP je možné úlohu podľa potreby skrátiť.

Úloha 7
a) Žiaci vyriešia úlohu s matematickým kontextom, ktorá tematicky nadväzuje na rozprávku O troch grošoch. Precvičia si delenie na tri rovnaké časti, pričom porozumejú nielen číselnému princípu, ale aj hodnote spravodlivého rozdelenia. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
b) Následne spoločne vysvetlia význam slovného spojenia spravodlivo si niečo rozdeliť. Na základe diskusie premýšľajú a rozprávajú, či sa vedia o niečo podeliť s kamarátmi, či sa niekedy stretli s lakomosťou a ako sa v takej situácii zachovali. Úloha rozvíja nielen jazykové a komunikačné zručnosti, ale aj etické cítenie, empatiu a schopnosť vyjadriť vlastný názor.

Úlohy na strane podporujú rozlišovanie krátkej a dlhej samohlásky o – ó, správne čítanie a písanie slov so samohláskou o, ó, čítanie s porozumením, reprodukciu deja rozprávky, usporadúvanie informácií podľa časovej následnosti a vyjadrovanie vlastných názorov na spravodlivé správanie. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s obsahom literárneho textu, k pochopeniu významu spravodlivosti, delenia a zodpovednosti vo vzťahoch medzi ľuďmi a k využívaniu získaných poznatkov pri riešení praktických situácií. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, usporadúvanie informácií, vyvodzovanie záverov, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, zdôvodňovanie vlastných odpovedí, reflexia vlastných skúseností a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú spravodlivosť, zodpovednosť, čestnosť, ohľaduplnosť, ochota deliť sa s druhými, vytrvalosť, samostatnosť a schopnosť posudzovať dôsledky vlastného konania. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, finančnú gramotnosť, matematickú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, riešenie problémov a rozhodovacie schopnosti. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém spravodlivosti, delenia sa a medziľudských vzťahov, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom riešenia slovnej úlohy, delenia a logického usporadúvania informácií a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovou rozprávkou a jej interpretácie.

Strana 39
Samohlásky u, ú

Úloha 1
a) Žiaci si pozorne prečítajú text vo farebnej plôške a zistia, že veta nedáva správny zmysel. Pri čítaní si všimnú zvýraznené slovo hrb. Spoločne diskutujú o jeho význame. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že zvýraznené slovo síce existuje, ale v texte nepôsobí významovo správne alebo nezodpovedá obsahu vety. Žiaci premýšľajú nad tým, čo v slove chýba a ako by sa dalo upraviť tak, aby text dával zmysel.
b) Žiaci doplnia do zvýrazneného slova samohlásky u, ú a vytvoria nové slovo hrubú. Vzniknuté slovo napíšu a následne porovnajú jeho význam s pôvodným slovom. Uvedomujú si, že doplnením samohlásky sa výrazne mení význam slova a zároveň sa mení aj zmysel celej vety. Po doplnení všetkých slov prečítajú opravený text a overia si, že už dáva správny význam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
Úloha názorne ukazuje význam samohlások v slovách. Žiaci si uvedomujú, že aj malé zmeny v zápise môžu ovplyvniť význam slov a porozumenie textu.

Úloha 2
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania samohlások u, ú, ich malých a veľkých písaných tvarov. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičované samohlásky vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú názov ľudovej rozprávky. Zelenou farbičkou v ňom zakrúžkujú dlhé samohlásky ú.
b) Porozmýšľajú a povedia, ktorými slovami sa rozprávky zvyčajne končia (napr. na vŕbe bol zvonec a rozprávky je koniec, žili si šťastne, až pokiaľ nezomreli a pod.).

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť so žiakmi diskusiu o tom, prečo sú rozprávky dôležité, čo nás môžu naučiť a aký význam majú v našom živote. Téma ponúka priestor na medzipredmetové prepojenie – napríklad s návštevou školskej alebo verejnej knižnice, s divadelným predstavením na motívy rozprávky či s besedou so spisovateľom alebo spisovateľkou. Učiteľ/-ka môže žiakom zadať aj projektové úlohy na tému rozprávok – napríklad vytvoriť vlastnú rozprávku, ilustrovať obľúbený príbeh, vymyslieť nového rozprávkového hrdinu alebo zorganizovať "rozprávkový deň" v triede. Tieto aktivity rozvíjajú čitateľskú a kultúrnu gramotnosť, posilňujú vzťah k literatúre a podporujú fantáziu, spoluprácu i tvorivé myslenie.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika, ktorá ich motivuje k zamysleniu nad priateľstvom. Povedia mená svojich kamarátov a porozprávajú, čo si na nich vážia, ako si navzájom pomáhajú, čím sú pre nich výnimoční alebo kedy im kamaráti pomohli. Úloha podporuje rozvoj slovnej zásoby, vyjadrovacích schopností, emocionálnej inteligencie a budovanie pozitívnych vzťahov v triede.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci doplnia do slov – pomenovaní obydlí zvierat samohlásku u alebo ú. Precvičujú si učivo.
b) Slová prepíšu do zošita a dopíšu k nim pomenovania zvierat, ktoré v nich žijú (kurín – sliepka, búda – pes, úľ – včely, akvárium – rybky, ulita – slimák, búdka – vtáčik).

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci zložia z rozhádzaných písmen slová – mená kamarátov Mechúrika Koščúrika. Precvičia si tak čítanie, analytické myslenie a skladanie slov, pričom si zároveň pripomenú známe postavy z rozprávkového sveta.
b) Dokreslia Mechúrika Koščúrika podľa vlastnej predstavy, čím zapoja svoju predstavivosť, výtvarné cítenie a tvorivý prístup. Aktivita zároveň podporuje medzipredmetové prepájanie so zložkou výtvarnej výchovy.

Žiaci si prečítajú Bodkinu úlohu v bubline a spoločne premýšľajú nad významom slova vandrovka. Na základe kontextu rozprávky alebo vlastných skúseností sa pokúsia vysvetliť jeho význam. Učiteľ/-ka primerane veku žiakov objasní, že vandrovka znamená dlhšiu cestu, putovanie alebo výpravu spojenú s objavovaním nových miest a zážitkov. Žiaci následne hľadajú slová s podobným významom (synonymá), napríklad cesta, výprava, putovanie, potulky, túra, púť. Týmto spôsobom si rozširujú slovnú zásobu a uvedomujú si, že rovnakú alebo podobnú myšlienku možno vyjadriť rôznymi slovami. Na základe pochopenia významu slova vandrovka následne vyriešia druhú časť Bodkinej úlohy. Odpoveď vyhľadajú v texte alebo ilustrácii. Pri riešení prepájajú jazykové poznanie s pozorným čítaním, pozorovaním a logickým uvažovaním. Aktivita vedie žiakov k rozširovaniu slovnej zásoby, porozumeniu významu menej používaných slov a k práci s textom. Zároveň rozvíja schopnosť vyhľadávať informácie a využívať ich pri riešení ďalších úloh.

Úloha 6

Hra ZVIERATÁ

Úlohou žiakov je vymenovať názvy zvierat, v ktorých sa nachádza krátka samohláska u alebo dlhá samohláska ú. Názvy zvierat zapíšu, nakreslia ich a následne o nich spoločne vymyslia krátky príbeh.

Svoje zvieratá predstavia a vytvorený príbeh porozprávajú. Hra slúži ako didaktický prostriedok na upevňovanie učiva o samohláskach u, ú. Žiaci si hravou formou precvičujú ich rozlišovanie v slovách, rozširujú slovnú zásobu a prepájajú jazykové učivo s tvorivou činnosťou.

Úlohy na strane podporujú rozlišovanie krátkej a dlhej samohlásky u – ú, správne čítanie a písanie slov so samohláskou u, ú, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, tvorbu slov z písmen, poznávanie pomenovaní zvierat a ich obydlí a tvorivé rozprávanie príbehov. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s poznatkami o prírode, k rozvíjaniu predstavivosti prostredníctvom rozprávkového príbehu a k vyjadrovaniu vlastných skúseností z oblasti priateľstva a medziľudských vzťahov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, triedenie informácií, vyvodzovanie významu slov z kontextu, monitorovanie správnosti riešenia, tvorba a overovanie vlastných nápadov, reflexia vlastných skúseností). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú priateľskosť, spolupráca, ohľaduplnosť, tvorivosť, zvedavosť, vytrvalosť, samostatnosť a pozitívny vzťah k poznávaniu živého sveta. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania zvierat a ich spôsobu života, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s rozprávkovým príbehom, ilustráciou a tvorbou vlastného príbehu, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém priateľstva, spolupráce a medziľudských vzťahov.

Strana 40
Samohláska ä

Úloha 1
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania samohlásky ä, jej malý písaný tvar. Pri písaní dbajú na správny tvar písmena, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu.
Precvičovanú samohlásku vpíšu do pripraveného rámčeka v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Žiaci si prečítajú informáciu od Bodky, ktorá ich oboznamuje s pravidlami správnej výslovnosti samohlásky ä. Vďaka jednoduchému vysvetleniu pochopia, v ktorých slovách a situáciách sa ä používa, a ako ju správne vyslovovať v bežnej reči. Informácia podporuje fonematické uvedomovanie, presnú výslovnosť a cit pre jazykové normy, čím prirodzene nadväzuje na rozvoj jazykovej gramotnosti.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka pri vyvodzovaní učiva môže pre žiakov pripraviť karty so slovami, ktoré obsahujú samohlásku e a samohlásku ä. Pomocou daných slov si žiaci precvičia správnu výslovnosť s daným fonematickým javom. Slová môžu čítať, triediť, môžu ich napísať, použiť ich vo vetách a pod.

Úloha 2
a) Úloha je zameraná na upevnenie čítania s porozumením a zároveň rozvíja finančnú gramotnosť. Žiaci doplňujú do slov chýbajúce písmená, pričom si precvičujú správnu výslovnosť slova so samohláskou ä.
Po doplnení vetu prečítajú nahlas so správnou artikuláciou. Osvojujú si učivo.
b) Žiaci tvoria pokračovanie vety – píšu o tom, na čo si šetria alebo ako by svoje nasporené peniaze využili. Pri písaní vedome rozvíjajú schopnosť vyjadriť vlastný názor písomnou formou. Úloha prepája jazykové kompetencie, funkčné písanie a finančné uvedomenie, pričom podporuje tvorivé, premýšľavé a zmysluplné učenie.

Naša poznámka: Žiaci si môžu precvičiť písanie ďalších číslovieok, ktoré obsahujú samohlásku ä, napríklad päť, deväť, pätnásť, deväťnásť a ďalšie. Podporia tým vedomé vnímanie pravopisu, správnu výslovnosť a precízne písanie, a zároveň prepájajú jazykové učivo s matematickými pojmami.

Úloha 3
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci pomenujú obrázky. Do slov dopíšu chýbajúce písmená. Prečítajú slová so správnou výslovnosťou. Precvičujú si učivo.
b) Použijú slová vo vetách, štyri vety napíšu do zošita. Napísané vety si skontrolujú, opravia prípadné chyby. Precvičujú si učivo.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika, ktorá ich vedie k premýšľaniu nad jazykovým javom. Na základe úlohy 3 prídu na správne pravidlo a zistia, že samohláska ä sa píše po spoluhláskach b, m, p, v. Otázka a hľadanie odpovede na ňu im pomáha sformulovať a pochopiť jazykové pravidlo vlastným objavovaním, čo podporuje dlhodobejšie zapamätanie a hlbšie porozumenie učivu.

Úloha 4
Hra OBRÁZKY
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Jeden z dvojice si vyberie tri obrázky z úlohy 3 a postupne ich opisuje bez toho, aby vyslovil ich názov. Pri opise využíva charakteristické znaky predmetu, osoby, zvieraťa alebo deja zobrazeného na obrázku. Druhý žiak pozorne počúva, snaží sa uhádnuť správne pomenovanie a zapíše ho.
Po zapísaní si obaja žiaci spoločne skontrolujú správnosť zápisu a porovnajú ho s obrázkom alebo s riešením v učebnici. Následne si úlohy vymenia a pokračujú s ďalšími obrázkami. Hra slúži ako didaktický prostriedok na rozvoj komunikačných zručností, aktívneho počúvania a spolupráce. Žiaci sa učia presne opisovať predmety a javy, formulovať myšlienky zrozumiteľne a zároveň správne zapisovať slová podľa počutého.

Úlohy na strane podporujú poznávanie samohlásky ä, správnu výslovnosť a písanie slov s touto samohláskou, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet, porozumenie významu slov v kontexte a prepájanie hovoreného a písaného prejavu. Vedú k uvedomovaniu si osobitostí slovenskej výslovnosti a pravopisu, k pozornému pozorovaniu jazykových javov a k využívaniu jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Úlohy zamerané na sporenie a plánovanie nákupu zároveň podporujú uvažovanie o hospodárnom nakladaní s peniazmi a zodpovednom rozhodovaní. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie správnosti riešenia, plánovanie vlastného vyjadrenia, sebakorekcia a hodnotenie vlastného pokroku). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, samostatnosť, dôslednosť, vytrvalosť, hospodárnosť, tvorivosť a schopnosť premýšľať o dôsledkoch vlastných rozhodnutí. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, finančnú gramotnosť, informačnú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy a rozhodovacie schopnosti. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s číslami, hospodárenia s peniazmi a rozvíjania finančnej gramotnosti, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom zodpovedného rozhodovania a sebariadenia, a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s obrazovým materiálom a rozvoja vizuálneho vnímania.

Strana 41

Úloha 5

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.

a) Žiaci nahradia farebne zvýraznené písmená v slovách samohláskou ä. Slová doplnia do viet a vety prečítajú.
b) Vety, v ktorých sa píše o častiach ľudského tela, prepíšu do zošita. Zdokonaľujú si tým čítanie s porozumením. Napísané vety si skontrolujú. Upevňujú si sebakontrolu pri písaní. Názorne demonštrujú prvú vetu (Srdce býva veľké ako päsť.).

Pred riešením úlohy 6 odporúčame oboznámiť žiakov s pojmom slovná rodinka, o ktorom ich informuje Bodka. Učiteľ/-ka môže nadviazať na známy pojem matematická rodinka (tvorba štyroch príkladov na sčítanie a odčítanie s rovnakými číslami), čo žiakom pomôže pochopiť princíp príbuznosti aj v jazykovej rovine. Žiaci si uvedomia významovú príbuznosť slov, naučia sa rozpoznávať slová so spoločným základom.

Naša poznámka: Na lepšie porozumenie významu slovnej rodinky môže pripraviť kartičky so slovami, ktoré budú žiaci triediť do skupín príbuzných slov, napríklad: mäso, mäsiar, mäsiarstvo, mäsový; smäd, smädný, smädiť, vysmädnúť; obväz, obväzovať, obväzový a pod. Táto aktivita rozvíja analytické myslenie, jazykové povedomie a tvorivosť a zároveň žiakov hravo pripraví na správne zvládnutie úlohy 6.

Úloha 6

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.

a) Žiaci nájdu a vyfarbia vždy inou farbou skupiny slov, tzv. slovné rodinky. Slová, ktorých význam nepoznajú, si spoločne vysvetlia.
b) Vyberú si z každej slovnej rodinky jedno slovo a použijú ho vo vete. Môžu vymýšľať a tvoriť aj viac viet, prípadne vety, ktoré na seba nadväzujú.

Úloha 7

Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci vytvárajú slovné rodinky k slovám päť a deväť. Rodinky môžu napísať na papier alebo tabuľu a následne si porovnajú, komu sa podarilo vytvoriť najviac správnych členov v jednotlivých skupinách. Úloha rozvíja jazykové povedomie a schopnosť identifikovať príbuzné slová.
b) Žiaci zahrajú na obchod – podľa zadania pracujú s tovarom a cenami, počítajú, učia sa pracovať s peniazmi.
c) Úlohu zavŕšia prípravou a predvedením krátkeho rozhovoru medzi predavačom a kupujúcim, v ktorom použijú názvy tovarov a ich ceny. Precvičujú si komunikačné zručnosti, zdvorilostné frázy a schopnosť reagovať v praktickej situácii.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu prepojiť s témami služby, obchod, život v obci, orientácia v sociálnom prostredí. Podporí tým rozvoj matematickej a finančnej gramotnosti – vďaka práci so slovnými úlohami, manipulačnými pomôckami (peniazmi) a jednoduchým výpočtom súm pri nákupe a vydávaní. Poskytne žiakom priestor na tvorivosť, spoluprácu a praktické uplatnenie jazykových a numerických zručností v bežnej životnej situácii.

Úloha 8

Žiaci si pozorne prezrú text a vyhľadajú farebne zvýraznené slovo, v ktorom chýba samohláska. Na základe významu vety a svojich poznatkov doplnia správnu samohlásku ä a vytvoria slovo späť. Po doplnení slovo správne prečítajú a vysvetlia jeho význam. Následne spoja všetky krátke texty zo strán 35 – 41 a prečítajú ich ako jeden súvislý príbeh o samohláskach, ktoré sa vybrali spoznávať svet. Pri čítaní sledujú dejovú líniu, všímajú si jednotlivé udalosti a postavy a uvedomujú si, ako na seba jednotlivé časti príbehu nadväzujú. Úloha prepája jazykové učivo o samohláskach s čítaním súvislého textu. Žiaci si prirodzenou formou uvedomujú význam samohlások pri tvorbe slov a porozumení textu. Zároveň si precvičujú schopnosť sledovať dej príbehu a prepájať informácie z viacerých textových celkov.

Po prečítaní príbehu o samohláskach si žiaci prečítajú otázku od Otáznika a zamyslia sa nad významom samohlások v jazyku. Vyjadria svoj vlastný názor a pokúsia sa ho zdôvodniť jednoduchými argumentmi. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby svoje tvrdenia nielen vyslovili, ale ich aj stručne vysvetlili. Dôležitá nie je odborná formulácia, ale schopnosť primerane veku zdôvodniť svoj názor. Aktivita nadväzuje na príbeh o samohláskach a vedie žiakov k uvedomeniu si ich významu v jazyku. Žiaci prepájajú svoje jazykové poznatky s praktickým fungovaním komunikácie a učia sa argumentovať.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o samohláskach. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o samohláske ä a o krátkych a dlhých samohláskach, rozširovanie slovnej zásoby, objavovanie významových vzťahov medzi slovami, tvorbu a využívanie slovných rodín, čítanie s porozumením a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si súvislostí medzi významom a stavbou slov, k prepájaniu jazykových poznatkov s každodenným životom a k využívaniu jazyka pri riešení modelových situácií z bežného života. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (triedenie a organizovanie informácií, vyhľadávanie vzťahov medzi slovami, porovnávanie, monitorovanie správnosti riešenia, aplikovanie naučených poznatkov v nových situáciách, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú samostatnosť, dôslednosť, zodpovednosť, vytrvalosť, komunikatívnosť, spolupráca, rešpektovanie pravidiel a iniciatívnosť pri riešení úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, finančnú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s číslami, cenami, obchodovaním a systematizácie informácií, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja komunikačných zručností, spolupráce, rešpektovania druhých a kultúry správania v bežných spoločenských situáciách.

Strana 42

Motivačný príbeh **Detektívi** ponúka žiakom zážitkovú recepciu, ktorá sa prirodzene prelína s komunikačnou interakciou a riešením praktických úloh. Žiaci sa počas čítania stávajú malými pátračmi. V rámci príbehu sa oboznámia s pojmami ako **pohľadnica**, **adresát**, **adresa** a precvičia si praktické komunikačné zručnosti. Ilustrácia podporuje porozumenie textu, približuje dej a zároveň podnecuje žiacku predstavivosť a vizuálne vnímanie. Príbeh môže nahlas čítať učiteľ/-ka alebo žiaci samostatne – podľa úrovne triedy. Zámerom textu je rozvíjať čítanie s porozumením a zážitkové vnímanie textu, podporiť jazykovú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, obohacovať slovnú zásobu a precvičovať komunikačné zručnosti, zapojiť fantáziu, tvorivé myslenie a empatiu a zároveň podnecovať metakognitívne procesy, t. j. vedomé premýšľanie o tom, ako rozumiem textu, ako ho viem použiť a čo mi prináša.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
Žiaci si prezrú pohľadnicu a prečítajú zapísanú adresu. Nadväzujú na predchádzajúce skúsenosti z materskej školy, kde sa učili povedať, kde bývajú (v predškolskom veku väčšina detí pozná názov svojej ulice aj číslo domu). Podľa zadania zakrúžkujú jednotlivé časti adresy a spoznajú pojmy. Učivo o adrese slúži na rozvoj praktických komunikačných zručností a orientácie v každodenných životných situáciách.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi viesť rozhovor o tom, na čo slúži pohľadnica, komu a pri akej príležitosti sa posiela (napríklad ako blahoželanie, pri sviatku, narodeninách, ukončení štúdia, z dovolenky a pod.). Pre hlbšie pochopenie a zážitkové učenie môžu žiaci priniesť do školy pohľadnicu a známku alebo si vyrobiť vlastnú pohľadnicu na hodine výtvarnej výchovy. Na pohľadnicu napíšu blahoželanie, dopíšu adresu prijímateľa a ak je to možné spoločne ju odošlú poštou. Touto aktivitou si žiaci prakticky osvoja písanie adresy, precvičia písomnú formu blahoželania a zároveň prepoja jazykové zručnosti s reálnou životnou situáciou, čím sa posilňuje vecná percepcia, funkčnosť a zmysluplnosť písomnej produkcie.

Úloha 3
a) Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Prezrú si zašifrovanú adresu a po vylúštení zistia, na ktorej adrese býva Mechúrik Koščúrik s kamarátmi. Vylúštenú adresu (Kamarát Mechúrik Koščúrik, Nevädzova 9, 214 53 Bratislava) napíšu a správnosť riešenia si porovnajú so spolužiakmi.
b) Pokúsia sa vymyslieť podobnú zašifrovanú adresu pre spolužiakov.

Úloha 4
Žiaci najprv ústne povedia svoju adresu bydliska – meno, ulicu, číslo domu, PSČ a názov obce. Následne ju zapíšu do zošita, čím si prakticky precvičia zapisovanie adresy podľa vzoru. Úloha rozvíja jazykovú a pisateľskú gramotnosť, orientáciu v osobných údajoch a funkčné písanie, ktoré má využitie v reálnom živote (formuláre, pohľadnice, listy).

Naša poznámka: Učiteľ/-ka pripomenie žiakom, že adresu musí byť napísaná jasne, úhľadne a presne, pretože je dôležitá pre správne doručenie pošty.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie a interpretáciu informácií v texte, logické uvažovanie, riešenie problémových úloh, orientáciu v abecede a využívanie získaných poznatkov pri odhaľovaní riešenia. Vedú k porozumeniu základným prvkom adresy a písomnej komunikácie, k práci s údajmi, k rozvíjaniu schopnosti dedukovať a overovať správnosť riešenia na základe zadaných informácií. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (plánovanie postupu riešenia, analyzovanie informácií, vyvodzovanie záverov, overovanie správnosti odpovedí, monitorovanie vlastného porozumenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, pozornosť, iniciatívnosť, schopnosť spolupracovať a ochota hľadať riešenia aj pri náročnejších úlohách. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, matematickú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s údajmi, logických úloh, kódovania a dekódovania informácií, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, komunikácie a rešpektovania pravidiel pri spoločnom riešení úloh.

Strana 43
Opakovanie: Samohlásky

Naša poznámka: Strana 43 je zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o samohláskach. Slúži ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
a) Žiaci vyfarbujú samohlásky v pozdravoch podľa pokynov – krátke samohlásky hnedou farbičkou, dlhé zelenou. Opakujú si rozlíšenie samohlások a precvičujú aj zrakové vnímanie a jemnú motoriku.
b) Porozprávajú, koho dnes pozdravili a ktorý pozdrav pri tom použili. Úloha podporuje spontánne vyjadrovanie, sebareflexiu a uvedomovanie si komunikačných situácií. Učiteľ/-ka môže diskusiu rozšíriť o pravidlá slušného správania, zdvorilé frázy a kultúru komunikácie.
c) Žiaci vyslovia uvedené pozdravy s rôznym citovým zafarbením – napríklad veselo, smutne, nahnevane, nesmelo, nadšene. Tým si uvedomujú význam intonácie, hlasového prejavu a rečového správania. Zároveň rozvíjajú situačnú a zvukovú citlivosť, výslovnosť i neverbálny prejav (gestá, mimiku, postoj).

Úloha 2
a) Žiaci pozorujú ilustráciu a vyberú si jednu postavu, ktorá ich zaujme. Svoj výber zdôvodnia, vysvetlia, čím ich postava oslovila, čo si o nej myslia alebo ako ju vnímajú. Následne ju môžu stručne opísať – ako vyzerá, čo robí, ako sa asi cíti, čo by mohla povedať. Rozvíjajú si pozorovacie schopnosti, slovnú zásobu, vyjadrovacie zručnosti a emocionálne vnímanie postáv.
b) Žiaci napíšu do zošita krátky súvislý text o obrázku zložený zo štyroch viet, ktoré na seba logicky nadväzujú. Do textu môžu začleniť postavu, ktorú si predtým vybrali a opísali. Po napísaní si text prečítajú a skontrolujú. Text prečítajú spolužiakom. Precvičia si čitateľskú istotu, kultivovaný prejav a schopnosť prezentovať vlastný výtvor.

Učiteľ/-ka môže žiakov pred samotným vypracovaním úlohy b) usmerniť pri tvorbe vlastného textu prostredníctvom prípravy konceptu. Vhodné je viesť žiakov k uvedomeniu si, že kvalitný text vzniká postupne – najskôr premýšľaním, plánovaním a usporiadaním myšlienok, až potom samotným písaním. Na podporu tvorby textu môže využiť pojmovú mapu – žiaci spoločne zapisujú kľúčové slová, postavy, miesta, udalosti alebo vlastnosti, ktoré chcú vo svojom texte použiť, kontrolné otázky, napríklad: O kom alebo o čom budem písať? Čo sa stalo ako prvé? Čo nasledovalo potom? Ako sa príbeh skončil? Aké slová chcem použiť?a pod.
Po vytvorení konceptu žiaci napíšu vlastný text. Učiteľ/-ka priebežne poskytuje podporu, usmerňuje formuláciu viet a podľa potreby pomáha korigovať pravopisné alebo jazykové nedostatky.Po spoločnej alebo individuálnej kontrole si žiaci opravený text prepíšu do zošita. Následne svoju prácu prezentujú spolužiakom, čím si precvičujú ústny prejav, sebavedomé vystupovanie a schopnosť prezentovať výsledky vlastnej práce.
Takéto usmernenie vedie žiakov k uvedomeniu si jednotlivých fáz tvorby textu: plánovanie, tvorba konceptu, písanie, kontrola a oprava, prezentácia. Takto si postupne osvojujú základné stratégie písomnej komunikácie a rozvíjajú zodpovednosť za kvalitu vlastného prejavu.

Úloha 3
Žiaci dopĺňajú do slov chýbajúcu samohlásku ä alebo e. Následne slová nahlas prečítajú, čím si precvičujú správnu výslovnosť aj pravopis. Na základe významu doplnených slov určia, s akým sviatkom súvisia – prídu na to, že ide o Vianoce.

Úloha 4
V nadväznosti na úlohu 3 žiaci diskutujú o vianočných zvykoch a tradíciách, ktoré poznajú z vlastného života. Delia sa o skúsenosti z domáceho prostredia, napr. vianočné jedlá, stromček, darčeky, koledy, vinšovanie, betlehemy a pod.

Naša poznámka: Diskusia o vianočných tradíciách by mala prebiehať citlivo, rešpektujúco a inkluzívne, s prihliadnutím na rozmanité rodinné, kultúrne a náboženské prostredie žiakov. Učiteľ/-ka vytvára bezpečné prostredie, v ktorom má každý žiak možnosť podeliť sa o svoje skúsenosti, ak si to želá, a zároveň sa učí s rešpektom počúvať ostatných. Je vhodné myslieť na to, že nie všetci žiaci slávia Vianoce rovnakým spôsobom. Niektorí ich môžu sláviť v inom termíne, podľa odlišných tradícií alebo ich nemusia sláviť vôbec. Preto je dôležité viesť rozhovor širšie – o rodinných sviatkoch, tradíciách, spoločných stretnutiach a zvykoch, ktoré sú pre jednotlivé rodiny významné. Takto sa aktivita stáva príležitosťou na vzájomné spoznávanie, zdieľanie skúseností a budovanie pozitívnych vzťahov v triednom kolektíve, podporuje rozvoj kultúrneho povedomia a učí žiakov vnímať rozmanitosť spoločnosti ako prirodzenú súčasť života. Prostredníctvom zdieľania vlastných skúseností sa žiaci učia rešpektovať odlišnosti a objavovať spoločné hodnoty, ktoré spájajú ľudí bez ohľadu na ich kultúrne či náboženské zázemie.
Učiteľ/-ka môže využiť aktivitu Strom tradícií: Žiaci napíšu alebo nakreslia na papierový lístok jednu tradíciu, ktorú majú radi vo svojej rodine. Lístky spoločne umiestnia na nástenku alebo papierový strom. Následne si tradície navzájom predstavia a hľadajú, ktoré sú podobné a ktoré odlišné.

Úloha 5
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 21. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo

pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.

Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie. Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o krátkych a dlhých samohláskach, rozlišovanie samohlások v slovách, čítanie s porozumením, tvorbu súvislého ústneho a písomného prejavu, opisovanie situácií podľa obrázka a písanie podľa diktovania. Vedú k využívaniu jazykových poznatkov v autentických komunikačných situáciách, k rozvíjaniu schopnosti vyjadrovať myšlienky, pocity a skúsenosti, k uvedomovaniu si významu pozdravov a kultivovanej komunikácie a k poznávaniu tradícií spojených so sviatočným obdobím. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, kontrola správnosti písaného prejavu, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, plánovanie textu, sebakorekcia, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zdvorilosť, empatia, ohľaduplnosť, úcta k tradíciám, zodpovednosť, vytrvalosť, samostatnosť, tvorivosť a pozitívny vzťah k spolužitiu s druhými. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom kultúry komunikácie, spoločenských pravidiel a sviatočných tradícií, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom vnímania sviatočných symbolov, tradícií a obrazových podnetov a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom zimných pohybových aktivít a pobytu vonku.

Strana 44
DVOJHLÁSKY

Naša poznámka: Učivo o dvojhláskach je v pracovnej učebnici navrhnuté tak, aby podporovalo nielen jazykové zručnosti, ale aj komunikačnú pohotovosť, aktívne počúvanie, čítanie s porozumením a schopnosť orientovať sa v texte. Žiaci sa učia vyhľadávať informácie, reagovať na podnety, vyjadrovať názory a pocity, čím sa rozvíja ich kritické myslenie a emocionálna inteligencia. Dôležitou súčasťou je aj posilňovanie osobnostných vlastností, ako sú empatia, pomoc, kamarátstvo a rešpekt, ktoré tvoria základ ich ľudského a sociálneho rozmeru.

Motivačný príbeh **Náš kamarát snehuliak** žiakov oboznamuje s pojmom **dvojhláska** v prirodzenom jazykovom a emocionálnom kontexte. Príbeh nesie nielen jazykové prvky (dvojhlásky), ale aj výchovný aspekt, zdôrazňuje význam vzájomnej pomoci, kamarátstva a zimných radostí, ktoré sú deťom blízke. Ilustrácia podporuje pochopenie textu, stimuluje zrakové vnímanie a fantáziu, a vytvára priestor na diskusiu o zime, zimných športoch, otužovaní a význame pobytu na čerstvom vzduchu. Zámerom textu je rozvíjať u žiakov zážitkovú recepciu, čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, ako aj osobnostné vlastnosti mladých čitateľov a metakognitívne procesy. Môže ho čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Naša poznámka: Žiaci sa s dvojhláskami ia, ie, iu, ô stretli už v prvom ročníku, kde sa učili ich výslovnosť a písanie v domácich slovách. V druhom ročníku sa učivo systematizuje a prehlbuje. Žiaci sa učia tieto fonémy/grafémy zaraďovať do systému hláskoslovia, správne ich vyslovovať aj zapisovať v kontexte rozširujúcej sa slovnej zásoby. Didaktický zámer tematického celku tak prepája jazykové poznanie so zážitkom, hodnotami a reálnym svetom detí, čo vedie k dlhodobejšiemu uchopeniu a aplikácii učiva v rôznych komunikačných situáciách.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
Žiaci po prečítaní textu tvoria a formulujú vlastné otázky, ktoré kladú spolužiakom. Pri tvorbe otázok sa zamýšľajú nad obsahom, hľadajú podstatné informácie a sústredia sa na to, čomu rozumeli a čo považujú za dôležité. Úloha zapája metakognitívne procesy – žiaci vedome premýšľajú o svojom čítaní, o tom, čo a ako pochopili, a zároveň si precvičujú aktívne počúvanie, vyjadrovanie a porozumenie textu.

Úloha 3
Žiaci tvoria, vymýšľajú nový názov príbehu, jeho nadpis. Zapájajú vyššie kognitívne procesy učenia sa. Po prečítaní príbehu žiaci vymýšľajú nadpis, ktorý by podľa nich najlepšie vystihoval obsah, tému alebo náladu textu. Úlohou si aktivujú vyššie kognitívne procesy a kreatívne jazykové spracovanie. Rozvíja sa predstavivosť, jazykovú tvorivosť, schopnosť abstrakcie.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakov otázkami rozvinúť diskusiu: Ktorý nadpis vystihol príbeh najlepšie? Čím vás zaujal váš vlastný alebo niekoho iného? Čo prezrádza nadpis o obsahu textu? Takto sa prepája tvorivé jazykové vyjadrenie so zmysluplným učením sa a hlbším porozumením literárneho textu.

Úloha 4
Žiaci diskutujú o potrebe vzájomne si pomáhať – doma, v škole, na ihrisku či pri spoločných úlohách. Rozprávajú sa o tom, ako môžu riešiť problémy spolu, ako si vedia poradiť, keď niekto niečo nezvláda sám a prečo je spolupráca dôležitá. V diskusii vyjadrujú svoje názory, pocity a postoje, učia sa počúvať druhých, rešpektovať ich pohľad a formulovať svoje myšlienky. Cieľom úlohy je rozvíjať sociálno-emocionálne kompetencie, podporovať tímového ducha, posilniť jazykovú a komunikačnú gramotnosť a zároveň vytvárať bezpečné prostredie pre otvorenú výmenu názorov. Učiteľ/-ka môže diskusiu podporiť otázkami: Kedy si niekomu pomohol/-a a ako si sa pri tom cítil/-a? Kto pomohol tebe a čo to pre teba znamenalo? Ako sa môžeme navzájom povzbudzovať, keď niečo nejde? Prepája tak s výchovou k hodnotám, empatii a spolupráci, čo má kľúčový význam pre osobnostný rozvoj žiakov.

Úloha 5
a) Žiaci vypisujú slová, pričom každé slovo obsahuje inú dvojhlásku, napríklad: snehuliak (ia), bielou (ie), najkrajšiu (iu), pomôžem (ô). Úloha ich vedie k vedomému vyhľadávaniu jazykového javu v texte a k rozlišovaniu jednotlivých dvojhlások.
b) Slová si nahlas prečítajú a dvojhlásky v nich vyznačia fialovou farbičkou. Následne o dvojhláskach diskutujú – prečo sa tak volajú, z čoho sa skladajú a ako znejú pri výslovnosti. Oboznamujú sa s učivom o dvojhláskach, a zároveň sa úlohou podporuje grafickú aj zvukovú analýzu slov, rozvíja sa jazykové povedomie, pozorovacie schopnosti aj schopnosť premýšľať o fungovaní jazyka.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, formulovanie a zodpovedanie otázok, interpretáciu významu slovných spojení, rozvíjanie slovnej zásoby a osvojovanie základných poznatkov o dvojhláskach. Vedú k objavovaniu jazykových zákonitostí, k uvedomovaniu si vzťahu medzi zvukovou a písanou podobou jazyka, k tvorbe vlastných otázok a názvov textov a k prepájaniu jazykového učiva s vlastnými skúsenosťami a zážitkami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie a organizovanie informácií, vyvodzovanie záverov, tvorba otázok, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami, reflexia vlastných skúseností a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú spolupráca, ochota pomáhať druhým, empatia, priateľskosť, zodpovednosť, iniciatívnosť, tvorivosť a vytrvalosť pri riešení úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, kultúrnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém spolupráce, vzájomnej pomoci a budovania pozitívnych medziľudských vzťahov, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom rozhovorov o zimných pohybových aktivitách a hrách, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom systematického vyhľadávania, triedenia a spracúvania informácií z textu.

Strana 45

Úloha 6
a) Žiaci si prečítajú slovné spojenia a vydedukujú, s ktorou činnosťou súvisia. Správne určia, že ide o stavanie snehuliaka. Následne napíšu odpoveď do zošita, čím si precvičia porozumenie textu a logické myslenie.
b) V nadväznosti na čítanie žiaci ústne povedia, ako sa stavia – bude stavať snehuliak, porozprávajú teda o plánovanej udalosti, popíšu postup krok za krokom. Svoje predstavy následne vizualizujú, nakreslia do zošita obrázok snehuliaka, pričom zapracujú detaily, ktoré súvisia s postupom (mrkva, uhlíky, šál, ruky z konárikov atď.). Úloha prepája čítanie s porozumením, funkčné vyvodzovanie významu, verbálny prejav a opis postupu a grafický prejav (kresbu) ako overenie porozumenia. Rozvíja jazykovú, komunikačnú aj výtvarnú gramotnosť, zároveň podporuje praktické myslenie a kreativitu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu vhodne rozšíriť alebo modifikovať formou tvorivého písania, čím prepája jazykové učivo s vlastnou skúsenosťou a fantáziou žiakov. Pred samotným písaním je vhodné viesť krátky rozhovor o tom, ako sa stavia snehuliak, z ktorých častí sa skladá a ktoré predmety sa pri jeho tvorbe najčastejšie používajú. Žiaci môžu vytvárať jednoduché vety, v ktorých opíšu postup stavania snehuliaka, zaznamenajú jeho vzhľad, pomenujú použité predmety, vyjadria svoje zážitky zo zimných hier. Po napísaní textu – konceptu si svoju prácu skontrolujú, s pomocou učiteľa/-ky opravia jazykové a pravopisné nedostatky. Svoje opravené texty následne prečítajú spolužiakom. Aktivita prepája pozorovanie, osobnú skúsenosť a tvorivé vyjadrovanie. Žiaci sa učia vytvárať jednoduchý súvislý text, usporadúvať myšlienky a zaznamenávať informácie v logickom poradí.

Žiaci si pozorne prečítajú Bodkinu informáciu, ktorá im jednoduchým a veku primeraným spôsobom vysvetľuje správnu výslovnosť dvojhlások. Na základe tejto informácie si žiaci uvedomujú, že dvojhlásky tvoria osobitnú skupinu hlások slovenského jazyka a pri výslovnosti ich vyslovujeme spoločne jedným dychom ako jeden celok. Učiteľ/-ka môže hovoriť žiakom slová s dvojhláskami, čím ich vedie k správnej výslovnosti dvojhlások. Žiaci slová opakovane vyslovujú, počúvajú ich zvukovú podobu a porovnávajú ich s podobnými slovami bez dvojhlások. Aktivita predstavuje prvé systematické oboznámenie sa s dvojhláskami. Žiaci si osvojujú ich správnu výslovnosť a uvedomujú si rozdiel medzi zápisom a výslovnosťou. Vytvárajú si tak základ pre neskoršie čítanie, písanie a pravopis.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže osvojovanie správnej výslovnosti dvojhlások podporiť aj prostredníctvom rytmizácie, pohybu a jazykových hier, ktoré žiakom pomáhajú lepšie si zapamätať ich zvukovú podobu. Pri práci s mladšími žiakmi je vhodné zapojiť viacero zmyslov naraz – sluch, zrak, pohyb aj reč.
Napríklad pri čítaní slov s dvojhláskami môžu žiaci tlesknúť raz pri každej vyslovenej dvojhláske, zdvihnúť ruku pri počutí dvojhlásky, vyskočiť alebo urobiť krok dopredu, keď v slove počujú dvojhlásku, farebne označiť dvojhlásku v napísanom slove. Učiteľ/-ka môže zaradiť aj jednoduché jazykové hry:
Počujem dvojhlásku: učiteľ/-ka vyslovuje slová, žiaci signalizujú, keď počujú dvojhlásku.
Dvojhláskové echo: učiteľ/-ka vysloví slovo, žiaci ho zopakujú ako ozvenu so správnou výslovnosťou.
Lovci dvojhlások: žiaci vyhľadávajú dvojhlásky v texte, rozprávke alebo v slovách na kartičkách.
Dvojhláskový semafor: každý žiak má dve kartičky – zelenú – počujem dvojhlásku, červenú – nepočujem dvojhlásku. Učiteľ/-ka vyslovuje rôzne slová a žiaci zdvíhajú správnu kartičku. Následne spoločne určujú, ktorá dvojhláska sa v slove nachádza.
Takéto aktivity podporujú prirodzené osvojovanie výslovnosti a pomáhajú vytvárať pozitívny vzťah k práci s jazykom. Pohybové a rytmické aktivity umožňujú žiakom lepšie vnímať zvukovú stránku jazyka. Prostredníctvom opakovaného počúvania a vyslovovania si upevňujú správnu výslovnosť dvojhlások a zároveň sa učia sústredene počúvať.

Úloha 7
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Nájdu a označia v štvorsmerovke deväť slov s dvojhláskami, ktoré aj napíšu (priateľstvo, zvieratká, prianie, krajšiu, obydlia, bidielko, počasie, vôľa, kŕmenie). Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka poskytnúť zoznam slov, ktoré majú hľadať.

b) Z neoznačených písmen (môžu si ich aj zakrúžkovať) utvoria štyri slová. Doplnia ich do vety a vetu prečítajú (SÝKORKA HÔRNA DROZD ČIERNY prečkávajú zimu na Slovensku). Žiaci si precvičujú učivo a zároveň získavajú nové informácie o živote vtákov.

Úloha 8
Žiaci spoločne diskutujú o tom, ako ľudia v zime pomáhajú vtáčikom a lesným zvieratám, čím nadväzujú na predchádzajúcu úlohu. Zdieľajú vlastné skúsenosti, vedomosti i zážitky, napríklad kŕmenie semienkami, vešanie lojových gúľ, výroba kŕmidiel alebo vynášanie potravy pre lesné zvieratá. Rozhovor je možné rozšíriť o vysvetlenie pojmov ako kŕmidlo, vtáčia búdka, lesník/horár a jeho práca v zime, zimné stopy zvierat, zákaz kŕmiť zvieratá nesprávnou potravou. Cieľom úlohy je posilniť environmentálne povedomie, rozvíjať slovnú zásobu, vyjadrovanie názorov, empatiu a zodpovednosť za prírodu a podporiť spontánnu diskusiu ako súčasť jazykovej a komunikačnej výchovy.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik. Vedú rozhovor a hovoria informácie o vtáčikoch v zimnom ročnom období, ktoré sú im známe. Učiteľ/-ka môže diskusiu podporiť otázkami napríklad Ktoré vtáky zostávajú na Slovensku počas zimy? Ktoré vtáky odlietajú do teplých krajín? Čím sa vtáky v zime živia? Prečo je pre ne zima náročným obdobím? Ako im môžeme pomôcť? a pod. Diskusiu možno obohatiť o pozorovanie obrázkov alebo nahrávok vtáčieho spevu, aby si žiaci vytvárali vzťah k prírode prostredníctvom vlastného zážitku.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže aktivitu vhodne rozšíriť. Prostredníctvom prezentácie, fotografií, krátkych edukačných videí alebo zvukových ukážok môže žiakom priblížiť rôzne druhy vtákov, ich charakteristický spev, spôsob života a správanie počas zimného obdobia.
Aktivitu možno prepojiť s jednoduchým triednym projektom: Pomáhame vtákom v zime: Žiaci môžu navrhnúť alebo vyrobiť jednoduché kŕmidlo, pripraviť vhodné krmivo pre vtáky, sledovať, ktoré druhy vtákov navštevujú kŕmidlo, zapisovať alebo kresliť svoje pozorovania, vytvoriť triedny plagát o zimujúcich vtákoch. Ak to podmienky umožňujú, žiaci môžu pozorovať vtáky v okolí školy alebo počas vychádzky a zaznamenávať svoje zistenia do pozorovacieho denníka. Aktivita prepája jazykové učivo s reálnym životom a vedie žiakov k uvedomovaniu si vzťahu človeka k prírode. Rozvíja pozorovacie schopnosti, environmentálne povedomie a záujem o živú prírodu.

Úloha 9
a) Žiaci doplnia do slov dvojhlásky ia, ie, iu, ô. Slová prečítajú so správnou výslovnosťou. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
b) Slová použijú vo vetách a tri vety, ktorými vytvoria súvislý text, napíšu do zošita. Napísané vety si skontrolujú, čím korigujú nepresnosti a upevňujú sebakontrolu v písomnom prejave. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie správnej výslovnosti a písania dvojhlások ia, ie, iu a ô, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu súvislého textu, vyhľadávanie informácií a aplikovanie jazykových poznatkov v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k objavovaniu jazykových zákonitostí, k systematizovaniu poznatkov o dvojhláskach, k vytváraniu postupov pri riešení úloh a k prepájaniu jazykového učiva s témou zimnej prírody a starostlivosti o živočíchy. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (plánovanie postupu riešenia, triedenie a organizovanie informácií, monitorovanie porozumenia, vyvodzovanie záverov, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, sebakorekcia a hodnotenie vlastného učenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, ohľaduplnosť, empatia voči živým tvorom, spolupráca, vytrvalosť, samostatnosť, iniciatívnosť a ochota pomáhať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú o vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania spôsobov života vtákov a lesných zvierat v zimnom období a starostlivosti o ne, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvíjania zodpovednosti, pomoci a pozitívneho vzťahu k živým tvorom, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom vyhľadávania informácií, práce s údajmi a systematického uvažovania.

Strana 46
Dvojhlásky ia, ie

Úloha 1
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania dvojhlások ia, ie, ich malé písané tvary. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičované dvojhlásky vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 2
a) Žiaci si prezrú obrázky a utvoria zo slabík v obrázkoch slová. Slová prečítajú po slabikách. Uvedomujú si delenie slov s dvojhláskami.
b) Slová napíšu (desiata, kŕmenie, peliešok, zdriemnutie, hranie, bezpečie, lepšia, zvieratko) a zakrúžkujú v nich dvojhlásky ia, ie. Skontrolujú si tak ich pravopis a upevňujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Žiaci si prečítajú Bodkinu informáciu, v ktorej im vysvetľuje pravidlo o delení slov na slabiky obsahujúce dvojhlásky. Dozvedia sa, že dvojhlásky nikdy nerozdeľujeme, pretože ich vyslovujeme ako jeden zvukový celok. Spolu s učiteľom/učiteľkou si pravidlo spoločne vysvetlia, uvedú si príklady a následne si ho osvoja cez praktické ukážky a cvičenia.

Úloha 3
Žiaci doplnia do viet vhodné slová z ponuky slov. Prehlbujú si čítanie s porozumením a precvičujú pravopis dvojhlások. Vety prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne im úlohu skráti o jeden riadok. Skontroluje správnosť riešenia.

Úloha 4
Žiaci rozprávajú o zvieratkách, ktoré majú doma alebo u starých rodičov. Povedia, ako sa volá, opíšu jeho vzhľad, jeho vlastnosti, správanie a návyky, ako sa oň starajú, odkiaľ ho majú (napr. útulok, dar, kúpa, nájdené) a veselú alebo zaujímavú príhodu, ktorú s ním zažili a pod. Precvičujú si rozprávanie podľa vlastnej skúsenosti, učia sa vyjadrovať svoje myšlienky, pocity a zážitky, čím sa rozvíja komunikačná gramotnosť, slovná zásoba a schopnosť hovoreného prejavu.

Naša poznámka: Žiaci si môžu priniesť do školy fotografiu svojho domáceho maznáčika, ktorú prezentujú v komunikačnom kruhu spolužiakom. O domácom zvieratku môžu doma napísať príbeh, čím uplatnia tvorivé písanie, prepája sa oblasť jazyk a komunikácia s oblasťou človek a spoločnosť a zároveň sa podporujú emocionálne väzby, empatia a pozitívne vzťahy v triede.

Úloha 5
a) Žiaci vyriešia pomocou obrázkov krížovku (pierko, krieda, lienka, čiapka, vietor, mesiac, úľ, rieka). Slovo z tajničky doplnia do vety – V núdzi poznáš priateľa, ktorú prečítajú a vysvetlia jej význam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Zamyslia sa, povedia a diskutujú o tom, či môže byť priateľom človeka v núdzi aj zviera. Formulujú svoj názor a snažia sa ho vysvetliť alebo podložiť vlastnou skúsenosťou, príbehom či situáciou, ktorú poznajú (napr. pes, ktorý ochraňuje svojho pána, mačka, ktorá robí spoločnosť osamelému človeku, pomocné zvieratá – vodiace psy a pod.). Úloha podporuje diskusiu v bezpečnom prostredí, kde každý názor má hodnotu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže doplniť diskusiu aj o krátke literárne či filmové ukážky, ktoré zobrazujú priateľstvo medzi človekom a zvieraťom, čím sa ešte viac prehĺbi medzipredmetové prepojenie jazyka, etickej výchovy a reálneho života.

Úloha 6

Hra SLOVNÁ HÁDANKA

Žiaci pracujú vo dvojiciach. Jeden z dvojice si potajomky vyberie alebo napíše názov mláďaťa obsahujúceho dvojhlásku tak, aby ho spolužiak nevidel. Následne ho opisuje bez toho, aby vyslovil jeho názov. Druhý žiak pozorne počúva a snaží sa uhádnuť názov mláďaťa. Po uhádnutí môže pomenovať aj celú zvieraciu rodinku. Následne si úlohy vymenia. Cieľom hry je hravou formou upevňovať poznatky o dvojhláskach, rozvíjať schopnosť opisovať, aktívne počúvať a reagovať na informácie partnera. Žiaci sa zároveň učia spolupracovať a efektívne komunikovať vo dvojici.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o dvojhláskach ia a ie, správne čítanie a písanie slov s dvojhláskami, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet, čítanie s porozumením, riešenie jazykových a logických úloh a vyjadrovanie vlastných skúseností a názorov. Vedú k uvedomovaniu si pravidiel písania dvojhlások, k prepájaniu jazykových poznatkov s praktickou komunikáciou, k opisovaniu zvierat a ich vlastností a k hľadaniu významu prísloví a ustálených slovných spojení. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, analýza a tvorba slov, vyhľadávanie súvislostí, aplikovanie naučených pravidiel v nových situáciách, plánovanie vlastného prejavu, sebakorekcia a hodnotenie vlastného učenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú priateľskosť, empatia, zodpovednosť, starostlivosť, vytrvalosť, samostatnosť, ochota pomáhať druhým a schopnosť budovať pozitívne vzťahy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania zvierat, ich mláďat a starostlivosti o ne, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém priateľstva, pomoci a medziľudských vzťahov.

Strana 47
Dvojhláska iu

Úloha 1
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania dvojhlásky iu, jej malý písaný tvar. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičovanú dvojhlásku vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva.

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci čítajú text a podčiarknu vo vetách slová s dvojhláskou iu. Vnímajú, na ktorom mieste v slove sa nachádza. Oboznamujú sa s učivom.
b) Podčiarknuté slová prepíšu do zošita. Fialovou farbičkou zakrúžkujú dvojhlásku iu.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika, ktorá nadväzuje na predchádzajúcu úlohu, v ktorej v slovách vyhľadávali a krúžkovali dvojhlásku iu. Na základe svojho pozorovania zistia, že dvojhláska iu sa vyskytovala vždy na konci slova (napr. najkrajšiu, svoju). Odpoveďou si upevňujú učivo o dvojhláskach, trénujú analytické myslenie a rozvíjajú schopnosť vyvodzovať pravidlo z praktickej činnosti, podporuje sa gramotnosť formou objavovania – žiaci si vedomosť neosvoja pasívne, ale na základe vlastného pozorovania a úsudku, čo zvyšuje vnútornú motiváciu a porozumenie učivu.

Úloha 3
Žiaci si prezrú reklamný plagát, ktorý pozýva návštevu stravovacieho zariadenia. Doplnia do viet vhodné slová z ponuky slov a doplnený text prečítajú. Vnímajú dvojhlásku iu, jej postavenie v slove. Precvičujú si učivo.
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Naša poznámka: Keďže dnešné deti často cestujú po Slovensku aj do zahraničia, učiteľ/-ka môže využiť túto tému ako príležitosť na diskusiu o význame učenia sa cudzích jazykov. Žiaci sa môžu podeliť o svoje cestovateľské zážitky a rozprávať o situáciách, kedy im znalosť iného jazyka pomohla (napr. pri objednávke jedla, nákupe, pýtaní sa na cestu). Diskusia môže byť doplnená o ukážky základných fráz v rôznych jazykoch, čo zároveň podporí ich jazykovú zvedavosť a kultúrne povedomie. Zároveň si žiaci môžu spoločne zopakovať pravidlá zdravého stravovania a slušného správania sa medzi ľuďmi – pri stole, v reštaurácii, pri komunikácii so známymi aj cudzími ľuďmi.

Úloha 4
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Úloha nadväzuje na predchádzajúci úlohu a diskusiu o stravovaní sa v reštauráciách. Žiaci prečítajú ponukové menu. Povedia, z koľkých chodov sa skladá (zo štyroch).
b) Spoločne vymyslia a napíšu menu na nasledovný deň. Vypracovanú úlohu si skontrolujú a navrhované menu prezentujú pred spolužiakmi.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom zadať úlohu, v ktorej doplnia do vytvorenej ponuky jedál ceny podľa vlastného uváženia alebo podľa reálnych údajov (napr. z jedálneho lístka či obchodu). Následne môžu tvoriť jednoduché situačné dialógy – napríklad: zákazník si objedná jedlo a zaplatí, dieťa kupuje desiatu v bufete, výber jedál pri rodinnej večeri, porovnanie cien jedál a výpočet, koľko zaplatia za dve porcie a pod. Takto žiaci prakticky uplatnia základy finančnej gramotnosti – počítajú, odhadujú, pracujú s pojmami ako cena, výdavok, zostatok, rozpočet, čím sa prirodzene prepája učivo slovenského jazyka a matematiky.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o dvojhláske iu, jej správne rozpoznávanie v slovách, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, prácu s textom, tvorbu viet a využívanie jazykových

poznatkov v praktických situáciách. Vedú k uvedomovaniu si postavenia dvojhlásky v slove, k pozornému čítaniu a analýze textu, k rozvíjaniu komunikačných zručností a k tvorivému využívaniu jazyka pri plánovaní a prezentovaní vlastných nápadov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie jazykových javov, porovnávanie, aplikovanie pravidiel v nových situáciách, plánovanie vlastného postupu, kontrola správnosti riešenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú samostatnosť, dôslednosť, zodpovednosť, tvorivosť, iniciatívnosť, spolupráca, vytrvalosť a schopnosť organizovať vlastnú prácu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, finančnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, komunikácie a kultúry stolovania, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s informáciami, plánovania a organizovania údajov, a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém stravovania, výberu jedál a uvedomovania si zásad zdravej výživy.

Strana 48

Úloha 5
Žiaci prečítajú slová po slabikách a sústredia sa na farebne zvýraznené časti slov. Pri čítaní porovnávajú začiatky jednotlivých slov a slabík a hľadajú spoločné znaky. Prostredníctvom pozorovania a diskusie zisťujú, že hoci sa dvojhlásky ia, ie, iu, ô nachádzajú v mnohých slovách, nikdy nestoja na začiatku slova ani na začiatku slabiky. Na základe vlastného skúmania dospejú k záveru, že pred dvojhláskou sa vždy nachádza spoluhláska a že dvojhláska netvorí začiatok slova ani slabiky. Úloha je založená na objavnom učení. Žiaci si jazykové pravidlo neosvojujú memorovaním, ale samostatným pozorovaním a vyvodzovaním záverov. Takýto spôsob učenia podporuje hlbšie pochopenie jazykových zákonitostí a ich trvalejšie zapamätanie.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu v bubline a spoločne si vysvetlia význam slov jedák a jedoš, ktoré sú na prvý pohľad takmer rovnaké, ale významovo sa líšia (jedák – človek, ktorý veľa a rád je) a jedoš (zlostný, jedovatý človek, ktorý sa veľa a často hnevá, jeduje).

Úloha 6
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci prečítajú dvojice slov. Zakrúžkujú v nich dvojhlásky a podčiarknu dvojice písmen Ja, je.
b) Doplnia do viet slová, v ktorých nie je dvojhláska (Janko, jedálni, poďakuje). Vety prečítajú. Uvedomujú si, kedy sa píšu dvojhlásky a kedy dvojice písmen ja, je. Utvrdzujú si učivo.

Naša poznámka: Úloha je zameraná na rozvoj fonematického vnímania rozdielov medzi výslovnosťou ja, je, ju a dvojhlások ia, ie, iu, ako aj na správny pravopis týchto jazykových javov. V praxi sa často stretávame s tým, že žiaci zamieňajú dvojhlásky a namiesto nich píšu dvojice písmen ja, je, ju. Preto považujeme za veľmi dôležité a opodstatnené venovať sa aj tomuto pravopisnému rozdielu. Vďaka vedomej práci s výslovnosťou a písomnou podobou slov si žiaci osvoja pravidlá písania dvojhlások a odlíšia ich od podobne znejúcich dvojíc písmen ja, je, ju, čím sa predchádza chybám v písomnom prejave.

Úloha 7
Žiaci vyjadrujú svoje skúsenosti, pocity a zvyklosti súvisiace s témou školská jedáleň a stravovanie.
V rozhovore sa zamerajú nato, čo majú v jedálni najradšej (obľúbené jedlo), ako prebieha ich stravovanie počas školského dňa, čo by si želali zlepšiť alebo zmeniť, aké pravidlá slušného správania platia v školskej jedálni (napr. poďakovanie, trpezlivosť, nehlučné správanie, upratovanie taniera) a pod. Cieľ úlohy je rozvoj komunikačných a sociálnych kompetencií, precvičenie verbálneho vyjadrenia názorov, pocitov a postojov, vedenie kultivovanej diskusie na základe vlastnej skúsenosti a zároveň posilnenie zdravých stravovacích návykov a rešpektu k druhým.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže rozhovor doplniť o jednoduchú anketu alebo hlasovanie napr. o najobľúbenejšie jedlo alebo o pravidlá dobrej jedálne, ktoré si žiaci spoločne vizualizujú napísaním na tabuľu alebo vytvorením plagátu. Tým sa zároveň prepája oblasť jazyk a komunikácia s oblasťou Človek a zdravie a Človek a spoločnosť.

Úloha 8
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. V triede zrealizujú prieskum na tému jedlo. Pracujú s tabuľkou, do ktorej si zapisujú zistené údaje. Tie potom spracujú, vyhodnotia a výsledky prezentujú pred spolužiakmi.

Naša poznámka: Úlohou sa žiakom opäť otvára priestor na diskusiu o výžive a správnom stravovaní. Žiaci môžu podobný prieskum stravovania zrealizovať doma s rodičmi a následne ho prezentovať v triede.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o dvojhláskach ia, ie a iu, rozlišovanie dvojhlások od spojení písmen ja, je, ju, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k pozornému pozorovaniu jazykových javov,

k porovnávaniu slov, k uvedomovaniu si významových rozdielov medzi slovami a k využívaniu jazyka pri vyjadrovaní vlastných skúseností a názorov. Úlohy zamerané na stravovanie a zisťovanie preferencií podporujú získavanie, spracúvanie a vyhodnocovanie údajov z jednoduchého prieskumu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (porovnávanie, analýza jazykových javov, monitorovanie porozumenia, vyhodnocovanie získaných informácií, plánovanie postupu práce, kontrola správnosti riešenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zdvorilosť, ohľaduplnosť, zodpovednosť, spolupráca, rešpektovanie druhých, samostatnosť, dôslednosť a schopnosť kultivovane komunikovať v každodenných situáciách. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, matematickú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť pracovať s údajmi. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom realizácie jednoduchého prieskumu, triedenia a vyhodnocovania údajov, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém stravovania, výberu jedál a zdravých stravovacích návykov a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spoločenského správania, zdvorilosti, rešpektu a kultúry stolovania.

Strana 49

Úloha 9
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci aplikujú získané vedomosti o pravopise dvojhlások a skupín písmen ja, je, ju. Do slov správne doplnia chýbajúcu dvojhlásku alebo dvojicu písmen. Slová prečítajú a svoje riešenie zdôvodnia. Utvrdzujú si učivo.
b) Medzi doplnenými slovami sa vyskytujú aj vlastné podstatné mená – mená ľudí (Janka, Jerguš, Juraj). Žiaci vysvetlia ich pravopis.

Žiaci si prečítajú Bodkinu úlohu v bubline a spoločne premýšľajú nad významom slov jubileum a jubilant. Na základe kontextu, vlastných skúseností alebo s pomocou učiteľa/učiteľky sa pokúsia vysvetliť ich význam. Spoločne dospejú k záveru, že jubileum je významné výročie alebo sviatok, napríklad narodeniny, meniny, výročie svadby alebo iná významná udalosť; jubilant je osoba, ktorá toto jubileum oslavuje. Žiaci následne hovoria o jubileách, ktoré sa oslavujú v ich rodinách alebo okolí. Aktivita rozširuje slovnú zásobu žiakov o menej frekventované slová a vedie ich k porozumeniu ich významu v bežných životných situáciách. Zároveň prepája jazykové učivo s rodinným a spoločenským životom.

Úloha 10
Žiaci prečítajú zadané vety. Pri čítaní vyhľadávajú slová obsahujúce dvojhlásky (ia, ie, iu, ô) a zakrúžkujú ich. Následne podčiarknu slová, v ktorých sa nachádzajú skupiny písmen ja, je, ju. Po vyriešení úlohy spoločne porovnávajú vyznačené slová a vysvetľujú rozdiel medzi dvojhláskami a skupinami písmen ja, je, ju. Svoje tvrdenia zdôvodňujú na konkrétnych príkladoch z textu. Utvrdzujú si učivo.Úloha upevňuje poznatky o dvojhláskach a pomáha žiakom rozlišovať medzi podobne vyzerajúcimi jazykovými javmi. Vedie ich k pozornému čítaniu, analýze slov a uvedomovaniu si vzťahu medzi výslovnosťou a pravopisom.

Úloha 11
Žiaci predvedú modelovú situáciu blahoželania pri rôznych príležitostiach, napríklad k narodeninám, meninám, jubileu alebo inému významnému sviatku. Pri dramatizácii využívajú správne komunikačné zvyklosti a pravidlá spoločenského správania. Dbajú na vhodný pozdrav, oslovenie, formuláciu blahoželania, poďakovanie a rozlúčenie. Zároveň si precvičujú správne používanie tykania a vykania podľa osoby, ktorej blahoželajú. Po predvedení situácií spoločne hodnotia, či boli správne použité zdvorilostné frázy, oslovenie a vhodná forma komunikácie. Úloha vedie žiakov k osvojovaniu spoločenských pravidiel komunikácie v každodennom živote. Učia sa primerane reagovať v rôznych situáciách, rozlišovať medzi tykaním a vykaním a kultivovane vyjadrovať svoje želania a blahoželania.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vytvoriť kartičky s rôznymi situáciami, napr. kamarát má narodeniny, pani učiteľka má meniny, dedko oslavuje jubileum, polužiak vyhral súťaž a pod. Žiaci si kartičku vyžrebujú a spontánne vytvoria vhodné blahoželanie so správnym použitím tykania alebo vykania.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik. Spoločne premýšľajú a diskutujú o rôznych možnostiach, pričom hľadajú tvorivé a zaujímavé odpovede. Môžu prísť na to, že jubileum môžu sláviť napríklad budovy alebo školy (výročie založenia), mestá a obce, knižnice, múzeá, divadlá, knihy, rozprávky či obľúbené postavy, dokonca aj hračky, televízne programy alebo piesne, ktoré sú dlhodobo súčasťou ich života.

Úloha 12
Žiaci vpíšu do hrebeňovky slová z ponuky slov. Fixujú si pravopis dvojhlások. Vnímajú význam slov.
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Úloha 13
Žiaci diskutujú o tom, čo znamená spolupráca, ako vyzerá v bežných situáciách v triede a prečo je dôležitá. Spoločne rozoberajú, aké správanie spoluprácu podporuje (napr. rozdelenie úloh, pomoc slabšiemu, počúvanie ostatných), aké správanie spoluprácu narúša (napr. nepočúvanie, vysmievanie sa, hádky) a aké pravidlá by

mohli v triede zaviesť, aby sa spolupracovalo lepšie. Svoje návrhy môžu spísať ako, výstup výtvarne spracovať a umiestniť na viditeľné miesto v triede (napr. nástenka, plagát, koláž). Úloha pomáha posilniť sociálne a občianske kompetencie, učí žiakov rešpektu, trpezlivosti a aktívnemu počúvaniu, podporuje pocit spolupatričnosti a pozitívnu triednu klímu a zároveň rozvíja komunikačné schopnosti, empatiu a kritické myslenie. Je v súlade s novým ŠVP, najmä s prierezovými kompetenciami v oblasti osobnostného rozvoja, kultúry spolužitia a sociálneho učenia.

Úloha 14
Hra HOĎ KOCKOU!
Žiaci si podľa pokynov zostroja hraciu kocku. Následne sa striedajú v hádzaní kockou. Po každom hode vytvoria slovo, v ktorom sa nachádza vylosovaná dvojhláska alebo dvojica písmen. Vymyslené slovo použijú vo vete. Spolužiaci kontrolujú správnosť vytvorených slov a viet. Ak je odpoveď správna, žiak získava bod. Hra pokračuje podľa dohodnutých pravidiel. Cieľom hry je hravou formou upevňovať poznatky o dvojhláskach ia, ie, iu a o skupinách písmen ja, je, ju. Žiaci si precvičujú ich rozlišovanie, rozširujú slovnú zásobu a učia sa používať slová v zmysluplných vetách.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o pravidle písania slov s dvojhláskami. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o dvojhláskach ia, ie, iu a o dvojiciach písmen ja, je, ju, správne čítanie a písanie slov, zdôvodňovanie pravopisných javov, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet a využívanie jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si rozdielov medzi dvojhláskami a dvojicami písmen, k upevňovaniu pravidiel používania veľkých začiatočných písmen mien, k formulovaniu blahoželaní a k rozvíjaniu kultivovaného písomného i ústneho prejavu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie správnosti riešenia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, sebakorekcia, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú úcta, zdvorilosť, ohľaduplnosť, spolupráca, rešpektovanie názorov druhých, zodpovednosť, samostatnosť a vytrvalosť. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja medziľudských vzťahov, spolupráce, rešpektu a spoločenskej komunikácie, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika, najmä s obsahom informatiky, prostredníctvom triedenia, organizovania a systematizácie informácií a využívania jednoduchých herných stratégií, a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tvorivého jazykového vyjadrovania a práce s hrovými jazykovými aktivitami.

Strana 50
Dvojhláska ô

Úloha 1
Žiaci si precvičia grafomotorickú zručnosť písania dvojhlásky ô, jej malý písaný tvar. Pri písaní dbajú na správny tvar písmena, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úpravu písaného prejavu. Precvičovanú dvojhlásku vpíšu do pripravených rámčekov v hornej časti strany a vytvoria nadpis, Žiaci sa s novým jazykovým pojmom nezoznamujú iba prijímaním informácie od učiteľa/učiteľky, ale názov si vytvoria sami. Takýto objavný spôsob učenia podporuje lepšie pochopenie a zapamätanie učiva. Osvojujú si učivo.

Úloha 2
a) Žiaci dopíšu šípku k slovu, ktoré má rovnaký alebo podobný význam ako slovo s dvojhláskou ô. Oboznamujú sa s učivom a významom slov.
b) Slová s dvojhláskou ô použijú vo vetách. Štyri vety napíšu do zošita. Vety prečítajú a prípadné chyby si korigujú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť napr. o dve vety.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika, ktorá nadväzuje na predchádzajúcu úlohu, v ktorej pracovali so slovami obsahujúcimi dvojhlásku ô. Na základe analýzy slov zistia, že dvojhláska ô sa môže nachádzať na začiatku slova (napr. ôsmak) aj vo vnútri slova (napr. kôň). Zistením si osvojujú si pravopisného pravidla o výskyte dvojhlásky ô, upevňujú si schopnosť pracovať s vlastnými závermi a spolupracovať pri objavovaní pravidiel.

Úloha 3
Žiaci diskutujú o situáciách uvedených v zadaní úlohy. Spoločne navrhujú konkrétne riešenia a správne reakcie, hovoria o svojich skúsenostiach a zamýšľajú sa, ako by sa v danej situácii cítili oni na mieste druhého človeka. Úloha podporuje rozvoj morálneho a hodnotového uvedomenia, formovanie ľudskosti, empatie, úcty a ochoty pomáhať, pestovanie základov občianskej a sociálnej zodpovednosti, rozvoj komunikačných zručností a schopnosti počúvať druhých a zároveň podporuje budovanie bezpečného a rešpektujúceho školského prostredia.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže diskusiu v úlohe 3 rozšíriť o príbehy zo života, dramatizáciu alebo tvorbu plagátu „Ako byť dobrým človekom“ či „Pomáham, keď…“ a pod.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci si prezrú obrázok, vnímajú ho. Pri čítaní viet, ktoré súvisia s obrázkom, doplnia do slov o alebo ô. Dvojhlásku ô zakrúžkujú fialovou farbičkou (korigujú prípadné vynechanie vokáňa). Vety prečítajú so správnou výslovnosťou dvojhlásky ô.
b) Žiaci si pozorne prezrú ilustráciu kuchyne a následne ju opíšu vlastnými slovami. Ich úlohou je vytvoriť aspoň štyri jednoduché a zmysluplne nadväzujúce vety, v ktorých môžu popísať, čo v kuchyni vidia, ktoré predmety sa tam nachádzajú, čo sa v kuchyni deje alebo môže diať, aké farby alebo tvary na obrázku prevládajú, prípadne čo by do kuchyne pridali alebo zmenili. Rozvíjajú si vyjadrovacie schopnosti a súvislé rozprávanie, precvičujú tvorby viet a opisný slohový postup, posilňujú si vizuálnu gramotnosť a schopnosť preniesť pozorovanie do jazyka a zároveň podporujú rozvoj slovnej zásoby z každodenného života. Učiteľ/-ka môže žiakom pomôcť podpornými otázkami (napr. Čo sa ti na kuchyni páči? Ktoré jedlo by si tu navaril/-a? a pod.), čím podnieti fantáziu a záujem o vyjadrovanie.

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Prečítajú otázky, vymyslia a napíšu k nim správne odpovede – slová, ktoré obsahujú dvojhlásku ô (kôň, kôl, kôstka, pôda, kôra, pomôcka). Fixujú si učivo.
b) Spoločne vymyslia dve podobné otázky, aby odpoveďou bolo slovo s dvojhláskou ô. Otázky položia spolužiakom.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o dvojhláskach. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o dvojhláske ô, rozlišovanie významovo príbuzných slov, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, tvorbu viet, opisovanie predmetov a prostredia a využívanie jazykových poznatkov v každodenných komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významových vzťahov medzi slovami, k presnému vyjadrovaniu, k pozorovaniu detailov v okolí a k prepájaniu jazykových poznatkov s praktickými životnými situáciami. Diskusia o pomoci starším ľuďom zároveň podporuje uvažovanie o medziľudských vzťahoch a spoločenskej zodpovednosti. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (porovnávanie, vyhľadávanie súvislostí, monitorovanie porozumenia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, plánovanie vlastného prejavu, kontrola správnosti riešenia, reflexia vlastných skúseností a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, úcta k starším ľuďom, ochota pomáhať, zodpovednosť, ohľaduplnosť, samostatnosť, dôslednosť a vytrvalosť. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém pomoci, rešpektu, slušného správania a medziľudských vzťahov, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom pozorovania a opisovania vizuálnych podnetov.

Strana 51

Motivačný príbeh **Pohľadnica pre lastovičky** ponúka žiakom zážitkové čítanie, v ktorom sa prelína zážitková recepcia s vecnou recepciou. Žiaci sa v príbehu spoločne s tromi kamarátmi vracajú spomienkami na jeseň, keď sa lúčili s lastovičkami odlietajúcimi do Afriky a cez ich príbeh objavujú hodnotu **blahoželania**, **želaní** a **vinšovania**. Vianočná pohľadnica sa tak stáva nielen symbolom priateľstva, ale aj praktickým nástrojom na upevnenie učiva o písaní pohľadníc, pravopise dvojhlások a vyjadrovaní pozitívnych emócií písanou formou. Text má literárny charakter, podporuje rozvoj čítania s porozumením a zážitkového vnímania textu, osvojovanie si pojmov ako vinš, vinšovanie, blahoželanie, precvičovanie pravopisných zručností, rozvoj pisateľskej, komunikačnej a čitateľskej gramotnosti, metakognitívnych procesov, posilnenie empatie, fantázie a tvorivosti prostredníctvom osobného výrazu. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiaci samostatne.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Žiaci si prečítajú Bodkinu informáciu, v ktorej im vysvetľuje význam slova vinš – spôsob, ako slovami vyjadrujeme dobré priania k sviatkom, narodeninám, novému roku či inej výnimočnej príležitosti. Bodka im zároveň pripomenie, že slovo vinš je synonymom slov blahoželanie a gratulácia, s ktorými sa už stretli pri písaní pohľadnice alebo blahoželania.

Úloha 2
a) Úloha nadväzuje na Bodkinu informáciu o vinši. Žiaci prečítajú dva vinše, ktoré sú obsahovo rovnaké, líšia sa tým, že v jednom z nich sú použité slová, s ktorými sa žiaci bežne nestretávajú. Ich úlohou je zistiť v čom sú podobné a čím sa líšia.
b) Porozmýšľajú a vysvetlia, čo znamenajú farebne zvýraznené slová a slovné spojenie v prvom vinši.

Naša poznámka: Pred riešením úlohy 3 môže učiteľ/-ka rozvinúť so žiakmi krátku diskusiu s otázkami: Kedy ste už niekomu vinšovali? Aký vinš by ste napísali kamarátovi alebo starým rodičom k Novému roku? a pod. Žiaci môžu vytvoriť vlastný krátky vinš, ktorý si navzájom prečítajú a použijú v úlohe 3. Precvičia si tvorivý jazykový prejav a pozitívne sociálne interakcie.

Úloha 3
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Vyrobia z výkresu pohľadnicu, na ktorú prepíšu vinš z úlohy 2 alebo vymyslia či nájdu podobný vianočný/novoročný vinš. Nezabudnú napísať adresu a nakresliť vhodný obrázok. Fixujú si učivo.

Žiaci prečítajú otázku od Otáznika a pozorne si prezrú ukážku adresy na pohľadnici. Na základe pozorovania a spoločnej diskusie zisťujú, ktoré údaje nesmú v adrese chýbať, aby bola zásielka správne doručená. Spoločne si zopakujú, že adresa zvyčajne obsahuje meno a priezvisko adresáta, ulicu a číslo domu, poštové smerovacie číslo (PSČ), názov obce alebo mesta. Následne vytvoria vlastnú pohľadnicu s napísaným vinšom. Pohľadnicu môžu adresovať členovi rodiny, kamarátovi alebo podľa Otáznikovho návrhu aj našim trom kamarátom. Pri písaní si precvičujú správne usporiadanie adresy, úpravu textu a zdvorilé formulovanie želaní. Aktivita prepája jazykové učivo s praktickou životnou situáciou. Žiaci sa učia, ako správne napísať adresu

a aký význam má jej presnosť pri doručovaní poštových zásielok. Zároveň si precvičujú tvorbu krátkeho písomného prejavu. Učivo o adrese plní funkciu rozvoja praktických komunikačných zručností.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, interpretáciu textu, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významu menej známych slov a slovných spojení, formulovanie prianí a blahoželaní, tvorbu krátkeho písaného prejavu a využívanie jazykových prostriedkov v autentických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významu písomnej komunikácie, k vyjadrovaniu pozitívnych medziľudských vzťahov, k rozvíjaniu schopnosti formulovať želania a prejavy pozornosti a k poznávaniu tradícií spojených so sviatočnými a spoločenskými príležitosťami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie významu slov z kontextu, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, plánovanie písomného prejavu, tvorba vlastného riešenia, kontrola správnosti a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, ohľaduplnosť, úcta, priateľskosť, vďačnosť, spolupatričnosť, tvorivosť, spolupráca a schopnosť prejavovať záujem o druhých. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, tvorivé myslenie a schopnosť reflektovať vlastné skúsenosti. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja medziľudských vzťahov, prejavov úcty, vďačnosti a solidarity, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tvorby pohľadnice, estetického stvárnenia textu a práce s kultúrnymi tradíciami.

Strana 52
Opakovanie: DVOJHLÁSKY

Naša poznámka: Strana 52 je zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o abecede. Slúži ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
Žiaci prečítajú slová napísané v stromčeku. Povedia a napíšu slovo, ktoré spája všetky slová (VIANOCE).

Úloha 2
Žiaci pri čítaní textu doplnia do slov chýbajúce dvojhlásky. Vypracovaný text prečítajú so správnou výslovnosťou. Opakujú a fixujú si učivo.

Úloha 3
Žiaci vedú rozhovor o prečítanom texte, ktorý otvára dôležité témy dobra, empatie, lásky, obetavosti a vzájomnej pomoci. Spoločne sa zamýšľajú nad tým, čo znamená byť dobrým človekom a ako môžu pomáhať iným – aj keď sú ešte len deti. Vysvetlia si význam slov dobrovoľníctvo – pomoc, ktorú robíme z vlastnej vôle a zadarmo, darcovstvo – keď niekomu niečo darujeme, aby sme mu pomohli, charita – organizovaná pomoc ľuďom v núdzi, zbierka – spoločné zhromažďovanie vecí alebo peňazí na pomoc druhým. Žiaci porozprávajú, či sa s týmito pojmami stretli, napr. zbierka na opustené zvieratká, charitatívny vianočný trh, darovanie oblečenia, pomoc spolužiakovi alebo staršiemu susedovi a pod. Cieľ úlohy je rozvíjať sociálne a občianske kompetencie, podnietiť kritické myslenie, diskusiu a schopnosť vyjadrovať svoje postoje, budovať v žiakoch hodnoty ako pomoc, úcta, súcit a solidarita, prehĺbiť porozumenie textu cez osobnú skúsenosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže rozhovor doplniť krátkym edukačným videom, pozvaním hosťa alebo výzvou na triedny dobročinný skutok.

Úloha 4
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Úloha súvisí s úlohou 2 a 3. Žiaci napíšu do každého obrázka krabičky názov darčeka, ktorý by niekomu podarovali a potešili by ho ním. Je dobré, ak použijú slová s dvojhláskami (vianočka, mydielko, čiapka a pod.). Fixujú si učivo.

Úloha 5
Žiaci rozmýšľajú a rozprávajú o tom, aký vianočný darček by mohli venovať svojim rodičom, starým rodičom alebo blízkym, bez toho, aby naň minuli peniaze. Uvedomia si, že najvzácnejšie darčeky nie sú tie kúpené, ale tie, ktoré vychádzajú zo srdca. Úloha mám za cieľ posilniť empatické a citové prežívanie, rozvíjať tvorivé a hodnotové myslenie, naučiť žiakov, že darček môže byť aj skutok, dobré slovo alebo čas strávený spolu, budovať vnútorné vedomie hodnoty a nezištnosti.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže tému rozšíriť úlohou, napr. Vyrob darček od srdca a napíš k nemu, čo znamená pre toho, komu ho daruješ. Táto aktivita prirodzene podporuje osobnostný a sociálny rozvoj žiakov.

Úloha 6
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 25. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o dvojhláskach, ich správne rozpoznávanie a používanie v slovách a texte, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, písanie podľa diktovania a tvorivé využívanie jazykových poznatkov v praktických situáciách. Vedú k prepájaniu jazykového učiva

s témami solidarity, dobrovoľníctva, darcovstva a pomoci druhým, k uvedomovaniu si významu nezištnej pomoci a k hľadaniu spôsobov, ako možno potešiť druhých aj bez materiálnych darov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie významu slov z kontextu, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, plánovanie vlastných riešení, kontrola správnosti písaného prejavu, reflexia vlastných skúseností a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, štedrosť, solidarita, ochota pomáhať, ohľaduplnosť, vďačnosť, zodpovednosť, spolupráca a citlivosť voči potrebám druhých. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť reflektovať vlastné postoje a hodnoty. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém dobrovoľníctva, charity, pomoci osamelým ľuďom, darcovstva a medziľudskej solidarity, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tvorby originálnych darčekových nápadov a tvorivého vyjadrovania a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s informáciami, ich vyhľadávania, triedenia a spracúvania.

Strana 53
SPOLUHLÁSKY

Naša poznámka: Učivo o spoluhláskach je v pracovnej učebnici koncipované tak, aby systematicky rozvíjalo jazykové zručnosti a zároveň posilňovalo komunikačné a sociálne kompetencie žiakov, podporovalo pozorné počúvanie komunikačného partnera, vedenie rozhovoru a dialógu, čítanie s porozumením a orientáciu v texte, vyhľadávanie a spracovanie informácií, schopnosť vyjadriť svoj názor, emócie a postoje, viedlo žiakov k vnímavosti voči jazyku ako prostriedku dorozumievania, budovalo osobnostné kvality, ako sú úcta, slušnosť, trpezlivosť, zodpovednosť a empatia. Nenapĺňajú sa tak len jazykové štandardy vyplývajúce z nového ŠVP, ale aj širšie ciele vzdelávania – podpora kultivovaného prejavu, sociálno-emocionálneho učenie a rozvoj žiaka ako celistvej osobnosti. Do učiva o spoluhláskach sme pre komplexnosť delenia spoluhlások zaradili aj oboznámenie sa s obojakými spoluhláskami. Žiaci spoznajú obojaké spoluhlásky len informatívne, samotné osvojovanie etymologického pravopisu budú realizovať na konci prvého vzdelávacieho cyklu (v treťom ročníku).

Motivačný príbeh **Ako si spoluhlásky vyberali izbičky** cez postavy spoluhlások – kamarátov, ktorí si hľadajú vhodné miesto na bývanie, oboznamuje žiakov s pojmami t**vrdé spoluhlásky, mäkké spoluhlásky a obojaké spoluhlásky**. Text má literárny charakter, nesie v sebe aj emotívnu a výchovnú zložku. Jeho zámerom je rozvíjať u žiakov čítanie s porozumením, jazykovú, komunikačnú, čitateľskú i pisateľskú gramotnosť, metakognitívne procesy, rozširovať slovnú zásobu, podporovať fantáziu, predstavivosť a vnímanie ilustrácií, ktoré obsah príbehu dopĺňajú a vizualizujú. Zároveň vytvára priestor na budovanie osobnostných a sociálnych kompetencií, ako sú empatia, priateľstvo, rešpekt, spolupráca a tolerancia. Prostredníctvom príbehu sa žiaci hravou a obraznou formou oboznámia s klasifikáciou spoluhlások. Na pozadí dejovej línie pochopia, ktoré spoluhlásky patria medzi tvrdé, mäkké a obojaké. Pri spoločnom čítaní a následnom rozhovore si osvojujú jazykové učivo a zároveň reflektujú vlastné skúsenosti – ako si vyberajú kamarátov, čo potrebujú na to, aby sa cítili dobre v kolektíve, ako dokážu jeden druhého počúvať a rešpektovať a pod. Motivačný text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Naša poznámka: Príbeh ponúka možnosť výtvarného alebo tvorivého spracovania. Žiaci môžu vytvoriť domčeky alebo izbičky pre jednotlivé spoluhlásky, ktoré si tematicky usporiadajú podľa toho, kam patria. Učivo tak dostáva konkrétny význam, žiaci sa s ním dokážu stotožniť a pracovať s ním zážitkovo a zmysluplne.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 2
Žiaci vyhľadávajú v texte a podľa zadania vypíšu do obrázkov postieľok, ktoré predstavujú tri skupiny spoluhlások, tvrdé spoluhlásky, mäkké spoluhlásky a obojaké spoluhlásky. Po správnom roztriedení spoluhlásky prečítajú. Úloha predstavuje úvod do učiva o spoluhláskach. Žiaci si prostredníctvom triedenia a pozorovania vytvárajú základné predstavy o jednotlivých druhoch spoluhlások, na ktoré budú nadväzovať ďalšie pravopisné a jazykové poznatky.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže mať opäť pripravené karty so slovami, ktoré sa budú začínať na tvrdé a mäkké spoluhlásky. Žiaci triedia a vytvárajú skupiny slov podľa začiatočného písmena. Vnímajú mäkké a tvrdé spoluhlásky.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, osvojovanie základných poznatkov o spoluhláskach, ich triedenie na tvrdé, mäkké a obojaké, vyhľadávanie informácií v texte a systematizovanie jazykových poznatkov prostredníctvom názorného príbehu. Vedú k pochopeniu vzťahov medzi jednotlivými skupinami hlások, k vytváraniu logických súvislostí, k orientácii v jazykovom systéme a k prepájaniu nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami o samohláskach a dvojhláskach. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, triedenie a organizovanie informácií, porovnávanie, vyvodzovanie záverov, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, kontrola správnosti riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, pozornosť, dôslednosť, samostatnosť, ochota objavovať nové poznatky a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie a schopnosť pracovať s kategóriami a pravidlami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, kategorizovania a systematického usporadúvania informácií, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, rešpektovania pravidiel a spoločného objavovania riešení a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom obrazného stvárnenia jazykových javov a rozvoja predstavivosti.

Strana 54

Úloha 3
a) Žiaci pri čítaní textu vyhľadajú a podčiarknu vo vetách názvy kvetov, stromov a zvierat. Roztriedia a zapíšu ich do tabuľky podľa návodu. Vyriešenú úlohu prečítajú. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Môžu si pomôcť farebným označením. Učiteľ/-ka skontroluje správnosť riešenia.
b) Vymyslia a povedia iné ďalšie pomenovania kvetov, stromov a zvierat, ktoré sa začínajú spoluhláskami, prípadne vymyslia novú skupinu, napr. oblečenie, hračky, šport a pod., ku ktorým vymýšľajú slová začínajúce sa spoluhláskami.

Naša poznámka: Žiaci môžu farebne zakrúžkovať začiatočné písmená slov v tabuľke. Zvýraznia si tak jednotlivé druhy spoluhlások.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Na základe textu v úlohe 3 a vlastných skúseností sa pokúsia vysvetliť význam tohto slovného spojenia. Učiteľ/-ka ich vedie k pochopeniu, že nejde o doslovný význam, ale o ustálené slovné spojenie (frazeologizmus). Žiaci postupne dospejú k záveru, že spojenie znamená: práca sa im darila, pracovali šikovne a usilovne, išlo im to ľahko a bez väčších problémov, boli pri práci zruční a úspešní. Svoje vysvetlenia môžu doplniť vlastnými príkladmi. Aktivita vedie žiakov k porozumeniu preneseného významu slov a slovných spojení. Učia sa, že niektoré výrazy v jazyku nemožno chápať doslovne, ale je potrebné porozumieť ich významu v kontexte.

Úloha 4
Žiaci si spoločne zopakujú a povedia rozdelenie spoluhlások na tri základné skupiny: tvrdé spoluhlásky, mäkké spoluhlásky, obojaké spoluhlásky. Toto rozdelenie si zaznamenajú do zošita a ku každej skupine môžu doplniť konkrétne písmená – spoluhlásky, ktoré do nej patria. Úloha slúži ako základ pre systematické usporiadanie poznatkov a podporuje vizuálne a motorické zapamätanie si nového učiva.

Naša poznámka: Prehľadné rozdelenie spoluhlások je uvedené aj na záložke pracovnej učebnice, ktorú môžu žiaci počas hodiny používať ako praktickú a názornú pomôcku pri riešení úloh. Pomáha im orientovať sa v učive, slúži ako oporný bod pri samostatnej práci a podporuje ich schopnosť pracovať s jazykovou tabuľkou.

Úloha 5
Žiaci vedú rozhovor o tom, čo znamená byť zodpovedný pri plnení úloh, ktorými sú poverení, či už v škole (napr. triedny službukonajúci, starostlivosť o rastlinky, triednu knižnicu) alebo doma (napr. starostlivosť o domáce zviera, pomoc rodičom, upratovanie izby a pod.). Diskusia ich vedie k reflexii vlastného správania – kedy sa správajú zodpovedne, aké úlohy plnia radi, v čom by sa ešte mohli zlepšiť. Zároveň si uvedomujú, že zodpovednosť je súčasťou dôvery, spolupatričnosti a starostlivosti o iných.

Úloha 6
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Obrázky v texte nahradia slovami podľa vzoru. Vzniknuté vety napíšu do zošita. Vety si skontrolujú. Korigujú možné chyby.
b) Vo vetách zakrúžkujú začiatočné písmená slov podľa návodu. Aplikujú vedomosti a precvičujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť kartičky so spoluhláskami (tvrdými a mäkkými), ktoré vloží do vrecúška. Žiaci sedia v komunikačnom kruhu a postupne si ťahajú kartičky. Na vytiahnutú spoluhlásku vymýšľajú slová, ktoré sa ňou začínajú. Do aktivity sa postupne zapoja všetci žiaci. Na záver roztriedia kartičky do skupín podľa toho, či ide o tvrdé alebo mäkké spoluhlásky, a tieto skupiny pomenujú. Hra sa tak plynulo premení na zážitkové a hravé upevnenie jazykového učiva.
Možnosti obmeny: Žiaci pomenujú predmety v triede, ktoré sa začínajú danými spoluhláskami. Povedia mená alebo priezviská spolužiakov začínajúce sa na vytiahnuté spoluhlásky. Vymýšľajú vety, kde použijú aspoň tri slová so zadanou spoluhláskou. Cieľ aktivity je zopakovať rozdelenie spoluhlások (tvrdé, mäkké) a ich názvy. Rozvíjať fonematické uvedomovanie, slovnú zásobu a tvorivé myslenie a tiež podporiť spoluprácu, pozornosť

a sústredenie v kruhu. Aktivita je ideálnym úvodom do hodiny slovenčiny alebo ako pohybovo-jazyková aktivita na upevnenie pravopisného učiva.

Zhrnutie

Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vetu, ktorá sumarizuje základné poznatky o delení spoluhláskok. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o mäkkých, tvrdých a obojakých spoluhláskach, triedenie slov podľa jazykových kritérií, rozširovanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, prácu s informáciami z textu a aplikovanie jazykových poznatkov pri riešení úloh. Vedú k systematizovaniu poznatkov o spoluhláskach, k vyhľadávaniu a kategorizovaniu informácií, k uvedomovaniu si významu starostlivosti o rastliny, zvieratá a prostredie a k využívaniu jazykových poznatkov v tvorivých komunikačných aktivitách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, triedenie, porovnávanie, vyvodzovanie záverov, monitorovanie porozumenia, aplikovanie naučených pravidiel v nových situáciách, kontrola správnosti riešenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, starostlivosť, spolupráca, vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, iniciatívnosť a pozitívny vzťah k živým organizmom a okolitému prostrediu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania rastlín, stromov, domácich zvierat a starostlivosti o ne, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovednosti, spolupráce a starostlivosti o spoločné prostredie, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, kategorizovania a systematického usporadúvania informácií.

Strana 55
Mäkké spoluhlásky

Úloha 1
Žiaci prečítajú text ľudovej piesne. Počas čítania vyhľadávajú mäkké spoluhlásky a červenou farbičkou ich zakrúžkujú. Vizuálnym zvýraznením si lepšie uvedomujú ich výskyt v slovách a vytvárajú si názornú oporu pri osvojovaní učiva. Po vyhľadaní všetkých mäkkých spoluhlások ich napíšu. Následne doplnia chýbajúce mäkké spoluhlásky. Pri riešení úlohy si opakujú ich správne pomenovanie, rozpoznávanie a používanie v slovách. Úloha vedie žiakov k uvedomelému pozorovaniu jazykových javov v autentickom texte. Vizuálne zvýrazňovanie podporuje lepšie zapamätanie učiva a pomáha prepájať čítanie s pravopisnými poznatkami.

Naša poznámka: Učiteľka môže žiakov rozdeliť do skupín. Každá skupina dostane krátky text alebo kartičky so slovami. Ich úlohou je v čo najkratšom čase nájsť a označiť všetky mäkké spoluhlásky. Za každú správne nájdenú spoluhlásku získava skupina bod. Aktivita podporuje pozornosť, spoluprácu a upevňovanie učiva hravou formou.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu v bubline. Pri hľadaní odpovede využívajú ilustráciu pri úlohe 1, text ľudovej piesne a svoje pozorovacie schopnosti. Spoločne sa zamýšľajú nad významom slov gajdoš a gajdy.
Na základe obrázka a kontextu piesne dospejú k vysvetleniu, že gajdy sú tradičný ľudový hudobný nástroj, ktorý patrí medzi dychové nástroje a gajdoš je človek, ktorý na gajdách hrá. Aktivita rozširuje slovnú zásobu žiakov a zároveň ich oboznamuje s prvkami tradičnej ľudovej kultúry. Prostredníctvom práce s piesňou a ilustráciou získavajú základné poznatky o ľudových hudobných nástrojoch a kultúrnom dedičstve Slovenska.

Úloha 2
Žiaci doplňujú do slov v texte chýbajúce mäkké spoluhlásky. Následne celý text nahlas prečítajú a vlastnými slovami povedia jeho obsah – čo sa v texte deje, o kom alebo o čom hovorí. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Popri jazykovej úlohe sa žiaci oboznamujú s tematikou ľudových piesní, čím si spájajú jazykové učenie s kultúrnym poznaním a národnou tradíciou.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže rozšíriť úlohu o počúvanie piesní alebo o rozhovor o tom, kde sa ľudové piesne spievajú, kto ich spieval v minulosti a aký význam môžu mať dnes. Žiaci spoznajú históriu a význam ľudových piesní v kontexte našej kultúry. Prepojí sa tým jazykové učenie s hudobnou výchovou a posilňuje sa u žiakov ich jazykovú, čitateľskú a kultúrnu gramotnosť.

Úloha 3
a) Žiaci doplnia do textov ľudových piesní slová z ponuky. Texty prečítajú a v doplnených slovách zakrúžkujú červenou farbičkou mäkkú spoluhlásku spolu so samohláskami i/í. Všímajú si pravopis písania i/í po mäkkých spoluhláskach. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
b) Z textov na základe obsahu, slov, zmienky o spánku či bábätku vyberú a označia uspávanku. Svoje rozhodnutie vysvetlia. Vybranú uspávanku prepíšu do zošita.

Úloha 4
Žiaci vedú rozhovor o ľudových piesňach. Hovoria, ktoré piesne poznajú, kde ich počuli a o čom sa v nich spieva. Diskutujú o tom, ako tieto piesne vyjadrujú city, tradície a život našich predkov. Prepájajú poznatky so skúsenosťami z hodín hudobnej výchovy, na ktorých sa učili, že ľudové piesne sú od neznámych autorov, vznikali pri rôznych príležitostiach (uspávanky, ľúbostné, regrútske, pracovné, žartovné, koledy a pod.) a sú cennú súčasťou nášho dedičstva a histórie. Z textov v úlohe 3 vyberú pieseň, ktorá sa im najviac páči a vysvetlia prečo. Niektoré piesne si môžu aj zaspievať alebo si ich vypočuť. Úlohu možno rozšíriť tak, že určia, ku ktorému druhu piesní uvedené úryvky patria. Úloha podporuje estetické vnímanie, úctu k tradíciám a emocionálny rozvoj žiakov.

Úloha 5
Na základe predchádzajúcich úloh žiaci doplnia do vety správne samohlásky i/í. Riešenie zdôvodnia. Utvrdzujú si učivo.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach, ich rozpoznávanie v slovách a textoch, správne používanie písmen i a í po mäkkých spoluhláskach, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby a oboznamovanie sa s ľudovou slovesnosťou. Vedú k uvedomovaniu si pravopisných zákonitostí slovenského jazyka, k objavovaniu vzťahu medzi zvukovou a písanou podobou slov, k poznávaniu rôznych druhov ľudových piesní a k vnímaniu ľudovej kultúry ako súčasti národného kultúrneho dedičstva. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorné pozorovanie jazykových javov, vyhľadávanie pravidelností, porovnávanie, vyvodzovanie pravopisných pravidiel, monitorovanie porozumenia textu, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, úcta ku kultúrnym tradíciám, samostatnosť, tvorivosť a pozitívny vzťah k materinskému jazyku a ľudovej kultúre. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť objavovať pravidlá a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovými piesňami, poznávania hudobného folklóru a tradičných hudobných nástrojov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvíjania úcty ku kultúrnemu dedičstvu a rešpektovania tradícií.

Strana 56
Mäkké spoluhlásky č, dž, š, ž

Úloha 1
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania malých písaných tvarov mäkkých spoluhlások č, dž, š, ž. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen. Žiaci si osvojujú poznatky o mäkkých spoluhláskach a zároveň si upevňujú ich správny zápis.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú názvy ľudových piesní a doplnia do nich chýbajúce samohlásky i alebo í. Osvojujú si učivo. Po doplnení názvy správne prečítajú a skontrolujú ich pravopis. Upevňujú si správne používanie samohlások i/í v slovách a precvičujú si pozorné čítanie a zapisovanie jazykových javov v zmysluplnom kontexte.
b) Po doplnení zakrúžkujú v slovách červenou farbičkou mäkké spoluhlásky č, dž, š, ž spolu so samohláskami i/í, ktoré po nich nasledujú. Následne vysvetlia, prečo sa po týchto spoluhláskach píše i alebo í. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si pravopisného pravidla, že po mäkkých spoluhláskach č, dž, š, ž píšeme i, í. Žiaci sa učia nielen správne zapisovať slová, ale aj vysvetľovať a zdôvodňovať pravopisné javy.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu v bubline. Vyberú si niektorú z piesní, ktorú poznajú napr. z hodín hudobnej výchovy, a spoločne si ju zaspievajú.

Úloha 3
Hra POHYBOVÁ HRA
Žiaci zaspievajú ľudovú pieseň Šijeme vrecia, šijeme alebo Čížiček, čížiček a obsah piesne napodobujú pohybmi. Hra prepája jazykovú, hudobnú a pohybovú zložku učenia. Žiaci si prirodzenou a zážitkovou formou upevňujú obsah ľudových piesní, rozvíjajú rytmické cítenie, koordináciu pohybov a schopnosť spolupracovať v kolektíve.

Naša poznámka: Žiaci si môžu vybrať aj inú ľudovú pieseň, ktorú poznajú, a znázorniť ju pohybom.

Úloha 4
a) Žiaci prečítajú text. Podčiarknu v ňom slová, v ktorých sú mäkké spoluhlásky č, dž, š, ž. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne im úlohu skráti. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Povedia, o čom bol text a zhodnotia správanie sa žiakov na vystúpení.

Obsah textu môže slúžiť ako vhodný námet na rozhovor so žiakmi o pravidlách slušného správania sa v kine, divadle alebo na inom kultúrnom predstavení – pred jeho začiatkom, počas predstavenia i po jeho skončení. Žiaci môžu zdieľať svoje vlastné zážitky a skúsenosti, porovnať rôzne situácie a diskutovať o tom, čo považujú za správne a ohľaduplné správanie voči účinkujúcim aj ostatným divákom. Takáto diskusia posilňuje sociálne a občianske kompetencie, rozvíja kritické myslenie, komunikačné zručnosti a zároveň podporuje kultúrnu gramotnosť a osobnostný rozvoj žiakov.

Úloha 5
a) Žiaci vyriešia krížovku. Vzniknuté slovo z tajničky doplnia do vety a vetu prečítajú. Veta im pripomína, že sa blíži koniec prvého polroka. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
b) Slová z krížovky použijú vo vetách. Štyri vety napíšu do zošita. Vety prečítajú a korigujú prípadné pravopisné chyby. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Úloha 6
V nadväznosti na úlohu 5 žiaci vedú rozhovor o svojich dosiahnutých výsledkoch v škole za uplynulé obdobie. Spoločne reflektujú svoje silné a slabé stránky – hovoria o tom, na čo sú hrdí, čo sa im podarilo, čo nové sa naučili, aké zážitky ich obohatili, komu a ako pomohli a zároveň pomenujú oblasti, v ktorých sa chcú zlepšiť.

Úloha posilňuje u žiakov schopnosť sebareflexie a sebahodnotenia, vedie ich k všímavosti voči vlastnému pokroku, ale aj k oceňovaniu úspechov druhých, rozvíja verbálne vyjadrovacie schopnosti, sociálno-emocionálne zručnosti, ako aj empatiu a motiváciu na ďalšiu prácu.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach č, dž, š, ž a o písaní i, í po týchto spoluhláskach, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, prácu s ľudovými piesňami, riešenie jazykových hádaniek a krížoviek a tvorbu viet s využitím nových slov. Vedú k uvedomovaniu si pravopisných pravidiel, k prepájaniu jazykových poznatkov s hudobným a kultúrnym dedičstvom, k rozvoju kultivovaného správania v spoločenských situáciách a k reflexii vlastného učenia a dosiahnutých pokrokov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, vyhľadávanie a analyzovanie jazykových javov, vyvodzovanie pravidiel, kontrola správnosti riešenia, sebakorekcia, hodnotenie vlastných úspechov a plánovanie ďalšieho zlepšovania). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, zodpovednosť, sebadisciplína, slušnosť, úcta k druhým, sebareflexia, zdravé sebavedomie, ochota zlepšovať sa a pozitívny vzťah k vlastnému učeniu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a reflexívne myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovými piesňami, rytmom, pohybom a poznávania folklórnych tradícií, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spoločenského správania, sebareflexie, rešpektu a hodnotenia vlastného konania, a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom pohybovej hry a uvedomovania si významu aktívneho pohybu.

Strana 57

Úloha 7
a) Žiaci si prezrú obrázky. Spoja dvojice slov, ktoré významovo patria k sebe a utvoria vety. Precvičujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
b) Vety prepíšu do zošita. Zakrúžkujú zelenou farbičkou samohlásku í po mäkkej spoluhláske. Fixujú si učivo. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Na základe ilustrácií, vlastných skúseností a doterajších vedomostí premýšľajú o tom, aký význam majú jednotlivé hospodárske zvieratá pre človeka. Svoje odpovede formulujú celými vetami a zdôvodňujú ich. Počas diskusie si uvedomujú, že človek a zvieratá sú navzájom prepojení a že mnohé zvieratá pomáhajú ľuďom rôznymi spôsobmi. Aktivita prepája jazykové vzdelávanie s poznávaním prírody a života ľudí. Žiaci sa učia formulovať odpovede na otázky, využívať svoje vedomosti v komunikácii a uvedomovať si význam hospodárskych zvierat pre človeka.

Úloha 8
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
a) Žiaci doplnia do slov samohlásku i/í. Slová prečítajú a zdôvodnia pravopis. Precvičujú si učivo.
b) Slová pomenujú jedným názvom (ŽIVOČÍCHY).

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu. Pri práci využívajú rôzne zdroje informácií – detské encyklopédie, atlasy zvierat, odborné knihy alebo dôveryhodné internetové stránky. Pracujú s populárno-náučným textom. Získané informácie následne spracujú vlastnými slovami a predstavia spolužiakom. Úlohu možno realizovať aj formou jednoduchého projektu. Pri prezentácii sa učia stručne a zrozumiteľne odovzdávať informácie získané z rôznych zdrojov. Takáto forma práce podporuje samostatné vyhľadávanie informácií, ich spracovanie a prezentáciu, čo patrí medzi základné princípy projektového vyučovania. Projektové učenie zároveň rozvíja kritické myslenie, spoluprácu, komunikáciu a prepájanie poznatkov s reálnym svetom. Aktivita vedie žiakov k samostatnému získavaniu poznatkov a rozvíja ich záujem o živú prírodu. Učia sa pracovať s rôznymi zdrojmi informácií, vyberať podstatné údaje a prezentovať ich ostatným.

Úloha 9
Žiaci si vyberú jedného živočícha z úlohy 8 a postupne ho opisujú. Pomôžu si otázkami z ponuky. Úlohou spolužiakov je uhádnuť, ktorého živočícha spolužiak/spolužiačka opisuje.

Úloha 10
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci si prečítajú jednotlivé vety a podľa zadania určia, ktoré z nich sú pravdivé a ktoré nepravdivé. Pri nepravdivých vetách formulujú správne znenie a nahlas ho povedia. Týmto si overujú porozumenie textu a logické myslenie, učia sa rozlišovať správne a nesprávne jazykové výpovede.
b) Následne vo vetách podčiarknu slová, ktoré obsahujú časti slabík čí, ši,ší, ži, ží a vysvetlia ich pravopis. Precvičujú a upevňujú si učivo.
Úloha rozvíja schopnosť kriticky pracovať s informáciami, vyhodnocovať ich správnosť a formulovať vlastné závery, podporuje schopnosť rozlišovať medzi pravdivou a nepravdivou informáciou, čo je dôležitá zručnosť nielen pri práci s textom, ale aj pri orientácii v každodennom živote. Žiaci sa učia overovať informácie, argumentovať a opravovať nesprávne tvrdenia.

Naša poznámka: Úlohu možno rozšíriť o ďalšie aktivity, napr. vymýšľanie slov s čí, ši,ší, ži, ží, vytvorenie jazykového pexesa alebo hry „Nájdi dvojicu“, kde žiaci hľadajú slová s rovnakým pravopisným javom. Tým aktivujeme u žiakov tvorivé a hravé učenie, ktoré podporuje dlhodobé osvojenie gramatických pravidiel. Ak žiaci využívajú internet alebo umelú inteligenciu, je vhodné upozorniť ich, že nie všetky informácie musia byť vždy správne alebo úplné. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby informácie porovnávali z viacerých zdrojov, overovali v encyklopédiách alebo iných dôveryhodných materiáloch, kriticky posudzovali primerane svojmu

veku. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky. Žiaci by nemali zdieľať osobné údaje a mali by používať iba bezpečné a veku primerané digitálne prostredie.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu i a í po mäkkých spoluhláskach, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, tvorbu viet, opisovanie živočíchov, vyhľadávanie a overovanie informácií a prácu s faktickými údajmi. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s poznávaním živej prírody, k rozlišovaniu pravdivých a nepravdivých tvrdení, k rozvíjaniu schopnosti pozorovať, porovnávať a opisovať vlastnosti organizmov a k uvedomovaniu si významu hospodárskych a voľne žijúcich živočíchov pre človeka. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, analýza jazykových javov, porovnávanie informácií, overovanie správnosti tvrdení, vyhľadávanie údajov z rôznych zdrojov, plánovanie opisu podľa zadaných kritérií, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, zodpovednosť, vytrvalosť, samostatnosť, dôslednosť, rešpekt k živým organizmom, ochota objavovať nové poznatky a kritický prístup k informáciám. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy, argumentovať a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania živočíchov, ich spôsobu života, významu pre človeka, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika, najmä s obsahom informatiky, prostredníctvom vyhľadávania, overovania, triedenia a spracúvania informácií, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovedného vzťahu k prírode, rešpektovania živých organizmov a kultivovanej komunikácie pri spoločnej práci.

Strana 58

Úloha 11
a) Žiaci dopíšu šípku k slovám alebo slovným spojeniam, ktoré vysvetľujú význam slov s či, dží, ši,ži.
b) Neoznačené významy pomenujú iným slovom (synonymom), ktoré tiež obsahuje či, dží, ši aleboži. Utvorené synonymá (žinčica, džínsy, šibal, žihľava) použijú vo vetách, ktoré napíšu do zošita. Fixujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Úloha 12
Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v menších skupinách. Počas aktivity spolupracujú, navzájom si pomáhajú, diskutujú o riešeniach a rešpektujú názory ostatných. Učia sa aktívne počúvať, vhodne reagovať a dodržiavať pravidlá komunikácie.
a) Žiaci si prezrú ponuku slov a doplnia vhodné slová do opytovacích viet. Doplnené otázky prečítajú. Pomocou obrázkov pri vetách vytvoria a dopíšu vhodné odpovede. Obrázky slúžia ako vizuálna opora, ktorá pomáha porozumeniu textu a správnemu doplneniu odpovedí.
b) Po vyriešení úlohy žiaci vytvárajú vlastné otázky podľa vzoru. Navzájom si ich kladú a odpovedajú na ne. Úloha vedie žiakov k rozvoju komunikačných zručností a porozumeniu opytovacích viet. Prostredníctvom spolupráce si precvičujú schopnosť formulovať otázky, odpovedať na ne a viesť jednoduchý dialóg.

Úloha 13
Žiaci doplnia do viet vhodné slová – zdrobneniny pomenovaní zvierat, ktoré obsahujú mäkkú spoluhlásku spolu s i/í. Vyriešenú úlohu prečítajú. Fixujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Úloha 14
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci si pozorne prezrú slová a doplnia do nich správne i/í po mäkkých spoluhláskach podľa osvojených pravidiel. Do zvyšných slov doplnia y/ý. Fixujú si gramatické pravidlá pravopisu písania i/í po mäkkých spoluhláskach.
b) Žiaci postupne spájajú šípkami plôšky so slovami, ktoré sa začínajú na mäkkú spoluhlásku. Vytvoria cestičku, ktorá vedie od zajačika k veveričke. Úloha rozvíja zrakové vnímanie, logické myslenie a systematické triedenie slov.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu v bubline. Spomenú si (pozrú si) na hláskový domček a nájdu správnu odpoveď.

Úloha 15
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 29. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu i, í po mäkkých spoluhláskach, rozširovanie slovnej zásoby, porozumenie významu slov, tvorbu viet, čítanie s porozumením, prácu s otázkami a odpoveďami a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si pravopisných zákonitostí slovenského jazyka, k presnému používaniu slov v kontexte, k rozlišovaniu významových vzťahov medzi slovami a k prepájaniu jazykového učiva s poznávaním prírody a každodenného života. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, analýza jazykových javov, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, kontrola správnosti riešenia, sebakorekcia a hodnotenie vlastného pokroku). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť, zvedavosť, ochota objavovať nové poznatky a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy, pracovať s informáciami a reflektovať vlastné učenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spolupráce, komunikácie, vzájomného rešpektu a kultivovaného vyjadrovania.

Strana 59

Úloha 16

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne im úlohu skrátiť. Skontroluje správnosť riešenia. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce písmená a dvojhlásky. Prečítajú text. Povedia, o čom je text.
b) Sledujú obrázok a podčiarknu v texte vety, ktoré s ním súvisia. Učia sa prepájať kresbu s písaným slovom. Zopakujú si pojmy ilustrácia, ilustrátor. Opakujú a fixujú si učivo.

Úloha 17

Žiaci rozprávajú o svojej pani učiteľke/pánovi učiteľovi, hovoria, prečo ju/ho majú radi, čo si na nej/ňom vážia (napr. trpezlivosť, láskavosť, nápaditosť, humor), v čom by sa jej/jemu chceli podobať a vyjadrujú vďaku za všetko, čo pre nich urobila/urobil. Môžu použiť príklady zo školských dní, kde im učiteľka/ učiteľ pomohol/pomohla, povzbudil/-a ich alebo ich niečo dôležité naučil/-a. Úlohou posilňujeme u žiakov komunikačné zručnosti a schopnosť vyjadrovať city, myšlienky a názory, rozvíjame sociálno-emocionálne kompetencie, ako sú úcta, vďačnosť, empatia a schopnosť oceniť druhého a budujeme pozitívne vzťahy v triede a rešpekt k autoritám.

Úloha 18

Žiaci si pozorne prezrú ilustráciu detí a prečítajú slová v zelených plôškach. Fajkou označia tie vlastnosti, ktoré považujú za dôležité pre dobré kamarátstvo (spolupráca, čestnosť, priateľstvo, spoľahlivosť, podpora, ochota). Uvedomujú, aké správanie prispieva k pozitívnym vzťahom v triede.
b) Žiaci vyhľadajú slovo, ktoré sa začína na mäkkú spoluhlásku – čestnosť. Spoločne vysvetlia, čo tento pojem znamená – že čestný človek hovorí pravdu, dodržiava pravidlá a dohody, neklame a nepodvádza, správa sa férovo k ostatným. Diskusia môže viesť k otázkam: Ako spoznáme čestného človeka? Ako sa môžeme snažiť byť čestní každý deň? a pod. Úloha prepája jazykovú, morálnu aj sociálno-emocionálnu výchovu.

Žiaci si prečítajú otázku, ktorú im kladie Otáznik. Na základe vlastnej skúsenosti a osobných zážitkov mu odpovedajú. Úloha ponúka priestor na rozvoj sociálnych a občianskych kompetencií, vyjadrovania osobných pocitov, hodnôt a postojov, kritického sebahodnotenia a empatie. Žiaci si zároveň uvedomujú, čo znamená byť dobrým kamarátom, a posilňujú súdržnosť kolektívu. Úloha napĺňa zámery výchovného a vzdelávacieho štandardu oblasti človek a spoločnosť, ako aj jazykovej a komunikačnej gramotnosti prostredníctvom vyjadrovania osobného názoru a tvorby jednoduchého súvislého prejavu.

Úloha 19

Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci si prezrú obrázok, na ktorom trojica kamarátov púšťa šarkan – jeden z nich je na vozíčku. Spoločne premýšľajú a povedia, o čom sa môžu chlapci rozprávať, ako sa spolu hrajú, čo asi cíti každý z nich v danej chvíli. Rozhovor vedie žiakov k vnímaniu kamarátstva, rovnosti a vzájomnej podpory bez ohľadu na odlišnosti.
b) Na základe pozorovania vytvoria o obrázku krátky príbeh. Po dopísaní si text skontrolujú – korigujú chyby, upravia vety a následne ho prezentujú pred spolužiakmi. Cieľom úlohy je rozvoj jazykovej a slohovej kompetencie, podpora tvorivosti, fantázie a schopnosti písať súvislý text, viesť žiakov k empatii, rešpektu a vnímaniu rovnosti medzi deťmi s rôznymi potrebami a rozvoj sebadôvery pri prezentácii vlastného textu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže texty zhrnúť a vytvoriť knihu príbehov o kamarátstve alebo vytvoriť nástenku, kde budú obrázok a vybrané príbehy vystavené. Takto sa posilňuje emocionálne prepojenie s témou aj motivácia k písaniu.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu mäkkých spoluhlások a dvojhlások v slovách a vetách, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu súvislého písaného prejavu a vyjadrovanie vlastných názorov a skúseností. Vedú k uvedomovaniu si významu pozitívnych medziľudských vzťahov, k hodnoteniu charakterových vlastností ľudí, k rozvíjaniu schopnosti rozlišovať žiaduce a nežiaduce prejavy správania a k vytváraniu vlastných príbehov na základe obrazového podnetu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, analyzovanie jazykových javov, prepájanie nových poznatkov s vlastnými

skúsenosťami, hodnotenie a zdôvodňovanie vlastných názorov, plánovanie písomného prejavu, kontrola správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú priateľskosť, empatia, ochota pomáhať, čestnosť, spoľahlivosť, spolupráca, rešpektovanie druhých, vďačnosť, úcta a schopnosť vytvárať pozitívne vzťahy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť reflektovať vlastné postoje a hodnoty. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém priateľstva, spolupráce, podpory inklúzie a pozitívnych sociálnych vzťahov, vzájomnej pomoci, rešpektu, podpory a hodnotenia charakterových vlastností, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tvorby príbehu podľa ilustrácie a rozvoja tvorivej predstavivosti.

Strana 60
OPAKOVANIE UČIVA 1. POLROKA

Naša poznámka: Strany 60 – 63 sú zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí prvého polroka. Slúžia ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
Žiaci pri čítaní textu doplnia do rámčekov obrázky troch malých kamarátov (Bodku, Otáznika a Výkričníka). Text prečítajú so správnou výslovnosťou.

Úloha 2
a) Žiaci pospájajú písmená podľa abecedy a vytvoria postavičky našich troch kamarátov. Slovenskú abecedu prečítajú. Opakujú si abecedné usporiadanie.
b) Vzniknuté postavičky pomenujú a vyfarbia ich.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú mená napísané v úlohe. Mená osôb, ktoré majú ich známi alebo spolužiaci, prečítajú. Môžu ich aj podčiarknuť. Povedia v akom sú vzťahu a porozprávajú, čo si na nich vážia.
b) Podčiarknu v každej skupine mien prvé a posledné meno podľa abecedy. Opakujú si orientáciu v abecede.

Úloha 4
Žiaci vedú rozhovor o tom, ako radi pracujú, hrajú sa alebo sa učia. Hovoria, či uprednostňujú samostatnú prácu alebo spoluprácu, ktorý štýl práce je pre nich prirodzenejší alebo účinnejší. Každý žiak zdôvodní svoj výber (napr. sám sa lepšie sústredím, s kamarátom sa nebojím hovoriť nahlas, v skupine sa naučím nové nápady a pod.). Spoločne rozoberajú výhody a nevýhody oboch prístupov (samostatná práca – výhody: pokoj, sústredenie, nezávislosť; nevýhody: chýba pomoc, menej nápadov; spolupráca – výhody: rozdelenie úloh, viac nápadov, podpora; nevýhody: môže byť rušno, niekto nepracuje). Prepíšu slová z úlohy na tabuľu a každé slovo spoločne vysvetlia, čo znamená, ako súvisí s prácou, hrou alebo učením. Potom zelenou označia slová súvisiace so samostatnou prácou, modrou tie, ktoré vystihujú spoluprácu. Svoje riešenia porovnajú, diskutujú, či niektoré slová môžu patriť do oboch skupín (napr. zodpovednosť, vytrvalosť) a argumentujú, prečo ich takto označili. Úloha rozvíja komunikačné, jazykové a sociálne kompetencie, podporuje sebareflexiu, schopnosť hodnotiť vlastné správanie a štýl práce, buduje schopnosť argumentovať a počúvať názor iných, prehlbuje slovnú zásobu v oblasti medziľudských vzťahov a učenia.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a systematizovanie poznatkov získaných počas prvého polroka, čítanie s porozumením, orientáciu v slovenskej abecede, prácu s menami, usporadúvanie slov podľa abecedy, rozvíjanie slovnej zásoby a porozumenie významu pojmov súvisiacich s osobnostným rozvojom a spoluprácou. Vedú k uvedomovaniu si významu pravidiel pri práci s jazykom, k porovnávaniu rôznych spôsobov práce, k vyjadrovaniu vlastných názorov a skúseností a k hodnoteniu vlastností, ktoré podporujú úspešné učenie a spoluprácu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (aktivizácia a systematizácia získaných vedomostí, plánovanie postupu riešenia, porovnávanie, hodnotenie vlastných preferencií, reflexia vlastného učenia, sebahodnotenie a formulovanie vlastných záverov). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú

zodpovednosť, pracovitosť, svedomitosť, trpezlivosť, samostatnosť, spolupráca, rešpekt, vytrvalosť a schopnosť objektívne posudzovať vlastné silné stránky i oblasti na zlepšenie. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť spolupracovať a reflexívne myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja medziľudských vzťahov, spolupráce, rešpektu a hodnotenia osobnostných vlastností.

Strana 61

Úloha 5
a) Žiaci doplnia do textu ľudovej piesne, ktorú poznajú, chýbajúce písmená. Text prečítajú. Všimnú si, ako ilustrácia súvisí s textom.
b) Jednotlivé písmená zakrúžkujú podľa návodu v zadaní úlohy. Opakujú si určovanie hlások.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu. Diskutujú o tom, komu by jabĺčko venovali (napr. mame, starým rodičom, kamarátovi, učiteľke, atď.), čo by tento dar pre obdarovaného znamenal (potešenie, vďaku, radosť, uznanie), čo ním darca prejavuje – lásku, vďačnosť, priateľstvo, úctu, spolupatričnosť. Úloha rozvíja jazykové a vyjadrovacie schopnosti, schopnosť formulovať myšlienky, pocity a postoje, buduje u žiakov sociálno-emocionálne kompetencie, ako sú empatia, vnímavosť k druhým, láskavosť, posilňuje symbolické myslenie a schopnosť vnímať obyčajné predmety (ako jabĺčko) ako nositeľov významu a vzťahu.

Úloha 6
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci pracujú so známymi slovami (pes, vlak), v ktorých zmenou jedného písmena vzniká slovo s úplne iným významom. Úloha spája prvky hry, pozorovania, porovnávania a logického uvažovania, podporuje hrové a zážitkové učenie.
b) Žiaci vymyslia a napíšu do zošita podobnú úlohu pre spolužiakov. Riešenie im skontrolujú.

Naša poznámka: Úloha je vhodná ako zábavná jazyková rozcvička, doplňujúca úloha pri precvičovaní písmen alebo tvorby slov, ako aktivita na rozvoj čítania s porozumením a kritického myslenia. Možno ju ďalej rozšíriť tak, že žiaci si vymýšľajú vlastné dvojice slov s jednou zmenenou hláskou, tvoria hádanky alebo vety so slovami pred a po zmene. Úlohu je možné realizovať aj formou súťaže. Je vhodná aj pre žiakov so ŠVVP – možnosť využitia kartičiek, slovných pásikov, písmenových magnetiek či vizuálnych podnetov.

Úloha 7
a) b) Žiaci prečítajú slová a prezrú si obrázky. Spoločné pomenovanie obrázkov (HUBY) doplnia do opytovacej vety, na ktorú odpovedia tým, že označia pomenovania húb, ktoré poznajú. Môžu o nich porozprávať.
c) Podčiarknu názov huby, s najmenším počtom hlások a písmen (rýdzik). Opakujú si hlásku a písmeno.

Úloha 8
Žiaci vymýšľajú a zapisujú do tabuľky názvy lesných živočíchov, pričom slová usporadúvajú podľa počtu písmen (napr. jež – 3 písmená, kuna – 4, líška – 5, medveď – 7, kukučka – 7). Precvičujú si zoznamy, určovanie hlások a písmen v slove, rozvíjajú fonematické povedomie, triedenie slov a rozširovanie slovnej zásoby.

Úloha 9
Žiaci pracujú s doplnkovým zdrojom informácií. Vyberú si hubu alebo živočícha z úloh 7 a 8 a napíšu o nej/ňom zaujímavé informácie. Vypracovanú úlohu prezentujú spolužiakom. Rozvíjajú si informačnú gramotnosť, ústny prejav a prezentačné zručnosti, posilňujú pisateľskú zručnosť a schopnosť zostaviť súvislý text, prepájajú jazykové kompetencie s poznatkami o prírode.

Naša poznámka: Ak žiaci využívajú internet alebo umelú inteligenciu, je vhodné upozorniť ich, že nie všetky informácie musia byť vždy správne alebo úplné. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby informácie porovnávali z viacerých zdrojov, overovali v encyklopédiách alebo iných dôveryhodných materiáloch, kriticky posudzovali primerane svojmu veku. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky. Žiaci by nemali zdieľať osobné údaje a mali by používať iba bezpečné a veku primerané digitálne prostredie.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o samohláskach, dvojhláskach a mäkkých spoluhláskach, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, prácu s významom slov, tvorbu nových slov zmenou písmena, triedenie slov podľa zadaných kritérií a vyhľadávanie informácií v rôznych zdrojoch. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi zvukovou a písanou podobou slov, k rozvíjaniu jazykovej tvorivosti,

k presnému používaniu slov a k prepájaniu jazykových poznatkov s poznávaním prírody. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, porovnávanie, kategorizovanie, vyhľadávanie a overovanie informácií, monitorovanie porozumenia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, sebakorekcia a hodnotenie vlastného postupu riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, samostatnosť, zodpovednosť pri práci s informáciami a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania húb, lesných živočíchov a získavania informácií o prírodných objektoch, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov podľa počtu písmen, kategorizovania údajov a vyhľadávania informácií v knihách a digitálnych zdrojoch, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom uvažovania o darovaní, štedrosti, medziľudských vzťahoch a prejavovaní pozornosti druhým.

Strana 62

Úloha 10
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Doplnia do slov v tabuľke dvojhlásky ia, ie, iu alebo dvojicu písmen ja, je, ju. Riešenie zdôvodnia. Opakujú si pravopis dvojhlások.
b) Prečítajú otázky a zakrúžkujú správne odpovede. Vyriešenú úlohu si spoločne skontrolujú. Prepájajú jazykové vedomosti s oblasťou človek a príroda.

Na základe Bodkinho pokynu vymyslia podobné otázky a dajú ich vyriešiť spolužiakom. Rozvíjajú si tvorivé a samostatné uvažovanie, zručnosť porozumenia a kritického myslenia, upevňujú si jazykové pravidlá formou zážitkového a aktívneho učenia.

Úloha 11
a) Žiaci pri čítaní viet doplnia do zvýraznených slov správne rozlišovacie znamienka. Vety prečítajú so správnou výslovnosťou. Opakujú si rozlišovacie znamienka.
b) Vysvetlia, ako sa zmenil význam viet po doplnení rozlišovacích znamienok do slov. Utvrdzujú si poznatky o dôležitosti a význame rozlišovacích znamienok.

Úloha 12
a) Žiaci pri čítaní viet prečiarknu v každej zvýraznenej dvojici slov slovo, ktoré podľa významu nepatrí do vety. Vyriešenú úlohu žiaci prečítajú. Rozvíjajú si samostatné uvažovanie, zručnosť porozumenia a kritického myslenia, upevňujú si jazykové pravidlá.
b) Prečiarknuté slová použijú vo vetách. Napíšu do zošita krátky súvislý text, ktorý bude pozostávať z troch viet. Rozvíjajú si schopnosť tvoriť vetné celky a súvislý text, upevňujú si gramatickú správnosť pri tvorbe viet, rozširujú slovnú zásobu, rozvíjajú si kreativitu pri tvorbe krátkeho príbehu.

Úloha 13
Hra HLÁSKOVÝ DOMČEK
Hra slúži ako didaktický prostriedok – naučiť sa spolupracovať, vedieť si rozdeliť úlohy v skupine, správne usmerňovať prácu v skupine, rešpektovať sa navzájom, prezentovať výsledok spoločnej práce. Upevňujú sa charakterové vlastnosti žiakov a rozvíjajú sa ich komunikačné zručnosti. Žiaci pri realizácii postupujú podľa zadania úlohy. Zvolia si správny postup.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o dvojhláskach ia, ie, iu a o dvojiciach písmen ja, je, ju, rozlišovanie významu slov podľa použitia dĺžňov a ďalších rozlišovacích znamienok, čítanie s porozumením, tvorbu viet a aplikovanie jazykových poznatkov v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významu pravopisnej správnosti pre porozumenie textu, k objavovaniu významových rozdielov medzi slovami, k rozvíjaniu presného vyjadrovania a k systematizovaniu poznatkov o hláskach a ich triedení. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, porovnávanie významov slov, vyvodzovanie záverov, monitorovanie správnosti riešenia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, kontrola vlastného postupu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú dôslednosť, pozornosť, vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, tvorivosť a ochota hľadať správne riešenia. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia hlások, kategorizovania informácií, logického rozhodovania a vytvárania vlastných úloh.

Strana 63

Úloha 14
a) Žiaci napíšu pohľadnicu pani učiteľke/pánovi učiteľovi ako poďakovanie za všetko, čo ich naučil/-a, za trpezlivosť a starostlivosť, ktorú im venoval/-a počas prvého polroku školského roka. Pri písaní nezabudnú na písanie slov, ktoré sa na znak úcty píšu s veľkým začiatočným písmenom. Na tento pravopisný jav ich upozorňuje Bodka.
b) Na pohľadnicu napíšu potrebné údaje pre adresáta. Opakujú si vedomosti o adrese.
c) Pohľadnicu vystrihnú, nalepia na výkres, dokreslia poštovú známku. Hotové pohľadnice môžu vystaviť v triednej galérii.

Žiaci môžu na vlastnoručne vytvorenú pohľadnicu nalepiť skutočnú poštovú známku a pohľadnicu odoslať poštou. Tento krok podporuje autenticitu učiva, praktické využitie písomnej komunikácie v reálnom živote a zároveň u žiakov posilňuje zážitkové učenie.

Úloha 15
Žiaci si prezrú obrázky znázorňujúce cestu pohľadnice od pisateľa až k adresátovi. Očíslujú poradie obrázkov podľa časovej nadväznosti a porozprávajú podľa nich postup od adresáta k prijímateľovi. Cieľom úlohy je podporiť komunikačnú a čitateľskú gramotnosť, oboznámiť žiakov s reálnym procesom fungovania pošty.

Naša poznámka: Úloha s pohľadnicou je aplikovaním vedomosti, ktorá sa dá zrealizovať aj samotnou návštevou pošty, kde si žiaci na praktickej skúsenosti overia učivo o pohľadnici.

Úloha 16
Žiaci diskutujú o tom, kto je poštový doručovateľ, aká je jeho náplň práce, aké schopnosti a zručnosti musí mať a prečo je jeho práca dôležitá pre spoločnosť. Diskusia sa prirodzene rozšíri aj na všeobecnú tému poctivej práce, o tom, že každá práca, ktorá pomáha ľuďom a spoločnosti, si zaslúži úctu a uznanie.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie. Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú tvorbu krátkeho písaného prejavu, formulovanie poďakovania, vyjadrovanie vlastných pocitov, skúseností a hodnotení, uplatňovanie pravidiel zdvorilej komunikácie a využívanie jazykových poznatkov v autentickej komunikačnej situácii. Vedú k reflexii vlastného učenia a pokroku počas prvého polroka, k uvedomovaniu si významu vďačnosti, úcty a uznania voči druhým ľuďom, k pochopeniu procesu doručovania poštových zásielok a k poznávaniu významu rôznych povolaní pre fungovanie spoločnosti. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (reflexia vlastného učenia, hodnotenie dosiahnutého pokroku, uvedomovanie si vlastných úspechov a oblastí na zlepšenie, plánovanie písomného prejavu, kontrola správnosti textu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vďačnosť, úcta, rešpekt, zodpovednosť, empatia, ohľaduplnosť, pracovitosť, pokora a schopnosť oceniť prácu druhých ľudí. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, reflexívne myslenie a schopnosť hodnotiť vlastné učenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vďačnosti, úcty, medziľudských vzťahov a oceňovania práce druhých, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom usporadúvania krokov procesu doručovania pohľadnice a chápania postupnosti činností.

Strana 64
DOMČEK VEDOMOSTÍ

Strana s ilustráciou domčeka predstavuje vizuálne prehľadné zhrnutie kľúčových jazykových pojmov, s ktorými sa žiaci oboznámili počas 1. polroka. Domček slúži ako symbolické znázornenie budovania vedomostí – od základov až po strechu. Jednotlivé poschodia predstavujú oblasti učiva, ktoré si žiaci postupne osvojovali a na ktoré nadväzovali ďalšie poznatky. Žiaci dopĺňajú do jednotlivých častí domčeka jazykové pojmy, ktoré sa počas polroka naučili. Úlohu môžu riešiť priebežne počas školského polroka po prebratí jednotlivých tematických celkov alebo komplexne na konci polroka ako súčasť opakovania a systematizácie učiva. Domček pomáha žiakom uvedomiť si, koľko nových poznatkov počas polroka získali, podporuje rozvoj metakognície – prehľad o tom, čo sa naučili, zodpovednosť za vlastné učenie, budovanie pozitívneho vzťahu k učeniu a jazyku. Vizuálne usporiadanie podporuje prehľadnosť učiva a vytvára medzi jednotlivými pojmami logické súvislosti. Žiaci si tak budujú vlastnú „mapu vedomostí“, ku ktorej sa môžu opakovane vracať.

Naša poznámka: Úlohu možno vhodne rozšíriť aj o reflexiu vlastného učenia, ktorá vedie žiakov k uvedomovaniu si vlastných silných stránok, pokrokov a oblastí, v ktorých sa chcú ešte zlepšiť. Po vyplnení domčeka môžu žiaci premýšľať nad tým, ktoré pojmy som si zapamätali najľahšie, ktoré učivo ich bavilo najviac, čo im išlo počas polroka najlepšie, ktoré pojmy alebo úlohy by som si chceli ešte precvičiť, na čo som pri svojom učení hrdí. Svoje odpovede môžu vyjadriť ústne, písomne alebo prostredníctvom jednoduchých symbolov, ktoré doplnia k jednotlivým pojmom v domčeku. Takáto reflexia podporuje sebapoznanie a sebareflexiu, schopnosť hodnotiť vlastné učenie, zodpovednosť za vlastný pokrok, motiváciu k ďalšiemu učeniu. Domček zároveň predstavuje krásny symbol školy ako miesta rastu, objavovania a získavania nových vedomostí. Rovnako ako sa dom stavia postupne od základov až po strechu, aj jazykové poznatky sa budujú krok za krokom. Každý nový pojem, pravidlo či zručnosť tvorí jeden z pomyselných stavebných kameňov, na ktorých žiaci ďalej stavajú svoje vedomosti.

Úlohy na strane podporujú systematizovanie a upevňovanie poznatkov získaných počas prvého polroka, orientáciu v základných jazykových pojmoch, uvedomovanie si vzťahov medzi hláskami a písmenami, triedenie hlások a spoluhlások, rozlišovanie samohlások, dvojhlások a rozlišovacích znamienok a prehľadné usporadúvanie informácií do logickej štruktúry. Vedú k prepájaniu čiastkových poznatkov do uceleného systému, k opakovaniu a utvrdzovaniu naučeného učiva a k uvedomovaniu si súvislostí medzi jednotlivými jazykovými javmi. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vybavovanie a organizovanie poznatkov z pamäti, systematizácia informácií, monitorovanie vlastného porozumenia, identifikovanie nedostatkov vo vedomostiach, sebakorekcia, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť za vlastné učenie, sebadisciplína, trpezlivosť a ochota systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť organizovať poznatky, reflektovať vlastné učenie a efektívne pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, kategorizovania, systematizovania a vizualizácie informácií v prehľadnej štruktúre. Strana zároveň podporuje rozvoj schopnosti vytvárať mentálne mapy a prehľadové schémy ako nástroje efektívneho učenia.

PRACOVNÁ UČEBNICA 2. ČASŤ

Strana 2
Mäkké spoluhlásky c, dz, j

Úloha 1
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania malých písaných tvarov mäkkých spoluhlások c, dz, j. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen. Žiaci si osvojujú poznatky o mäkkých spoluhláskach a zároveň si upevňujú ich správny zápis.

Úloha 2
Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
a) Žiaci prečítajú text ľudovej piesne. Pieseň si môžu spoločne zaspievať. Zakrúžkujú červenou farbičkou mäkké spoluhlásky c, dz, j. Všímajú si pravopis písania samohlások i/í po mäkkých spoluhláskach c, dz. Osvojujú si mäkké spoluhlásky.
b) Žiaci sa oboznamujú s nárečovými slovami dzivočka, kalap, pierečka. Ich úlohou je vysvetliť ich význam na základe jazykovej intuície, kontextu a ilustrácie (klobúk s pierkom) a spoločnej diskusie v triede. Cieľom je pochopiť, že jazyk je bohatý a rôznorodý, a že slová sa môžu líšiť podľa regiónu, no zároveň pomenúvajú známe skutočnosti.

Úloha 3
a) Žiaci si prezrú nakreslené obrázky a prečítajú slová z ponuky. Podľa nej vyfarbia obrázky, ktoré sú ich slovným pomenovaním. Všímajú si samohlásky i/í po mäkkých spoluhláskach. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania.
b) Slová a slovné spojenia doplnia správne do viet. Vety prečítajú. Osvojujú si pravopis i, í po mäkkých spoluhláskach. Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka úlohu podľa potreby skrátiť napr. o posledný riadok.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom pripraviť slová na kartičkách. Precvičí u nich sluchovú aj zrakovú analýzu slov, čítaním slov podporí osvojovanie si pravopisu písania i/í po mäkkých spoluhláskach, rozširovanie slovnej zásoby a pochopenie významov neznámych slov (napr. cibuľa, cifriť sa, cicavec, cícer, ciciak, cirkus, majiteľ, vajíčko, krajíček, krajina, dziny, medzi, pomedzi, cudzinec, cudzí a pod.).

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik a na základe predchádzajúcich úloh sa pokúsia o správnu odpoveď. Cieľom je podporiť prácu s pravidlom bez nutnosti memorovania, umožniť žiakom formulovať jazykové poznatky vlastnými slovami, čím si ich lepšie osvoja.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže zadať žiakom, aby si pravidlo o písaní i/í po mäkkých spoluhláskach napísali na tabuľu alebo do zošita. Podporíme tým u žiakov deduktívne myslenie a tvoríme základ pre rozvoj pravopisnej istoty.

Úloha 4
Hra SLOVNÉ BINGO
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní. Hra zábavnou a motivačnou formou upevňuje poznatky o mäkkých spoluhláskach. Žiaci zažívajú primeranú súťaživosť a radosť z učenia, učia sa pozorne počúvať, sústrediť sa na hovorené slovo a rozpoznávať jazykové javy v slovách. Hra zároveň poskytuje priestor pre individualitu žiaka (žiak sa rozhodne pre dané štyri slová). Zároveň

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach c, dz a j, uvedomovanie si pravopisu samohlások i a í po týchto spoluhláskach, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, vysvetľovanie významu menej známych slov, prepájanie slov s obrázkami a triedenie predmetov podľa spoločných znakov. Vedú k objavovaniu jazykových zákonitostí, k pozornému pozorovaniu vzťahu medzi zvukovou a písanou podobou slov, k rozvíjaniu schopnosti kategorizovať predmety a javy a k prepájaniu jazykového učiva s kultúrnymi tradíciami a predmetmi každodenného života. Pri ich riešení sa uplatňujú

metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, triedenie informácií, monitorovanie porozumenia, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami, kontrola správnosti riešenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, tvorivosť, ochota objavovať nové poznatky a pozitívny vzťah k materinskému jazyku a kultúrnemu dedičstvu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, schopnosť klasifikovať informácie a riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovou piesňou, poznávania tradičných hudobných nástrojov a ľudových prvkov, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia, kategorizovania a prepájania informácií podľa spoločných znakov, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spolupráce, dodržiavania pravidiel hry a rešpektovania ostatných pri spoločných aktivitách.

Strana 3

Úloha 5
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci prečítajú text a povedia jeho stručný obsah. Vysvetlia význam poslednej vety v texte.
b) Červenou farbičkou zakrúžkujú vo zvýraznených slovách mäkké spoluhlásky c, dz, j, po ktorých nasleduje i alebo í. Zdôvodnia daný pravopisný jav. Upevňujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakov vyzvať, aby tvorili otázky k prečítanému textu a dávali ich spolužiakom. Tvorením a kladením otázok k obsahu textu žiaci sledujú vlastné porozumenie textu.

Úloha 6
Žiaci sa na základe príbehu rozprávajú o pocitoch Loly – novej žiačky v triede a hodnotia správanie Jarky. V úlohe žiaci empaticky uvažujú nad tým, ako sa cíti nový člen kolektívu, reflektujú svoje vlastné skúsenosti, navrhujú spôsoby, ako pomôcť novému spolužiakovi cítiť sa prijatý a bezpečne. Úlohou podporujem u žiakov rozvoj komunikačných a sociálnych kompetencií, pestovanie empatie, tolerancie a vzájomného porozumenia, kritické myslenie a sebareflexia – žiaci premýšľajú, ako by sa oni cítili v rovnakej situácii, výchovu k inklúzii a vytváraniu podporného kolektívu.

Úloha 7
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Doplnia do slov v recepte chýbajúce i alebo í po mäkkých spoluhláskach. Precvičujú si učivo.
b) Prezrú si obrázky pracovného postupu prípravy chlebíka vo vajíčku a očíslujú v časovej postupnosti jednotlivé vety podľa obrázkov. Oboznamujú sa s opisom pracovnej činnosti.
c) Očíslované vety prepíšu do zošita a prečítajú, čím si overia správnosť riešenia.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakov vyzvať, aby na základe vlastnej skúsenosti, porozprávali o tom, ako spoločne doma pripravujú napr. raňajky počas víkendu, čo plánujú pripraviť na oslavu svojich narodenín/menín alebo pri inej rodinnej udalosti.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Pri riešení sa vracajú k textu v úlohe 5 a pozorne v ňom vyhľadávajú informáciu, ktorá im pomôže správne odpovedať. Učia sa pracovať s textom, vyhľadávať konkrétnu informáciu a overovať si svoje odpovede priamo v texte, nie iba podľa pamäti. Po nájdení správnej odpovede ju povedia celou vetou. Aktivita rozvíja schopnosť vyhľadávať explicitne uvedené informácie v texte. Žiaci sa učia pozorne čítať, orientovať sa v texte a opierať svoje odpovede o prečítané informácie.

Úloha 8
Žiaci vyhľadajú v texte úlohy 5 vhodné slová a doplnia ich do viet. Úlohou si rozvíjajú čítanie s porozumením, pracovať s textom, učia sa vyhľadávať kľúčové slová v texte.

Žiaci prečítajú vedomosť v bubline, ktorú im sprostredkúva Výkričník. Oboznámia sa so slovami encyklopédia a bicykel, s ktorými už pracovali v úlohe 8 a v ktorých sa po mäkkej spoluhláske c píše tvrdé y. Spoločne si vysvetlia, že ide o cudzie slová, a snažia sa zapamätať ich pravopis.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom sprostredkovať aj pomocou obrázkov najfrekventovanejšie slová, v ktorých sa po mäkkej spoluhláske c píše y (napr. recyklovať, cylinder, cyklámen, bicykel, cyklista, Cyril, encyklopédia a pod.). Zároveň im vysvetlí význam tých slov, ktoré nepoznajú.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu po mäkkých spoluhláskach c, dz a j, čítanie s porozumením, vyhľadávanie informácií v texte, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických situáciách. Vedú k porozumeniu textu o medziľudských vzťahoch, k uvedomovaniu si významu pomoci a podpory pri začleňovaní nových členov kolektívu, k usporadúvaniu informácií podľa časovej

následnosti a k využívaniu jazyka pri opise pracovného postupu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie podstatných informácií, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, usporadúvanie krokov do logickej postupnosti, aplikovanie pravidiel v nových situáciách, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, ochota pomáhať, priateľskosť, rešpekt k odlišnostiam, spolupráca, zodpovednosť, ohľaduplnosť a schopnosť vytvárať prijímajúce a bezpečné prostredie pre druhých. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a reflektovať vlastné správanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém prijatia, pomoci, priateľstva, rešpektovania odlišností a budovania pozitívnych vzťahov v kolektíve, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém zdravého stravovania a prípravy jednoduchého jedla a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom usporadúvania krokov pracovného postupu a vytvárania algoritmického myslenia.

Strana 4

Naša poznámka: Učiteľ/-ka v môže viesť v úvode vyučovacej hodiny rozhovor so žiakmi o cestovaní po Slovensku, o zaujímavých a jedinečných miestach, o ľudovej kultúre a slovesnosti. Žiaci si môžu zaspievať ľudové piesne, ktoré poznajú z hodín hudobnej výchovy, či priniesť do školy originálny remeselnícky výrobok (drevenú hračku, výšivku, hlinený hrnček, píšťalku a pod.).

Úvodný text **Naša vlasť** je ladený umelecky a zároveň emotívne. Sprostredkúva pocit hrdosti, lásky a spolupatričnosti k rodnej krajine – Slovensku. Je to text, ktorý má žiakom priblížiť krásy našej prírody, tradícií, zvyklostí a jedinečnosť našej kultúry. Sprevádzajú ho fotografie, ktoré podčiarkujú význam obsahu a slúžia ako vizuálna opora pri jeho porozumení. Zámerom textu je rozvíjať u žiakov čítanie s porozumením a zážitkovú recepciu literárneho textu, budovať ich jazykové, čitateľské a pisateľské kompetencie, podporiť verbálne vyjadrovanie pocitov, predstáv a názorov, obohacovať slovnú zásobu a kultivovať vyjadrovacie schopnosti, formovať pozitívny vzťah k vlasti a k národnej identite, posilniť úctu k tradíciám, prírode a histórii prostredníctvom literárneho obrazu vlasti, podporuje metakognitívne procesy – uvedomovanie si prečítaného a jeho významu. Motivačný text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci si prezrú obrázok a napíšu pomenovanie ľudového oblečenia.
b) K jednotlivých častiam kroja dopíšu ich pomenovania z ponuky slov. Vyriešenú úlohu prezentujú pred spolužiakmi.

Úloha 3
Žiaci rozprávajú o tom, kde sa s krojom už stretli a aké skúsenosti s ním majú. Vychádzajú z vlastných zážitkov, pozorovaní a rodinných tradícií. Môžu spomenúť napríklad rodinné oslavy a svadby, folklórne festivaly a vystúpenia, krojované sprievody, televízne programy, rozprávky alebo filmy. Ak niektorý žiak navštevuje folklórny súbor alebo má osobnú skúsenosť s nosením kroja, môže spolužiakom predstaviť svoj kroj, opísať jeho jednotlivé časti, prípadne priniesť fotografiu, stuhu, výšivku alebo inú súčasť krojovej výbavy. Úloha prepája jazykové vzdelávanie s kultúrnym dedičstvom a regionálnou výchovou. Žiaci si uvedomujú význam ľudových tradícií, rozvíjajú schopnosť rozprávať o vlastných skúsenostiach a učia sa vážiť si kultúrne bohatstvo svojho regiónu i celej krajiny.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže aktivitu obohatiť prezentáciou krojov z rôznych regiónov Slovenska. Prostredníctvom fotografií, ilustrácií alebo krátkych videoukážok žiaci spoznajú rozmanitosť slovenských ľudových krojov, ich farebnosť, zdobenie a charakteristické prvky jednotlivých oblastí. Počas prezentácie môžu pozorovať farby a materiály krojov, výšivky a ornamenty, pokrývky hlavy, šperky a ozdoby, rozdiely medzi mužskými, ženskými a detskými krojmi. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že každý kroj je súčasťou kultúrneho dedičstva Slovenska a odráža život, tradície, zručnosti a estetické cítenie našich predkov. Krása a jedinečnosť krojov vypovedá o bohatstve našej histórie, regionálnych tradíciách a mimoriadnej šikovnosti ľudí, ktorí ich vytvárali. Po prezretí ukážok si žiaci môžu vybrať zaujímavý ornament alebo výšivku a obkresliť

ju, vyfarbiť podľa vlastnej predstavy, vytvoriť vlastný návrh výšivky, navrhnúť ozdobu na kroj alebo vytvoriť papierový model kroja. Pri tvorbe môžu využívať geometrické tvary, rastlinné motívy, kvety alebo symboly typické pre slovenskú ľudovú ornamentiku. Aktivita prepája jazykové učivo s poznávaním kultúrneho dedičstva a rozvíja estetické cítenie žiakov. Vedie ich k uvedomeniu si hodnoty ľudových tradícií a k rešpektu voči práci predchádzajúcich generácií.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, vyhľadávanie a interpretáciu informácií v texte, rozširovanie slovnej zásoby, rozvíjanie komunikačných zručností a poznávanie kultúrneho dedičstva Slovenska. Vedú k uvedomovaniu si významu národnej identity, k poznávaniu prírodného a kultúrneho bohatstva Slovenska, k porozumeniu významu ľudových tradícií, zvykov a obyčají a k prepájaniu minulosti so súčasnosťou. Úlohy zároveň podporujú pozorovanie, opisovanie a pomenúvanie častí ľudového odevu a rozvíjajú schopnosť vyjadrovať vlastné skúsenosti a názory. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie podstatných informácií, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, porovnávanie, kategorizovanie, hodnotenie významu získaných informácií, reflexia vlastného poznávania a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú hrdosť na kultúrne dedičstvo, úcta k tradíciám, rešpekt k práci predchádzajúcich generácií, zvedavosť, zodpovednosť, spolupráca, tolerancia a pozitívny vzťah k vlastnej krajine. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, občiansku gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom poznávania Slovenska, jeho tradícií, kultúrneho dedičstva a budovania vzťahu k vlasti, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom poznávania ľudového umenia, krojov, hudby, tancov a folklóru a so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania prírodných krás Slovenska a ich významu pre kultúrnu identitu krajiny.

Strana 5

Úloha 4

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie úlohy a počet slov prispôsobí ich pracovnému tempu.

a) Žiaci utvoria zo slabík a napíšu názvy ľudových hudobných nástrojov.

b) Žiaci pracujú s iným zdrojom informácií ako je pracovná učebnica. Vyberú si jeden hudobný nástroj a vyhľadajú o ňom na internete alebo v encyklopédii informácie, ktoré napíšu do zošita. K informáciám nakreslia alebo nalepia obrázok hudobného nástroja a svoju prácu prezentujú pred spolužiakmi.

Naša poznámka: Žiaci môžu vypracovať v rámci blokového vyučovania alebo na domácu úlohu. Ak dôjde k situácii, že niektorý z hudobných nástrojov nebol odprezentovaný, informácie o ňom môže žiakom sprostredkovať učiteľ/-ka. Je dôležité, aby ich učiteľ/-ka viedla k uvedomovaniu si, že informácie získané pomocou AI alebo internetu je potrebné overovať, porovnávať s inými zdrojmi, používať zodpovedne a bezpečne. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky/dospelého, s využitím bezpečných a vopred overených stránok alebo aplikácií, primerane veku a schopnostiam žiakov. Je dôležité žiakom vysvetliť, že nie všetky informácie na internete musia byť správne, AI môže niekedy poskytnúť nepresnú alebo nesprávnu odpoveď, pri práci na internete by nemali zdieľať svoje osobné údaje. Aktivita prepája slovenský jazyk s oblasťou informatického a digitálneho vzdelávania, keďže žiaci využívajú technológie ako nástroj učenia, objavovania nových poznatkov a rozvoja komunikačných zručností.

Úloha 5

a) Žiaci si pozorne prečítajú jednotlivé zaužívané slovné spojenia (frazeologizmy) a ich vysvetlenia. Ich úlohou je správne priradiť význam k jednotlivým výrazom. Po vyriešení úlohy spojenia aj s vysvetleniami nahlas prečítajú. Následne prebieha spoločná diskusia o ich význame. Žiaci sa zamýšľajú nad tým, prečo sa tieto spojenia používajú, či ich už niekedy počuli a v akých situáciách by ich mohli použiť. Učiteľ/-ka ich vedie k pochopeniu, že frazeologizmy často nevyjadrujú doslovný význam, ale obrazne opisujú určitú situáciu alebo vlastnosť. Úloha rozvíja porozumenie prenesenému významu slov a obohacuje slovnú zásobu žiakov. Vedie ich k tomu, aby dokázali rozumieť ustáleným slovným spojeniam a primerane ich používať v komunikácii.

b) Žiaci vyhľadajú slová, v ktorých sa po mäkkých spoluhláskach píše i alebo í. Nájdené slová označia a následne vysvetlia ich pravopis. Pri zdôvodňovaní využívajú poznatok, že po mäkkých spoluhláskach č, dž, š, ž, c, dz, j píšeme i alebo í. Žiaci si upevňujú poznatky o mäkkých spoluhláskach a zároveň ich uplatňujú v zmysluplnom jazykovom kontexte.

Úloha 6

Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v menších skupinách. Počas práce spolupracujú, navzájom si radia, diskutujú o možnostiach riešenia a rešpektujú názory ostatných. Učia sa aktívne počúvať a kultivovane komunikovať pri spoločnom riešení úlohy. Ich úlohou je nahradiť farebne zvýraznené nárečové slová vhodnými spisovnými slovami z ponuky. Pri riešení využívajú význam viet, vlastné jazykové skúsenosti, vedomosti o nárečových slovách, vzájomnú diskusiu. Po doplnení slov si celý text prečítajú a overia, či vety dávajú význam. Následne prezentujú svoje riešenia pred spolužiakmi. Úloha vedie žiakov k poznávaniu jazykovej rozmanitosti Slovenska. Uvedomujú si, že ľudia v rôznych regiónoch používajú odlišné nárečové slová, pričom všetky obohacujú slovenský jazyk. Zároveň si precvičujú porozumenie významu slov a rozširujú svoju slovnú zásobu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom vhodne a jednoducho vysvetliť pojem nárečie – ako spôsob vyjadrovania, ktorý je typický pre určité miesto alebo oblasť Slovenska. Môže uviesť príklady nárečových slov, ktoré sa používajú v rôznych regiónoch a porovnať ich so spisovnou slovenčinou. Zároveň je vhodné žiakom ukázať rozmanitosť jazykových prejavov v našej krajine a viesť ich k pochopeniu a rešpektovaniu jazykových odlišností. Žiaci môžu porozprávať, aké nárečové slová používajú doma, ktoré slová poznajú od starých rodičov, či poznajú rozdiely medzi hovorením v rôznych regiónoch Slovenska. Zodpovedia tým otázku, ktorú im dáva Otáznik. Žiaci si môžu vytvoriť triedny slovníček nárečových slov. Ku každému nárečovému slovu dopíšu jeho spisovný ekvivalent, región, v ktorom sa používa, vetu, v ktorej sa nachádza. Postupne tak vznikne zaujímavá zbierka regionálnych výrazov z rôznych častí Slovenska. Aktivita pomáha pri budovaní jazykového povedomia, pri pestovaní hrdosti na kultúrnu a jazykovú rozmanitosť Slovenska.

Úloha 7
a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce samohlásky i, í. Slová prečítajú a zdôvodnia pravopis. Upevňujú si učivo. Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka úlohu skrátiť o posledný riadok. Následne skontroluje, či žiaci doplnili slová správne.
b) Použijú slová vo vetách. Tri vety napíšu do zošita. Skontrolujú si pravopis. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie úlohy a počet viet prispôsobí ich pracovnému tempu.

Úloha 8
Hra REŤAZOVKA
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Aktivita nadväzuje na slová z úlohy 7 a umožňuje žiakom tvorivo pracovať s jazykovým materiálom, ktorý už poznajú. Po hry žiaci zhodnotia, či jednotlivé vety na seba nadväzovali a vytvorili zmysluplný celok. Hra umožňuje prirodzene prepájať pravopisné učivo s tvorbou viet a príbehov. Hravou formou sa upevňujú poznatky o mäkkých spoluhláskach, rozvíja sa fantázia, pohotovosť vo vyjadrovaní a schopnosť nadväzovať na myšlienky iných.

Úloha 9
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 4. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu i a í po mäkkých spoluhláskach, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významu slov a frazeologických spojení, čítanie s porozumením, tvorbu viet, písanie podľa diktovania a využívanie jazykových poznatkov v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k objavovaniu jazykovej rozmanitosti, k uvedomovaniu si rozdielov medzi spisovnými a nárečovými slovami, k poznávaniu ľudových hudobných nástrojov a kultúrnych tradícií a k tvorivému využívaniu jazyka pri vytváraní vlastného súvislého textu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vyhľadávanie a spracúvanie informácií z rôznych zdrojov, porovnávanie jazykových javov, vyvodzovanie pravopisných pravidiel, monitorovanie správnosti písania, plánovanie vlastného textu, sebakorekcia, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, tvorivosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, úcta ku kultúrnym tradíciám a ochota prezentovať výsledky svojej práce pred ostatnými. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom poznávania ľudových hudobných nástrojov, folklóru, hudobných tradícií

a prezentácie získaných poznatkov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom poznávania regionálnych jazykových odlišností, kultúrneho dedičstva a rozvoja úcty k tradíciám a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom vyhľadávania, overovania a spracúvania informácií z encyklopédií a digitálnych zdrojov.

Strana 6
Mäkké spoluhlásky ď, ť, ň, ľ

Úloha 1
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania malých písaných tvarov mäkkých spoluhlások ď, ť, ň, ľ. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen. Žiaci si osvojujú poznatky o mäkkých spoluhláskach a zároveň si upevňujú ich správny zápis.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú názvy ľudových piesní. Piesne, ktoré poznajú, si môžu spoločne zaspievať. Červenou farbičkou zakrúžkujú mäkké spoluhlásky ď, ť, ň, ľ. Upevňujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Môžu si pomáhať záložkou na obálke PU.
b) Žiaci sa prostredníctvom riadeného rozhovoru a analýzy významu slov putňa, kaďa, vedro a sud učia vyvodzovať spoločný významový základ slov. Ide o rozvoj slovnej zásoby a schopnosti vytvárať sémantické kategórie. Následne vytvoria nadradené slovo – nádoby (na vodu). Aktivita rozvíja porozumenie súvislostí medzi slovami a podporuje kategorizáciu a logické myslenie.

Naša poznámka: Pre lepšiu predstavivosť si žiaci obrázky putne, kade, vedra a suda môžu vyhľadať na internete, alebo im ich môže pomocou názorných obrázkov priblížiť učiteľ/-ka, ktorá ich upozorní aj na bezpečnosť práce s internetom a tiež na to, aby pri hľadaní informácií na internete mali na pamäti, že kvalita a pravdivosť informácií sa môže na jednotlivých stránkach líšiť. Preto je dobré nájdené informácie overovať a pri práci využívať overené web stránky.

Úloha 3
Hra O REŤAZ, O REŤAZ
Cieľom hry je zábavnou formou podporiť u žiakov aktivitu pri spoločnej zábave na vyučovacej hodine. Spev spája žiakov a vytvára pocit súdržnosti. Uvedenou hrou sa upevňujú aj charakterové vlastnosti žiakov.

Úloha 4
Žiaci po spoločnej hre zhodnotia svoju aktivitu. Rozprávajú sa o svojich pocitoch, náladách, ktoré mali pri hre. Vedú otvorený a úprimný rozhovor.

Úloha 5
a) Žiaci doplnia do slov správne tvrdé alebo mäkké spoluhlásky. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne dostatok im času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka úlohu skrátiť o posledný riadok. Slová prečítajú so správnou výslovnosťou. Snažia sa o správnu a zrozumiteľnú artikuláciu. Osvojujú si učivo.
b) Na základe správnej výslovnosti slov označia háčikom mená, do ktorých doplnili mäkké spoluhlásky ď, ť, ň, ľ. Úloha podporuje fonematické uvedomovanie a správnu artikuláciu týchto hlások, presnosť v písaní a čítaní, auditívne vnímanie rozdielov medzi tvrdou a mäkkou výslovnosťou.

Úloha 6
Žiaci si pozorne prečítajú slová z ponuky a premýšľajú o tom, ktoré z nich patria k sebe podľa spoločného významu. Následne ich roztriedia do skupín podľa nadradených pojmov zelenina, ovocie, byliny. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie úlohy a počet slov prispôsobí ich pracovnému tempu. Pri triedení využívajú svoje doterajšie poznatky. Po zaradení slov do správnych skupín si výsledky spoločne prečítajú a skontrolujú. Počas práce si zároveň všímajú výskyt mäkkých spoluhlások ď, ť, ň, ľ v jednotlivých slovách. Vyhľadávajú ich, správne ich vyslovujú a uvedomujú si ich postavenie v slovách. Žiaci si precvičujú triedenie pojmov podľa spoločných znakov, rozširujú si slovnú zásobu a upevňujú poznatky o mäkkých spoluhláskach.

Podľa Bodkinej rady si spoločne vysvetlia význam slov, ktoré nepoznajú, ktorým nerozumejú alebo ktoré sú pre nich nové. Rozširujú si slovnú zásobu, komunikačné a interakčné zručnosti.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach ď, ť, ň a ľ, ich správnu výslovnosť a používanie v slovách, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, triedenie slov podľa významu a obohacovanie jazykového prejavu o nové pojmy. Vedú k objavovaniu jazykových zákonitostí, k uvedomovaniu si rozdielov medzi tvrdou a mäkkou výslovnosťou spoluhlások, k poznávaniu ľudových piesní a tradičnej kultúry a k rozvíjaniu schopnosti triediť informácie podľa spoločných znakov. Pohybová hra zároveň podporuje aktívne zapájanie sa do spoločných činností a prežívanie radosti zo spolupráce. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, triedenie, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie porozumenia, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami, reflexia vlastnej účasti na spoločnej činnosti a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú spolupráca, rešpekt, ohľaduplnosť, vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť, zvedavosť, ochota zapojiť sa do spoločných aktivít a pozitívny vzťah ku kultúrnym tradíciám. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť spolupracovať a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ľudovými piesňami, rytmom, spevom a hudobno-pohybovou aktivitou, so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom triedenia rastlín a poznávania ich významu, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, zapájania sa do spoločných činností, rešpektovania pravidiel hry a vytvárania pozitívnych vzťahov v kolektíve.

Strana 7

Úloha 7

a) Žiaci si pozorne prezrú ilustrácie liečivých rastlín a prečítajú krátke náučné texty. Po prečítaní vlastnými slovami vysvetlia, čo sa o jednotlivých rastlinách dozvedeli. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby pomenovali najdôležitejšie informácie. Následne doplnia chýbajúce písmená do názvov bylín. Pri dopĺňaní si všímajú výskyt mäkkých spoluhlások ď, ť, ň, ľ a správne ich vyslovujú. Krátke texty majú charakter populárno-náučných textov, prostredníctvom ktorých si žiaci rozširujú poznatky o liečivých rastlinách a zároveň si precvičujú čítanie s porozumením. Úloha prepája jazykové učivo s poznávaním prírody. Žiaci si rozvíjajú schopnosť porozumieť odbornému textu primeranému ich veku a zároveň si upevňujú poznatky o mäkkých spoluhláskach.
b) Žiaci si vyberú z úlohy 6 jednu rastlinu a pripravia vlastnú úlohu pre spolužiakov. Môžu pripraviť text s vynechanými písmenami, obrázkový rébus, hádanku alebo krátky opis. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Informácie môžu vyhľadávať ďalšie v detských encyklopédiách, atlasoch rastlín, náučných knihách, dôveryhodných internetových zdrojoch. Po vytvorení úlohy ju predstavia spolužiakom a spoločne ju vyriešia. Úloha rozvíja tvorivosť, samostatnosť a schopnosť pracovať s informáciami. Žiaci si osvojujú základné bádateľské postupy a učia sa pripravovať jednoduché úlohy pre ostatných.

Naša poznámka: Žiaci môžu vypracovať v rámci blokového vyučovania alebo na domácu úlohu. Ak dôjde k situácii, že niektorý z hudobných nástrojov nebol odprezentovaný, informácie o ňom môže žiakom sprostredkovať učiteľ/-ka. Je dôležité, aby ich učiteľ/-ka viedla k uvedomovaniu si, že informácie získané pomocou AI alebo internetu je potrebné overovať, porovnávať s inými zdrojmi, používať zodpovedne a bezpečne. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky/dospelého, s využitím bezpečných a vopred overených stránok alebo aplikácií, primerane veku a schopnostiam žiakov. Je dôležité žiakom vysvetliť, že nie všetky informácie na internete musia byť správne, AI môže niekedy poskytnúť nepresnú alebo nesprávnu odpoveď, pri práci na internete by nemali zdieľať svoje osobné údaje. Aktivita prepája slovenský jazyk s oblasťou informatického a digitálneho vzdelávania, keďže žiaci využívajú technológie ako nástroj učenia, objavovania nových poznatkov a rozvoja komunikačných zručností.

Úloha 8

Žiaci prečítajú vety a dvojice slov so správnou výslovnosťou. Na základe toho prečiarknu slovo z dvojice slov, ktoré do viet nepatrí. Vyriešenú úlohu opäť prečítajú a dbajú na správnu výslovnosť. Opakujú si učivo.
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Naša poznámka: Žiaci si môžu pred riešením úlohy zopakovať a pripomenúť učivo o rozlišovacích znamienkach a ich funkcii, a to, že rozlišovacie znamienka (v danej úlohe mäkčeň) menia význam slov.

Úloha 9

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Riešia spoločnú úlohu.
a) Spoločne vyriešia krížovku. Slovo z tajničky doplnia do vtipu, ktorý prečítajú.
b) Slová z krížovky prepíšu v abecednom poradí do zošita. Slová môžu najskôr očíslovať, riešenie – abecedné usporiadanie skontrolovať a až následne prepísať do zošita. Vyriešenú úlohu prezentujú pred spolužiakmi.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu v bubline. Spoločne vymenujú mäkké spoluhlásky, ktoré si osvojili. Opakujú a utvrdzujú si učivo.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach ď, ť, ň a ľ, správnu výslovnosť a porozumenie významovým rozdielom medzi slovami, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, prácu s opisným textom a vyhľadávanie informácií v rôznych zdrojoch. Vedú k objavovaniu vzťahu medzi pravopisom a významom slov, k poznávaniu liečivých rastlín a ich využitia, k presnému používaniu slov v komunikačných

situáciách a k systematizovaniu poznatkov prostredníctvom práce s krížovkou a abecedným usporadúvaním slov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, porovnávanie významov slov, vyhľadávanie a overovanie informácií, vyvodzovanie záverov, kategorizovanie, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, sebakorekcia a hodnotenie vlastného postupu riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, tvorivosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, iniciatívnosť a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania liečivých rastlín, ich vlastností a využitia v každodennom živote, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov podľa abecedy, vyhľadávania informácií v digitálnych zdrojoch a tvorby vlastných úloh a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, vzájomnej komunikácie a rešpektovania názorov druhých pri spoločnom riešení úloh.

Strana 8
Slová s de, te, ne, le, di, ti, ni, li

Naša poznámka: Výučba materinského jazyka v 2. ročníku (1. vzdelávací cyklus) vychádza z prirodzene nadobudnutých jazykových schopností a komunikačných skúseností, ktoré žiaci získali v predškolskom veku. Väčšina z nich už má v ústnom prejave zautomatizovanú správnu výslovnosť skupín ako de, te, ne, le, di, ti, ni, li, a to na základe podvedome osvojenej jazykovej intuície. V tomto období začíname u žiakov systematicky rozvíjať fonematické a morfematické uvedomovanie. Práve tu sa kladú základy pre správne rozlišovanie a zapisovanie pravopisných javov. Tieto jazykové javy bývajú pre žiakov náročné, preto odporúčame, aby učitelia venovali zvýšenú pozornosť sluchovej analýze slov s de, te, ne, le, di, ti, ni, li, precvičovali dané javy v rôznych typoch cvičení, v písanej aj hovorenej podobe, vracali sa k učivu opakovane a dlhodobo, najmä formou hravých úloh, diktátov, doplňovačiek, interaktívnych hier a rozhovorov. Súčasťou tejto kapitoly je aj informatívne oboznámenie sa s pojmom cudzie slová – nie s cieľom memorovať pravidlá, ale na budovanie jazykového povedomia, že v slovenčine existujú slová prebrané z iných jazykov, ktoré môžu mať odlišnú výslovnosť a pravopis. Učiteľ/-ka môže využiť aj audio nahrávky slov, rytmizáciu, dramatizáciu, rytmické hry alebo písmenkové kartičky na precvičovanie. Upevnenie správneho pravopisu by malo prebiehať v prepojení na fonematické uvedomovanie a na reálne jazykové situácie, čo podporuje funkčné používanie jazyka.

Úloha 1
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania de, te, ne, le, di, ti, ni, li. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen.

Úloha 2
a) Žiaci si pozorne prečítajú trojice slov. Pri čítaní sa sústredia na výslovnosť a pravopis farebne zvýraznených spoluhlások. Pozorujú, ako sa tieto spoluhlásky zapisujú v rôznych tvaroch slov a porovnávajú ich zápis. Na základe pozorovania zisťujú, že mäkké spoluhlásky ď, ť, ň, ľ sa pred samohláskami e, i, í zapisujú bez mäkčeňa. Žiaci sa tak prirodzene oboznamujú s novým jazykovým javom prostredníctvom pozorovania a porovnávania slov. Učia sa všímať si vzťah medzi výslovnosťou a zápisom mäkkých spoluhlások v rôznych tvaroch slov.
b) Žiaci v uvedených slovách zakrúžkujú samohlásky, ktoré nasledujú za zvýraznenými spoluhláskami. Následne ich nahlas prečítajú a porovnajú. Učiteľ/-ka ich vedie k formulovaniu jednoduchého záveru primeraného veku. Úloha pomáha žiakom lepšie pochopiť vzťah medzi výslovnosťou a pravopisom.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika, ktorá ich vedie k pozorovaniu slov a k objaveniu pravopisného pravidla a podnecuje ich k premýšľaniu nad pravopisným javom, ktorý sa týka výslovnosti a písania spoluhlások ď, ť, ň, ľ. Žiaci si uvedomujú, že v slovách, v ktorých sa skupiny de, te, ne, le, di, ti, ni, li vyslovujú mäkko, sa spoluhlásky ď, ť, ň, ľ píšu bez mäkčeňa, pokiaľ po nich nasledujú samohlásky e, i, í. Prostredníctvom pozorovania konkrétnych slov sami odhaľujú jazykové pravidlo, čím sa pre nich stáva prirodzenejšie a trvalejšie.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť pre žiakov kartičky so slovami, ktorými si precvičia zrakovú i sluchovú percepciu, čítanie s porozumením a prehĺbia si slovnú zásobu (napr. priateľ, nedeľa, divadlo, hodina, cvičili, leto, v jeseni, zelenina, spievali, medvede, tisíc, nite, nakreslí, rodina, ďatelina, hostina, nevesta, kladivo, čítali, teta, Ninka a pod).

Úloha 3
Žiaci doplnia do slov chýbajúce písmená. Vylúštia názvy povolaní, ktoré súvisia so slovami z úlohy 2 (OŠETROVATEĽ, NÁMORNÍK, ZÁHRADNÍK, ŽELEZNIČIAR). Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Vyriešenú úlohu prečítajú. Osvojujú si učivo.

Úloha 4
a) Žiaci si pozorne prečítajú slová a doplnia do nich chýbajúce de, te, ne, le, di, ti, ni, li. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a skontroluje riešenie úlohy. Úlohu im môže skrátiť o posledný riadok.

Po doplnení slová nahlas prečítajú a sústredia sa na správnu výslovnosť. Uvedomujú si, že spoluhlásky v týchto skupinách vyslovujeme mäkko, hoci sa zapisujú bez mäkčeňa. Precvičujú a upevňujú si učivo. Úloha vedie žiakov k upevňovaniu správneho zápisu a výslovnosti skupín de, te, ne, le, di, ti, ni, li. Prepája pravopisné poznatky s aktívnym čítaním a hovoreným prejavom.
b) Ku každému slovu – povolaniu povedia alebo napíšu slovo, ktoré s ním významovo súvisí. Slová môžu použiť aj vo vetách. Úloha rozvíja slovnú zásobu a pomáha žiakom vytvárať významové súvislosti medzi slovami. Zároveň prepája jazykové učivo s poznávaním povolaní a sveta práce.

Naša poznámka: Pre spestrenie vyučovania môže učiteľ/-ka zaradiť hru Hádaj povolanie, prostredníctvom ktorej si žiaci hravou formou rozširujú slovnú zásobu, precvičujú komunikačné zručnosti a upevňujú poznatky o jednotlivých profesiách. Učiteľ/-ka pripraví jednoduché hádanky alebo indície opisujúce povolania. Žiaci pozorne počúvajú a hádajú, o ktoré povolanie ide. Po uhádnutí povolania môžu žiaci povedať, ktoré pomôcky danom povalaní používajú, opísať pracovisko, vytvoriť vetu s názvom povolania, uviesť slová, ktoré s povolaním súvisia. Hádanky podporujú prirodzenú motiváciu žiakov, rozvíjajú ich predstavivosť a schopnosť odvodzovať odpovede z poskytnutých informácií. Zároveň prepájajú jazykové učivo s poznávaním sveta práce a každodenného života.

Úloha 5
a) Žiaci si prezrú nedokončené vety. Pomenujú obrázky správnym slovom a slová doplnia do nedokončených viet. Overujú si svoje jazykové zručnosti a schopnosť priradiť významovo vhodné slovo do kontextu. Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka úlohu skrátiť o poslednú vetu.
b) Vety prečítajú so zrakovým aj sluchovým uvedomením si hlások a slabík. Zakrúžkujú skupiny písmen de, te, ne, le v slovách a zdôvodnia ich pravopis, t. j. že sa píšu bez mäkčeňa, pretože ide o prípady, keď po týchto spoluhláskach nasledujú samohlásky e, i, í, a teda platí pravidlo o mäkkej výslovnosti bez grafického označenia mäkčeňom. Úloha prepája foneticko-pravopisné uvedomenie s tvorbou viet a porozumením textu.

Úloha 6
Žiaci diskutujú o povolaniach, ktoré by chceli vykonávať v dospelosti. Rozprávajú o tom, čo ich na danom povolaní priťahuje (napr. pomoc druhým, práca s technológiami, práca v prírode, starostlivosť o zvieratá atď.), ktoré zručnosti a vlastnosti sú pre danú profesiu potrebné, čím je pre nich zaujímavá. Úloha pomáha žiakom uvedomiť si, že každé povolanie je dôležité pre chod spoločnosti a že sny a ciele sú súčasťou ich osobnostného rozvoja.

Na základe pokynu od Bodky sa žiaci môžu zahrať hru Na remeselníkov, ktorú mnohí poznajú. Hra rozvíja jazykové zručnosti, sociálnu interakciu, verbálny prejav, ako aj fantáziu a dramatizáciu.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie pravopisných a výslovnostných pravidiel pri de, te, ne, le, di, ti, ni, li, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, pozorovanie jazykových zákonitostí a využívanie jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi písanou a hovorenou podobou jazyka, k rozlišovaniu mäkkej výslovnosti spoluhlások, k poznávaniu rôznych povolaní a ich významu pre spoločnosť a k prepájaniu jazykového učiva s každodenným životom. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie porozumenia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, prepájanie nových vedomostí s vlastnými skúsenosťami). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, pracovitosť, úcta k práci druhých, vytrvalosť, samostatnosť, iniciatívnosť, cieľavedomosť a schopnosť premýšľať o vlastných záujmoch a budúcom smerovaní. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a plánovať vlastný rozvoj. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť, Človek a svet práce prostredníctvom poznávania hodnoty práce, rešpektovania rôznych povolaní a uvažovania o vlastných záujmoch a schopnostiach a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tvorivých pohybových a dramatizačných aktivít spojených s hrou na remeselníkov.

Strana 9

Úloha 7
a) Žiaci prečítajú slová a dbajú na správnu výslovnosť. Pri čítaní si všímajú farebne vyznačené časti slov a vnímajú, že sa vyslovujú mäkko. Induktívne vyvodzujú, že ide o mäkké spoluhlásky v kombinácii s dvojhláskami.
b) Pri čítaní slov si všimnú a zistia, že sa píšu bez mäkčeňa, aj keď sa vyslovujú mäkko. Osvojujú si pravopisný jav, že spoluhlásky ď, ť, ň, ľ sa v slovách píšu bez mäkčeňa, ak po nich nasledujú dvojhlásky ia, ie, iu. Spájajú si výslovnosť s pravopisom, čím si upevňujú ortografické pravidlá.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka si môže opäť pripraviť pre žiakov kartičky so slovami, ktorými si precvičia správnu výslovnosť, čítanie s porozumením a zároveň si prehĺbia slovnú zásobu (dievča, tieň, lieky, medvediu, diaľka, niekto, teliatko, hadiu, vonia, vedierko, slniečko, srdiečko, susedia, lienka, hniezdo, jeleniu, ľudia a pod.).

Úloha 8
Žiaci doplnia do tabuľky vhodné slová z úlohy 7. Prečítajú týždenný plán/zoznam povinností. Pri čítaní doplnených slov dbajú na správnu výslovnosť. Precvičujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

Úloha 9
a) Žiaci sa zamyslia nad svojimi každodennými povinnosťami doma, v škole alebo vo voľnom čase. Do pripraveného zoznamu napíšu úlohy, ktoré počas týždňa pravidelne vykonávajú. Pri tvorbe zoznamu si uvedomujú svoje povinnosti a učia sa plánovať svoje činnosti počas týždňa. Úloha ich vedie k uvedomeniu si vlastnej zodpovednosti a k vytváraniu pozitívnych pracovných návykov. Zároveň si precvičujú písanie slov a jednoduchých viet v praktickej životnej situácii.
b) Počas týždňa priebežne sledujú plnenie svojich povinností. Podľa pokynu pri jednotlivých úlohách zaznamenávajú, ako sa im ich podarilo splniť. Na konci týždňa svoje výsledky vyhodnotia a porozprávajú sa o tom ktoré povinnosti sa im plnili ľahko, ktoré boli náročnejšie, čo by chceli zlepšiť. Úloha rozvíja schopnosť sebahodnotenia a vedie žiakov k zodpovednému prístupu k vlastným úlohám. Učia sa sledovať svoj pokrok a reflektovať vlastné správanie.

Úloha 10
Žiaci diskutujú a zamýšľajú nad vlastnými povinnosťami doma a v škole, pomenúvajú úlohy, ktoré zvládajú i tie, ktoré sú pre nich náročnejšie. V rozhovore rozoberú problémy, ktoré sa im daria alebo nedaria prekonávať. Navzájom si môžu poradiť, ako by mohli postupovať, aby sa im podarili splniť dané úlohy, predsavzatia, plány. Úloha podporuje otvorenú komunikáciu, sebapoznanie a vzájomnú podporu v skupine, rozvíja komunikačné zručnosti a schopnosť argumentovať, zodpovedný prístup k povinnostiam a plánom, pomáha budovať osobnostné kompetencie, ako sú vytrvalosť, cieľavedomosť a sebareflexia.

Naša poznámka: Úloha môže presiahnuť rámec jednorazového cvičenia a stať sa súčasťou dlhodobejšieho rozvoja zodpovednosti a sebariadenia žiakov. Vytvorený zoznam povinností je možné využiť aj ako podklad na stanovenie týždenného osobného cieľa alebo ako súčasť triednych dohôd, ktoré si žiaci spoločne navrhnú, odsúhlasia a zapíšu. Počas týždňa sledujú, ako sa im darí tieto ciele napĺňať a na konci obdobia svoje snaženie vyhodnotia. Takáto forma práce prirodzene pripravuje žiakov na sebahodnotenie, pretože ich vedie k zamýšľaniu sa nad vlastným správaním, plnením úloh a osobným pokrokom. Učia sa pomenovať svoje úspechy, ale aj oblasti, v ktorých sa chcú zlepšiť. Na konci týždňa môžu žiaci odpovedať na jednoduché otázky: Ktorú povinnosť sa mi podarilo splniť najlepšie? Na čo som počas týždňa hrdý/-á? Čo mi robilo najväčšie ťažkosti? Čo by som chcel/-a budúci týždeň zlepšiť? Aký nový cieľ si stanovím?
Aktivita podporuje sebahodnotenie a sebareflexiu, zodpovednosť za vlastné konanie, plánovanie a organizáciu práce, vytrvalosť pri plnení cieľov, pozitívne pracovné návyky, rozvoj osobnostných a sociálnych kompetencií. Pravidelné využívanie podobných aktivít pomáha žiakom postupne preberať väčšiu zodpovednosť za svoje učenie a správanie a vedie ich k uvedomelému hodnoteniu vlastného pokroku.

Úloha 11
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

a) Žiaci k napísaným slovám doplnia predponu ne- a utvoria nové slová podľa vzoru. Slová si spoločne prečítajú nahlas, porovnávajú zmeny vo význame a nepriamo sa oboznamujú s pravidlom, že predpona ne- vytvára slová opačného významu. Trénujú si správnu výslovnosť a porozumenie významovým rozdielom medzi slovami.
b) Vytvorené dvojice slov použijú vo vetách a porovnávajú význam viet. Vedú rozhovor o tom, ako zmena jedného slova zmení význam celej vety.

Úloha 12
Žiaci tvoria vety podľa uvedeného vzoru. Pri tvorbe viet používajú slová s predponou ne-, ktoré vytvorili v úlohe 11. Prostredníctvom úlohy si precvičujú nielen slovotvorbu, ale aj praktické využitie jazyka v každodenných komunikačných situáciách. Žiaci formulujú ospravedlnenia za nesplnenú povinnosť, chybu alebo zabudnutie. Dbajú na slušnú formu vyjadrovania a vhodné oslovenie osoby, ktorej sa ospravedlňujú. Vytvorené vety môžu prečítať nahlas alebo zahrať formou krátkych dialógov. Úloha prepája jazykové učivo s reálnymi komunikačnými situáciami. Žiaci sa učia formulovať ospravedlnenie, uvedomujú si význam slušného správania a precvičujú používanie slov s predponou ne- v kontexte.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže na podporu slušného správania sa a upevnenie vzťahov v triede zrealizovať so žiakmi jednoduchú aktivitu. Žiaci sa rozdelia do dvojíc. Jeden z dvojice predstavuje osobu, ktorá urobila chybu, druhý osobu, ktorej sa ospravedlňuje. Zahrajú krátku scénku. Spoločne potom zhodnotia, či bolo ospravedlnenie primerané a slušné.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o výslovnosti a písaní mäkkých spoluhlások ď, ť, ň, ľ, ak za nimi nasledujú samohláska e, i, í alebo dvojhlásky ia, ie, iu. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie pravidiel písania a výslovnosti mäkkých spoluhlások ď, ť, ň a ľ pred dvojhláskami ia, ie a iu, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet a aplikovanie jazykových poznatkov v situáciách z každodenného života. Vedú k uvedomovaniu si súvislostí medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, k plánovaniu a organizovaniu vlastných povinností, k rozlišovaniu významových odtieňov slov a k vyjadrovaniu ospravedlnenia a prevzatia zodpovednosti za vlastné konanie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (plánovanie činností, monitorovanie plnenia úloh, organizovanie času, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, porovnávanie významov slov, reflexia vlastného správania, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, samostatnosť, sebadisciplína, vytrvalosť, spoľahlivosť, dôslednosť, čestnosť, schopnosť priznať chybu a prevziať zodpovednosť za svoje povinnosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, sebaregulačné zručnosti, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť plánovať a hodnotiť vlastné učenie a činnosť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovednosti, sebareflexie, plnenia povinností a kultivovaného ospravedlnenia, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom plánovania, organizovania činností, práce so zoznamom úloh a sledovania ich plnenia.

Strana 10

Výkričník informuje žiakov, že v slovenskom jazyku máme slová, v ktorých sa de, te, ne, le, di, ti, ni, li vyslovujú tvrdo. Mnohé z nich žiaci poznajú, používajú, majú ich vo svojej slovnej zásobe (odporúčame nezaťažovať žiakov s cudzími slovami, ktoré nepoznajú a neodporúčame, aby sa ich učili naspamäť). Najpoužívanejšie slová sme zaradili do úloh na lepšie utvrdenie (diktát, sanitka, tikot, matematika, tenis, dinosaurus, defekt, vanilka, puding, Monika, Dominika, Denisa, Tibor, Edita, Terezka a pod). V niektorých úlohách sa vyskytujú slová, pri ktorých sa robí vo výslovnosti chyba, teda nesprávne ich vyslovujú nielen žiaci, ale aj dospelí (Timotej, les, lekár a pod. – mäkká výslovnosť; títo, tie, liter, milimeter a pod. – tvrdá výslovnosť). Aby sa pri preberaní učiva predišlo nezrovnalostiam, odporúčame učiteľom vopred si skontrolovať správnu výslovnosť slov v Pravidlách slovenskej výslovnosti od A. Kráľa.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť v úvode nasledovných úloh kartičky so slovami. Žiaci intuitívne a na základe doterajších skúseností a prirodzených komunikačných znalostí, ktoré si osvojili v rámci slovnej zásoby, triedia slová podľa mäkkej a tvrdej výslovnosti slov s de, te, ne, le, di, ti, ni, li (tehla, teraz, nikto, Martin, uniforma, bludisko, krokodíl, Dominika, sardinka, diktát, jeden, desať, Peter, sveter, Matej, matematika, Monika, Nina, Nitra, teplomer, televízor, meter, centimeter a pod.).

Úloha 13
Žiaci prečítajú vety. Dbajú na správnu výslovnosť, zvýraznené časti v slovách vyslovujú tvrdo. Neznáme slová si spoločne vysvetlia. Osvojujú si učivo.

Úloha 14
Žiaci vedú rozhovor o bezpečnosti na cestách, o dodržiavaní pravidiel cestnej premávky, o chodcoch a zodpovednom správaní sa vodičov motorových vozidiel a všetkých účastníkov cestnej dopravy. Rozhovor môžu rozvinúť aj na tému bicykel a cyklisti. Diskutujú o pravidlách cestnej premávky, ktoré by mali dodržiavať chodci (prechádzanie cez priechod, svetelné signalizácie, reflexné prvky), hovoria o zodpovednosti vodičov motorových vozidiel (pozornosť, rýchlosť, ohľaduplnosť voči chodcom a cyklistom). Rozhovor môžu rozvinúť aj tému správne a bezpečné správanie cyklistov (nosenie prilby, jazda po cyklochodníkoch, dodržiavanie dopravných značiek), môžu zdieľať osobné skúsenosti a zážitky z ciest do školy, výletov či pobytu na verejnosti. Žiaci si upevňujú sa vedomosti o pravidlách cestnej premávky primerane veku, učia sa empaticky vnímať potreby a bezpečnosť ostatných účastníkov cestnej premávky.

Úloha 15
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne im úlohu skráti.
a) Žiaci si pozorne prečítajú dvojice slov pri jednotlivých vetách. Pri čítaní sa sústredia na výslovnosť skupín de, te, ne, le, di, ti, ni, li**.** Ich úlohou je vybrať a vyfarbiť slovo, v ktorom sa dané skupiny vyslovujú tvrdo. Pri rozhodovaní si môžu pomôcť významom celej vety. Počas riešenia si upevňujú poznatok, že nie všetky skupiny de, te, ne, le, di, ti, ni, li sa vyslovujú mäkko. V niektorých slovách sa vyslovujú tvrdo, najmä v slovách cudzieho pôvodu alebo v niektorých vlastných menách. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si rozdielu medzi výslovnosťou a pravopisom.
b) Po výbere správnych slov ich žiaci doplnia do viet. Následne vety nahlas prečítajú a dbajú na správnu výslovnosť. Takto si precvičujú nielen pravopis, ale aj kultivovaný hovorený prejav. Úloha prepája pravopisné učivo s porozumením textu a správnou výslovnosťou.

Úloha 16
a) Žiaci prečítajú slová vo farebných plôškach so správnou výslovnosťou. Farebnosť plôšok ich navedie k správnej mäkkej a tvrdej výslovnosti.
b) Vymyslia a povedia vety tak, aby v každej vete použili slovo s mäkkou aj tvrdou výslovnosťou. Štyri vety napíšu do zošita. Po napísaní si skontrolujú svoj pravopis. Upevňujú si učivo.

Úloha 17
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 7. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o mäkkých spoluhláskach a ich pravopise a o písaní y po mäkkej spoluhláske c v cudzích slovách. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach a o rozdieloch medzi mäkkou a tvrdou výslovnosťou skupín de, te, ne, le, di, ti, ni, li, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi pravopisom a výslovnosťou, k presnému používaniu jazyka, k rozlišovaniu jazykových javov v texte a k prepájaniu jazykového učiva s témami bezpečnosti, dopravy a zodpovedného správania. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, analyzovanie jazykových javov, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie porozumenia, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, kontrola správnosti riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, ohľaduplnosť, disciplína, rešpektovanie pravidiel, vytrvalosť, samostatnosť, pozornosť a uvedomovanie si dôsledkov vlastného konania. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a reflektovať vlastné rozhodnutia. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém zodpovednosti, rešpektovania pravidiel a bezpečného správania v cestnej premávke a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom rozvíjania povedomia o bezpečnosti a ochrane zdravia v každodenných situáciách.

Strana 11
Škaredé káčatko

Naša poznámka: V príbehu o Škaredom káčatku sa prepája hovorená produkcia s recepciou umeleckého textu. Prostredníctvom aktívneho a pozorného počúvania komunikačného partnera sa rozvíja komunikačná interakcia a napĺňajú sa rôzne komunikačné zámery. Žiak podľa obrázkov reprodukuje dej rozprávky, sleduje jej priebeh a časovú postupnosť udalostí. Vyjadruje vlastné pocity, nálady a prežívanie postavy škaredého káčatka. Využíva osvojené jazykové a pravopisné poznatky z predchádzajúcich vyučovacích hodín.

Úloha 1
Žiaci si prezrú obrázky a na ich základe riešia úlohy. Vymenujú zvieratá, ktoré v rozprávke vystupovali (napr. kačice, sliepka, mačka, labute). Popíšu správanie zvierat ku škaredému káčatku – kto sa správal nepriateľsky, odmietavo, kto mu ublížil alebo ho vyčlenil zo skupiny. Pozorne sa počúvajú. Povedia, ako sa mohlo cítiť škaredé káčatko (smutne, osamelo, opustene, nepochopené, odmietané). Uvedomia si dôvody jeho pocitov a správania ostatných postáv. Rozvíjajú si emocionálnu inteligenciu a sociálne vnímanie, pochopenie rozdielnosti, empatiu, odmietnutie posmechu a predsudkov, morálne hodnoty ako súcit, rešpekt, priateľstvo a schopnosť postaviť sa za slabšieho.

Naša poznámka: Príbeh podľa obrázkov môže rozprávať jeden žiak alebo sa žiaci v rozprávaní striedajú. Učiteľ/-ka im môže rozprávku prečítať alebo pustiť zvukovú nahrávku. Môže pripraviť obrazový materiál, prostredníctvom ktorého žiakom priblíži osobnosť H. Ch. Andersena – autora tejto krásnej a poučnej rozprávky ako aj názvy jeho iných rozprávok. Vedie so žiakmi rozhovor o rozprávkach, ktoré žiaci od neho poznajú.

Úloha 2
Žiaci dramatizujú rozprávku Škaredé káčatko. Následne vedú rozhovor na tému vcítenia sa do druhého, jeho problému, potreby pomôcť mu v núdzi. Môžu viesť diskusiu o šikane alebo výsmechu, aké to je byť v pozícii „škaredého káčatka“. Rozprávka poskytuje priestor vysvetliť si slovo empatia. Úloha je ideálnym priestorom pre budovanie citlivého a empatického kolektívu, rozvíja u žiakov porozumenie k odlišnosti a ukazuje im hodnotu vnútorného rastu a prijatia seba – ako z káčatka vyrastie nádherná labuť. Úloha dáva možnosť vytvoriť projekt naprieč viacerými vyučovacími predmetmi, ktoré sa v danom ročníku vyučujú. Na hodine výtvarnej výchovy si môžu vyrobiť jednotlivé postavičky z rozprávky.

Úloha 3
a) Žiaci si prezrú obrázky. Napíšu názvy rozprávok, dbajú na správny pravopis slov s mäkkými spoluhláskami ď, ň, ľ (Vlk a sedem kozliatok, Snehulienka a sedem trpaslíkov, Červená čiapočka).
b) Spoločne si môžu povedať dej každej rozprávky, aby sa im úloha lepšie riešila. Vymenujú v každej rozprávke postavy s dobrými aj so zlými vlastnosťami. Svoje rozhodnutia zdôvodnia.

Úlohy na strane podporujú čítanie a interpretáciu obrazového príbehu, porozumenie literárnemu textu, rozvíjanie slovnej zásoby, reprodukovanie deja rozprávky, vyjadrovanie vlastných názorov a pocitov a hodnotenie správania a konania postáv. Vedú k uvažovaniu o medziľudských vzťahoch, o dôsledkoch odmietania a vylučovania jednotlivca z kolektívu, k rozvíjaniu empatie a schopnosti vnímať situácie z pohľadu druhého človeka. Dramatizácia rozprávky a diskusia o vlastných skúsenostiach podporujú porozumenie emóciám, sociálnym situáciám a významu prijatia, rešpektu a tolerancie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia príbehu, vyvodzovanie záverov, hodnotenie správania postáv, prepájanie literárnych situácií s vlastnými skúsenosťami, reflexia vlastných pocitov, sebapoznanie a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, súcit, rešpekt k odlišnostiam, tolerancia, ohľaduplnosť, odvaha postaviť sa proti nespravodlivosti, priateľskosť, schopnosť pomáhať druhým a budovať pozitívne vzťahy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, tvorivé myslenie a schopnosť reflektovať vlastné postoje a hodnoty. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacími oblasťami Človek a spoločnosť prostredníctvom tém prijatia, rešpektovania odlišností, medziľudských vzťahov a prevencie sociálneho vylučovania a Umenie a kultúra prostredníctvom práce s rozprávkou, dramatizácie, interpretácie ilustrácií.

Strana 12
Opakovanie: Mäkké spoluhlásky

Naša poznámka: Strana 12 je zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o mäkkých spoluhláskach. Slúži ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce mäkké spoluhlásky. Text prečítajú so správnou výslovnosťou. Utvrdzujú si učivo o mäkkých spoluhláskach.
b) Zistia a povedia, ktorú mäkkú spoluhlásku nedoplnili (dz).

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Pri hľadaní odpovede vychádzajú z informácií uvedených v predchádzajúcom texte. Pozorne sa vracajú k prečítanému textu, vyhľadávajú potrebné informácie a formulujú odpoveď vlastnými slovami alebo celou vetou. Žiaci si tak precvičujú recepciu textu, vyhľadávanie explicitne uvedených informácií a ich následnú reprodukciu. Pri odpovedaní uvedú názvy masiek, ktoré sa v texte spomínajú, a odpoveď zdôvodnia odkazom na konkrétnu časť textu. Aktivita vedie žiakov k pozornému čítaniu a porozumeniu textu. Učia sa vyhľadávať konkrétne informácie, orientovať sa v obsahu textu a formulovať odpovede na otázky na základe prečítaného.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú slová s i, í po mäkkých spoluhláskach – názvy masiek na maškarnom plese.
b) Červenou farbičkou zakrúžkujú v slovách a slovných spojeniach mäkké spoluhlásky, ktoré sú pred i/í. Zdôvodnia ich pravopis. Fixujú si učivo.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Na základe prečítaného textu, vlastných skúseností a predstáv premýšľajú o tom, akú masku by si zvolili na maškarný ples. Svoje rozhodnutie zdôvodnia a vysvetlia, prečo ich daná maska zaujala. Následne sa zamyslia nad tým, či by dokázali takúto masku vyrobiť a aký materiál alebo pomôcky by pri výrobe použili. Aktivita rozvíja tvorivé myslenie, predstavivosť a schopnosť zdôvodňovať vlastné názory. Žiaci sa učia vyjadrovať svoje preferencie, plánovať jednoduchý pracovný postup a prezentovať svoje myšlienky pred spolužiakmi.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú dvojice viet. Dbajú na správnu výslovnosť slov s tvrdým a mäkkým ne.
b) Na základe správnej výslovnosti podčiarknu červenou farbičkou zvýraznené slová vo vetách, v ktorých sa ne vyslovuje mäkko.

Úloha 4
Žiaci si pozorne prečítajú slová uvedené v jednotlivých plôškach a sústredia sa na ich správnu výslovnosť. Pri každom slove určujú, či sa skupiny de, te, ne, le, di, ti, ni, li vyslovujú mäkko alebo tvrdo. Podľa výslovnosti vyfarbia plôšky so slovami s de, te, ne, le, di, ti, ni, li načerveno (mäkká výslovnosť), namodro (tvrdá výslovnosť). Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si rozdielu medzi pravopisom a výslovnosťou. Prostredníctvom farebného rozlišovania si upevňujú správnu výslovnosť skupín de, te, ne, le, di, ti, ni, li a zároveň si rozvíjajú sluchové vnímanie a fonematické uvedomovanie jazykových javov.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne vysvetlia slová, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť pre žiakov krátku aktivitu. Každý žiak dostane dve kartičky: červenú – mäkká výslovnosť, modrú – tvrdá výslovnosť. Učiteľ/-ka hovorí/číta slová a žiaci zdvihnú kartičku podľa toho, akú výslovnosť počujú. Následne svoje rozhodnutie vysvetlia. Rozvíjajú si sluchové vnímanie a fonematické uvedomovanie jazykových javov

Úloha 5
Žiaci sa rozprávajú a spoločne diskutujú o maškarnom plese, ktorý sa u nich chystá alebo sa už uskutočnil. Hovoria o svojich očakávaniach, kostýmoch, úlohách pri príprave a pod. Pri rozprávaní dodržiavajú komunikačné pravidlá a zvyklosti.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach, ich správnej výslovnosti a pravopise, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, pozorovanie jazykových javov a aplikovanie získaných poznatkov v praktických komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi písanou a hovorenou podobou jazyka, k rozlišovaniu mäkkej a tvrdej výslovnosti slabík, k presnému používaniu slov v kontexte a k tvorivému premýšľaniu pri plánovaní a opisovaní spoločenských podujatí. Diskusia o maškarnom plese zároveň podporuje rozvoj predstavivosti, schopnosť vyjadrovať vlastné preferencie a plánovať tvorbu jednoduchých výrobkov a kostýmov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia, analyzovanie jazykových javov, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, plánovanie vlastného postupu, reflexia vlastných skúseností, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, samostatnosť, vytrvalosť, dôslednosť, zodpovednosť, spolupráca, iniciatívnosť a ochota zapájať sa do spoločných aktivít. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tém masiek, karnevalových tradícií, tvorivej činnosti a estetického stvárňovania nápadov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, spoločenského správania a zapájania sa do spoločných podujatí.

Strana 13

Úloha 6
a) Žiaci prečítajú text. Podčiarknu v ňom slová, v ktorých sa de, te, ne, le, di, ti, ni, ní alebo li vyslovuje mäkko. Utvrdzujú si sluchové vnímanie a fonematické uvedomovanie jazykových javov.
b) Žiaci pri čítaní s porozumením určia masku pani učiteľky. Jej názov napíšu. Úloha vedie žiakov k pozornému čítaniu a porozumeniu textu. Učia sa vyhľadávať konkrétne informácie, orientovať sa v obsahu textu a formulovať odpoveď na základe prečítaného.

Úloha 7
a) Žiaci porozmýšľajú a nakreslia masku, ktorú by si želali mať na školskom karnevale. Pomenujú ju a názov napíšu.
b) Nakreslenú masku opíšu – porozprávajú o nej spolužiakom. Prepájajú jazykové vyučovanie s výtvarnou výchovou a estetickým cítením.

Úloha 8
Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Počas práce spolupracujú, diskutujú o riešeniach, navzájom si radia a rešpektujú názory ostatných. Rozvíjajú komunikačnú interakciu, aktívne počúvanie a schopnosť vecne prezentovať svoje zistenia.
a) Doplnia do textov ľudových piesní slová z ponuky. Pri dopĺňaní využívajú význam textu a svoje skúsenosti s ľudovou tvorbou. Po doplnení piesne nahlas prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia. Ak piesne poznajú, môžu si ich spoločne zaspievať. Prostredníctvom práce s textom ľudových piesní sa oboznamujú s prvkami ľudovej slovesnosti a kultúrnym dedičstvom Slovenska. Aktivita prepája recepciu umeleckého textu s hovorenou produkciou. Žiaci pracujú s autentickými textami ľudovej kultúry, rozvíjajú jazykové cítenie, porozumenie textu a vzťah k tradíciám.
b) Žiaci pracujú s inými informačnými zdrojmi než s pracovnou učebnicou. V encyklopédiách, detských knihách, na vhodných internetových stránkach alebo s pomocou AI vyhľadajú informácie o fašiangoch. Získané informácie stručne zapíšu do zošita a následne ich predstavia spolužiakom. Úloha rozvíja schopnosť vyhľadávať, spracúvať a prezentovať informácie z rôznych zdrojov. Zároveň vedie žiakov k poznávaniu slovenských zvykov, tradícií a kultúrneho dedičstva.

Naša poznámka: *Ak žiaci využívajú internet alebo umelú inteligenciu, je vhodné upozorniť ich, že nie všetky informácie musia byť vždy správne alebo úplné. Učiteľ/-ka ich vedie k tomu, aby informácie porovnávali z viacerých zdrojov, overovali v encyklopédiách alebo iných dôveryhodných materiáloch, kriticky posudzovali primerane svojmu veku. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky. Žiaci by nemali zdieľať osobné údaje a mali by používať iba bezpečné a veku primerané digitálne prostredie.*

Úloha 9
Žiaci vedú rozhovor o fašiangov. Diskutujú o tom, čo sú fašiangy a ako sa slávia (v obci, meste, v školách), ktoré zvyky a tradície sa s nimi spájajú (pochovávanie basy, masky, tance, obchôdzky), ktoré jedlá sa pripravujú (šišky, fánky, slanina a pod.), ktoré tradície sa dodržiavajú v ich rodine alebo komunite. Rozhovor o fašiangoch je príležitosťou na prepájanie učenia s reálnym životom, podporu kultúrneho povedomia a jazykového rozvoja, ako aj na vytváranie pozitívnych zážitkov a spolupatričnosti medzi žiakmi, žiaci si vytvárajú hlbší vzťah k vlastnej tradícii i jazykovej kultúre.

Úloha 10
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných

znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 9. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?

Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov". Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o mäkkých spoluhláskach a ich správnej výslovnosti, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorivé vyjadrovanie, prácu s ľudovou slovesnosťou a využívanie jazykových poznatkov v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k prepájaniu jazykového učiva s kultúrnymi tradíciami, k poznávaniu fašiangových zvykov a ľudových piesní, k rozvíjaniu predstavivosti pri navrhovaní vlastnej masky a k vyjadrovaniu vlastných skúseností a názorov. Úlohy zároveň podporujú získavanie a spracúvanie informácií z rôznych zdrojov a ich prezentovanie ostatným. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie a vyhodnocovanie informácií, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, plánovanie tvorivej činnosti, reflexia vlastného učenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, iniciatívnosť, zvedavosť, úcta ku kultúrnym tradíciám, spolupráca, zodpovednosť, vytrvalosť a ochota aktívne sa zapájať do spoločenského a kultúrneho života. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické

myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom ľudových piesní, fašiangových tradícií, spevu, výtvarného návrhu masky a rozvoja estetického cítenia, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom poznávania ľudových zvykov, kultúrneho dedičstva, regionálnych tradícií a budovania vzťahu ku kultúrnym hodnotám, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom vyhľadávania, spracúvania a prezentovania informácií z digitálnych zdrojov.

Strana 14
Tvrdé spoluhlásky

Naša popznámka: Žiaci si osvoja, precvičia a utvrdia učivo o tvrdých spoluhláskach, pravopis písania y, ý po nich. Spoznajú pravopis písania i, í po týchto spoluhláskach v cudzích a zvukomalebných slovách. Učiteľ/-ka môže zrealizovať so žiakmi pri vyvodzovaní učiva aktivizujúcu hru. Na kartách má napísané slová, ktoré sa začínajú rôznymi druhmi hlások (krátke a dlhé samohlásky, mäkké a tvrdé spoluhlásky). Karty rozdá žiakom (každému jednu). Žiaci vytvárajú skupiny podľa pokynov, napr. jedna skupina – žiaci, ktorých slová majú na začiatku krátku samohlásku, druhá skupina – dlhú samohlásku, tretia skupina – mäkkú spoluhlásku, treštvrtá tia skupina – tvrdú spoluhlásku. V skupinách môžu slová zoradiť podľa abecedy.

Úloha 1
a) Žiaci prečítajú text básne a povedia, o čom bola. Vymyslia pre ňu nadpis a napíšu ho.
b) Modrou farbičkou zakrúžkujú začiatočné písmeno v každom riadku (verši). Zakrúžkované písmená prečítajú a povedia, do ktorej skupiny hlások patria (tvrdé spoluhlásky). Pri odpovedi si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Oboznamujú sa s učivom.

Naša poznámka: Učiteľka môže viesť so žiakmi rozhovor o ochrane lesa, životného prostredia. Diskutuje s nimi o úlohe poľovníkov, o tom, ako poľovníci udržiavajú živočíšnu rovnováhu v prírode (starostlivosť o chorú a zranenú zver). Diskutovať môžu aj o láske človeka k zvieratám, o tom, ako pomáhajú zvieratá ľuďom (napr. vodiaci pes, záchranný pes, policajný stopovací pes, pes ako domáci miláčik a pod.).

Úloha 2
a) Žiaci si prezrú obrázky zvierat. Doplnia do ich pomenovaní chýbajúce tvrdé spoluhlásky. Osvojujú si učivo. Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Označia živočícha, ktorý nepatrí k ostatným živočíchom (gorila) a vysvetlia svoje rozhodnutie. Neoznačené živočíchy pomenujú spoločným názvom, ktorý doplnia do štvorčekov (VTÁKY).

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi viesť rozhovor o chránených živočíchoch, o vtákoch, ktoré od nás na jeseň odlietajú, o tom, ako pomáhame vtáčikom prežiť zimu a pod. Prepojí učivo s prírodovednou tematikou.

Úloha 3
a) Žiaci nájdu a označia v štvorsmerovke osem slov, ktoré sa začínajú na tvrdú spoluhlásku (tyč, dyňa, nylon, lyže, hymna, chyba, kyjak, gýč). Slová napíšu a všimnú si pravopis y/ý po tvrdých spoluhláskach. Osvojujú si učivo. Žiakom so ŠVVP pripraví učiteľ/-ka zoznam slov zo štvorsmerovky.
b) Neoznačené písmená zo štvorsmerovky vpíšu do vety a vetu prečítajú. Osvojujú si pravopis písania y, ý po tvrdých spoluhláskach. Vypracovanú úlohu si spoločne skontrolujú.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne vysvetlia slová, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť na tabuľu krátke poznámky, ktoré si žiaci napíšu do zošita:
Tvrdé spoluhlásky sú h, ch, k, g, d, t, n, l. Zvyčajne po nich píšeme y alebo ý.
Žiaci môžu vymyslieť a pod poznámky v zošite napísať slová, ktoré sa začínajú tvrdou samohláskou (hrach, chobotnica, kapusta, gaštan, dom, Tomáš, Nela, lampa a pod.).

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o tvrdých spoluhláskach, rozpoznávanie ich postavenia v slovách, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby a prácu s literárnym textom. Vedú k objavovaniu jazykových zákonitostí, k vyhľadávaniu informácií v texte, k tvorbe nových slov, k triedeniu a pomenúvaniu živočíchov podľa spoločných znakov a k systematizovaniu poznatkov o hláskach a pravopise. Úlohy zároveň podporujú pozorovanie prírody a uvedomovanie si rozmanitosti živočíšnej ríše. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, analyzovanie jazykových javov, vyvodzovanie pravidiel, triedenie a kategorizovanie informácií, monitorovanie porozumenia, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, pozornosť, trpezlivosť, zodpovednosť a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú

a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania živočíchov, ich triedenia a pozorovania ich charakteristických znakov, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s básnickým textom a rozvoja estetického vnímania jazyka a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia informácií a logického usudzovania.

Strana 15
Tvrdé spoluhlásky h, ch, k, g

Úloha 1
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania malých písaných tvarov tvrdých spoluhlások h, ch, k, g. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen. Žiaci si osvojujú poznatky o tvrdých spoluhláskach a zároveň si upevňujú ich správny zápis.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú báseň. Dbajú na správnu výslovnosť. Zakrúžkujú modrou farbičkou tvrdé spoluhlásky h, ch, k, g. Osvojujú si ich. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomáhať záložkou na obálke PU.
b) Vypíšu z básne pomenovania domácich zvierat. V texte ich môžu najskôr farebne zvýrazniť. Dopíšu k nim chýbajúcich členov tzv. zvieracích rodiniek. Vyriešenú úlohu prečítajú.

Naša poznámka: Žiaci môžu vymenovať aj ďalšie príklady zvieracích rodiniek, ktoré poznajú (kôň, kobyla, žriebätko; pes, suka, šteniatko; kocúr, mačka, mačiatko a pod.), ich úžitok pre človeka, čím sa téma prepojí s prírodovedným učivom. Rozhovor môžu rozšíriť aj o tému hospodár, farmár, vidiek a pod.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú text a sústredia sa na jeho obsah. Všímajú si farebne zvýraznené slová a premýšľajú o ich význame v texte. Po prečítaní vlastnými slovami povedia, o čom text bol a aké informácie sa v ňom dozvedeli. Učiteľ/-ka vedie žiakov k vyjadrovaniu hlavnej myšlienky textu a k reprodukovaniu základných informácií primerane ich veku. Žiaci sa učia vyhľadávať podstatné informácie, reprodukovať ich a formulovať odpovede vlastnými slovami. Rozvíjajú si čitateľskú gramotnosť.
b) Žiaci sa zamerajú na farebne zvýraznené slová v texte. Pozorujú ich pravopis a všímajú si písanie y/ý po tvrdých spoluhláskach h, ch, k, g. Zvýraznené slová nahlas prečítajú a správne vyslovia. Porovnávajú ich zápis a hľadajú spoločný znak. Na základe pozorovania postupne prichádzajú k poznatku, že po tvrdých spoluhláskach h, ch, k, g sa píše y alebo ý. Žiaci sa prirodzenou cestou oboznamujú s novým pravopisným učivom. Prostredníctvom práce s konkrétnymi slovami si vytvárajú základ pre osvojenie pravidla o písaní y/ý po tvrdých spoluhláskach.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne vysvetlia farebne zvýraznené slová v texte, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

Úloha 4
Žiaci vedú rozhovor o tom, ako trávim víkend. Hovoria, s kým ho najčastejšie trávia (rodičia, súrodenci, starí rodičia, kamaráti), aký program si počas víkendu robia (návštevy, výlety, šport, čítanie, domáce práce), čím sa víkend odlišuje od bežného školského dňa. Môžu spomenúť zaujímavé zážitky (napr. návšteva dediny, farmy, starých rodičov, práca v záhrade, pomoc pri starostlivosti o zvieratá, objavovanie prírody a pod.). Úloha podporuje u žiakov sebavyjadrenia a sebavedomia – bezpečný priestor na rozprávanie o vlastných skúsenostiach.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže zadať žiakom úlohu, aby napísali krátky príbeh na tému Môj víkendový deň. K príbehu môžu nakresliť vhodnú ilustráciu.

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci doplnia do slov vo vetách chýbajúce y/ý. Upevňujú si pravopis po tvrdých spoluhláskach. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne úlohu skráti.

b) Vymyslia päť viet ako pokračovanie príbehu a napíšu ich do zošita. Rozvíjajú si tvorivé písanie. Napísané vety si skontrolujú a prečítajú ich spolužiakom. Žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka prispôsobí počet viet ich pracovnému tempu.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik a na základe doterajších poznatkov zvládnu správne odpovedať. Cieľom je, aby žiaci na základe doteraz nadobudnutých poznatkov a praktických skúseností uvedomili pravidlá pravopisu i/y a samostatne odôvodnili použitie y/ý v konkrétnych slovách.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o tvrdých spoluhláskach h, ch, k, g a o písaní y, ý po týchto spoluhláskach, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, prácu s textom a tvorivé písanie. Vedú k uvedomovaniu si pravopisných zákonitostí slovenského jazyka, k pozornému sledovaniu jazykových javov v texte, k rozvíjaniu schopnosti vyhľadávať a vysvetľovať význam neznámych slov a k tvorivému dotváraniu príbehu na základe zadaného podnetu. Úlohy zároveň podporujú rozprávanie o vlastných zážitkoch, rodinných vzťahoch a trávení voľného času. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyvodzovanie pravopisných pravidiel, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami, plánovanie a tvorba vlastného textu, kontrola správnosti riešenia, reflexia vlastných skúseností). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, pozitívny vzťah k rodine a schopnosť podeliť sa o vlastné zážitky a skúsenosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, tvorivé myslenie, kritické myslenie, komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania domácich zvierat, prírody a prostredia vidieka, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozprávania o rodinných vzťahoch, spoločnom trávení voľného času a vzájomnej komunikácii, a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s básňou a rozvoja tvorivého písomného prejavu.

Strana 16

Úloha 6

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.

a) Žiaci pracujú s obrazovým materiálom. Prezrú si graf, prečítajú jednotlivé pomenovania zvierat a ich počty. Zistené informácie z grafu doplnia do tabuľky. Úloha rozvíja schopnosť čítania s porozumením neverbálnych informácií – konkrétne z grafického znázornenia údajov (stĺpcový graf). Žiaci sa učia prenášať informácie z grafu do tabuľky, čo podporuje ich analytické, numerické aj jazykové zručnosti.

b) Podľa tabuľky vymyslia slovnú úlohu o hydine. Napíšu ju do zošita a dajú ju vyriešiť spolužiakom (napr. *Na farme chovali 12 sliepok, 2 prepeličky, 8 husí, 10 kačíc a 6 moriek. Koľko hydiny spolu chovali na farme?*). Prepájajú analytické a logické myslenie, matematickú a čitateľskú gramotnosť s praktickým životom.

Úloha 7

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce časti hy/hý, chy, ky/ký a gy podľa zadania. Precvičujú si učivo. Dané slová prečítajú a vyriešia Bodkinu úlohu – spoločne vysvetlia slová, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

b) Slová použijú vo vetách. Utvrdzujú si učivo, vyjadrujú svoje myšlienky, aktívne sa počúvajú.

Úloha 8

a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce i/í alebo y/ý. Zdôvodnia pravopis. Opakujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.

b) Šípkami postupne pospájajú lekná so slovami, do ktorých doplnili samohlásky y, ý. Fixujú si pravopis.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu riešiť aj alternatívne. Žiaci napíšu slová na tabuľu a do zošita. Rozdelia ich do dvoch stĺpcov podľa doplneného i, í alebo y, ý. Fixujú si správny pravopis a precvičujú pisateľské zručnosti. Opakujú si učivo. Farebne môžu zvýrazniť preberaný gramatický jav.
1. stĺpec: chytrý, hýľ, chystať, pokyn, hynúť, kýva, kyslosť, kyjak, gymnázium, chýr, hymna;
2. stĺpec: život, číslo, džíp, cisterna, majiteľ, šípka, krajina, medzi, žito.

Úloha 9

PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.

Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 11. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a

mieru samostatnosti pri práci.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu y, ý po tvrdých spoluhláskach h, ch, k, g, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet, prácu s údajmi v grafe a tabuľke a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických situáciách. Vedú k prepájaniu jazykového učiva s matematickými a logickými úlohami, k interpretácii údajov, tvorbe vlastných slovných úloh, rozvíjaniu presnosti pri práci s informáciami a k uvedomovaniu si významu správneho pravopisu v písomnej komunikácii. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, analyzovanie, porovnávanie, interpretovanie údajov, vyvodzovanie pravidiel, plánovanie riešenia úloh, kontrola správnosti, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú dôslednosť, vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť, presnosť, tvorivosť, iniciatívnosť a ochota hľadať riešenia. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, matematickú gramotnosť, informačnú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom čítania grafov, dopĺňania tabuliek, tvorby slovných úloh, triedenia údajov a práce s informáciami, so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania druhov hydiny a ich porovnávania a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spolupráce, vzájomnej komunikácie a prezentácie vlastných riešení.

Strana 17
Rozprávka druháčky Mišky

Naša poznámka: Príbeh o dvoch sestrách, princeznách, žiakov zavedie do rozprávky, v ktorej sa dobro a prajnosť prelína so sesterskou láskou. Žiakom prináša čítanie pre zážitok, vnímaním textu si uvedomujú svoje pocity, spoznávajú hrdinky príbehu, ich vlastnosti, porovnávajú ich správanie a vyjadrujú vlastné myšlienky. Zároveň sa oboznámia s pojmami ako obsah textu, časová následnosť deja, pojmy – pred udalosťou, samotná udalosť, po udalosti, členenie textu. Učiteľ/-ka žiakov na členenie deja príbehu po čítaní upozorní.

Motivačný príbeh **Rozprávka od Mišky** slúži ako úvod do učiva o rozprávaní príbehov. Cieľom je naučiť žiakov správne zostaviť a **porozprávať dej príbehu** (**konkrétny** alebo **vymyslený**) – logicky a chronologicky. Príbeh Mišky slúži ako modelový vzor pre rozprávanie deja: čo predchádzalo udalosti, samotnú udalosť a ako sa všetko skončilo. Text má literárny charakter a je napísaný prístupným a emocionálne ladeným štýlom, čím žiakov prirodzene motivuje a zapája do procesu učenia. Žiaci vnímajú ilustráciu, ktorá približuje obsah príbehu. Zámerom textu je rozvíjať u žiakov zážitkovú recepciu, čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, ako aj osobnostné vlastnosti mladých čitateľov a metakognitívne procesy. Môže ho čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Naša poznámka: Učiteľ/učiteľka upozorní žiakov na dôležité časti rozprávania, ktoré majú byť pri tvorbe alebo reprodukcii príbehu dodržané: úvod (pred udalosťou) – kde sa príbeh odohráva, kto v ňom vystupuje, čo mu predchádzalo, jadro (samotná udalosť) – čo sa stalo, ako sa postavy správali, čo sa zmenilo, záver (po udalosti) – ako príbeh skončil, ako sa postavy cítili, čo si z toho vzali. Učiteľ/-ka môže viesť so žiakmi rozhovor, ktorý nadväzuje na tému príbehu: Viete sa o niečo podeliť s kamarátom alebo súrodencom? Zažili ste už niekedy závisť? Ako ste sa cítili? Čo si myslíte o správaní Moniky a Elišky? Ktoré konanie bolo správne a prečo? atď.

Úloha 2
a) Pred riešením úlohy žiaci diskutujú o ľudských vlastnostiach. Rozprávajú sa o tom, ktoré vlastnosti považujú za dobré (napr. láskavosť, ochota, pravdovravnosť, statočnosť) a ktoré za zlé alebo neželané (napr. závisť, klamstvo, lenivosť, neúcta). Vymieňajú názory, uvádzajú príklady zo života alebo rozprávok a spoločne pomenúvajú správanie, ktoré vedie k dobrým vzťahom. Následne vyfarbia rámčeky so slovami, ktoré vyjadrujú ľudské vlastnosti, podľa toho, či ide o pozitívnu alebo negatívnu vlastnosť. Svoje rozhodnutie zdôvodnia – vysvetlia, prečo danú vlastnosť považujú za dobrú alebo zlú.
b) Žiaci pomenujú dve svoje dobré vlastnosti (napríklad: som priateľský, viem pomôcť druhým, som trpezlivý, rád sa učím). Zamyslia sa a povedia, ktorú svoju vlastnosť by chceli zlepšiť, teda vlastnosť, ktorú nepovažujú za úplne dobrú (napr. často sa hnevám, niekedy nedokončím úlohu, som netrpezlivý). V závere navrhnú, čo by im mohlo pomôcť túto vlastnosť zmeniť k lepšiemu (napríklad: budem si dávať viac času na premýšľanie, budem sa snažiť viac počúvať druhých, budem si robiť zoznam úloh a pod.). Úloha vedie žiakov k rozvoju sebareflexie a zdravého sebahodnotenia, k uvedomeniu si, že zmena a zlepšovanie sú súčasťou učenia aj života.

Úloha 3
a) a) Žiaci si všimnú farebné časti rozprávky. Každá farebná časť má svoje pomenovanie, ktoré si žiaci spoločne prečítajú.
b) Následne farebné časti zoradia podľa poradia deja – očíslujú ich tak, ako za sebou nasledujú v príbehu. Týmto spôsobom si precvičujú učivo o štruktúre rozprávania a zároveň sa učia rozlišovať jednotlivé časti textu. Príbeh rozprávky prerozprávajú vlastnými slovami.

Zhrnutie
Bodka pomáha žiakom zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali. Žiaci prečítajú vetu, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v písanej aj hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, interpretáciu literárneho textu, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významu frazeologických spojení, rozprávanie príbehu vlastnými slovami a uvedomovanie si základnej stavby rozprávania. Vedú k rozlišovaniu jednotlivých častí deja (pred udalosťou, udalosť, po udalosti), k pochopeniu príčin a dôsledkov správania postáv, k vyjadrovaniu vlastných názorov a skúseností a k premýšľaniu o medziľudských vzťahoch, emóciách a morálnych hodnotách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie konania postáv, vyvodzovanie záverov, prepájanie literárnych situácií s vlastnými skúsenosťami, hodnotenie vlastných vlastností, reflexia vlastného správania, sebapoznanie a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú žičlivosť, štedrosť, usilovnosť, empatia, odpustenie, úprimnosť, sebareflexia, schopnosť priznať chybu, zvládanie negatívnych emócií a budovanie pozitívnych vzťahov. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnos a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, reflexívne myslenie a schopnosť hodnotiť vlastné postoje a konanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém závisti, žičlivosti, odpustenia, medziľudských vzťahov, sebapoznania a rozvoja charakteru, a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s rozprávkou, tvorby príbehu a pochopenia kompozície literárneho textu.

Strana 18
Tvrdé spoluhlásky d, t, n, l

Úloha 1
Žiaci si precvičujú grafomotorickú zručnosť písania malých písaných tvarov tvrdých spoluhlások d, t, n, l. Pri písaní dbajú na správny tvar písmen, smer ťahov, primeranú veľkosť písma a úhľadnosť zápisu. Úloha podporuje rozvoj jemnej motoriky, správnych písacích návykov a automatizáciu tvarov písmen. Žiaci si osvojujú poznatky o tvrdých spoluhláskach a zároveň si upevňujú ich správny zápis.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú báseň. Pri čítaní dbajú na správnu výslovnosť, primerané tempo a plynulosť prejavu. Po prečítaní vlastnými slovami povedia, o čom báseň bola, aké postavy, predmety alebo udalosti sa v nej spomínali a akú náladu v nich vyvolala. Učiteľ/-ka vedie žiakov k porozumeniu obsahu básne prostredníctvom otázok a rozhovoru o prečítanom texte. Žiaci sa učia zachytiť hlavnú myšlienku a reprodukovať ju primerane svojmu veku. Úloha rozvíja recepciu umeleckého textu, porozumenie básnickému textu a schopnosť vyjadriť vlastné porozumenie jeho obsahu. Zároveň podporuje kultivované čítanie a rozvoj slovnej zásoby.
b) Žiaci sa opätovne vrátia k textu básne a vyhľadajú v ňom tvrdé spoluhlásky d, t, n, l. Nájdené spoluhlásky zakrúžkujú modrou farbičkou. Žiaci so ŠVVP si môžu pomáhať záložkou na obálke PU. Pri práci si uvedomujú, ktoré spoluhlásky patria medzi tvrdé spoluhlásky. Žiaci si prostredníctvom práce s umeleckým textom osvojujú poznatky o tvrdých spoluhláskach a učia sa rozpoznávať ich v konkrétnych slovách.

Otáznik navedie žiakov k rozhovoru o čítaní kníh. Učiteľ/-ka vedie diskusiu so žiakmi o tom, ktoré knihy radi čítajú, ktoré sú ich obľúbené, ktorý hrdina alebo príbeh ich zaujal, čo im čítanie prináša a prečo je dôležité. Môže prepojiť učivo s vecnou recepciou a diskutovať so žiakmi o tom, aký je rozdiel medzi básňou a textom.

Úloha 3
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci si pozorne prečítajú text a do slov doplnia chýbajúce skupiny dy, dý, ty, tý, ly, lý. Pri riešení využívajú poznatky o písaní y/ý po tvrdých spoluhláskach d, t, l. Po doplnení text nahlas prečítajú a dbajú na správnu výslovnosť. Následne vlastnými slovami povedia, o čom text bol, aké informácie sa v ňom nachádzali a čo sa z neho dozvedeli. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby neodpovedali iba jednou vetou, ale pokúsili sa stručne reprodukovať obsah textu. Žiaci si upevňujú pravidlo písania y/ý po tvrdých spoluhláskach d, t, l a zároveň rozvíjajú schopnosť porozumieť textu a reprodukovať jeho obsah.
b) Žiaci vytvoria dve otázky, ktoré súvisia s obsahom prečítaného textu. Pri tvorbe otázok premýšľajú nad tým, ktoré informácie sú v texte dôležité a na čo by sa mohli opýtať spolužiakov. Svoje otázky položia spolužiakom, ktorí sa pokúsia odpovedať na základe prečítaného textu. Tvorba otázok patrí medzi dôležité stratégie porozumenia textu. Žiaci sa učia premýšľať o obsahu textu hlbšie, identifikovať podstatné informácie a formulovať zmysluplné otázky.

Žiaci vyriešia Bodkine úlohy. Na základe získaných vedomostí vedia zdôvodniť pravopis y/ý po tvrdých spoluhláskach. Spoločnou diskusiou hľadajú správne vysvetlenia významu zvýraznenej vety v texte.

Úloha 4
Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Počas práce spolupracujú, diskutujú o obsahu správy, navzájom si radia a rešpektujú názory ostatných. Rozvíjajú komunikačnú interakciu, schopnosť aktívne počúvať a primerane reagovať na podnety spolužiakov. Ich úlohou je vymyslieť a napísať krátku SMS správu, ktorú by poslali kamarátovi alebo kamarátke zo zimnej lyžovačky. Žiakom so ŠVVP učiteľ/-ka poskytne dostatok času na vypracovanie úlohy. Pri tvorbe vychádzajú z obsahu textu v predchádzajúcej úlohe a z vlastných skúseností so zimnými aktivitami. SMS správa môže obsahovať pozdrav, stručnú informáciu o pobyte, opis zážitku, vyjadrenie pocitov, rozlúčku alebo pozvanie. Po napísaní správu prečítajú spolužiakom a spoločne zhodnotia, či je formulovaná zrozumiteľne a primerane adresátovi. Úloha rozvíja praktické využitie písaného prejavu v bežných komunikačných situáciách. Žiaci sa oboznamujú s elektronickou komunikáciou, učia sa stručne a výstižne formulovať informácie, prispôsobovať obsah adresátovi a využívať písomnú komunikáciu na sprostredkovanie zážitkov a informácií.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi diskutovať o rozdieloch medzi SMS správou, e-mailom, pohľadnicou alebo listom. Žiaci si uvedomia, že rôzne komunikačné situácie si vyžadujú rôzny rozsah a formu vyjadrovania. Je vhodné upozorniť aj na zásady bezpečnej a slušnej elektronickej komunikácie: používanie vhodného oslovenia, zrozumiteľné formulovanie správy, rešpektujúci spôsob komunikácie.

Úloha 5

Učiteľ/-ka zároveň citlivo upriami pozornosť na vyvážený spôsob oddychu, poukáže na riziká nadmerného používania mobilných zariadení, tabletov alebo časté sledovanie televízie ako pasívnu formu trávenia času a ponúkne alternatívy, ktoré sú zdravšie, aktívnejšie a prospešnejšie pre telo i myseľ. Žiaci si tak uvedomujú hodnotu kvalitného trávenia voľného času, rozvíjajú komunikačné zručnosti, slovnú zásobu a schopnosť argumentovať, učia sa navzájom počúvať a rešpektovať odlišné záujmy a reflektujú vlastné návyky, čím podporujú svoje sociálne, emocionálne a osobnostné zručnosti.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu y, ý po tvrdých spoluhláskach d, t, n, l, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu otázok, písanie krátkych správ a vyjadrovanie vlastných skúseností a zážitkov. Vedú k uvedomovaniu si pravopisných zákonitostí slovenského jazyka, k prepájaniu jazykových poznatkov s reálnymi životnými situáciami, k rozvoju digitálnej komunikácie a k zamýšľaniu sa nad zmysluplným trávením voľného času. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, formulovanie otázok, vyvodzovanie pravopisných pravidiel, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, plánovanie písomného prejavu, sebakorekcia, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú samostatnosť, zodpovednosť, vytrvalosť, dôslednosť, aktívny prístup k učeniu, schopnosť efektívne využívať voľný čas, sebadisciplína a pozitívny vzťah k pohybovým a spoločenským aktivitám. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, zdravotnú gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a reflektovať vlastné rozhodnutia. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém aktívneho trávenia voľného času, športových aktivít a pobytu v prírode, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozprávania o rodinných zážitkoch, spoločnom trávení času a zodpovednom využívaní digitálnych technológií, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom tvorby SMS správy a rozvoja základov digitálnej komunikácie.

Strana 19

Úloha 6
a) Žiaci v tabuľke so slovami vyhľadajú tzv. slovné rodinky. Každú skupinu slov – slovnú rodinku vyfarbia inou farbou. Vytvorené skupiny slov prečítajú a vyriešia Bodkinu úlohu – spoločne si vysvetlia slová, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.
b) Napíšu tri vety, v ktorých použijú slová z úlohy. Vety musia tvoriť obsahovo súvislý celok. Precvičujú si tvorivé písanie. Skontrolujú si pravopis napísaných viet. Žiaci so ŠVVP môžu napísať jednu–dve vety.
Po napísaní si skontrolujú pravopis slov, prípadne vylepšia štylistiku alebo doplnia chýbajúce časti. Upevňujú si sebakontrolu.

Úloha 7
a) Žiaci si prezrú obrázky a prečítajú pomenovania s vynechanými písmenami. Do slov doplnia chýbajúce písmená tak, aby vznikli správne pomenovania obrázkov. Pri riešení využívajú svoje vedomosti o písaní y/ý po tvrdých spoluhláskach. Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Po doplnení slov nakreslia k dvom pomenovaniam obrázky, ktoré vystihujú ich význam. Prepájajú tak jazykové učivo s výtvarným vyjadrením a overujú si porozumenie významu slov. Úloha prepája pravopisné učivo s významovou stránkou slov. Žiaci si upevňujú správny zápis slov a zároveň rozvíjajú predstavivosť prostredníctvom kresby.
b) Po doplnení slov žiaci vysvetlia, prečo sa v daných slovách píše y alebo ý. Pri zdôvodňovaní využívajú poznatok o tvrdých spoluhláskach. Učiteľ/-ka vedie žiakov k tomu, aby svoje odpovede formulovali celou vetou a používali správne jazykové pojmy. Úloha podporuje vedomé používanie pravopisných pravidiel. Žiaci sa neučia iba správny zápis slov, ale zároveň sa učia svoje riešenia zdôvodňovať a vysvetľovať. Fixujú si učivo.

Úloha 8
a) Žiaci doplnia do krížovky správne slová a vylúštia tajničku. V napísaných slovách zdôvodnia pravopis y/ý po tvrdých spoluhláskach. Upevňujú si pravopisný jav. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Na vypracovanie úlohy im poskytne viac času, prípadne im doplní niekoľko písmen ako pomôcku.
b) Prečítajú hádanku a uhádnu jej riešenie. Pomôžu si tajničkou a obrázkom. Slovo z tajničky doplnia do hádanky.

Úloha 9
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 13. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu y, ý po tvrdých spoluhláskach d, t, n, l, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, tvorbu súvislých viet, prácu so slovnými rodinami, riešenie krížovky a aplikovanie jazykových poznatkov v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k objavovaniu významových a slovotvorných vzťahov medzi slovami, k rozlišovaniu spoločného slovného základu, k systematizovaniu jazykových poznatkov a k prepájaniu pravopisného učiva s témami z každodenného života. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie a porovnávanie slov, triedenie podľa spoločných znakov, vyvodzovanie pravopisných pravidiel, monitorovanie správnosti riešenia, využívanie predchádzajúcich vedomostí, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť, zvedavosť, trpezlivosť, pozornosť a ochota hľadať súvislosti medzi poznatkami. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov do slovných rodín, vyhľadávania vzťahov medzi informáciami, riešenia krížovky a logických úloh a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vytrvalosti, spolupráce a vzájomnej komunikácie pri spoločnom riešení úloh.

Strana 20
Slová s ly, lý

Motivačný príbeh **Starý mlyn** slúži ako úvod k učivu o pravopise slov, v ktorých sa po **tvrdej spoluhláske l** píše **y** alebo **ý**. Príbeh je spracovaný v literárnej podobe a obsahuje aj emotívnu rovinu, vďaka ktorej sa žiaci ľahšie stotožnia s jeho dejom a postavami. Žiaci vnímajú aj ilustráciu, ktorá podporuje porozumenie obsahu a predstavivosť. Text je spracovaný tak, aby zážitkovou formou uviedol nové učivo, rozvíjal čítanie s porozumením, podporoval jazykovú a komunikačnú kompetenciu, obohacoval slovnú zásobu, podnecoval fantáziu, emocionálny rozvoj a metakognitívne uvažovanie, prehlboval fonematicko-pravopisné vedomie, učil žiakov vnímať jazyk v súvislostiach a podporoval vnútornú motiváciu učiť sa cez príbeh, emóciu a zážitok. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
Žiaci prečítajú farebne zvýraznené slová v úvodnom texte. Pri čítaní sa sústredia nielen na ich význam, ale aj na ich pravopisnú podobu. Pozorujú, ktoré písmená nasledujú po tvrdej spoluhláske l. Na základe pozorovania zistia, že za spoluhláskou l sa v zvýraznených slovách nachádzajú samohlásky y alebo ý. Nájdené slová nahlas prečítajú a porovnajú ich zápis. Prostredníctvom pozorovania a diskusie postupne formulujú pravopisné pravidlo, že po tvrdej spoluhláske l píšeme y alebo ý. Úloha je založená na objavnom učení, pri ktorom žiaci sami vyvodzujú jazykový jav z konkrétnych príkladov v texte. Vedie žiakov k uvedomelému pozorovaniu pravopisných javov v texte a k samostatnému objavovaniu jazykových pravidiel. Žiaci si vytvárajú základ pre správne používanie y/ý po tvrdej spoluhláske l.

Úloha 3
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci si pozorne prečítajú jednotlivé vety a zamerajú sa na podčiarknuté slová alebo slovné spojenia. Ich úlohou je nahradiť ich vhodnými zvýraznenými slovami z úvodného textu. Pri riešení využívajú porozumenie významu slov a ich použitie v kontexte. Správne doplnia a napíšu slová: plytký, blyšťalo sa, uplynulo, pomaly, blýskalo sa. Po doplnení vety nahlas prečítajú a overia, či dávajú správny význam. Počas práce si zároveň všímajú skupiny ly, lý a pozorujú písanie y/ý po tvrdej spoluhláske l. Úloha prepája rozvoj slovnej zásoby s osvojovaním pravopisného učiva. Žiaci si uvedomujú význam slov v kontexte a zároveň sa oboznamujú s pravopisom slov s ly, lý.
b) Žiaci sa vrátia k úvodnému textu a vyhľadajú dve slová, ktoré v predchádzajúcej úlohe nepoužili (lyžica, mlyn). Nájdené slová prečítajú a následne ich použijú vo vlastných vetách. Dbajú na správny význam, pravopis a zrozumiteľnosť viet. Svoje vety môžu prečítať spolužiakom a porovnať rôzne možnosti použitia slov. Úloha podporuje aktívne používanie nových slov v písomnom i ústnom prejave. Žiaci si upevňujú význam slov a zároveň si precvičujú tvorbu jednoduchých viet.

Úlohy na strane podporujú oboznamovanie sa s pravopisom slabík ly, lý, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, prácu s významom slov a slovných spojení, tvorbu viet a využívanie jazykových poznatkov v kontexte súvislého textu. Vedú k uvedomovaniu si pravopisných zákonitostí slovenského jazyka, k rozlišovaniu významových odtieňov slov, k porozumeniu textu a k rozvíjaniu vzťahu ku kultúrnemu a prírodnému dedičstvu. Prostredníctvom práce s príbehom o výlete podporujú pozorovanie, interpretáciu informácií a prepájanie

jazykových poznatkov s reálnymi skúsenosťami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie významu slov, vyhľadávanie informácií, porovnávanie, aplikovanie poznatkov v nových situáciách, tvorba viet, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, pozornosť, vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť, úcta ku kultúrnemu dedičstvu, záujem o poznávanie okolia a schopnosť vážiť si spoločné zážitky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť pracovať s informáciami a prepájať poznatky z rôznych oblastí. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom poznávania historických pamiatok a významných miest v okolí.

Strana 21

Úloha 4
Žiaci doplnia do slov ly/lý. Slová sú napísané bledou farbou s cieľom upevňovať si grafomotorické zručnosti – obtiahnu všetky tvary písmen. Slová prečítajú a spoločne si vysvetlia význam slov, ktorý im nie je známy. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne. Následne slová prepíšu do zošita. Zrakovo a sluchovo vnímajú pravopisný jav. Osvojujú si učivo. Jednotlivé slová môžu použiť vo vetách. Vety povedia.

Naša poznámka: Je vhodné, aby si žiaci aktívne osvojili slová, v ktorých sa po tvrdej spoluhláske l píše y/ý. Postupným osvojovaním týchto slov si fixujú ich pravopis. Odporúčame, aby boli tieto slová v obrázkovej podobe umiestnené na viditeľnom mieste v triede počas celého školského roka (napr. nad tabuľou, na nástenke a pod.).

Úloha 5
Žiaci si pozorne prezrú obrázky a prečítajú slová alebo slovné spojenia, ktoré ich pomenúvajú. Pri čítaní dbajú na správnu výslovnosť a všímajú si skupiny ly a lý v slovách. Následne si spoločne vysvetlia význam jednotlivých slov a slovných spojení. Učiteľ/-ka vedie rozhovor o tom, či žiaci dané slová poznajú, kde sa s nimi stretli a v akých situáciách sa používajú. Počas úlohy žiaci pozorujú, že po tvrdej spoluhláske l sa v týchto slovách píše y alebo ý, čím sa prirodzene oboznamujú s novým pravopisným javom. Úloha prepája významovú stránku slov s ich pravopisom. Žiaci si rozširujú slovnú zásobu, upevňujú správnu výslovnosť a prostredníctvom konkrétnych príkladov si osvojujú slová obsahujúce skupiny ly a lý.

Žiaci vyriešia Bodkinu úlohu. Pracujú s iným zdrojom informácií, než je pracovná učebnica. V encyklopédii, detskej náučnej literatúre alebo na vhodných internetových stránkach vyhľadajú informácie o lykožrútovi. Získané informácie si stručne zaznamenajú a následne ich predstavia spolužiakom. Pri prezentácii sa snažia hovoriť zrozumiteľne, vecne a primerane veku poslucháčov. Úloha vedie žiakov k samostatnému vyhľadávaniu informácií, ich spracovaniu a prezentovaniu. Zároveň prepája jazykové vzdelávanie s poznávaním prírody a rozvíja schopnosť pracovať s rôznymi informačnými zdrojmi.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže aktivitu rozšíriť o diskusiu o tom, prečo sú lesy dôležité a aké následky môže mať premnoženie lykožrúta. Žiaci môžu svoje zistenia spracovať aj formou plagátu, pojmovej mapy alebo krátkej prezentácie. Pri práci s internetovými zdrojmi je vhodné viesť žiakov k výberu dôveryhodných a veku primeraných informácií a k rozlišovaniu podstatných údajov od menej dôležitých. Preto je dobré nájdené informácie overovať a pri práci využívať overené web stránky.

Úloha 6
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Utvoria slovné rodinky k uvedeným slovám. Napísané skupiny slov prečítajú a navzájom ai kontrolujú správnosť riešenia. Rozširujú si slovnú zásobu a učia sa pracovať so slovným základom slov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Na základe svojich skúseností, predchádzajúcich vedomostí a spoločnej diskusie sa pokúsia nájsť správnu odpoveď. Vyjadrujú svoje názory, argumentujú a vzájomne reagujú na odpovede spolužiakov. Postupne prichádzajú k zisteniu, že existuje šport nazývaný vodné lyžovanie, pri ktorom sa človek pohybuje po vodnej hladine na lyžiach a je ťahaný motorovým člnom alebo iným zariadením. Pri riešení úlohy môžu pracovať aj s ďalšími zdrojmi informácií, napríklad detskými encyklopédiami, odbornými knihami, časopismi, vhodnými internetovými stránkami. Úloha podporuje prirodzenú zvedavosť žiakov a vedie ich k samostatnému vyhľadávaniu informácií. Zároveň prepája jazykové učivo s poznávaním športu a sveta okolo nás.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže úlohu rozšíriť o rozhovor o rôznych druhoch lyžovania a zimných či letných športov. Žiaci môžu porovnávať lyžovanie na snehu, bežecké lyžovanie, vodné lyžovanie, snowboarding. Žiaci si môžu pri odpovedi pomôcť aj modernými digitálnymi nástrojmi, napríklad AI aplikáciami. Je dôležité,

aby ich učiteľ/-ka viedla k uvedomovaniu si, že informácie získané pomocou AI alebo internetu je potrebné overovať, porovnávať s inými zdrojmi, používať zodpovedne a bezpečne. Keďže ide o žiakov mladšieho školského veku, odporúčame, aby práca s internetom a AI prebiehala pod dohľadom učiteľa/učiteľky, s využitím bezpečných a vopred overených stránok alebo aplikácií, primerane veku a schopnostiam žiakov. Je dôležité žiakom vysvetliť, že nie všetky informácie na internete musia byť správne, AI môže niekedy poskytnúť nepresnú alebo nesprávnu odpoveď, pri práci na internete by nemali zdieľať svoje osobné údaje. Aktivita prepája slovenský jazyk s oblasťou informatického a digitálneho vzdelávania, keďže žiaci využívajú technológie ako nástroj učenia, objavovania nových poznatkov a rozvoja komunikačných zručností.

Úloha 7
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Prečítajú slová, slovné spojenia a pokúsia sa vytvoriť krátky príbeh o starom mlyne, v ktorom ich použijú. Môžu sa inšpirovať motivačným textom o starom mlyne. Uplatňujú tvorivé písanie. Text si po napísaní skontrolujú. Príbeh prečítajú spolužiakom.

Úloha 8
Žiaci doplnia do slov ly/lý. Slová sú napísané bledou farbou s cieľom upevňovať si grafomotorické zručnosti – obtiahnu všetky tvary písmen. Slová prečítajú a spoločne si vysvetlia význam slov, ktorý im nie je známy. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne. Následne slová prepíšu do zošita. Zrakovo a sluchovo vnímajú pravopisný jav. Osvojujú si učivo. Jednotlivé slová môžu použiť vo vetách. Vety povedia.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu slabík ly, lý, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významu slov, tvorbu slovných rodín, tvorivé písanie a vyhľadávanie informácií z rôznych zdrojov. Vedú k objavovaniu vzťahov medzi slovami s rovnakým slovným základom, k presnému používaniu slov v komunikačných situáciách, k rozširovaniu poznatkov o prírode a k prepájaniu jazykového učiva s reálnym svetom. Úlohy zároveň podporujú samostatné získavanie informácií o lykožrútovi a rozvíjajú schopnosť vytvárať vlastný súvislý text na základe zadaných slov a slovných spojení. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vyhľadávanie a spracúvanie informácií, analyzovanie významov slov, tvorenie slovných rodín, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami, plánovanie a tvorba textu, sebakorekcia, reflexia vlastného učenia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, samostatnosť, tvorivosť, vytrvalosť, dôslednosť, iniciatívnosť, zodpovednosť za vlastnú prácu a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, technickú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, schopnosť pracovať s informáciami a riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania lykožrúta, stromov a prírodných materiálov, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom vyhľadávania, overovania a spracúvania informácií z encyklopédií a digitálnych zdrojov a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém lyžovania a pohybových aktivít.

Strana 22

Úloha 9
Žiaci doplnia do slov vo vetách chýbajúce i/í alebo y/ý. Vety prečítajú a zároveň si kontrolujú pravopis slov, do ktorých dopĺňali chýbajúce samohlásky. Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Učiteľ/-ka prispôsobí počet viet ich pracovnému tempu. Po prečítaní môžu povedať, o čom boli vety. Precvičujú si učivo, sebakontrolu a čitateľskú gramotnosť.

Úloha 10
Žiaci prečítajú slová nad obrázkami. Pridajú k nim napísané časti slov v obrázkoch a utvoria nové slová. Pracujú so základovým slovami, pridaním prípon vytvoria slovné rodinky. Vytvorené slová napíšu. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne počet slov skráti. Následne ich použijú ich vo vetách. Vety povedia.

Naša poznámka: Žiaci môžu niekoľko vytvorených viet napísať do zošita. Utvrdia si tým pravopis slov s ly.

Úloha 11
Žiaci prečítajú slová z ponuky a doplnia ich podľa zadania do doplňovačky. Upevňujú si učivo – pravopis slov s ly/lý. Vylúštia tajničku a vzniknuté slovo doplnia do vety podľa zadania. Následne vetu – pokyn nahlas prečítajú. Potom sa pokúsia jazykolam rýchlo a zreteľne vysloviť – najskôr pomaly, postupne zrýchľujú tempo. Aktivita môže prebehnúť aj hravou formou – kto ho zvládne najzrozumiteľnejšie alebo bez chyby. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne vysvetlia slová v úlohách 10 a 11, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

Úloha 12
Žiaci doplnia do slov ly/lý. Slová sú napísané bledou farbou s cieľom upevňovať si grafomotorické zručnosti – obtiahnu všetky tvary písmen. Slová prečítajú a spoločne si vysvetlia význam slov, ktorý im nie je známy. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne. Následne slová prepíšu do zošita. Zrakovo a sluchovo vnímajú pravopisný jav. Osvojujú si učivo. Jednotlivé slová môžu použiť vo vetách. Vety povedia.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu slabík ly, lý a správneho používania písmen i, í, y, ý v slovách, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorenie nových slov pomocou slovotvorných prípon, čítanie s porozumením, riešenie jazykových hádaniek a aplikovanie pravopisných poznatkov v súvislom texte. Vedú k objavovaniu vzťahov medzi slovami, k pochopeniu princípov tvorenia slov, k rozvíjaniu jazykovej tvorivosti a k uvedomovaniu si významu presného používania jazyka v komunikácii. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, porovnávanie, vyvodzovanie pravidiel, tvorenie nových slov, monitorovanie správnosti riešenia, kontrola vlastného postupu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, tvorivosť, zodpovednosť za vlastnú prácu, trpezlivosť a ochota hľadať riešenia. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vytrvalosti, spolupráce a kultivovanej komunikácie pri spoločnom riešení úloh.

Strana 23

Úloha 13
a) Žiaci prečítajú neúplné vety. Vyberú z každej dvojice slov v rámčekoch správne slovo a doplnia ho do vety. Precvičujú si učivo a uplatňujú čítanie s porozumením. Vyriešené vety prečítajú a skontrolujú si pravopis napísaných slov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy, prípadne niektoré slová povedia len ústne.
b) Slová, ktoré nedoplnili do viet, použijú na vytvorenie nových viet. Vety povedia.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne vysvetlia význam poslednej vety. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

Úloha 14
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Prezrú si obrázok. Vyfarbia tie časti obrázka, v ktorých pomenovaní sa nachádza li/lí a ly/lý. Pomenovania vyfarbených obrázkov napíšu. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne dostatok času na vypracovanie úlohy. Počet slov môže skrátiiť.
b) Pomocou napísaných slov vytvoria päť viet, ktoré tvoria krátky opis obrázka. Žiakom so ŠVVP môže učiteľ/-ka skrátiť počet viet. Vety napíšu do zošita, prečítajú ich a skontrolujú pravopis. Fixujú si pravopisné pravidlá a upevňujú vedomosti o písaní i/y po spoluhláske l. Na záver môžu celý obrázok vyfarbiť, čím si zároveň vizuálne upevnia slovnú zásobu a prepoja učenie s tvorivou činnosťou. Úloha podporuje pravopisnú a gramatickú kompetenciu, tvorivé písanie a slovnú zásobu, prepája jazykové, výtvarné a sociálne zručnosti.

Úloha 15
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 17. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o tvrdých spoluhláskach. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu slabík ly, lý, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významovým rozdielom medzi slovami, čítanie s porozumením, tvorbu viet, opis obrázka a aplikovanie jazykových poznatkov v rôznych komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významu správneho používania slov v kontexte, k prepájaniu pravopisných pravidiel s konkrétnymi slovami a situáciami, k rozvoju pozorovacích schopností a k systematizovaniu poznatkov o písaní y, ý po tvrdej spoluhláske l. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, analyzovanie významu slov, porovnávanie, aplikovanie pravopisných pravidiel, monitorovanie správnosti riešenia, tvorba vlastného textu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú dôslednosť, vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť, tvorivosť, pozornosť, trpezlivosť a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom opisu obrázka, rozvoja vizuálneho vnímania a tvorivého vyjadrovania, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spolupráce, komunikácie a vzájomného rešpektu pri spoločnom riešení úloh. Strana zároveň systematizuje a sumarizuje poznatky o písaní y, ý po tvrdých spoluhláskach, čím podporuje schopnosť žiakov reflektovať vlastné učenie a upevňovať získané vedomosti.

Strana 24

Motivačný príbeh **Vymýšľanie nadpisu** v úvode slúži ako aktivita, prostredníctvom ktorej si žiaci osvoja zručnosť **vytvárať nadpisy** k textom. Žiaci sa naučia, že nadpis je krátke a výstižné pomenovanie príbehu, básne, textu alebo piesne, začína sa veľkým začiatočným písmenom a za nadpisom sa nepíše bodka. Text má literárny charakter a obsahuje aj emotívnu zložku, čo umožňuje žiakom stotožniť sa s dejom a postavami, vytvárať asociácie a vlastné predstavy, rozvíjať čítanie s porozumením, tvorivé myslenie a jazykové vyjadrovanie. Zámerom textu je posilňovať čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, učiť premýšľať o texte ako celku, rozvíjať fantáziu, slovnú zásobu a osobnostné kompetencie, zapájať metakognitívne procesy – premýšľať o tom, čo čítam a ako to mám pomenovať. Ilustrácia, ktorá sprevádza text, žiakom napomáha vizualizovať obsah a slúži ako ďalší podnet na tvorbu nadpisu. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom funkciu nadpisu ako dôležitej súčasti textu. Žiaci si uvedomujú, že nadpis stručne naznačuje, o čom bude text, príbeh alebo báseň, pomáha čitateľovi orientovať sa v obsahu a vzbudzuje jeho záujem o čítanie. Následne môžu viesť spoločný rozhovor o príbehoch a textoch, ktoré už prečítali. Spomínajú si na ich nadpisy a diskutujú o tom, či podľa nich vedeli odhadnúť obsah príbehu ešte pred čítaním. Aktivitu možno rozšíriť o vyhľadávanie nadpisov príbehov, rozprávok alebo kníh, ktoré žiaci ešte nečítali. Na základe samotného nadpisu sa pokúsia predvídať, o kom alebo o čom bude príbeh, kde sa môže odohrávať, aké postavy sa v ňom môžu objaviť, aké udalosti by sa mohli stať. Po prečítaní textu môžu svoje predpoklady porovnať so skutočným obsahom a zhodnotiť, do akej miery boli ich odhady správne. Aktivita vedie žiakov k uvedomovaniu si funkcie nadpisu a rozvíja schopnosť predvídať obsah textu na základe dostupných informácií. Podporuje aktívny prístup k čítaniu a pripravuje žiakov na hlbšie porozumenie textu.

Úloha 2
a) Žiaci doplnia do slov správne i, í, y alebo ý. Pri riešení využívajú svoje doterajšie poznatky o písaní i/í a y/ý po mäkkých a tvrdých spoluhláskach. Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU. Po doplnení zdôvodnia pravopis. Pri zdôvodňovaní používajú primerané jazykové pojmy a vysvetľujú, prečo zvolili konkrétne písmeno. Učiteľ/-ka vedie žiakov k vedomému uplatňovaniu osvojených pravopisných pravidiel a k zdôvodňovaniu vlastného postupu. Úloha upevňuje pravopisné návyky a vedie žiakov k uvedomelému používaniu pravopisných pravidiel. Žiaci si osvojené vedomosti aplikujú v konkrétnych jazykových situáciách.
b) Žiaci prečítajú oba texty a zamyslia sa nad ich obsahom. Určia, o čom texty hovoria, aká je ich hlavná myšlienka a aké informácie považujú za najdôležitejšie. Následne každému textu vymyslia vhodný nadpis. Pri tvorbe nadpisu sa snažia stručne a výstižne vystihnúť obsah textu. Vytvorené nadpisy napíšu a prečítajú spolužiakom. Po prezentácii môžu porovnávať rôzne návrhy nadpisov a diskutovať o tom, prečo si zvolili práve takéto pomenovanie textu. Úloha vedie žiakov k hlbšiemu porozumeniu textu a k uvedomeniu si funkcie nadpisu. Žiaci sa učia vybrať podstatné informácie a stručne ich vyjadriť.

Naša poznámka. Pri tvorbe nadpisov je vhodné upozorniť žiakov, že nadpis by mal byť stručný, výstižný, zrozumiteľný, obsahovo prepojený s textom. Učiteľ/-ka môže viesť so žiakmi diskusiu o tom, ktorý z navrhnutých nadpisov najlepšie vystihuje obsah textu a prečo. Žiaci si tak uvedomujú význam nadpisu ako orientačného prvku textu.
Učiteľ/-ka môže pripraviť pre žiakov krátke hry: Žiaci si predstavia, že sú redaktormi detského časopisu.

K prečítaným textom vytvárajú nielen nadpisy, ale aj krátke ilustrácie alebo podnadpisy. Následne hlasujú, ktorý nadpis najlepšie upúta pozornosť čitateľa.
Obmena: Rozdá žiakom kartičky s nadpismi (napr. pre náučný text, pre pesničku, príbeh z čítanky a pod.). Úlohou žiakov je vymyslieť k nadpisu krátky príbeh, báseň, zaspievať pieseň atď.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu a hodnotenie nadpisov, porozumenie významu textu, vyjadrovanie vlastných názorov a argumentov a aplikovanie pravopisných poznatkov pri dopĺňaní i, í, y, ý. Vedú k uvedomovaniu si významu nadpisu ako dôležitej súčasti textu, k rozvíjaniu schopnosti pomenovať hlavnú myšlienku príbehu, k formulovaniu a obhajobe vlastného názoru a k hľadaniu spoločného riešenia prostredníctvom diskusie a dohody. Úlohy zároveň rozvíjajú schopnosť vytvárať stručné a výstižné pomenovania textov. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, identifikovanie hlavnej myšlienky, hodnotenie vhodnosti navrhovaných riešení, argumentovanie, rozhodovanie, reflexia vlastných názorov, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú spolupráca, rešpekt k názorom druhých, zodpovednosť, tvorivosť, empatia, schopnosť dohodnúť sa, sebadôvera pri vyjadrovaní vlastného názoru a tolerancia voči odlišným pohľadom. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie, argumentačné zručnosti a schopnosť participovať na spoločnom rozhodovaní. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spolupráce, rešpektovania názorov druhých, spoločného rozhodovania a budovania pozitívnych vzťahov v kolektíve, so vzdelávacou oblasťou a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tvorivej práce s literárnym textom.

Strana 25

Úloha 3

Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.

Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.

a) Dopíšu do príbehu vhodné slová tak, aby mal text význam. Môžu si pomôcť ponukou slov v spodnej časti slov. Do rámčekov dokreslia obrázky troch kamarátov.

b) Žiaci si prečítajú celý príbeh. Následne dopíšu ďalších šesť viet ako pokračovanie. Dbajú na to, aby ich vety nadväzovali na dej, boli zmysluplné a obsahovo súvisiace. Po dopísaní si skontrolujú vety aj ich pravopis – rozvíjajú si zodpovednosť za svoj jazykový prejav a sebakontrolu.

c) Na záver vymyslia nadpis, ktorý výstižne vystihuje celý príbeh – pôvodný aj nimi dopísaný. Nadpis napíšu s veľkým začiatočným písmenom a bez bodky na konci.

Úlohou si žiaci rozvíjajú tvorivé písanie a rozprávačské zručnosti, uplatňujú pravopisné pravidlá v praxi, učia sa dokončiť dej na základe začiatku a zároveň aplikujú poznatky o nadpise ako názve literárneho útvaru.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže príbehy prečítať pred triedou a pochváliť žiakov za ich tvorivosť.

Zhrnutie

Bodka pomáha žiakom zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali. Žiaci prečítajú vetu, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v písanej aj hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Úlohy na strane podporujú čítanie s porozumením, doplňanie textu podľa významu, tvorbu súvislého rozprávania, vytváranie nadpisu a rozvíjanie schopnosti samostatne pokračovať v začatom príbehu. Vedú k pochopeniu významu nadpisu ako stručného vyjadrenia obsahu textu, k rozvíjaniu naratívnych zručností, tvorivosti a predstavivosti, k logickému usporadúvaniu udalostí a k tvorbe vlastného písomného prejavu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (predvídanie ďalšieho vývoja príbehu, plánovanie textu, organizovanie myšlienok, monitorovanie porozumenia, kontrola nadväznosti viet, sebakorekcia, reflexia vlastného písania a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, samostatnosť, vytrvalosť, zodpovednosť, iniciatívnosť, schopnosť spolupracovať, ochota pomáhať druhým a hľadať riešenia v nečakaných situáciách. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, tvorivé myslenie, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a plánovať vlastnú prácu. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém pomoci, spolupráce, zodpovednosti a medziľudských vzťahov, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom plánovania postupu, usporadúvania udalostí do logickej postupnosti a tvorby príbehu ako sekvencie nadväzujúcich krokov. Strana zároveň cielene rozvíja schopnosť vytvoriť výstižný nadpis a uvedomiť si jeho funkciu pri orientácii v texte.

Strana 26
Slová s mäkkými i/í po tvrdých spoluhláskach

Naša poznámka: V nasledujúcich úlohách sa žiaci oboznámia s pravopisom písania i/í po tvrdých spoluhláskach. Uplatňujú sa pravidlá spisovnej výslovnosti, rozširuje sa slovná zásoba o prevzaté slová z cudzích jazykov, o slová napodobujúce zvuky, ich správny pravopis a výslovnosť.

Úloha 1
a) Žiaci si prezrú obrázky. Pokúsia sa na základe ich pochopenia vysvetliť význam slov tykať a tikať. Ide o slová, ktoré rovnako znejú, rovnako sa vyslovujú, ale majú odlišný pravopis aj význam.
b) Slová tykať a tikať napíšu pod správne obrázky do viet. Obrázky sú pomôckou na správne pochopenie významu slov. Oboznamujú sa s učivom.

Naša poznámka: Žiaci môžu napísať vety z úlohy 1 do zošita alebo môžu vymyslieť a napísať dve iné vety. Úlohu môžu prepojiť s učivom o pravidlách slušnej komunikácie – tykanie a vykanie.

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci prečítajú text a povedia, o čom text bol. Vo farebne zvýraznených slovách si všímajú pravopis i/í po tvrdých spoluhláskach. Slová prečítajú, dbajú na správnu – tvrdú výslovnosť. Osvojujú si učivo.
b) Vymyslia a napíšu do zošita štyri vety, ktoré budú pokračovaním príbehu (prečítaného textu). Napísané vety si skontrolujú – urobia sebakontrolu a prečítajú ich.

Naša poznámka: Odporúčame, aby text prečítal/-a najskôr učiteľ/-ka. Žiaci počúvaním vnímajú správnu – tvrdú výslovnosť zvýraznených slov a zároveň očami sledujú pravopis daných slov. Úlohu môže využiť na rozhovor so žiakmi o preberanom pravopisnom jave. Na magnetickej alebo interaktívnej tabuli má pripravené obrázky so slovami. Spoločne so žiakmi si vysvetlia, že slová, v ktorých sa po tvrdých spoluhláskach h, ch, k, g, d, t, n, l píše samohláska i, í, sú cudzie alebo zvukomalebné slová (slová napodobňujúce rôzne zvuky). Domnievame sa, že nie je vhodné, aby sa žiaci učili cudzie slová naspamäť. Osvojiť si môžu len pravopis najfrekventovanejších slov.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Na základe pozorovania slov v predchádzajúcich úlohách, ich čítania a sluchového vnímania si uvedomujú, že spoluhlásky d, t, n, l sa pred samohláskami **i, í** vyslovujú tvrdo. Žiaci si tak upevňujú poznatok, že výslovnosť a pravopis sa v týchto prípadoch nemusia úplne zhodovať. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si vzťahu medzi hovorenou a písanou podobou jazyka. Prostredníctvom sluchového vnímania a pozorovania konkrétnych príkladov si osvojujú správnu výslovnosť spoluhlások d, t, n, l pred i, í.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú slová uvedené v jednotlivých plôškach. Pri čítaní sa sústredia na správnu výslovnosť spoluhlások a všímajú si rozdiel medzi tvrdou a mäkkou výslovnosťou. Učiteľ/-ka ich vedie k správnej artikulácii a uvedomovaniu si rozdielov vo výslovnosti. Úloha rozvíja schopnosť počuť a rozlišovať rozdiely medzi tvrdou a mäkkou výslovnosťou. Žiaci si vytvárajú pevnejšie prepojenie medzi zvukovou a písomnou podobou slov.
b) Žiaci vyfarbia jednotlivé plôšky so slovami podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Pri rozhodovaní vychádzajú zo správnej výslovnosti slov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Farebné rozlišovanie umožňuje žiakom lepšie vizuálne zachytiť rozdiel medzi mäkkou a tvrdou výslovnosťou. Vytvára sa tak názorná opora, ktorá napomáha upevňovaniu pravopisného pravidla. Po vyfarbení môžu žiaci svoje riešenia porovnať a zdôvodniť. Úloha prepája sluchové a zrakové vnímanie jazykového javu. Farebné rozlišovanie podporuje lepšie zapamätanie a porozumenie učivu.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne vysvetlia slová, ktorých význam nepoznajú. Rozširujú si slovnú zásobu a posilňujú komunikačné kompetencie – schopnosť vyjadriť sa zrozumiteľne.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o písaní i, í po tvrdých spoluhláskach, rozlišovanie významovo podobných slov, uvedomovanie si vzťahu medzi výslovnosťou a pravopisom, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby a tvorivé pokračovanie textu. Vedú k objavovaniu jazykových zákonitostí slovenského jazyka, k porovnávaniu tvrdej a mäkkej výslovnosti spoluhlások pred i, í, k pozornému pozorovaniu jazykových javov a k aplikovaniu pravopisných pravidiel v nových situáciách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, analyzovanie, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie porozumenia, tvorba hypotéz o pokračovaní príbehu). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, tvorivosť, iniciatívnosť, pozornosť a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, mediálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s textom, rozvoja fantázie a tvorivého písania a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, diskusie a rešpektovania názorov druhých pri spoločnom objavovaní jazykových pravidiel. Strana zároveň podporuje rozvoj čitateľskej motivácie a kultúrnej gramotnosti prostredníctvom odkazu na známu literárnu sériu a využíva zážitkové učenie pri objavovaní jazyka.

Strana 27

Úloha 4
a) Žiaci si prezrú obrázky a prečítajú slová, ktoré napodobňujú zvuky. Oboznamujú sa so zvukomalebnými slovami, teda slovami, ktoré svojou zvukovou podobou napodobňujú skutočné zvuky z okolitého sveta. Zároveň vnímajú pravopis týchto slov. Na základe porozumenia významu slov spoja jednotlivé zvukomalebné slová so správnymi obrázkami. Pri riešení úlohy využívajú vlastné skúsenosti a sluchové predstavy. Úloha podporuje prepájanie slov s konkrétnymi javmi a situáciami.
b) Po správnom spojení obrázkov a zvukomalebných slov vytvoria žiaci jednoduché vety. Pri tvorbe viet dbajú na správny zápis slov, teda že sa v týchto slovách píše po tvrdých spoluhláskach i/í. Vety môžu prečítať spolužiakom alebo ich použiť v krátkom rozprávaní.

Naša poznámka: Žiaci môžu vytvorené vety zapísať do zošita. Precvičujú si tak nielen tvorbu viet, ale zároveň si upevňujú pravopis a význam zvukomalebných slov. Pri spoločnej kontrole svoje vety navzájom prečítajú a porovnajú rôzne možnosti ich použitia v kontexte. Následne môžu spoločne diskutovať o ďalších slovách, v ktorých sa nachádza i/í po tvrdej spoluhláske, a zapisovať ich na tabuľu. Aktivita vedie k rozvoju slovnej zásoby a k uvedomelému používaniu osvojených jazykových pravidiel.

Žiaci prečítajú Bodkinu informáciu, s ktorou sa už oboznámili. Informácia im pomáha zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali. Žiaci prečítajú vety, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v písanej aj hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Úloha 5
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci prečítajú pomenovania skupín – nadradené slová vo farebných rámčekoch. Priradia k nim správne podradené slová. Všímajú si pravopis slov s i/í po tvrdých spoluhláskach.
b) Každú skupinu slov prečítajú so správnou výslovnosťou. Precvičujú a upevňujú si učivo.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Spoločne diskutujú o povolaniach architekt, historik a chirurg. Na základe vlastných skúseností, vedomostí a pozorovania sa pokúšajú vysvetliť, čomu sa jednotliví odborníci venujú a aká je ich práca. Ak žiaci poznajú niekoho, kto vykonáva niektoré z uvedených povolaní, môžu o ňom porozprávať. Opíšu, kde pracuje, čo pri svojej práci robí a prečo je jeho povolanie dôležité. Úloha vedie žiakov k poznávaniu rôznych profesií a ich významu pre spoločnosť. Zároveň rozvíja schopnosť vyjadrovať vlastné poznatky, diskutovať a aktívne počúvať spolužiakov.

Úloha 6
Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Doplnia do slov v recepte chýbajúce písmená. Správnosť svojho riešenia si skontrolujú.
b) Po doplnení správnych písmen recept opätovne prečítajú a vlastnými slovami sa pokúsia povedať postup prípravy bazovej limonády. Uvedomujú si a môžu vysvetliť, prečo je pri práci je dôležité dodržiavať postupnosť jednotlivých krokov.

Úloha 7
Hra AKTIVITY
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Hra slúži ako didaktický prostriedok – naučiť sa spolupracovať, vedieť si rozdeliť úlohy v skupine, správne usmerňovať prácu v skupine, rešpektovať sa navzájom, aktívne sa počúvať a reagovať na spolužiakov. Umožňuje žiakom upevňovať poznatky o tvrdých spoluhláskach a písaní y/ý hravou a aktívnou formou. Zároveň podporuje spoluprácu, komunikáciu a schopnosť vysvetľovať význam slov rôznymi spôsobmi.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o písaní i, í po tvrdých spoluhláskach v domácich aj cudzích slovách, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významu slov, triedenie pojmov do skupín, čítanie s porozumením, prácu s návodom a opis pracovného postupu. Vedú k uvedomovaniu si rozdielov medzi domácimi a cudzími slovami, k rozvoju schopnosti kategorizovať informácie, k osvojovaniu si základov funkčnej gramotnosti pri práci s receptom a k prepájaniu jazykového učiva s každodennými životnými situáciami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (triedenie a kategorizovanie informácií, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie porozumenia, interpretácia návodu, plánovanie pracovného postupu, kontrola správnosti riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú samostatnosť, dôslednosť, tvorivosť, zodpovednosť, spolupráca, vytrvalosť, iniciatívnosť a praktickosť pri riešení úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, zdravotnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov do kategórií, práce s postupnosťou krokov v recepte a systematického spracúvania informácií, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozhovoru o povolaniach, spolupráce pri skupinovej práci, komunikácie a rešpektovania názorov druhých.

Strana 28
Opakovanie: Tvrdé spoluhlásky

Naša poznámka: Strany 28 – 29 sú zamerané na opakovanie a utvrdenie vedomostí o tvrdých spoluhláskach.. Slúžia ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytujú prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne vlastnými slovami prerozprávajú, o čom čítali, čím si upevňujú porozumenie obsahu a rozvíjajú schopnosť formulovať myšlienky. Potom vymyslia a napíšu nadpis, ktorý vystihuje podstatu príbehu. Na základe prečítaného textu žiaci odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami má pre žiakov veľký význam – tvorbou odpovedí a kladením vlastných otázok si overujú porozumenie textu, učia sa pracovať s obsahom, vyhľadávať dôležité informácie a premýšľať nad ich významom. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Text má literárny charakter a zahŕňa aj emotívnu zložku, vďaka ktorej sa žiaci dokážu stotožniť s postavami a situáciami. Ilustrácia dopĺňa obsah príbehu a podporuje porozumenie prostredníctvom vizuálneho vnímania. Text rozvíja zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné vlastnosti (empatia, uvedomovanie si hodnôt, schopnosť spolupráce). Počas práce s textom sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čo čítajú, ako rozumejú textu, ako odpovedajú a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 2
Po prečítaní textu a zodpovedaní otázok žiaci vymyslia ďalšie dve otázky, ktoré budú súvisieť s obsahom textu. Otázky majú byť zmysluplné, vecné a smerovať k porozumeniu prečítaného. Následne položia svoje otázky spolužiakom a spoločne hľadajú odpovede. Žiaci si upevňujú porozumenie textu, učia sa formulovať otázky na základe čítania, rozvíjajú kritické myslenie a komunikačné zručnosti a prirodzene si posilňujú čitateľskú gramotnosť prostredníctvom diskusie so spolužiakmi.

Úloha 3
Žiaci spoločne diskutujú o poslednej vete z úvodného textu (je nám vzorom v odhodlaní a statočnosti). Rozhovor sa zameriava na to, čo znamená byť odhodlaný a statočný – ako sa takýto človek správa, čo ho vystihuje, na prekonávanie prekážok – žiaci rozprávajú o situáciách, kedy museli niečo zvládnuť napriek ťažkostiam, na vytrvalosť a trpezlivosť – akú úlohu zohrávajú pri učení sa a v bežnom živote, na zvládanie neúspechu a boja proti lenivosti – ako sa nevzdávať a skúšať veci znova, na všímavosť voči druhým – kto v ich okolí potrebuje pomoc, povzbudenie alebo pochopenie, na hľadanie pozitívnych vzorov – kto ich inšpiruje a prečo, na kamarátstvo a podpora – ako byť dobrým priateľom, vedieť povzbudiť a pomôcť.
Žiaci môžu rozhovor doplniť o vlastné príklady, kedy niečo nevzdali.

Úloha 4
Žiaci čítajú (zrakovo vnímajú) úvodný text. Vypíšu z neho slová, v ktorých po tvrdých spoluhláskach nasleduje y alebo ý. Zdôvodnia pravopis. Fixujú si učivo.

Žiaci na základe Bodkinho pokynu pantomímou, pohybom napodobnia slová, ktoré sú uvedené v bubline. Vyskúšajú si tak akúsi „posunkovú reč“, ktorú používajú nedoslýchaví ľudia a zároveň si rozvíjajú sociálne cítenie a cnosti – žiaci si uvedomujú, aké náročné to majú ľudia s daným hendikepom.

Úloha 5
Žiaci opäť pracujú s úvodným textom, orientujú sa v ňom a vyhľadávajú slová s podobným významom k daným slovám. Oboznamujú sa so synonymami a zároveň si opakujú pravopis slov s i, í po tvrdých spoluhláskach.

Úloha 6
Hra TICHÉ SLOVÁ
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Učiteľ/-ka bez hlasu vyslovuje slová alebo krátke vety a žiaci sa ich snažia rozpoznať pomocou odzerania (čítania z pier). Pozorne sledujú pohyby úst, mimiku tváre a snažia sa určiť, aké slovo alebo vetu učiteľ/-ka vyslovuje. Po niekoľkých kolách môžu úlohu učiteľa/učiteľky prevziať žiaci. Striedajú sa vo „vyslovovaní“ slov a viet a ostatní hádajú ich obsah. Pri výbere slov možno využiť slová z aktuálne preberaného učiva, napríklad slová s y/ý po tvrdých spoluhláskach, čím sa hra zároveň stáva formou opakovania učiva. Hra rozvíja schopnosť sústredeného pozorovania, pozorného počúvania a vnímania neverbálnych komunikačných prostriedkov. Žiaci si uvedomujú, že komunikácia neprebieha iba prostredníctvom hovoreného slova, ale aj pomocou mimiky, pohybov úst a ďalších neverbálnych prejavov. Hra zároveň prirodzeným spôsobom vedie k rozvíjaniu empatie a porozumeniu situáciám ľudí so sluchovým znevýhodnením, ktorí pri komunikácii často využívajú odzeranie alebo posunkový jazyk.

Naša poznámka: Po skončení hry môže učiteľ/-ka iniciovať krátku diskusiu s otázkami: Bolo ľahké odhadnúť slová bez zvuku? Čo vám pri hádaní najviac pomáhalo? Ako sa asi dorozumievajú ľudia, ktorí nepočujú alebo počujú len čiastočne? Takáto reflexia pomáha žiakom lepšie porozumieť rôznym spôsobom komunikácie a podporuje budovanie rešpektujúceho prístupu k ľuďom so zdravotným znevýhodnením.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o tvrdých spoluhláskach a písaní y, ý po nich, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, porozumenie významu textu, formulovanie otázok a vyjadrovanie vlastných názorov a skúseností. Vedú k rozvíjaniu empatie, rešpektu k ľuďom so zdravotným znevýhodnením, k uvedomovaniu si významu vytrvalosti a prekonávania prekážok a k poznávaniu alternatívnych spôsobov komunikácie. Prostredníctvom práce s textom o nedoslýchavom dievčati podporujú budovanie inkluzívnych postojov a schopnosť vnímať silné stránky každého človeka. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, kladenie otázok, vyhľadávanie významov slov a slovných spojení, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, reflexia vlastných postojov, sebapoznanie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, rešpekt, tolerancia, vytrvalosť, statočnosť, ohľaduplnosť, spolupráca, solidarita, zodpovednosť a schopnosť nevzdávať sa pri prekonávaní prekážok. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, zdravotnú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, reflexívne myslenie a schopnosť hodnotiť vlastné postoje a správanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém rešpektu k odlišnostiam, inklúzie, medziľudských vzťahov, vytrvalosti a prekonávania životných prekážok, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom poznávania sluchového postihnutia, kompenzačných pomôcok a významu podpory zdravia.. Strana zároveň rozvíja povedomie o posunkovej reči ako plnohodnotnom komunikačnom systéme a podporuje budovanie inkluzívneho školského prostredia.

Strana 29

Úloha 7
a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce i, í alebo y, ý. Uplatnia pravopis písania i/y po tvrdých spoluhláskach. Slová si skontrolujú a následne zdôvodnia pravopis.
b) Vyfarbia plôšky so slovami podľa uvedeného návodu. Úloha prepája jazykové učenie s vizuálnou činnosťou, čím podporuje lepšie zapamätanie a upevnenie učiva. Farebné rozlišovanie pomáha žiakom vytvárať si názorné predstavy o jazykových javoch a podporuje ich orientáciu v učive.

Úloha 8
Žiaci si pripomenú úvodný príbeh o Deniske a pozorne sa vrátia k informáciám, ktoré sa o nej dozvedeli. Následne napíšu päť viet, v ktorých Denisku predstavia. Pri tvorbe viet využijú slová z úlohy 7 a dbajú na správnu vetnú stavbu, pravopis a zrozumiteľnosť vyjadrenia. Po napísaní si svoje vety skontrolujú, opravia prípadné chyby a prečítajú ich spolužiakom. Úloha prepája čítanie s tvorbou vlastného písomného prejavu. Žiaci pracujú s informáciami z textu, vyberajú podstatné údaje a pretvárajú ich do vlastných viet. Zároveň sa oboznamujú s témou inklúzie, vzájomnej pomoci a rešpektovania odlišností.

Úloha 9
Žiaci prečítajú vetu. V zvýraznených slovách nahradia mäkké spoluhlásky tvrdými spoluhláskami tak, aby mala veta s upravenými slovami zmysel (význam). Vytvorenú vetu napíšu, prečítajú a vysvetlia ju. (Nelka kráča krok za krokom k úspechu.).

Úloha 10
Žiaci vedú rozhovor o význame športovania pre naše zdravie a celkový životný štýl. Diskusia sa sústredí na témy šport a zdravie (ako šport prospieva nášmu telu a duševnej pohode), nové priateľstvá (pri športe spoznávame nových kamarátov a učíme sa komunikovať v kolektíve), disciplína a pravidlá (šport nás vedie k dodržiavaniu pravidiel, sebaovládaniu a zodpovednosti), tímová spolupráca (rozvíjame schopnosť spolupracovať v tíme, pomáhať si a rešpektovať úlohy jednotlivcov), vytrvalosť a férovosť (učíme sa nevzdávať sa, prijať prehru s dôstojnosťou a zdieľať radosť z víťazstva). Úloha pomáha budovať u žiakov pozitívny postoj k pohybu a zdraviu, podporiť sociálne zručnosti a tímového ducha, formovať ich postoje k fair-play a disciplíne a zároveň ich viesť k poznaniu, že športovanie má nielen zdravotný, ale aj hodnotový a spoločenský rozmer.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže diskusiu obohatiť o konkrétne príklady športov, obľúbené športové zážitky žiakov alebo spoločnú aktivitu v kolektíve.

Úloha 11
Hra MENO, ZVIERA, VEC
Hra slúži ako didaktický prostriedok – naučiť sa spolupracovať, správne usmerňovať prácu, rešpektovať sa navzájom, prezentovať výsledok vlastnej práce. Žiaci sa zahrajú známu hru, ktorá je zábavnou aktivitou podporujúcou tvorivosť a spoločné hravé chvíle pri učení sa. Zároveň si zopakujú slovenskú abecedu.

Naša poznámka: Cieľom hry je nájsť a zapísať slová pre každú kategóriu (meno, zviera, vec) slovom začínajúcim na vopred určené písmeno abecedy a získať čo najviac bodov.
Pravidlá hry: Hra sa hrá vo viacerých kolách. Žiaci vyberú náhodné písmeno (v každom kole iné písmeno), ktorým sa budú začínať slová v aktuálnom kole. Môžu tak urobiť napríklad zavretím očí a ukázaním na písmeno v abecede alebo tichým hovorením abecedy, kým niektorí zo žiakov nepovie slovo STOP. Následne, za určitý obmedzený čas, žiaci vpisujú do každej kategórie slovo s daným začiatočným písmenom. Napísané slová sú hodnotené podľa bodov. Vyhráva hráč, ktorý získa najviac bodov.
Hodnotenie: Žiaci získajú 10 bodov za každé slovo, ktoré nemá nikto iný. Ak majú viacerí hráči rovnaké slovo, dostanú 5 bodov. Ak žiak nemá v niektorej kategórii napísané žiadne slovo, nezískava žiadne body.

Úloha 12
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu i, í, y, ý po tvrdých spoluhláskach, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu viet, čítanie s porozumením, aplikovanie pravopisných pravidiel v nových situáciách a prepájanie jazykových poznatkov s obsahom textu. Vedú k uvedomovaniu si významu vytrvalosti, odhodlania a pozitívneho prístupu pri prekonávaní prekážok, k rozvíjaniu schopnosti hodnotiť vlastné pokroky a k budovaniu zdravého

vzťahu k učeniu, športu a osobnému rozvoju. Prostredníctvom práce s textom podporujú chápanie významu úsilia, férovosti a spolupráce. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie vlastného učenia, aplikovanie pravopisných pravidiel, analyzovanie významu slov, prepájanie poznatkov z textu s vlastnými skúsenosťami, reflexia vlastných úspechov a neúspechov, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, odhodlanie, statočnosť, sebadisciplína, zodpovednosť, férovosť, cieľavedomosť, optimizmus a schopnosť nevzdávať sa pri riešení náročných úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, zdravotnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, sebaregulačné zručnosti, komunikačné kompetencie a schopnosť reflektovať vlastný pokrok. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém športu, zdravého životného štýlu, zvládania úspechu a neúspechu, férového správania a budovania psychickej odolnosti, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vytrvalosti, zodpovednosti, férovosti, rešpektu voči druhým a pozitívneho prístupu k prekonávaniu prekážok, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom systematického uplatňovania pravidiel, triedenia slov podľa pravopisných javov a práce s informáciami. Strana zároveň podporuje rozvoj rastového nastavenia mysle a vedomie, že chyby a neúspechy sú prirodzenou súčasťou učenia a osobného napredovania.

Strana 30
Opakovanie: SPOLUHLÁSKY

Naša poznámka: Strany 30 – 33 sú zamerané na opakovanie a utvrdenie vedomostí o spoluhláskach. Pre učiteľa/učiteľku ako aj pre žiakov má zároveň diagnostickú výpoveď o osvojených vedomostiach z učiva. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo môžu pri riešení úloh spolupracovať. Výhody a nevýhody samostatnej a spoločnej práce uvádzame v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne vlastnými slovami prerozprávajú, o čom čítali, čím si upevňujú porozumenie obsahu a rozvíjajú schopnosť formulovať myšlienky. Potom vymyslia a napíšu nadpis, ktorý vystihuje podstatu príbehu. Na základe prečítaného textu žiaci odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami má pre žiakov veľký význam – tvorbou odpovedí a kladením vlastných otázok si overujú porozumenie textu, učia sa pracovať s obsahom, vyhľadávať dôležité informácie a premýšľať nad ich významom. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Text má literárny charakter a zahŕňa aj emotívnu zložku, vďaka ktorej sa žiaci dokážu stotožniť s postavami a situáciami. Ilustrácia dopĺňa obsah príbehu a podporuje porozumenie prostredníctvom vizuálneho vnímania. Text rozvíja zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, osobnostné vlastnosti (empatia, uvedomovanie si hodnôt, schopnosť spolupráce). Počas práce s textom sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čo čítajú, ako rozumejú textu, ako odpovedajú a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú.

Úloha 2
Žiaci si pozorne prezrú plôšky s písmenami a podľa zadaného návodu ich vyfarbia príslušnými farbami. Pri práci sa sústredia na rozlišovanie jednotlivých druhov spoluhlások a uplatňujú svoje doterajšie poznatky o tvrdých a mäkkých spoluhláskach. Po vyfarbení vznikne obrázok. Úloha prepája jazykové učenie s vizuálnou činnosťou, čím podporuje lepšie zapamätanie a upevnenie učiva. Slúži na opakovanie a systematizáciu poznatkov o tvrdých a mäkkých spoluhláskach. Farebné rozlišovanie pomáha žiakom vytvárať si názorné predstavy o jazykových javoch a podporuje ich orientáciu v učive.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka si môže pripraviť pre žiakov sadu obrázkov (napr. so živočíchmi). Žiaci obrázky pomenujú a triedia podľa hlásky, na ktorú sa pomenovania živočíchov začínajú. Iná obmena aktivity je triedenie obrázkov napr. podľa prostredia, v ktorom živočíchy žijú a pod.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a systematizovanie poznatkov o spoluhláskach, ich triedení na tvrdé, mäkké spoluhlásky, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, vyjadrovanie vlastných názorov a plánovanie osobných cieľov. Vedú k uvedomovaniu si významu vytrvalosti pri dosahovaní cieľov, k premýšľaniu o vlastných záujmoch, talentoch a budúcom povolaní a k prepájaniu jazykového učiva s reálnymi životnými situáciami. Prostredníctvom textu podporujú rozvoj motivácie k učeniu, tvorivosti a sebarozvoja. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, kategorizovanie jazykových javov, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, stanovovanie cieľov, reflexia vlastných schopností). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, cieľavedomosť, tvorivosť,

samostatnosť, zodpovednosť, sebadisciplína, iniciatívnosť a viera vo vlastné schopnosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, sebaregulačné zručnosti, kritické myslenie, tvorivé myslenie a komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom tém ilustrácie, výtvarnej tvorby, práce ilustrátora a rozvoja estetického cítenia, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vytrvalosti, sebareflexie, stanovovania osobných cieľov a budovania pozitívneho vzťahu k vlastnej práci a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia spoluhlások podľa zadaných kritérií, kategorizovania informácií a systematizovania poznatkov. Strana zároveň podporuje kariérové povedomie žiakov tým, že ich vedie k premýšľaniu o vlastných záujmoch, schopnostiach a budúcom profesijnom smerovaní.

Strana 31

Úloha 3
Ešte raz si pozorne prečítajú text na s. 30. Vyhľadajú v ňom mená osôb s de, te, ne, di, ti, ni a roztriedia ich do dvoch stĺpcov podľa mäkkej a tvrdej výslovnosti. Riešenie správne prečítajú. Rozvíjajú si jazykové vedomie a fonematické počúvanie, učia sa pracovať so zadaním, trénujú pravopis a upevňujú si rozdiely medzi mäkkou a tvrdou výslovnosťou a zároveň si posilňujú čitateľskú a pisateľskú gramotnosť. Úlohu možno doplniť o záverečnú reflexiu – žiaci môžu uviesť, ktoré mená poznajú z bežného života.

Úloha 4
a) Žiaci doplnia do slov chýbajúce i/í alebo y/ý. Vyriešenú úlohu prečítajú. Opakujú a upevňujú si pravopis.
b) Z úlohy vyberú ľubovoľné slová. Vymyslia a porozprávajú príbeh, v ktorom použijú vybrané slová. Príbeh môže byť veselý, poučný, rozprávkový alebo realistický – podporuje tvorivosť a fantáziu. Do zošita nakreslia ilustráciu, ktorá vystihuje obsah príbehu. Ilustrácia pomáha vizuálne si upevniť význam použitých slov a podporuje výtvarný prejav.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vyzvať žiakov, aby svoj príbeh porozprávali pred triedou, čím posilňuje ich sebavedomie a komunikačné zručnosti.

Úloha 5
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Pozorne si prezrú obe ilustrácie. Nájdu a vyznačia na pravom obrázku sedem rozdielov, ktorými sa ilustrácie od seba odlišujú. Upevňujú si pozornosť a sústredenie.
b) Spoločne vymyslia a napíšu do zošita krátky príbeh, ktorý opisuje dej zobrazený na ilustrácii – blahoželanie k narodeninám. Príbeh prezentujú spolužiakom aj s názornou ukážkou ústneho blahoželania.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o mäkkej a tvrdej výslovnosti spoluhlások pred i, í, rozlišovanie pravopisných javov, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, tvorivé písanie a pozorné pozorovanie ilustrácií. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi výslovnosťou a pravopisom, k triedeniu slov podľa jazykových znakov, k systematizovaniu poznatkov o spoluhláskach a k prepájaniu jazykového učiv s tvorivým vyjadrovaním a interpretáciou obrazového materiálu. Prostredníctvom hľadania rozdielov na ilustráciách a tvorby príbehu rozvíjajú schopnosť pozorovať detaily, analyzovať informácie a vytvárať súvislé rozprávanie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (porovnávanie, kategorizovanie, analyzovanie jazykových javov, monitorovanie správnosti riešenia, plánovanie a tvorba textu, interpretácia obrazových informácií). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, samostatnosť, trpezlivosť, spolupráca a schopnosť sústrediť sa na detail. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie, logické uvažovanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov podľa zadaných kritérií, vyhľadávania rozdielov, porovnávania údajov a systematického spracúvania informácií, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s ilustráciami, tvorby vlastného príbehu a rozvoja estetického vnímania obrazového materiálu a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce pri skupinovej práci, komunikácie, rešpektovania názorov druhých a spoločného vytvárania príbehu. Strana zároveň rozvíja schopnosť prepájať jazykové poznatky s vizuálnymi informáciami a podporuje tvorivé a zážitkové učenie.

Strana 32

Úloha 6
Žiaci si prezrú ilustráciu. Uvedomia si, že sa viaže k príbehu Rozprávka druháčky Mišky na strane 17. Vymyslia jej vhodný názov, ktorý obsahuje aspoň jednu mäkkú a jednu tvrdú spoluhlásku. Názov napíšu do obrázka listiny v hornej časti ilustrácie. Úloha podporuje tvorivé a kritické myslenie (výber výstižného nadpisu) a zároveň prepája vizuálny podnet s písomným prejavom.

Naša poznámka: Žiaci môžu viesť diskusiu, v ktorej zdôvodnia svoje návrhy pre pomenovanie krajiny.

Bodka oboznámi žiakov s menami spisovateľky a ilustrátora tejto učebnice. Žiaci, ktorí majú doma knihy od uvedenej autorky alebo s ilustráciami daného ilustrátora, ich môžu priniesť do školy a predstaviť spolužiakom. Žiaci tak majú príležitosť zdieľať vlastné skúsenosti s knihami, čo podporuje komunikačné zručnosti a sebaprezentáciu.

Úloha 7
Žiaci si opäť prezrú ilustráciu. Vnímajú ju ako napr. príbeh z hradného trhoviska. Všímajú si jednotlivé jej detaily, farebnosť, postavy, blízke aj vzdialenejšie objekty, vyjadrenie pohybu, samotného deja zobrazenej situácie. V ilustrácii vyhľadávajú odpovede na otázky, ktoré sa viažu k ilustrácii. Rozvíjajú si vizuálnu gramotnosť a schopnosť pozorovať a interpretovať obraz, prehlbujú si schopnosť vnímať detaily, čo podporuje pozornosť a sústredenie.

Úloha 8
a) Žiaci napíšu, čo sa im na ilustrácii páčilo a zdôvodnia, prečo. Učia sa formulovať a prezentovať vlastný názor, opierať ho o konkrétne pozorovania a pocity.
b) Ak sa im na ilustrácii niečo nepáčilo, taktiež to zdôvodnia a navrhnú, ako by to oni zmenili – čo by dokreslili, upravili alebo nahradili. Posilňujú si schopnosť sebavyjadrenia, rozvíjajú si argumentáciu a estetické vnímanie a zároveň sa učia hodnotiť s rešpektom a navrhovať riešenia, čo podporuje kritické myslenie a tvorivosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže výstupy žiakov využiť na podnietenie diskusie o tom, ako rôzne vnímame umenie a čo všetko môže obraz vyjadrovať.

Úlohy na strane podporujú čítanie a interpretáciu ilustrácie, rozvíjanie slovnej zásoby, orientáciu v priestore, vyjadrovanie vlastných názorov a pocitov, tvorivé pomenúvanie a prepájanie textových a obrazových informácií. Vedú k rozvíjaniu pozorovacích schopností, k identifikovaniu postáv, prostredia a dejových súvislostí, k uvedomovaniu si vzťahu medzi literárnym textom a ilustráciou a k rozvíjaniu predstavivosti pri vytváraní názvov a opisovaní prostredia. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie detailov, analyzovanie obrazových informácií, prepájanie ilustrácie s predchádzajúcimi poznatkami, orientácia v priestore, vyjadrovanie a zdôvodňovanie vlastných názorov, reflexia estetického zážitku a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, zvedavosť, vnímavosť, samostatnosť, rešpekt k umeleckej tvorbe, otvorenosť voči rôznym pohľadom, schopnosť argumentovať a oceňovať prácu iných. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, kultúrnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, tvorivé myslenie, kritické myslenie, komunikačné kompetencie a schopnosť interpretovať informácie z rôznych zdrojov. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom interpretácie ilustrácie, rozvoja estetického vnímania, poznávania práce spisovateľa a ilustrátora a vytvárania vlastných tvorivých návrhov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom vyjadrovania vlastných názorov, rešpektovania odlišných pohľadov a komunikácie o spoločných zážitkoch, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom orientácie v priestore (vľavo, vpravo, hore, dole), pozorovania detailov a systematického spracúvania vizuálnych informácií. Strana zároveň podporuje rozvoj kultúrneho povedomia o procese vzniku knihy a úlohe autora a ilustrátora pri tvorbe literárneho diela.

Strana 33

Úloha 9
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Doplnia do slov chýbajúce i/í alebo y/ý. Skontrolujú si riešenie a odôvodnia pravopis. Upevňujú si učivo.
b) Text pozorne prečítajú a povedia, o čom bol. Rozvíjajú si čitateľskú gramotnosť a porozumenie textu.

Úloha 10
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
Žiaci vymyslia tri otázky, ktoré budú súvisieť s obsahom textu. Otázky majú byť zmysluplné, vecné a smerovať k porozumeniu prečítaného. Následne položia svoje otázky spolužiakom a spoločne hľadajú odpovede. Upevňujú si porozumenie textu, učia sa formulovať otázky na základe čítania, rozvíjajú kritické myslenie a komunikačné zručnosti a prirodzene si posilňujú čitateľskú gramotnosť prostredníctvom diskusie so spolužiakmi.

Úloha 11
Hra TVRDÉ – MÄKKÉ
Hra slúži ako didaktický prostriedok – zaktivizovať žiakov pri učení sa, naučiť sa správne usmerňovať prácu v triede, prezentovať svoje riešenie. Upevňujú sa charakterové vlastnosti žiakov. Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Cieľom aktivity je hravou formou si zopakovať vedomosti o spoluhláskach, aktívne sa počúvať a reagovať na spolužiakov. Učiteľku/učiteľa môžu zastúpiť aj žiaci.

Úloha 12
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 19. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný

pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie pravopisu i, í, y, ý po mäkkých a tvrdých spoluhláskach, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby, tvorbu otázok, interpretáciu textu a aplikovanie pravopisných pravidiel v súvislom texte. Vedú k uvedomovaniu si vzťahu medzi pravopisom a významom slov, k rozlišovaniu mäkkých a tvrdých spoluhlások v praktických jazykových situáciách a k rozvíjaniu schopnosti porozumieť príbehu a reprodukovať jeho obsah. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie jazykových javov, vyvodzovanie pravopisných pravidiel, kladenie otázok, vyhľadávanie informácií, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi vedomosťami). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť, pozornosť, odvaha, spolupráca, tvorivosť a schopnosť zvládať neistotu a strach. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, emocionálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém rodinných vzťahov, vzájomnej pomoci, zvládania strachu a budovania pocitu bezpečia, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom tvorby otázok, vyhľadávania informácií v texte, rozlišovania kategórií a systematického spracúvania údajov.

Strana 34
SLABIKA

Naša poznámka: Cieľom tematického celku Slabika je postupne rozvíjať a upevňovať schopnosť žiakov správne pracovať so slabikovou stavbou slov v ústnom aj písomnom prejave. Žiaci si osvojujú a prakticky uplatňujú fonematický a slabičný pravopis, správne spájajú spoluhlásky a samohlásky/dvojhlásky do slabík. Postupne sa oboznamujú s pravopisom slabík so slabikotvornými spoluhláskami r/ŕ a l/ĺ, učia sa správne rozdeľovať slová na slabiky a určovať počet slabík v slovách. Pozornosť sa venuje aj správnemu členeniu slov s dvojhláskami a uvedomovaniu si ich osobitostí pri slabikovaní. Žiaci si osvojujú pravidlá používania spojovníka a správneho rozdeľovania slov na konci riadka. Rozlišujú jednoslabičné a viacslabičné slová, pričom získané poznatky využívajú pri čítaní, písaní aj hovorení. Súčasťou tematického celku je aj upevňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti, rozvoj fonematického uvedomovania a prehlbovanie schopnosti vedome pracovať so zvukovou stránkou jazyka. Pri práci so slabikou odporúčame využívať hravé a názorné aktivity, napríklad vytlieskavanie slabík, pohybové hry so slabikami, kartičky so slabikami, slabikové domino, tvorbu nových slov zo zadaných slabík. Takéto aktivity podporujú prirodzené osvojovanie jazykových javov, aktívne zapojenie žiakov do učenia a vytvárajú pevný základ pre ďalšie rozvíjanie čitateľských, komunikačných a pravopisných zručností.

Motivačný príbeh **Jeden kováč koňa kuje** je koncipovaný ako vstup do tematického celku, prostredníctvom ktorého sa žiaci oboznámia s pojmom **slabika**. Žiaci slabiku v texte objavia, zrakovo i sluchovo ju vnímajú. Čítaním určitých slov po slabikách spoznajú princíp delenia slov na slabiky (žiaci sa s týmto pojmom už stretli v prvom ročníku, zrakovo, sluchovo i rytmicky si osvojovali správnu techniku čítania slabikovaním slov). Text má literárny charakter, zahŕňa v sebe aj emotívnu zložku. Žiaci vnímajú ilustráciu, ktorá približuje obsah príbehu. Zámerom textu je rozvíjať u žiakov zážitkovú recepciu, čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, fantáziu a predstavivosť, ako aj osobnostné vlastnosti mladých čitateľov a metakognitívne procesy. Môže ho čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť s deťmi rozhovor o tom, ako sa prečítaný príbeh mohol skončiť. Spolu môžu diskutovať o rôznych detských hrách, ktoré sa hrávajú deti vonku. Na hodine telocviku alebo v školskom klube sa žiaci môžu zahrať vonku podobné hry, na začiatku ktorých použijú vyčítanku z úvodného textu.

Úloha 2
Žiaci si prezrú obrázky. Zložia zo slabík slová. Slová napíšu a prečítajú. Pri slabikovaní slov tlieskajú rukami. Vnímajú slabičnosť slov. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Pri prepise môže úlohu podľa potreby skrátiť.

Naša poznámka: Žiaci už v predškolskom období slabikovali – rytmizovali detské riekanky, pesničky, básničky, v prvom ročníku sa učili čítať a písať slabikovaním, analýzou a syntézou slov. Učivo o slabike je teda akýmsi prehĺbením, zdokonaľovaním a systematizovaním zručností, ktoré už podvedome ovládajú.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik. Spoločne si povedia pravidlá uvedených hier. Hry si môžu zahrať na hodine telocviku alebo na školskom dvore.

Úloha 3
Žiaci vedú riadený rozhovor na tému hra a jej pravidlá. Na základe vlastných skúseností diskutujú o rôznych druhoch hier (pohybových, spoločenských, tímových), v ktorých je potrebné rešpektovať pravidlá. Rozprávajú o tom, ako pravidlá ovplyvňujú férovosť, bezpečnosť a radosť z hry. Postupne si uvedomujú, že pravidlá neplatia len v hre, ale aj v školskom a spoločenskom živote. Úloha podporuje rozvoj komunikačných zručností, schopnosti spolupracovať, vyjadriť a zdôvodniť názor, rešpektovať iných. V závere žiaci spoločne vytvoria návrh základných pravidiel pre triedu ako prejav dohody, spolupatričnosti a zodpovednosti za triedne prostredie.

Úlohy na strane podporujú porozumenie pojmu slabika, čítanie s porozumením, správne členenie slov na slabiky, rozvíjanie fonologického uvedomovania, rytmizáciu reči a rozširovanie slovnej zásoby. Vedú k uvedomovaniu si zvukovej stavby slov, k rozlišovaniu jednotlivých slabík v hovorenom slove, k prepájaniu pohybu s učením a k rozvoju schopnosti analyzovať a tvoriť slová zo slabík. Prostredníctvom vyčítanky a pohybových hier podporujú zážitkové učenie, spoluprácu a prirodzené osvojovanie jazykových zákonitostí. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (počúvanie a analyzovanie zvukovej podoby slov, segmentácia slov na slabiky, monitorovanie porozumenia, porovnávanie, tvorba nových slov, reflexia vlastného učenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú spolupráca, rešpektovanie pravidiel, vytrvalosť, pozornosť, samostatnosť, tvorivosť, zodpovednosť a schopnosť zapojiť sa do spoločnej činnosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, fonologickú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť spolupracovať. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém dodržiavania pravidiel, férového správania v hre a spolupráce v skupine, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom pohybových hier, rytmizácie, koordinácie pohybu a aktívneho trávenia času a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom usporadúvania slabík, vytvárania slov zo zadaných častí a rozvíjania algoritmického a logického myslenia. Strana zároveň podporuje poznávanie tradičných detských hier a ľudovej slovesnosti ako súčasti kultúrneho dedičstva.

Strana 35

Úloha 4
a) Žiaci si prezrú obrázky so slabikami. K prvej slabike pred obrázkom postupne pridajú ďalšie slabiky v obrázkoch. Utvoria nové slová a napíšu ich. Skontrolujú si pravopis. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Úlohu môže skrátiť tak, aby žiaci prepísali vždy len po jednom slove (alebo po dvoch slovách) z každého obrázka.
b) Žiaci prečítajú napísané slová po slabikách, pri vyslovovaní každej slabiky slova klepnú ceruzkou na lavicu. Uvedomujú si a sluchovo vnímajú jednotlivé slabiky v slovách a ich počet, ktorý povedia. Precvičujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka si môže pripraviť kartičky, na ktorých budú graficky znázornené slová (po slabikách). Kartičky rozdá žiakom. Úlohou žiakov je vymyslieť na dané grafické znázornenie slovo.

Úloha 5
a) Žiaci pracujú s obrázkom slimačej ulity, do ktorej vpisujú slová z ponuky. Začínajú so slovom s najmenším počtom slabík a postupne dopĺňajú ďalšie slová podľa rastúceho počtu slabík. Precvičujú si fonematické uvedomovanie, schopnosť identifikovať slabiky v slove a triediť slová podľa jazykových znakov. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Vyhľadajú slovo s najväčším počtom slabík (kamaráti), nahlas ho prečítajú, vytlieskajú slabiky a určia ich počet. Vnímajú rytmus slova sluchom aj pohybovo – rukami. Uvedomujú si členenie slova na slabiky, čím si posilňujú jazykové povedomie a precvičujú učivo.

Úloha 6
a) V podkovičke sú napísané slová po slabikách. Jednotlivé slabiky žiaci vyfarbia podľa zadania úlohy. Precvičujú si učivo. Žiaci so ŠVVP si môžu pomáhať záložkou na obálke PU.
b) Žiaci prečítajú slová zložené zo slabík a napíšu ich do zošita. Povedia, z koľkých slabík sa každé slovo skladá. Fixujú si učivo. Žiaci so ŠVVP prepíšu len tri slová alebo im dá učiteľ/-ka dostatok času na prepis všetkých slov.

Žiaci riešia úlohu, v ktorej plnia zadanie Bodky. V úlohe 6 identifikujú slabiky so slabikotvornými spoluhláskami, ktoré zostali nevyfarbené. Žiaci ich vyhľadajú, nahlas prečítajú a následne zdôvodnia, prečo tieto slabiky v predchádzajúcom kroku nevyfarbili. Prostredníctvom tejto úlohy si žiaci uvedomujú slabikotvorné spoluhlásky, vnímajú rozdiel medzi samohláskovými a spoluhláskovými slabikami.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka upozorní žiakov na gramatický jav, že slabiky môžu tvoriť rôzne hlásky, napr. slabikotvorné r/ŕ a l/Ĺ. Tento jav si žiaci osvoja v nasledujúcom učive.

Úloha 7
Slová v predchádzajúcich úlohách súviseli s jarou. Žiaci majú preto v tejto úlohe vymyslieť a napísať ďalšie slová, ktoré im napadnú s týmto ročným obdobím. Po napísaní slová prečítajú a vyslabikujú.

Úloha 8
Žiaci spoločne vedú rozhovor na tému jar. Rozprávajú sa o znakoch jari, o jarných zmenách v prírode, o zvyklostiach, ktoré ľudia na jar robia v záhradách, okolo svojich obydlí, o tom, ktoré hry sa deti hrávajú vonku, o počasí a pod. Pri diskusii žiaci dodržiavajú komunikačné pravidlá a zručnosti.

Úloha 9
Hra SLABIKY
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Vytvoria dvojice a rozdelia si úlohy. Jeden žiak vysloví zvolené slovo a zároveň ho vytlieska po slabikách, druhý žiak pozorne počúva a určí počet slabík v slove. Potom si úlohy vymenia. Hra vedie žiakov k uvedomovaniu si slabikovej stavby slov prostredníctvom pohybu, rytmu a sluchového vnímania. Hravou formou si upevňujú poznatky o slabikách a zároveň rozvíjajú schopnosť aktívne počúvať a spolupracovať.

Úlohy na strane podporujú porozumenie pojmu slabika, rozvíjanie fonologického uvedomovania, tvorenie slov zo slabík, určovanie počtu slabík v slovách a rozvoj jazykového citu. Vedú k uvedomovaniu si zvukovej a rytmickej stavby slov, rozlišovaniu slabík s dvojhláskami a samohláskami a k prepájaniu jazykového učiva s témami prírody a ročných období. Prostredníctvom manipulácie so slabikami a tvorby nových slov podporujú aktívne objavovanie jazykových zákonitostí a rozvoj slovnej zásoby. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analýza a syntéza slov, segmentácia slov na slabiky, porovnávanie, triedenie, monitorovanie správnosti riešenia, vyvodzovanie záverov). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, pozornosť, samostatnosť, dôslednosť, tvorivosť, zvedavosť, trpezlivosť a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, logické uvažovanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom tém jari, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom usporadúvania slabík, tvorby slov, triedenia podľa počtu slabík a rozvoja algoritmického myslenia a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce vo dvojiciach, vzájomného počúvania a rešpektovania partnera pri spoločných aktivitách.

Strana 36
Delenie slov na slabiky

Úloha 1
a) Žiaci si prezrú obrázky postavičiek detí. Prečítajú po slabikách ich mená. Slabiky vnímajú sluchom aj zrakom. Sledujú rozdelenie slov a zároveň si osvojujú pravidlo 1, na ktoré upozorňuje Výkričník. Pravidlo prečítajú a povedia ho svojimi slovami.
b) Prečítajú farebne zvýraznené písmená – prvé slabiky mien a povedia, do ktorej skupiny patria (samohlásky). Osvojujú si učivo.

Naša poznámka: Odporúčame, aby si žiaci spoločne pred riešením úloh zopakovali krátke a dlhé samohlásky, dvojhlásky a spoluhlásky. Učiteľ/-ka žiakov veku primeranou formou priblíži a oboznámi ich s pravidlom 1 pri delení slov na slabiky, ktoré sa začínajú na samohlásku. Môže si pripraviť karty so slovami, pomocou ktorých si uvedomia daný jav (orol, električka, ihelník, užovka, okuliare, úloha, ibis, ikebana, opica, orechy, uhorky, utorok, Evička, Elena, Igor, Ivana, Alena, Oliver a pod.). Niektoré slová si môžu žiaci napísať na tabuľu a do zošita a rozdeliť ich zvislými čiarami na slabiky.

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci prečítajú krátky text. Vyhľadajú v ňom slová, ktoré sa začínajú na samohlásku a podčiarknu ich. Použijú pravidlo 1 a podčiarknuté slová rozdelia zvislými čiarami na slabiky. Precvičujú si učivo.
b) Farebne zvýraznené frazeologizmy si spoločne vysvetlia. Môžu uviesť príklady, kedy sa uvedené spojenia používajú.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne skontrolujú nájdené a rozdelené slová. Učia sa sebakontrole a uvedomujú si, že opravou chýb sa učia.

Úloha 3
a) Žiaci si prezrú obrázky. Prečítajú jednotlivé slabiky slov. Všimnú si, ako sú slová rozdelené na slabiky a zároveň si osvojujú pravidlo 2, na ktoré upozorňuje Výkričník. Pravidlo prečítajú a povedia ho svojimi slovami.
b) V jednotlivých slabikách slov si všimnú zvýraznené písmená, ktorými slabiky končia. Prečítajú ich a povedia, do ktorej skupiny hlások patria (samohlásky a dvojhlásky). Osvojujú si učivo.

Žiaci prečítajú informácie o delení slov na slabiky, ktoré obsahujú dvojhlásky, na ktorú ich upozorňuje Výkričník. Po prečítaní informácií žiaci sformulujú vlastnými slovami, čo sa dozvedeli a vysvetlia, ako jej rozumejú.

Úloha 4
Žiaci rozdelia slová vo vetách zvislými čiarami na slabiky podľa pravidla 2. Žiaci so ŠVVP rozdelia slová v prvej vete. Vyriešenú úlohu prečítajú a spoločne si skontrolujú správnosť riešenia. Precvičujú si učivo a aplikujú získané vedomosti.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže mať opäť pripravené karty so slovami, pomocou ktorých si žiaci precvičia pravidlo 2 (rieka, misa, lieta, raketa, motokára, žiara, Vianoce, kôra, lúka, jazero, vôňa, pôda, kačica, koleso, lavice, tabuľa, maliny, knihy, žiaci, rodičia a pod.). Môže vyzvať žiakov, aby slová s dvojhláskami vytlieskali po slabikách a prstami ukazovali počet slabík, čím podporí lepšie vnímanie javu a osvojenie si pravidla 2 pri delení slov na slabiky. Tlieskaním žiaci vnímajú rytmus slova, počujú slabiky a uvedomujú si, že dvojhláska (ia, ie, iu) patrí do jednej slabiky, a preto sa nikdy nerozdeľuje. Aktivita napomáha fonematickému uvedomovaniu, ktoré je základom pre správne čítanie, písanie a členenie slov. Niekoľko slov môžu napísať na tabuľu a do zošita a rozdeliť ich podľa pravidla 2 na slabiky.

Úloha 5
Žiaci si prezrú obrázky a prečítajú názvy stromov. Názvy priradia k správnym obrázkom. Názvy stromov môžu rozdeliť na slabiky podľa pravidla 2.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť so žiakmi diskusiu o význame stromov v prírode a v živote človeka. Môže sa pýtať, ktoré stromy z okolia poznajú, prečo sú stromy dôležité, ako sa menia počas roka a pod. Diskusia rozvíja komunikačné schopnosti, environmentálne uvedomenie a prehlbuje medzipredmetové súvislosti.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie pravidiel delenia slov na slabiky, rozvíjanie fonologického uvedomovania, čítanie s porozumením, rozširovanie slovnej zásoby a uvedomovanie si vzťahu medzi hovorenou a písanou podobou jazyka. Vedú k rozpoznávaniu samohlások a dvojhlások, k správnemu členeniu slov na slabiky, k objavovaniu pravidiel stavby slov a k rozvíjaniu schopnosti aplikovať jazykové poznatky pri práci s textom. Prostredníctvom pozorovania prírody a určovania stromov podporujú prepájanie jazykového učiva s poznávaním okolitého sveta. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie jazykových javov, analyzovanie stavby slov, porovnávanie, triedenie, vyvodzovanie pravidiel, monitorovanie porozumenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zvedavosť, trpezlivosť a ochota objavovať nové poznatky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania stromov, prírodného prostredia a pozorovania znakov jednotlivých drevín, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov, rozpoznávania vzorov, aplikovania pravidiel a systematického spracúvania informácií, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce pri spoločnej kontrole riešení, vzájomného rešpektu a rozvoja komunikačných zručností.

Strana 37

Úloha 6
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci si prezrú obrázky, ktoré súvisia s predchádzajúcimi úlohami a porozprávajú o nich. Povedia, na ktorom obrázku sa deti Ema a Igor správajú k prírode vhodne a na ktorom nevhodne. Svoje tvrdenia zdôvodnia. Aplikujú nadobudnuté vedomosti.
b) Žiaci napíšu tri pravidlá vhodného správania sa v prírode. Napísané pravidlá skontrolujú a prečítajú spolužiakom. O vytvorených pravidlách môžu spoločne diskutovať a zdôvodniť, prečo by podľa nich mali platiť v prírode práve ich pravidlá.

Úloha 7
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Pracujú s ilustráciou, vnímajú, ktoré slová sú znázornené obrázkom v úlohe 6 a podčiarknu ich.
b) Podčiarknuté slová vpíšu po slabikách do obrázkov húseničiek (mravec, palica, smeti, vysypať, priatelia, stromy, veverica, olamovať). Uplatňujú pravidlá 1 a 2. Fixujú si učivo.

Žiaci si na základe Bodkinho pokynu spoločne skontrolujú zapísané a rozdelené slová. Učia sa sebakontrole a uvedomujú si, že opravou chýb sa učia.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie schopnosti deliť slová na slabiky, rozvíjanie slovnej zásoby, čítanie s porozumením, pozorovanie a interpretáciu obrázkov, formulovanie pravidiel správania a prepájanie jazykových poznatkov s reálnymi životnými situáciami. Vedú k uvedomovaniu si zásad vhodného správania sa v prírode, k rozlišovaniu správneho a nevhodného konania, k rozvoju environmentálnej zodpovednosti a k aplikovaniu jazykových poznatkov pri práci so slovami a ich slabičnou stavbou. Prostredníctvom diskusie o správaní v prírode podporujú hodnotové učenie a budovanie pozitívneho vzťahu k životnému prostrediu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, porovnávanie, hodnotenie správania, vyvodzovanie pravidiel, analyzovanie slov, delenie slov na slabiky, monitorovanie správnosti riešenia). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, ohľaduplnosť, rešpekt k prírode, spolupráca, vytrvalosť, samostatnosť, pozornosť a schopnosť rozhodovať sa v súlade s etickými princípmi. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a prijímať zodpovedné rozhodnutia. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania lesného prostredia, živočíchov a ochrany prírody, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom vytvárania pravidiel správania, rozvoja zodpovednosti za svoje konanie a budovania prosociálnych postojov. Strana zároveň podporuje environmentálne povedomie a vedie žiakov k uvedomeniu si, že ochrana prírody začína každodenným zodpovedným správaním.

Strana 38

Úloha 8
a) Žiaci si prezrú obrázky. Prečítajú jednotlivé slabiky slov. Všimnú si, ako sú slová rozdelené na slabiky a zároveň si osvojujú pravidlo 3, na ktoré upozorňuje Výkričník. Pravidlo prečítajú a povedia svojimi slovami.
b) V slabikách zakrúžkujú písmená – na konci prvej slabiky a na začiatku nasledujúcej slabiky podľa uvedeného vzoru. Zakrúžkované písmená prečítajú a povedia, do ktorej skupiny hlások patria (spoluhlásky). Osvojujú si učivo.

Žiaci si prečítajú upozornenie Výkričníka, ktoré obsahuje informácie o delení slov, v ktorých sa za sebou nasleduje viac spoluhlások a o pravidle, že písmená dz, d, ch sa pri delení slov na slabiky nikdy nerozdeľujú, pretože tvoria jednotlivé hlásky. Po prečítaní reprodukujú informácie vlastnými slovami a vysvetlia, ako im rozumejú.

Naša poznámka: Žiaci môžu uviesť ďalšie príklady slov, v ktorých sa nachádzajú písmená dz, dž, ch alebo skupiny spoluhlások a ústne alebo písomne (na tabuľu) ich rozdeliť na slabiky.

Úloha 9
Žiaci rozdelia slová zvislými čiarami na slabiky podľa pravidla 3. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť. Vyriešenú úlohu prečítajú a spoločne si skontrolujú správnosť riešenia. Osvojujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže mať pre žiakov opäť pripravené kartičky, na ktorých sú napísané slová na precvičenie rozdeľovania slov na slabiky podľa pravidla 3 (malta, klince, parkety, stavba, záhrada, nožnice, lepidlo, rebrík, farba, páska, ceruzka, kýblik, luster). Rozdeľovanie slov môžu žiaci hovoriť, vytlieskať, počítať slabiky na prstoch či písať na tabuľu aj do zošitov.

Úloha 10
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci zložia z rozhádzaných slabík slová. Môžu si pomôcť obrázkami. Slabiky, ktoré tvoria dané slovo, vpíšu do okienok podľa počtu slabík. Slová prečítajú po slabikách. Môžu povedať, ktoré pravidlá rozdeľovania slov na slabiky uplatnili. Upevňujú si učivo.
b) Vyfarbia napísané slová po slabikách podľa pokynov v zadaní úlohy. Oboznamujú sa s učivom o jednoslabičných a viacslabičných slovách.

Bodka približuje žiakom informáciu o jednoslabičných a viacslabičných slovách. Žiaci si ju prečítajú a následne ju vlastnými slovami vysvetlia, ako rozumejú tomu, čo sú jednoslabičné slová (napr. dom, chlieb, pes) a čo sú viacslabičné slová (napr. domček, opica, kamarát). Prostredníctvom tejto aktivity si upevňujú základný jazykový pojem slabika a učia sa vedome rozlišovať slová podľa počtu slabík. Táto schopnosť je kľúčová pre rozvoj fonematického uvedomovania, správne čítanie a neskôr i pravopis.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť so žiakmi rozhovor o tom, kto používa pracovné náradie, ktoré bolo pomenované v úlohe 10, v ktorých povolaniach ľudia pracujú s týmto náradím (napr. stolár, murár, opravár, upratovačka, elektrikár, záhradník atď.) a pod. Diskutujú aj o bezpečnosti pri práci.

Úloha 9
Hra SLOVÁ
Hra slúži ako didaktický prostriedok – naučiť sa spolupracovať, vedieť si rozdeliť úlohy v skupine, správne usmerňovať prácu v skupine, rešpektovať sa navzájom, prezentovať výsledok spoločnej práce. Upevňujú sa charakterové vlastnosti žiakov a rozvíjajú sa ich komunikačné zručnosti. Žiaci pri realizácii postupujú podľa zadania úlohy hravou formou si zopakujú vedomosti o slabike.
Úlohy na strane podporujú osvojovanie pravidiel delenia slov na slabiky, najmä pochopenie, že slabika sa môže končiť spoluhláskou, rozvíjanie fonologického uvedomovania, čítanie po slabikách, tvorenie slov zo slabík a určovanie počtu slabík v slovách. Vedú k objavovaniu stavby slov, k rozlišovaniu jednoslabičných

a viacslabičných slov, k uvedomovaniu si pravidiel delenia slov pri skupinách spoluhlások a k systematizovaniu jazykových poznatkov prostredníctvom praktických úloh. Prostredníctvom slov označujúcich pracovné nástroje a remeselné pomôcky prepájajú jazykové učivo s poznávaním sveta práce a techniky. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie stavby slov, segmentácia slov na slabiky, porovnávanie, triedenie podľa počtu slabík, aplikovanie pravidiel, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, pozornosť, samostatnosť, trpezlivosť, zodpovednosť a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, technickú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia slov podľa počtu slabík, aplikovania pravidiel, usporadúvania informácií a rozvoja algoritmického myslenia, so vzdelávacou oblasťou Človek a svet práce prostredníctvom poznávania pracovných nástrojov, remeselných pomôcok a ich využitia v praktickom živote, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vytrvalosti, zodpovednosti za vlastnú prácu a schopnosti spolupracovať pri spoločnej kontrole riešení. Strana zároveň podporuje uvedomovanie si významu práce a remeselných zručností v každodennom živote.

Strana 39

Motivačný text **Prechádzka k rozhľadni** obsahuje slová so **slabikotvornými spoluhláskami r/ŕ** a **l/Ĺ**. Po prečítaní vedú diskusia o obsahu, dojmoch a pocitoch z príbehu, čím sa rozvíja zážitková recepcia a čítanie s porozumením. Žiaci zároveň vnímajú ilustráciu, ktorá tematicky dotvára atmosféru textu a podporuje ich vizuálne chápanie obsahu. Cieľom je rozvíjať jazykové zručnosti a fantáziu, zároveň však aj precvičiť vnímanie a výslovnosť slabikotvorných spoluhlások, ako aj zvýšiť čitateľskú pozornosť a emocionálnu citlivosť voči literárnemu textu. Text môže čítať učiteľ/-ka alebo žiak, v závislosti od ich čitateľskej úrovne.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Spoločne si vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú zvýraznené slová v úvodnom texte. Jednoslabičné slová napíšu (bŕ, stĺp, vlk).
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Žiaci so ŠVVP si môžu pomôcť záložkou na obálke PU.
b) Všimnú si, že písmená v napísaných slovách tvoria skupiny spoluhlások. Oboznamujú sa s učivom.

Úloha 3
Žiaci si pozorne prezrú slová a farebne zvýraznené samohlásky nahradia vhodnými slabikotvornými spoluhláskami l, Ĺ alebo r, ŕ tak, aby vznikli zmysluplné slová. Vzniknuté slová správne napíšu a nahlas prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Následne sa pokúsia vysvetliť ich význam vlastnými slovami alebo ich použijú vo vetách. Úloha vedie žiakov k objavovaniu osobitnej úlohy spoluhlások l, Ĺ, r, ŕ v slovách. Prostredníctvom pozorovania a porovnávania si uvedomujú, že tieto spoluhlásky dokážu v niektorých slovách vytvárať slabiku aj bez prítomnosti samohlásky.

Úlohy na strane podporujú rozvíjanie čítania s porozumením, porozumenie významu textu, rozširovanie slovnej zásoby, osvojovanie si poznatkov o slabikotvorných spoluhláskach l, Ĺ, r, ŕ a uvedomovanie si ich úlohy v stavbe slov. Vedú k rozlišovaniu jazykových javov, k prepájaniu jazykových poznatkov s praktickými situáciami, k interpretácii textu a k rozvíjaniu schopnosti vyjadrovať vlastné názory na vzťah človeka k prírode. Prostredníctvom príbehu podporujú pozorovanie prírody, pochopenie významu rešpektu voči prírodnému prostrediu a uvedomovanie si hodnoty prírodného bohatstva. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie významu slov, vyvodzovanie jazykových pravidiel, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, interpretácia textu, reflexia vlastných postojov, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, rešpekt, odvaha, ohľaduplnosť, zvedavosť, vytrvalosť, samostatnosť a pozitívny vzťah k prírode. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť interpretovať informácie a reflektovať vlastné postoje. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania prírodného prostredia, lesných živočíchov, významu ochrany prírody a bezpečného pohybu v prírode, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja rešpektu k prírode, zodpovedného správania, prekonávania strachu a budovania pozitívnych hodnôt, Strana zároveň podporuje environmentálne povedomie a vedie žiakov k pochopeniu, že prírodu netreba vnímať so strachom, ale s rešpektom a zodpovednosťou.

Strana 40

Úloha 4
a) Žiaci pozorujú rozdelené slová. Prečítajú ich po slabikách.
b) Zakrúžkujú slabiky so spoluhláskami l, Ĺ, r, ŕ. Povedia, do ktorej skupiny hlások patria písmená v zakrúžkovaných slabikách (do spoluhlások). Osvojujú si pravidlo 4, na ktoré upozorňuje Výkričník. Pravidlo prečítajú a povedia ho svojimi slovami.

Žiaci prečítajú informáciu o slabikotvorných spoluhláskach v slabike, na ktorú ich upozorňuje Výkričník. Informácia vysvetľuje, že v niektorých slovách môžu spoluhlásky r/ŕ alebo l/Ĺ tvoriť jadro slabiky, podobne ako samohlásky. Preto sa nazývajú slabikotvorné spoluhlásky. Obe informácie zreprodukujú vlastnými slovami a povedia, ako im rozumejú. Žiaci reprodukujú informáciu vlastnými slovami, čím sa overí ich porozumenie. Môžu použiť vlastné príklady alebo vyhľadať slová v texte. Oboznámia sa zároveň s pojmom slabikotvorná spoluhláska a učia sa ho správne používať.

Úloha 5
Žiaci rozdelia slová zvislými čiarami na slabiky podľa pravidla 4. Vyriešenú úlohu prečítajú a spoločne si skontrolujú správnosť riešenia. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže mať opäť pripraviť kartičky, na ktorých sú napísané slová na precvičenie rozdeľovania slov na slabiky podľa pravidla 4 (žĺtok, hĺbka, vlní sa, dĺžka, hrmí, vŕšok, vĺča, vŕba, vŕta, vŕtačka, spŕška, kĺby, stĺpy, mrnčí, vrndží a pod.). Rozdeľovanie slov môžu žiaci hovoriť, vytlieskať či písať na tabuľu aj do zošita.

Úloha 6
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Porozprávajú, čo vidia na ilustrácii. Môžu tvoriť súvislé vety alebo súvetia. Nevyfarbené časti obrázky pomenujú slovami so slabikotvornou spoluhláskou (*vŕba, klzisko, sŕňa, vlk, slnko, stĺp, jabĺčko, hrnček*). Slová napíšu a rozdelia ich zvislými čiarami na slabiky podľa pravidla 4. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia. Fixujú si osvojené vedomosti. Obrázok dofarbia a riešenie prezentujú pred spolužiakmi.

Úloha 7
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá. Napíšu do zošita krátky príbeh o ilustrácii. Použijú v ňom aj slová so slabikotvornými spoluhláskami. Aplikujú svoje pisateľské zručnosti a získané jazykové vedomosti. Po dopísaní si text skontrolujú a prečítajú ho spolužiakom.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o slabikotvorných spoluhláskach l, Ĺ, r, ŕ, správne delenie slov na slabiky, rozvíjanie fonologického uvedomovania, čítanie s porozumením, tvorbu viet a tvorivé písanie. Vedú k pochopeniu špecifických javov slovenského jazyka, k rozlišovaniu slabík tvorených bez samohlásky, k aplikovaniu pravidiel delenia slov a k uvedomovaniu si vzťahu medzi zvukovou a písanou podobou slova. Prostredníctvom práce s obrázkom podporujú pozorovanie detailov, rozvoj predstavivosti a prepájanie jazykových poznatkov s reálnym a prírodným prostredím. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, porovnávanie, aplikovanie pravidiel, pozorovanie, opisovanie, tvorba príbehu, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, tvorivosť, samostatnosť, pozornosť, zodpovednosť, zvedavosť a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, tvorivé myslenie, komunikačné kompetencie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom pozorovania zimnej prírody, prírodných javov a sezónnych zmien v krajine, so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom interpretácie ilustrácie, tvorby vlastného príbehu a rozvoja obrazotvornosti,

so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom aplikovania pravidiel, triedenia jazykových javov, systematického spracúvania informácií a tvorby štruktúrovaného textu, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce pri skupinových aktivitách, vzájomného rešpektu a rozvoja komunikačných zručností.

Strana 41
Rozdeľovanie slov na konci riadka

Úloha 1
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
a) Žiaci prečítajú list. Svoju pozornosť upriamia na zvýraznené slová v liste. Porozmýšľajú a povedia, prečo sú tieto slová rozdelené na koncoch riadkov. Vedú o tom rozhovor.
c) Zvýraznené slová napíšu do zošita. Rozdelia ich na slabiky podľa uvedeného vzoru.

Bodka oboznámi žiakov s pojmom spojovník, teda s vodorovnou čiarou, ktorú používame pri delení slov na konci riadku. Učiteľ/-ka žiakom vysvetlí, že spojovník je len pomocným grafickým znakom, ktorý znamená, že slovo pokračuje na ďalšom riadku a nie je súčasťou slova. Žiaci si na praktických príkladoch vyskúšajú, ako sa slová delia správne na slabiky a kde je vhodné spojovník použiť. Uvedomujú si tiež, že nesprávne použitie spojovníka môže spôsobiť zmenu významu alebo narušiť zrozumiteľnosť textu.

Úloha 2
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť, napríklad o posledné dva stĺpce.
a) Žiaci prečítajú slová po slabikách. Rozdelia ich spojovníkom na slabiky podľa uvedeného vzoru. Precvičujú si učivo.
b) Vymyslia a napíšu podľa zadania v úlohe ku každému slovu ďalšie slovo tak, aby vytvorené slovné spojenia mali význam. Utvorené slová napíšu tiež po slabikách a na konci riadka použijú spojovník. Precvičujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka im môže zadať prepísať niektoré slová do zošita a rozdeliť ich na slabiky spojovníkom tak, ako by ich rozdelili na konci riadka.

Úloha 3
Žiaci vedú rozhovor na tému starí rodičia, ich postavenie v rodine a spoločnosti, životné skúsenosti a múdrosť, ktorú odovzdávajú mladším. Zároveň rozvíjajú empatiu a úctu k starším ľuďom, premýšľajú nad pomocou seniorom v každodennom živote a delia sa o osobné zážitky s vlastnými starými rodičmi či inými blízkymi seniormi. Môžu diskutovať o tom, ako a s čím im pomáhajú starým rodičom, čo u nich zažili cez prázdniny. Úloha má komunikačný, hodnotový aj emocionálny charakter. Podporuje citové väzby, rozvoj sociálnych zručností, osobnostné dozrievanie a v neposlednom rade aj kultivovaný jazykový prejav.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie pravidiel rozdeľovania slov na konci riadka, upevňovanie poznatkov o slabikách, čítanie s porozumením, rozvíjanie slovnej zásoby a tvorbu významových slovných spojení. Vedú k pochopeniu praktického využitia delenia slov v písomnom prejave, k uvedomovaniu si vzťahu medzi slabikou a grafickou úpravou textu, k rozvíjaniu presnosti v písaní a k prepájaniu jazykového učiva s každodennou komunikáciou. Prostredníctvom listu starým rodičom podporujú rozvoj rodinných vzťahov, pozitívnych emócií a schopnosti vyjadriť svoje pocity a očakávania. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie stavby slov, aplikovanie pravidiel delenia slov, tvorba významových spojení, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú úcta k starším, vďačnosť, empatia, zodpovednosť, pozornosť, vytrvalosť, samostatnosť a schopnosť budovať pozitívne medziľudské vzťahy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, kultúrnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť pracovať s informáciami a reflektovať vlastné skúsenosti. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém rodinných vzťahov, úcty k starým rodičom, medziľudskej komunikácie a vyjadrovania pozitívnych emócií. Strana zároveň podporuje rozvoj písomnej komunikácie a uvedomovanie si významu listu ako tradičného spôsobu udržiavania rodinných vzťahov.

Strana 42

Úvodný text priblíži žiakom Morseovu abecedu. V príbehu sa žiaci stretnú s vynálezcom telegrafu Samuelom Morsem, ktorý pre svoj vynález využil kombináciu krátkych a dlhých signálov, pomocou ktorých dokázal prenášať správy na diaľku. Kódovanie signálov je podobné našej rytmickej výstavbe slov (striedanie krátkych a dlhých slabík v slovách). Vhodne teda sprostredkuje predstavu učiva o **krátkych** a **dlhých slabikách** v slovách. Na základe sluchového a zrakového vnímania žiaci spoznajú grafický záznam krátkych (bodka .) a dlhých (čiarka -) slabík. Zámerom textu je rozvíjať u žiakov zážitkovú recepciu, čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, predstavivosť, ako aj osobnostné vlastnosti mladých čitateľov. Môže ho čítať učiteľ/-ka alebo žiaci.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Bodka na základe úvodného textu o Samuelovi Morsovi a jeho vynáleze telegrafu predstaví žiakom konkrétny príklad kódovania správy – medzinárodný núdzový signál „SOS“. Ide o najuznávanejší núdzový signál, ľahko zapamätateľný a rytmicky jasný. Často sa aj zvukovo alebo pohybovo signalizuje (ťukanie, klopkanie, blikanie, pískanie). Žiaci si môžu signál SOS zapísať graficky a predviesť rytmicky (napr. tlieskaním, búchaním prstov o lavicu alebo pomocou rytmického nástroja).

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť krátku, veku primeranú prezentáciu o Samuelovi Morseovi, americkom vynálezcovi a tvorcovi Morseovej abecedy. Žiakov môže oboznámiť s tým, ako ľudia v minulosti odovzdávali správy na veľké vzdialenosti ešte pred vznikom telefónu a internetu. V prezentácii môže stručne vysvetliť, kto bol Samuel Morse, čo je Morseova abeceda, ako fungoval telegraf, prečo bol telegraf v minulosti významným komunikačným prostriedkom, kde sa využíval (napr. v námornej doprave, na železnici alebo pri prenose dôležitých správ). Žiaci si môžu vyskúšať zapísať svoje meno pomocou Morseovej abecedy alebo dešifrovať jednoduché odkazy. Takouto hravou formou si uvedomia význam komunikácie a technického pokroku v dejinách.

Úloha 2
a) Žiaci utvoria z písmen slabiky podľa uvedeného vzoru. Slabiky napíšu a prečítajú. Pri čítaní si všímajú a vnímajú kvantitu slabík. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania.
b) Povedia, ktoré slabiky vyslovujú krátko a ktoré dlhšie.

Žiaci si prečítajú informácie od Bodky, ktorá im vysvetľuje rozdiel medzi krátkymi a dlhými slabikami. Po prečítaní vysvetlia pravidlá vlastnými slovami. Cieľom je, aby žiaci porozumeli tomu, že dĺžka slabiky závisí od výslovnosti samohlásky (krátka – napr. ma, dlhá – napr. má) a že to ovplyvňuje rytmus reči aj význam slov.

Naša poznámka: Žiaci môžu vymýšľať a hovoriť ďalšie slová, ktoré obsahujú krátke alebo dlhé slabiky a rytmicky ich vytlieskať.

Úloha 3
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Počas práce spolupracujú, diskutujú o riešení, navzájom si radia a rešpektujú názory ostatných. Rozvíjajú komunikačnú interakciu, schopnosť aktívne počúvať a vecne reagovať na podnety spolužiakov.
a) Prečítajú vetu o známej lodi Titanic. Následne rozdelia jednotlivé slová vo vete pomocou zvislých čiar na slabiky. Pri riešení si pripomínajú, ako sa slová rozdeľujú na slabiky, že každá slabika obsahuje samohlásku, dvojhlásku alebo slabikotvornú spoluhlásku. Po rozdelení slov si riešenia navzájom porovnajú a skontrolujú.
b) Po rozdelení slov na slabiky žiaci podľa zadania zakrúžkujú slabiky s krátkou výslovnosťou, podčiarknu slabiky s dlhou výslovnosťou. Pri určovaní dĺžky slabík si všímajú dlhé samohlásky (á, é, í, ó, ú, ý), dvojhlásky (ia, ie, iu, ô), slabiky so slabikotvornými spoluhláskami ŕ, Ĺ. Po vyriešení si navzájom skontrolujú svoje riešenia a vysvetlia, podľa čoho sa rozhodovali. Úloha rozvíja schopnosť rozlišovať krátke a dlhé slabiky, čo je dôležité pre správnu výslovnosť, čítanie a neskoršie osvojovanie rytmického zákona slovenského jazyka.

Naša poznámka: Žiaci môžu vytlieskať slabiky vo vetách – krátku slabiku jedným tlesknutím, dlhú slabiku dvomi tlesknutiami. Aktivita prepája jazykové učenie s rytmom a pohybom.

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci rozdelia slová zvislými čiarami na slabiky. Precvičujú si učivo.
b) Zakrúžkujú slabiky, ktoré vyslovujeme krátko a zložia z nich slovo, ktoré doplnia do vety.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže primerane veku žiakov stručne predstaviť príbeh lode Titanic a vysvetliť, prečo sa o nej dodnes hovorí. Žiaci sa dozvedia, že Titanic bol veľký zaoceánsky parník, ktorý sa počas svojej prvej plavby v roku 1912 potopil po náraze do ľadovca. Táto udalosť patrí medzi najznámejšie námorné katastrofy v dejinách. Cieľom nie je podrobne rozoberať tragické okolnosti, ale poskytnúť žiakom základný kontext, aby lepšie porozumeli obsahu viet a textov v úlohách 3 a 4. Učiteľ/-ka môže zdôrazniť najmä technickú zaujímavosť lode, jej veľkosť a význam v období, keď vznikla. Aktivitu možno doplniť fotografiami alebo ilustráciami Titanicu a krátkou diskusiou o tom, ako sa cestovalo v minulosti a ako sa cestuje dnes.

Úlohy na strane podporujú rozvíjanie čítania s porozumením, osvojovanie poznatkov o krátkych a dlhých slabikách prostredníctvom témy Morseovej abecedy a núdzového signálu SOS, uvedomovanie si rozdielov vo výslovnosti slabík, rozširovanie slovnej zásoby a aplikovanie jazykových poznatkov pri práci s textom. Vedú k pochopeniu vzťahu medzi zvukovou podobou jazyka a jeho grafickým zápisom, k rozlišovaniu krátkych a dlhých samohlások, dvojhlások a slabikotvorných spoluhlások, k rozvoju fonologického uvedomovania a k prepájaniu jazykového učiva s technickými a historickými poznatkami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie zvukovej stavby slov, porovnávanie dĺžky slabík, aplikovanie pravidiel, vyvodzovanie záverov, spolupráca pri kontrole riešení). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, pozornosť, zodpovednosť a schopnosť spolupracovať pri spoločnom riešení úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, technickú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom tém kódovania informácií, symbolických zápisov, prenosu správ a systematického spracúvania údajov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja spolupráce, komunikácie a vzájomnej podpory pri spoločných aktivitách, so vzdelávacou oblasťou Človek a svet práce prostredníctvom poznávania technických objavov, ich významu pre spoločnosť a úlohy vynálezcov pri rozvoji komunikácie. Strana zároveň rozvíja mediálnu a informačnú gramotnosť tým, že žiakov vedie k uvedomeniu si rôznych spôsobov odovzdávania informácií a významu komunikácie v krízových situáciách.

Strana 43

Úloha 5
a) Žiaci prečítajú slová. Rozdelia ich zvislými čiarami na slabiky. Rozdelené slová prečítajú po slabikách. Vyfarbia obrázky parníkov pod slabikami, ktoré vyslovujeme dlhšie. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Fixujú si učivo.
b) Jednotlivé slová použijú vo vetách. Tvoria zmysluplné vety. Tri vety napíšu do zošita. Žiaci so ŠVVP napíšu dve vety, prípadne ich povedia ústne. Skontrolujú si pravopis a vety prečítajú. Slová vo vetách môžu prečítať po slabikách a slabiky vytlieskať.

Naša poznámka: Pred riešením úlohy 6 učiteľ/-ka upriami pozornosť žiakov na obrázok Morseovej abecedy. Spoločne si prezrú tabuľku a vysvetlia si princíp jej fungovania. Žiaci pozorujú, že jednotlivé písmená sú zapísané pomocou kombinácií bodiek a čiarok, ktoré predstavujú špeciálny spôsob kódovania správ. Učiteľ/-ka môže na niekoľkých jednoduchých príkladoch ukázať, ako sa zapisujú vybrané písmená alebo krátke slová. Aktivita vedie žiakov k uvedomeniu si, že ľudia si v minulosti vytvárali rôzne spôsoby dorozumievania a prenášania informácií. Zároveň podporuje rozvoj logického myslenia, pozornosti a práce so symbolmi.

Žiaci prečítajú Bodkine informácie. Po prečítaní informácií sa spoločne rozprávajú o tom, ako fungovala Morseova abeceda a prečo bolo potrebné zapisovať písmená pomocou bodiek a čiarok. Učiteľ/-ka upozorní žiakov, že pri prenose správ sa používali iba základné písmená abecedy bez mäkčeňov a dĺžňov, čo uľahčovalo kódovanie a odosielanie správ. Zároveň sa dozvedajú, že na odosielanie takýchto správ slúžil telegraf, jeden z najvýznamnejších komunikačných vynálezov svojej doby. Informácie rozširujú vedomosti žiakov o histórii komunikácie a zároveň rozvíjajú schopnosť pracovať so symbolmi a alternatívnymi spôsobmi zápisu informácií. Žiaci si uvedomujú, že jazyk možno zaznamenávať rôznymi spôsobmi a že technický pokrok výrazne ovplyvnil dorozumievanie medzi ľuďmi.

Úloha 6
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu je možné podľa potreby skrátiť.
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Pomocou Morseovej abecedy odkódujú zakódované slovo (SLABIKA).
b) Následne urobia opačný postup. Vymyslia a zakódujú pomocou Morseovej abecedy tri ľubovoľné slová a dajú ich odkódovať spolužiakom. Aplikujú vedomosť.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o slabike. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o slabikách a ich výslovnosti, rozlišovanie krátkych a dlhých slabík, čítanie s porozumením, tvorbu viet, rozvíjanie slovnej zásoby a aplikovanie jazykových poznatkov v praktických situáciách. Vedú k uvedomovaniu si zvukovej stavby slov, k správnej výslovnosti, k systematizovaniu poznatkov o slabikách a k prepájaniu jazykového učiva s technickými a historickými témami. Prostredníctvom práce s Morseovou abecedou podporujú chápanie princípov kódovania a dekódovania informácií, význam komunikácie na diaľku a rozvoj logického myslenia. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, rozlišovanie krátkych a dlhých slabík, aplikovanie pravidiel, vyhľadávanie vzťahov medzi symbolom a významom, riešenie problémov, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zvedavosť, pozornosť, tvorivosť, zodpovednosť a schopnosť spolupracovať pri spoločnom riešení úloh. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, technickú gramotnosť, matematickú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť,

fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, komunikačné kompetencie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom kódovania a dekódovania správ, práce so symbolmi, algoritmického myslenia a spracúvania informácií, so vzdelávacou oblasťou Človek a svet práce prostredníctvom poznávania technických komunikačných prostriedkov (telegraf, Morseova abeceda) a ich významu pre rozvoj spoločnosti, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce, komunikácie a vzájomnej pomoci pri riešení úloh. Strana zároveň rozvíja mediálnu a informačnú gramotnosť tým, že žiakov vedie k pochopeniu rôznych spôsobov zaznamenávania a prenášania informácií.

Strana 44
Opakovanie: SLABIKA

Naša poznámka: Strany 44 – 45 sú zamerané na opakovanie a utvrdenie vedomostí o slabike. Slúžia ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytuje prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Úloha 1
Práca s textom. Žiaci prečítajú text. Povedia svojimi slovami o čom čítali. Celými vetami odpovedajú na otázky vyplývajúce z textu. Otázky môžu čítať žiaci alebo ich postupne prečíta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam. Tvorbou odpovedí a dodatočnými otázkami sledujú vlastné porozumenie textu. Pre lepšiu orientáciu pri práci s textom si môžu jednotlivé odpovede vyznačovať v texte farebne, podľa farby otázky. Text zahŕňa v sebe aj emotívnu zložku. Žiaci vnímajú fotografie, ktoré približujú obsah príbehu. Text rozvíja zážitkovú recepciu a čítanie s porozumením, jazykovú a komunikačnú kompetenciu, čitateľskú a pisateľskú gramotnosť, slovnú zásobu, predstavivosť, osobnostné vlastnosti (empatia, uvedomovanie si hodnôt, schopnosť spolupráce). Počas práce s textom sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čo čítajú, ako rozumejú textu, a aké stratégie im pomáhajú pri jeho spracovaní.

Úloha 2
Žiaci navzájom diskutujú o význame zvierat v živote ľudí. Vedú rozhovor, v ktorom prejavia svoje názory a skúsenosti so zvieratami (domáce, hospodárske, voľne žijúce, terapeutické, služobné) a zároveň si uvedomujú funkcie zvierat (spoločník, pomocník, ochranca, liečiteľ). Cieľom rozhovoru je, aby žiaci vyjadrili svoj názor, počúvali názor iných, formulovali myšlienky celou vetou a citlivo argumentovali. Rozvíjajú si komunikačné zručnosti, empatiu a úctu k živým tvorom.

Úloha 3
Žiaci vypíšu z úvodného textu slová podľa pokynov v zadaní úlohy. Slová prečítajú. Riešenia si navzájom kontrolujú, pretože napísané slová sa môžu u jednotlivých žiakov líšiť. Aplikujú získané vedomosti.

Úloha 4
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Žiaci prečítajú slová. Nájdu v nich ukryté pomenovania zvierat. Pomenovania sú jednoslabičné slová (krt, páv, jež, rak). Podčiarknu slovo, v ktorom sa nachádza slabikotvorná spoluhláska (krt).
b) Vytvoria krátky príbeh, v ktorom použijú napísané i nájdené slová. Rozvíjajú si tvorivé písanie. Po dopísaní si vety skontrolujú a text prečítajú spolužiakom.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Následne premýšľajú nad odpoveďou a zdôvodňujú svoje názory. Vychádzajú z poznatkov, ktoré si osvojili pri určovaní a rozdeľovaní slov na slabiky. Na základe predchádzajúcich skúseností dospejú k záveru, že jednoslabičné slová sa nedajú rozdeliť na slabiky, pretože obsahujú iba jednu slabiku. Žiaci si tak upevňujú základný poznatok o slabikovej stavbe slov a využívajú ho pri argumentovaní a vysvetľovaní svojho riešenia. Úloha vedie žiakov k samostatnému vyvodzovaniu jazykových pravidiel na základe pozorovania a uvažovania. Podporuje pochopenie rozdielu medzi jednoslabičnými a viacslabičnými slovami a upevňuje poznatky o slabike.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi zrealizovať krátku hru. Vyslovuje rôzne slová. žiaci pozorne počúvajú. Ak k počujú jednoslabičné slovo, zdvihnú jednu ruku, ak počujú viacslabičné slovo, zatlieskajú toľkokrát, koľko slabík slovo obsahuje. Hravou formou si upevnia poznatky o slabičnosti slov a počte slabík v slovách.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o slabikách, jednoslabičných, dvojslabičných a viacslabičných slovách, rozvíjanie čítania s porozumením, slovnej zásoby a schopnosti vyhľadávať informácie v texte. Vedú k uvedomovaniu si významu zvierat v živote človeka, k rozlišovaniu rôznych spôsobov pomoci, ktorú zvieratá poskytujú ľuďom, a k prepájaniu jazykových poznatkov s témami ochrany zvierat a medziľudských vzťahov. Prostredníctvom práce s textom o pracovných a terapeutických zvieratách podporujú rozvoj empatie, rešpektu k živým tvorom a porozumenia potrebám ľudí so zdravotným znevýhodnením. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie a triedenie informácií, analyzovanie stavby slov podľa počtu slabík, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami, tvorba príbehu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, zodpovednosť, ohľaduplnosť, úcta k zvieratám, spolupráca, tvorivosť, vytrvalosť a schopnosť pomáhať druhým. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, občiansku gramotnosť, zdravotnú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť pracovať s informáciami a reflektovať vlastné postoje. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania úlohy zvierat v živote človeka, ich potrieb a významu ochrany zvierat, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja empatie, zodpovedného správania voči zvieratám, solidarity a pomoci ľuďom so zdravotným znevýhodnením, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém canisterapie, hipoterapie, podpory duševného zdravia a významu zvierat pre fyzickú a psychickú pohodu človeka. Strana zároveň rozvíja environmentálne a občianske povedomie tým, že vedie žiakov k zodpovednému vzťahu k zvieratám a k pochopeniu ich významného miesta v ľudskej spoločnosti.

Strana 45

Úloha 5
a) Žiaci prečítajú text. Povedia, o čom bol. Do slov doplnia chýbajúce i alebo y.
b) Vo vetách nájdu a podčiarknu dve slová s najväčším počtom slabík. Napíšu všetky možnosti rozdelenia týchto dvoch slov na konci riadka (jedinečné a nezachytia). Opakujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť pre žiakov krátku, veku primeranú prezentáciu o delfínoch a ďalších zvieratách, ktoré pomáhajú ľuďom. Prostredníctvom obrázkov, krátkych videí alebo zaujímavostí sa žiaci dozvedia, akým spôsobom môžu zvieratá pomáhať v každodennom živote. Pozornosť možno venovať napríklad vodiacim psom pre nevidiacich, asistenčným psom pre ľudí so zdravotným znevýhodnením, záchranárskym psom pri vyhľadávaní osôb, hipoterapii s koňmi, delfínoterapii a práci s delfínmi, zvieratám využívaným pri ochrane prírody alebo záchranných akciách. Po prezentácii môžu žiaci diskutovať o tom, prečo sú tieto zvieratá pre ľudí dôležité a aké vlastnosti im umožňujú pomáhať druhým. Aktivitu je vhodné obohatiť o zdieľanie vlastných skúseností a zážitkov. Žiaci môžu porozprávať o svojich domácich zvieratách, o stretnutiach so zvieratami alebo o príbehoch, ktoré poznajú z kníh, filmov či médií.

Úloha 6
Žiaci si pozorne prečítajú slová s vynechanými časťami a z ponuky doplnia chýbajúce slabiky tak, aby vznikli správne názvy vtákov. Pri riešení využívajú svoje jazykové vedomosti, čítanie s porozumením a schopnosť rozpoznávať známe pomenovania vtákov. Následne pozorujú doplnené slabiky a prichádzajú k zisteniu, že ide o dlhé slabiky, ktoré vyslovujeme dlhšie. Úloha prepája jazykové učivo s poznatkami o prírode. Žiaci si precvičujú tvorbu a čítanie slov, rozpoznávanie názvov vtákov a zároveň si upevňujú poznatky o dlhých slabikách.

Žiaci spoločne s učiteľom/-kou vyriešia Bodkinu úlohu. Pracujú s digitálnymi technológiami a vyhľadávajú zvukové ukážky spevu vtákov uvedených v úlohe 6. Môžu pritom využívať internetové zdroje, vzdelávacie portály, aplikácie na určovanie vtákov alebo nástroje umelej inteligencie pod vedením učiteľa/učiteľky. Po vypočutí jednotlivých ukážok porovnávajú spev vtákov a vyjadrujú svoj názor. Povedia, ktorý spev sa im páčil najviac a svoje rozhodnutie zdôvodnia. Pokúsia sa spev opísať vlastnými slovami. Do rozhovoru môžu zapojiť aj vlastné skúsenosti, napríklad či už daného vtáka počuli v prírode, pri škole, na záhrade alebo počas výletu. Úloha prepája jazykové vzdelávanie s prírodovedným poznávaním, rozvíja schopnosť vyjadrovať vlastné názory a vedie žiakov k zmysluplnému využívaniu digitálnych technológií pri učení.

Naša poznámka: Po ukončení aktivity žiaci spoločne reflektujú svoju prácu, porovnávajú digitálne zdroje s encyklopédiami, atlasmi a náučnými knihami. Diskutujú o tom, ako im pomohol internet alebo umelá inteligencia pri získavaní informácií, čo sa dozvedeli rýchlejšie alebo jednoduchšie, aké výhody prináša možnosť vypočuť si skutočný spev vtákov, čo by nedokázali sprostredkovať len pomocou textu alebo obrázka. Uvedomujú si, že rôzne zdroje informácií majú svoje výhody a že pri poznávaní zvukov prírody sú zvukové ukážky mimoriadne užitočné. Učiteľ/-ka vedie žiakov k uvedomeniu si, že umelá inteligencia a internet sú užitočnými pomocníkmi pri získavaní informácií, no je potrebné využívať ich kriticky a overovať si získané poznatky aj v ďalších zdrojoch. Žiaci sa učia, že technológie môžu obohatiť poznávanie sveta, no nenahrádzajú vlastné pozorovanie prírody a osobné zážitky.

Úloha 7
a) Žiaci prečítajú text. Povedia, o čom text bol. Rozvíjajú si čitateľskú gramotnosť a porozumenie textu, vzťah k zvieratám, empatiu, prosociálnosť.
b) V texte vyhľadajú a podčiarknu slová so slabikotvornými spoluhláskami. Slová napíšu a rozdelia ich zvislými čiarami na slabiky. Vyriešenú úlohu prečítajú a spoločne skontrolujú.

Úloha 8
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané

v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 25. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?

Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o slabikách, slabikotvorných spoluhláskach, rozdeľovaní slov na konci riadka, rozvíjanie čítania s porozumením, slovnej zásoby. Vedú k aplikovaniu jazykových pravidiel v praktických situáciách, k rozlišovaniu jazykových javov v texte, k systematizovaniu poznatkov o stavbe slov a k prepájaniu jazykového učiva s témami zo života zvierat. Prostredníctvom textov podporujú záujem o prírodu, rozvíjajú vzťah k zvieratám a vedú k uvedomovaniu si ich významu pre človeka. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie jazykových javov, aplikovanie pravopisných pravidiel, triedenie informácií, vyhľadávanie jazykových prvkov

v texte, tvorba vlastného textu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, zodpovednosť, starostlivosť, vytrvalosť, samostatnosť, dôslednosť, tvorivosť a pozitívny vzťah k živým tvorom. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, fonologické uvedomovanie a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania významu živočíchov pre človeka, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém starostlivosti o zvieratá, zodpovednosti, empatie, vzájomnej pomoci a budovania pozitívnych vzťahov. Strana zároveň podporuje rozvoj digitálnej a informačnej gramotnosti tým, že vedie žiakov k bezpečnému a zmysluplnému využívaniu digitálnych zdrojov pri získavaní nových poznatkov.

Strana 46
VETA

Naša poznámka: Cieľom témy Veta je naučiť sa správne používať za vetami interpunkčné znamienka bodku, otáznik, výkričník, prehĺbiť schopnosť sformulovať jednoduchú ústnu informáciu, povedať a opísať vlastnými slovami hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti, vypočuť hovorený prejav a klásť otázky k jeho obsahu, vyjadrovať myšlienky v ucelených vetách a jednoduchých súvetiach, uplatniť pravidlá jednoduchých lexikálnych vzťahov, používať vety s rôznymi komunikačnými zámermi – oznamovacia veta (oznámenie), opytovacia veta (otázka), rozkazovacia veta (výzva, rozkaz, prianie) a uplatňovať ich správnu melódiu, vyjadrovať svoje pocity, postoje v dialógu s komunikačným partnerom, upevniť si a zopakovať pravidlá spisovnej výslovnosti, osvojené pravopisné pravidlá, fonematický a sémantický pravopis.

Motivačný príbeh **Kam patria kamaráti** slúži ako zážitkové uvedenie do učiva o **druhoch viet** podľa komunikačného zámeru – **oznamovacia**, **opytovacia**, **rozkazovacia**, **želacia** a **zvolacia veta**. Traja kamaráti Bodka, Otáznik a Výkričník sa prostredníctvom príbehu stávajú sprievodcami nového učiva a zároveň vizuálnymi pomôckami pre intuitívne osvojenie základných gramatických pojmov. Text má literárny charakter, zahŕňa v sebe aj emotívnu zložku. Žiaci vnímajú ilustráciu, ktorá približuje obsah príbehu. Zámerom textu je rozvíjať u žiakov zrakové, sluchové a významové uvedomenie si rôznych druhov viet v kontexte príbehu, spoznanie a rozlíšenie viet podľa účelu vyjadrovania, prepojenie znakov interpunkcie s druhmi viet – Bodka, Otáznik a Výkričník ako personifikované postavičky podporujú motiváciu a zapamätateľnosť učiva, rozvoj čítania s porozumením, slovnej zásoby, tvorivosti a verbálneho vyjadrovania, podpora metakognície – žiaci si prostredníctvom zámeru hovoriaceho uvedomujú, prečo hovoríme rôzne druhy viet. Text odporúčame čítať učiteľom/učiteľkou nahlas, aby žiaci zachytili melódiu jednotlivých druhov viet (intonáciu) a vnímali ich rytmus a emóciu.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
Žiaci si prezrú ilustráciu k motivačnému textu. Ilustrácia je podnetom na rozhovor a tvorivé jazykové vyjadrenie žiakov, ktoré prepája poznatky z oblasti človek a príroda s komunikačnými zručnosťami. Zároveň sa rozvíjajú pozorovacie schopnosti žiakov. Žiaci tvoria jednoduché súvislé vety, vyjadrujú svoje myšlienky, aktívne počúvajú a zapájajú sa do tvorby.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú vety pri obrázku. Všimnú si a zakrúžkujú znamienka na ich konci. Interpunkčné znamienka pomenujú (bodka, otáznik, výkričník – spoznali ich priebežne, stretli sa s nimi aj v šlabikári). Všimnú si názvy druhov viet, ku ktorým patria a prečítajú ich. Oboznamujú sa s učivom.
b) Žiaci porozprávajú o včelách, ich úžitku a význame pre človeka a prírodu. Pri rozprávaní si pomôžu napísanými vetami.

Naša poznámka: Žiaci si môžu niektoré vytvorené vety napísať do zošita. Napísané vety prečítajú a pokúsia sa v spolupráci s učiteľom/učiteľkou určiť, o ktorý druh vety ide. Uvedomujú si nové pojmy a oboznamujú sa s učivom.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o vete a druhoch viet podľa komunikačného zámeru (oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia a zvolacia veta), rozvíjanie čítania s porozumením, slovnej zásoby, správnej intonácie a porozumenia významu interpunkčných znamienok. Vedú k uvedomovaniu si funkcie bodky, otáznika a výkričníka pri písomnej aj ústnej komunikácii, k rozlišovaniu zámeru hovoriaceho a k správnemu používaniu viet v každodenných komunikačných situáciách. Prostredníctvom príbehu o interpunkčných znamienkach podporujú personifikované a zážitkové učenie jazykových pravidiel. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie významu viet, rozlišovanie komunikačných zámerov, aplikovanie jazykových pravidiel, prepájanie nových poznatkov s vlastnými skúsenosťami). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú sebaúcta, pocit spolupatričnosti, rešpekt k druhým, empatia, zodpovednosť, pozornosť, tvorivosť a schopnosť efektívne komunikovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť interpretovať informácie a reflektovať vlastné postoje. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania života včiel, ich významu pri opeľovaní rastlín a produkcii medu, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém spolupatričnosti, hľadania vlastného miesta v spoločenstve, rešpektovania významu každého jednotlivca a rozvoja medziľudských vzťahov, a so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia viet podľa zadaných kritérií, kategorizácie informácií a práce so symbolmi. Strana zároveň podporuje environmentálne povedomie a vedie žiakov k uvedomeniu si významu včiel pre život človeka a fungovanie prírodných ekosystémov.

Strana 47

Úloha 4
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci prečítajú vetu a doplnia do tabuľky chýbajúce údaje. Opakujú si nadobudnuté vedomosti.
b) Povedia, z čoho sa skladá veta, na čo rozdelili jednotlivé slová vo vete. Fixujú si pojmy veta, slovo, slabika.

Úloha 5
a) Žiaci si prezrú sériu obrázkov, ktoré zobrazujú rôzne situácie zo života včiel a včelára. Ku každému obrázku vymyslia vetu. Môžu použiť rôzne druhy viet (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, zvolacie). Rozvíjajú si slovnú zásobu a tvorivé jazykové vyjadrenie, precvičujú druhy viet podľa zámeru hovoriaceho.
b) Na základe obrázkov žiaci porozprávajú postup, ako vzniká med – od kvetu, cez včelu, úľ, prácu včelára až po med v pohári. Nasleduje diskusia o tom, kto je včelár, čo pri práci používa (napr. dymák, ochranný odev, rámik s plástmi), čo všetko produkujú včely (med, vosk, propolis, materská kašička). Žiaci sa učia chápať význam včiel pre prírodu a ľudí. Prepojenie s etickou výchovou a oblasťou človek a príroda pomáha žiakom budovať úctu k práci, prírode a živým tvorom, vnímať hodnotu ochrany prírody a zodpovednosti voči nej.

Úloha 6
a) Žiaci utvoria zo slov v obrázkoch vety. Napíšu ich a doplnia na ich koniec správne interpunkčné znamienko. Vety prečítajú. Osvojujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Ak je to potrebné, poskytne viac času na vypracovanie úlohy alebo ju skráti.
b) Farebne, podľa zadania v úlohe, podčiarknu príslušný druh vety. Spočítajú slová v jednotlivých vetách a povedia ich počet. Precvičujú si vedomosti o stavbe vety, o druhoch viet, slovnom výraze ako základnej jednotke jazyka.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o vetách. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie základných poznatkov o vete ako nositeľovi významu, o jej stavbe a o používaní interpunkčných znamienok na konci viet. Rozvíjajú schopnosť tvoriť oznamovacie, opytovacie a rozkazovacie vety, čítanie s porozumením, slovnú zásobu a vyjadrovanie myšlienok v súvislom prejave. Vedú k uvedomovaniu si, že veta vyjadruje ucelenú myšlienku, skladá sa zo slov a môže mať rôzny komunikačný zámer. Prostredníctvom práce s obrázkami o vzniku medu podporujú prepájanie jazykových poznatkov s pozorovaním prírodných procesov a praktickými skúsenosťami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie stavby vety, rozlišovanie druhov viet, tvorba viet zo slov, monitorovanie správnosti jazykového prejavu, prepájanie obrazových a textových informácií, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, vytrvalosť, samostatnosť, dôslednosť, zodpovednosť, tvorivosť a schopnosť jasne a kultivovane komunikovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, logické uvažovanie a schopnosť pracovať s informáciami. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania života včiel a ich významu pre prírodu a človeka, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia informácií, určovania počtu slov, slabík a písmen, práce s pravidlami a systematického usporadúvania údajov, a so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovedného správania voči prírode, rešpektu k živým tvorom a uvedomovania si dôsledkov vlastného konania.

Strana 48
Oznamovacia veta

V úvodnom príbehu s názvom **Domáci pomocník** dala pani učiteľka druhákom hádanku. Opísala predmet, ktorý používa doma, pomocou jeho charakteristických znakov. Poskytovala im informáciu o vlastnostiach predmetu. Žiaci mali podľa opisu uhádnuť, o ktorý predmet ide. Text má vecný a opisný charakter, no zároveň je podaný zážitkovým a motivujúcim spôsobom. Slúži ako východisko na uchopenie pojmu **oznamovacia veta** aj ako nácvik **opisu vecí** na základe pozorovania a logického uvažovania. Zámerom textu je rozpoznať oznamovacie vety, vedieť opísať predmet podľa jeho znakov, rozvíjať čítanie s porozumením a aktívne počúvanie, precvičiť slovnú zásobu súvisiacu s predmetmi bežnej potreby, podporovať logické myslenie a dedukciu (na základe znakov hádať predmet), rozvíjať predstavivosť, budovať sebadôveru pri vyjadrovaní a hádaní odpovedí a posilniť metakognitívne schopnosti – uvažovať o spôsobe učenia a porozumenia textu. Text odporúčame čítať učiteľom/učiteľkou nahlas, aby žiaci zachytili melódiu oznamovacej vety (intonáciu), vnímali jej rytmus a emóciu.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Spoločne si vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vyzvať žiakov, aby utvorili a povedali oznamovacie vety na ňou určenú tému, na obrázky či predmety v triede.

Úloha 2
Žiaci vedú rozhovor o domácich pomocníkoch, s ktorými sa stretávajú vo svojom každodennom živote. Spoločne pomenúvajú rôzne spotrebiče a zariadenia, ktoré uľahčujú prácu v domácnosti. Počas diskusie hovoria o tom, na čo jednotlivé zariadenia slúžia, ako pomáhajú členom domácnosti a aké skúsenosti s nimi majú oni alebo ich rodinní príslušníci. Súčasťou rozhovoru je aj téma bezpečného používania domácich spotrebičov. Žiaci si uvedomujú, že mnohé zariadenia pracujú s elektrickou energiou alebo vysokou teplotou, a preto si vyžadujú opatrnosť a dodržiavanie pravidiel. Spoločne formulujú základné zásady bezpečného zaobchádzania, napríklad: nepoužívať elektrické spotrebiče mokrými rukami, nemanipulovať so zásuvkami bez dozoru dospelého, používať spotrebiče len podľa pokynov dospelých, dbať na opatrnosť pri práci s horúcimi predmetmi. Úloha prepája jazykové vzdelávanie s praktickými životnými skúsenosťami žiakov. Rozvíja schopnosť vyjadrovať vlastné poznatky, diskutovať o každodenných situáciách a uvedomovať si zásady bezpečného správania.

Úloha 3
Žiaci tvoria oznamovacie vety, ktorých cieľom je poskytnúť spolužiakom jasné informácie. Vety by mali byť vecné, stručné a výpovedné. Žiaci si precvičujú formálnu výstavbu oznamovacej vety a upevňujú si základné učivo o vetách podľa zámeru hovoriaceho.

Úloha 4
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu úlohu. Žiaci porozmýšľajú a povedia, ako sa volá veta, ktorou niečo oznamujeme (dedukciou odvodia názov – oznamovacia veta). Názov vety doplnia do rámčekov podľa pokynu. Osvojujú si učivo.
Úloha 5
a) Žiaci si z úlohy 3 vyberú jednu oznamovaciu vetu. Napíšu ju a následne zvýraznia a zakrúžkujú interpunkčné znamienko na jej konci – teda bodku. Nahlas povedia, ako sa toto znamienko volá a akú má funkciu.

Precvičujú si písanie oznamovacej vety, rozpoznávajú a pomenúvajú interpunkčné znamienko (bodku). Uvedomujú si, že oznamovacia veta sa končí bodkou. Oboznamujú sa s učivom. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že oznamovacie vety sa končia klesajúcou melódiou. Na názorné vysvetlenie použije ilustráciu Bodky na šmykľavke – Bodka sa spúšťa dole, rovnako ako melódia hlasu na konci oznamovacej vety. Následne im vetu prečíta s výraznou intonáciou. Žiaci ju sluchovo vnímajú a potom vetu čítajú sami, pričom si osvojujú jej správnu melódiu. Precvičujú si sluchové vnímanie, učia sa porozumieť intonácii oznamovacích viet – klesajúca melódia a správne čítať vety nahlas s dôrazom na výslovnosť, melódiu a plynulosť.

Naša poznámka: Žiaci sa od prvého ročníka učia správne intonačne čítať oznamovacie vety. Učiteľ/-ka si pre nich môže pripraviť kartičky s jednoduchými vetami, ktoré žiaci, napr. sediac v kruhu, prečítajú so správnou – klesajúcou intonáciou (Janka rada spieva. Jožko trénuje atletiku. Katka krásne kreslí. Andrej je víťaz v tenise. Alicka chodí na hodiny spevu. Leo chodí na futbal. a pod.). Žiaci môžu sami tvoriť vety alebo si dávať navzájom pokyny, čo majú oznámiť. Pri vyslovení viet si všímajú, či každý použil správnu melódiu hlasu.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o oznamovacej vete, rozvíjanie čítania s porozumením, tvorbu viet, vyjadrovanie vlastných myšlienok a správne používanie interpunkčných znamienok. Vedú k pochopeniu, že oznamovacia veta slúži na poskytovanie informácií, k uvedomovaniu si jej charakteristickej intonácie a k rozlišovaniu oznamovacích viet od ostatných druhov viet. Prostredníctvom textu rozvíjajú schopnosť pozorne počúvať, analyzovať informácie, vyvodzovať závery a využívať opis na identifikáciu predmetu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie informácií, vyvodzovanie záverov, tvorba a formulovanie viet, prepájanie poznatkov s vlastnými skúsenosťami, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú samostatnosť, zodpovednosť, pozornosť, vytrvalosť, tvorivosť, schopnosť počúvať druhých a kultivovane vyjadrovať vlastné myšlienky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, technickú gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, logické uvažovanie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a svet práce prostredníctvom poznávania domácich spotrebičov, ich využitia v každodennom živote a zásad bezpečného zaobchádzania s nimi. Strana zároveň podporuje rozvoj praktických životných zručností tým, že vedie žiakov k uvedomovaniu si pravidiel bezpečnosti pri používaní domácich spotrebičov a k zodpovednému správaniu v domácom prostredí.

Strana 49

Úloha 6
Žiaci vyfarbia v jednotlivých vetách plôšky so správnymi informáciami, ktoré súvisia s predchádzajúcou úlohou 5. Vety prečítajú. Utvrdzujú si učivo o oznamovacej vete. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Pri odpovedi vychádzajú z predchádzajúcej úlohy a z poznatkov o druhoch viet podľa obsahu. Na základe spoločnej diskusie si pripomenú pravidlo, že bodku píšeme na konci oznamovacej vety a uvedú príklady oznamovacích viet. Úloha upevňuje základné poznatky o druhoch viet a správnom používaní interpunkčných znamienok. Žiaci si uvedomujú súvislosť medzi významom vety a znamienkom na jej konci.

Úloha 7
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci doplnia do viet názov vybraného predmetu (napr. pravítko, ceruzka, zošit, nožnice a pod.) a následne doplnia jeho opis – podľa tvaru, farby, veľkosti, materiálu, účelu a funkcie. Precvičujú si tvorbu jednoduchého opisu predmetu podľa jeho vlastností.
b) Po doplnení viet nakreslia opísaný predmet do vyznačeného rámčeka. Prehlbujú si vnímanie predmetu cez výtvarné zobrazenie. Potom ústne povedia, na čo predmet slúži a ako im pomáha pri práci, učení, tvorení a pod.

Zhrnutie
Bodka pomáha žiakom zovšeobecniť pravidlá a jazykové konvencie, ktoré počas výučby spoznali. Žiaci prečítajú vety, vlastnými slovami zopakujú a vysvetlia, čo si osvojili. Takáto forma práce posilňuje porozumenie učivu, schopnosť sformulovať myšlienku vlastnými slovami, vedomé používanie jazyka v písanej aj hovorené podobe. Zároveň rozvíja metakognitívne myslenie – žiaci uvažujú o tom, čo sa naučili, a učia sa uplatniť vedomosť v praktických jazykových situáciách.

Naša poznámka: Žiaci môžu vypracovať projekt na určenú tému, napr. Moja obľúbená hračka – hračku pomenujú, opíšu ju, nakreslia a projekt prezentujú pred spolužiakmi. Aplikujú získané vedomosti.

Úloha 8
a) Žiaci si prezrú obrázky v úlohe a pomenujú ich (vareška a kniha – encyklopédia). Prečítajú vety v plôškach a vyfarbia ich zadania v úlohe. Triedia opisy predmetov podľa ich charakteristických znakov. Precvičujú si učivo o opise predmetu. Uplatňujú čítanie s porozumením. Vyriešenú úlohu prečítajú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Prečítajú vety, ktoré opisujú varešku, a vety, ktoré opisujú encyklopédiu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka sa môže zahrať so žiakmi hru Hádaj, čo je vo vreci? Vloží do vreca rôzne predmety, napríklad šálku, lyžičku, pravítko, výkres, pero, gumu, čapicu, rukavicu, pohár, strúhadlo, malú knižku, autíčko, loptičku, drevenú kocku atď. Žiak sa otočí chrbtom k spolužiakom a vloží ruku do vreca. Predmet z vreca vyberie tak, aby ho spolužiaci nevideli a opíše ho – povie jeho charakteristické znaky. Žiaci hádajú, o ktorý predmet ide. Po uhádnutí ukáže predmet spolužiakom. Zábavnou formou si opakujú a fixujú učivo o opise predmetu a využívajú pri tom oznamovacie vety.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o oznamovacej vete. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o oznamovacej vete, jej funkcii, intonácii a správnom používaní bodky na konci vety. Rozvíjajú schopnosť opisovať predmety, vyjadrovať informácie prostredníctvom oznamovacích viet, čítať s porozumením a všímať si charakteristické znaky predmetov. Vedú k uvedomovaniu si rozdielu medzi opisom a inými formami vyjadrovania, k presnému pozorovaniu vlastností predmetov a k rozvíjaniu schopnosti poskytovať jasné a zrozumiteľné informácie. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, analyzovanie vlastností predmetov, triedenie informácií, tvorba opisov, monitorovanie správnosti jazykového prejavu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť, tvorivosť, vytrvalosť a schopnosť presne vyjadrovať svoje myšlienky. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, technickú gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť pracovať s informáciami a logicky ich usporadúvať. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia informácií, identifikovania vlastností objektov, kategorizácie údajov a systematického opisu predmetov, so vzdelávacou oblasťou Človek a svet práce prostredníctvom poznávania predmetov dennej potreby, ich materiálov, funkcií a využitia v praktickom živote. Strana zároveň podporuje rozvoj funkčnej gramotnosti tým, že vedie žiakov k pozornému pozorovaniu predmetov, presnému opisu ich vlastností a efektívnemu odovzdávaniu informácií v každodennom živote.

Strana 50
Opytovacia veta

Úloha 1
Žiaci pracujú vo dvojiciach. Počas aktivity spolupracujú, navzájom sa počúvajú, reagujú na odpovede spolužiaka a dodržiavajú základné pravidlá komunikácie. Rozvíjajú si schopnosť viesť rozhovor a získavať informácie prostredníctvom vhodne formulovaných otázok. Podľa zadania úlohy si nacvičia rozhovor, v ktorom sa snažia spoznať nového kamaráta. Tvoria opytovacie vety a kladú otázky zamerané na záujmy, obľúbené činnosti, rodinu, školu alebo voľný čas. Po položení otázky pozorne počúvajú odpoveď a primerane na ňu reagujú. Učia sa viesť prirodzený rozhovor, striedať sa v rolách hovoriaceho a poslucháča a prejavovať záujem o partnera v komunikácii. Úloha prirodzeným spôsobom uvádza žiakov do učiva o opytovacích vetách. Žiaci sa učia, že otázky slúžia na získavanie informácií a sú dôležitou súčasťou každodennej komunikácie.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže spoločne so žiakmi vytvoriť zoznam otázok, ktoré by mohli položiť novému kamarátovi. Následne môžu diskutovať o tom, ktoré otázky pomáhajú človeka lepšie spoznať a ktoré otázky by mohli byť príliš osobné. Takáto aktivita rozvíja nielen jazykové zručnosti, ale aj schopnosť viesť kultivovaný a rešpektujúci rozhovor.

Úloha 2
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu úlohu. Žiaci porozmýšľajú a povedia, ako sa volá veta, ktorou sa na niečo pýtame (dedukciou odvodia názov – opytovacia veta). Názov vety doplnia do rámčekov podľa pokynu. Osvojujú si učivo.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik. Pri odpovedi vychádzajú z predchádzajúcej úlohy a z poznatkov o druhoch viet podľa obsahu. Na základe spoločnej diskusie si pripomenú pravidlo, že otáznik píšeme na konci opytovacej vety a uvedú príklady opytovacích viet. Úloha upevňuje základné poznatky o druhoch viet a správnom používaní interpunkčných znamienok. Žiaci si uvedomujú súvislosť medzi významom vety a znamienkom na jej konci.

Úloha 3
Žiaci si z úlohy 3 vyberú jednu opytovaciu vetu. Napíšu ju a následne zvýraznia a zakrúžkujú interpunkčné znamienko na jej konci – teda otáznik. Nahlas povedia, ako sa toto znamienko volá a akú má funkciu. Precvičujú si písanie opytovacej vety, rozpoznávajú a pomenúvajú interpunkčné znamienko (otáznik). Uvedomujú s, že opytovacia veta sa končí otáznikom. Precvičujú si učivo. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.

Úloha 4
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu úlohu 3. Žiaci vyfarbia v jednotlivých vetách plôšky so správnymi informáciami. Vyriešenú úlohu prečítajú. Utvrdzujú si učivo o opytovacej vete. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Úloha 5
a) Žiaci zmenia oznamovacie vety na opytovacie vety. Pracujú podľa uvedeného vzoru. Každá opytovacia veta sa musí začínať farebne zvýrazneným slovom. Opytovacie vety napíšu a dopíšu odpoveď áno/nie. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Úlohu môže podľa potreby skrátiť alebo poskytne viac času na vypracovanie.
b) Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom stúpajúcu melódiu opytovacích viet. Vysvetlí im, že ak môžu na otázku odpovedať slovami áno alebo nie, opytovaciu vetu prečítajú tak, aby ich hlas na konci vety stúpal. Na názorné vysvetlenie použije ilustráciu Otáznika na šmykľavke – Otáznik kráča hore, rovnako ako melódia hlasu na konci tohto druhu (zisťovacej) opytovacej vety. Následne im vety prečíta s výraznou intonáciou. Žiaci ich sluchovo vnímajú a potom vety čítajú sami, pričom si osvojujú ich správnu melódiu. Precvičujú si sluchové vnímanie, učia sa porozumieť intonácii opytovacích (zisťovacích) viet – stúpajúca melódia a správne čítať vety nahlas s dôrazom na výslovnosť, melódiu a plynulosť. Osvojujú si učivo.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik a podľa vlastného uváženia na ňu odpovedia. Opäť si všimnú obrázkové vyjadrenie stúpajúcej intonácie pri úlohe (Otáznik stúpa nahor na šmykľavku).

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o opytovacej vete, jej funkcii, intonácii a správnom používaní otáznika na konci vety. Rozvíjajú schopnosť formulovať otázky, viesť rozhovor, získavať informácie prostredníctvom komunikácie a rozlišovať opytovacie vety od ostatných druhov viet. Vedú k uvedomovaniu si významu otázok pri nadväzovaní sociálnych kontaktov, spoznávaní nových ľudí a získavaní nových poznatkov. Prostredníctvom modelovej situácie privítania nového suseda podporujú rozvoj komunikačných a sociálnych zručností v reálnych životných situáciách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (formulovanie otázok, vyhľadávanie informácií, analyzovanie významu viet, rozlišovanie komunikačných zámerov, monitorovanie správnosti jazykového prejavu). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, otvorenosť, rešpekt, zdvorilosť, spolupráca, zodpovednosť, iniciatívnosť a schopnosť nadväzovať pozitívne medziľudské vzťahy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, občiansku gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť získavať a spracúvať informácie a riešiť sociálne situácie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém priateľstva, začlenenia nového člena do kolektívu, vzájomnej pomoci, rešpektu a kultivovanej komunikácie.

Strana 51

Úloha 6
a) Žiaci utvoria otázky – opytovacie vety k napísaným odpovediam. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom klesajúcu melódiu opytovacích (dopĺňacích) viet. Vysvetlí im, že ak môžu na otázku odpovedať inými slovami ako áno alebo nie, opytovaciu vetu prečítajú tak, aby ich hlas na konci vety klesal. Na názorné vysvetlenie použije ilustráciu Otáznika na šmykľavke – Otáznik sa spúšťa dole, rovnako ako melódia hlasu na konci tohto druhu opytovacej vety. Upozorní ich na slová, ktorými najčastejšie tieto opytovacie vety začínajú. Žiaci ich zakrúžkujú. Následne im vety prečíta s výraznou intonáciou. Žiaci ich sluchovo vnímajú a potom vety čítajú sami, pričom si osvojujú ich správnu melódiu. Precvičujú si sluchové vnímanie, učia sa porozumieť intonácii opytovacích (dopĺňacích) viet – klesajúca melódia a správne čítať vety nahlas s dôrazom na výslovnosť, melódiu a plynulosť. Osvojujú si učivo.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik a odpovedia podľa vlastného uváženia. Opäť si všimnú obrázkové vyjadrenie klesajúcej intonácie pri úlohe (Otáznik sa šmýka – klesá nadol).

Úloha 7
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Prečítajú opytovacie vety. Odpovedia na ne vtipnou vetou.
b) Priradia opytovacie vety k správnym obrázkom podľa ich stúpajúcej alebo klesajúcej melódie. Môžu si pomôcť úlohami 50/5 a 51/6, v ktorých sú slová farebne zvýraznené. Vety prečítajú so správnou intonáciou. Vzájomne sa počúvajú, kontrolujú a opravujú. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania. Môžu používať záložku na obálke PU.
c) V každej vete nahradia jedno slovo tak, aby veta mala reálny zmysel. Opytovacie vety s nahradeným slovom prečítajú. Opäť dbajú na správnu melódiu hlasu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže pripraviť pre žiakov karty s opytovacími vetami, pomocou ktorých si precvičia stúpajúcu a klesajúcu intonáciu viet. Zároveň si rozvíjajú čítanie s porozumením (napr. Koľko je hodín? Ako sa voláš? Koľko máš rokov? Si tretiak? Ako sa volá tvoj pes? Kde ste boli cez prázdniny? Bol si na obede? Pôjdeš dnes do kina? Umyla si si ruky? a pod.).

Úloha 8
Žiaci si prezrú obrázok. Vymyslia k nemu čo najviac opytovacích viet. Otázky dávajú spolužiakom, ktorí budú na ne odpovedať oznamovacími vetami. Precvičujú a utvrdzujú si učivo o oznamovacích a opytovacích vetách a ich správnej intonácii.

Úloha 9
Hra ČO JE TO?
Hra slúži ako didaktický prostriedok – naučiť sa spolupracovať, navzájom sa počúvať, aktívne reagovať na otázky, premýšľať a hľadať odpovede. Upevňujú sa charakterové vlastnosti žiakov a rozvíjajú sa vyjadrovacie schopnosti a komunikačné zručnosti. Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Cieľom aktivity je hravou formou si zopakovať a aplikovať získané vedomosti o opise predmetu, vetách podľa komunikačného zámeru.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o opytovacích vetách. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú upevňovanie poznatkov o opytovacej vete, jej funkcii, správnej intonácii a používaní otáznika na konci vety. Rozvíjajú schopnosť formulovať rôzne typy otázok, rozlišovať otázky s odpoveďou áno/nie od otázok vyžadujúcich vecnú odpoveď, viesť rozhovor a získavať informácie prostredníctvom komunikácie. Vedú k uvedomovaniu si významu otázok pri poznávaní sveta, riešení problémov a nadväzovaní sociálnych kontaktov. Prostredníctvom hier, tvorby otázok a práce s ilustráciou podporujú aktívne učenie, tvorivé myslenie a spontánnu komunikáciu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (formulovanie otázok, analyzovanie odpovedí, vyhľadávanie informácií, porovnávanie, logické usudzovanie, monitorovanie správnosti jazykového prejavu). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, iniciatívnosť, tvorivosť, spolupráca, pozornosť, vytrvalosť, rešpekt k druhým a schopnosť aktívne počúvať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, informačnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť riešiť problémy a získavať informácie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja komunikačných zručností, spolupráce, rešpektovania partnera v rozhovore a vytvárania pozitívnych sociálnych vzťahov, a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom interpretácie situácií na obrázku z detského ihriska a rozhovorov o aktívnom trávení voľného času.

Strana 52
Rozkazovacia veta

Úloha 1
Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
a) Žiaci si prezrú obrázok semafora. Porozprávajú o tom, kde býva umiestnený a načo slúži. Žiaci spoja rozkazovacie vety so správnym svetelným signálom na semafore pre chodcov.
b) Vyfarbia svetelné signály na semafore, ktorý slúži v doprave pre dopravné prostriedky. Dopíšu k nim správne pokyny napísané v zadaní úlohy. Všimnú si interpunkčné znamienko na konci každej vety – teda výkričník. Zakrúžkujú ho a povedia, ako sa toto znamienko volá a akú má funkciu. Precvičujú si písanie rozkazovacích viet, rozpoznávajú a pomenúvajú interpunkčné znamienko (výkričník). Uvedomujú s, že rozkazovacia veta sa končí výkričníkom. Oboznamujú sa s učivom.

Úloha 2
Žiaci si prečítajú zadanie a podľa pokynov vytvoria rozkazovacie vety, ktorými upozornia spolužiakov na správne a bezpečné správanie v cestnej premávke. Vytvorené vety prečítajú nahlas a venujú pozornosť správnej intonácii rozkazovacích viet. Spoločne diskutujú o tom, prečo sú uvedené pokyny dôležité pre bezpečnosť chodcov. Úloha prirodzeným spôsobom oboznamuje žiakov s rozkazovacími vetami a ich využitím v každodennej komunikácii. Žiaci si uvedomujú, že rozkazovacie vety používame pri príkazoch, pokynoch, výzvach alebo upozorneniach.

Úloha 3
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu úlohu. Žiaci porozmýšľajú a povedia, ako sa volá veta, ktorou niečo rozkazujeme, prikazujeme alebo zakazujeme (dedukciou odvodia názov – rozkazovacia veta). Názov vety doplnia do rámčekov podľa pokynu. Osvojujú si učivo.

Úloha 4
Žiaci v triede diskutujú o bezpečnom správaní sa na ceste, o pravidlách, ktoré musia dodržiavať všetci účastníci cestnej premávky, o tom, že aj chodci sú účastníkmi cestnej dopravy a musia dodržiavať pravidlá, aby sa nestali účastníkmi dopravnej nehody. Prepoja poznatky s oblasťami Človek a príroda, Človek a spoločnosť.

Naša poznámka: Žiaci si môžu dané situácie v triede aj prakticky nacvičiť. Môžu si nakresliť priechod pre chodcov, dopravné značky, využiť detský semafor, autíčka na ovládanie. Niektorí zo žiakov budú chodci. Cieľom hry je prepojiť a aplikovať praktické vedomosti a uplatniť naučené pravidlá.
Alternatíva: Jeden žiak predstavuje dopravného policajta a dáva spolužiakom pokyny pomocou rozkazovacích viet. Ostatní žiaci vykonávajú pokyny a zároveň určujú, či ide o rozkazovacie vety.

Úloha 5
Žiaci dokončia napísanú rozkazovaciu vetu. Na jej koniec dopíšu správne znamienko (výkričník). Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že rozkazovacie vety sa končia klesajúcou melódiou. Na názorné vysvetlenie použije ilustráciu Výkričníka na šmykľavke – Výkričník sa spúšťa dole, rovnako ako melódia hlasu na konci rozkazovacej vety. Následne im vetu prečíta s výraznou intonáciou. Žiaci ju sluchovo vnímajú a potom vetu čítajú sami, pričom si osvojujú jej správnu melódiu. Precvičujú si sluchové vnímanie, učia sa porozumieť intonácii rozkazovacích viet – klesajúca melódia a správne čítať vety nahlas s dôrazom na výslovnosť, melódiu a plynulosť. Osvojujú si učivo.

Úloha 6
Žiaci vyfarbia v jednotlivých vetách plôšky so správnymi informáciami, ktoré súvisia s predchádzajúcou úlohou 5. Vyriešenú úlohu prečítajú. Utvrdzujú si vedomosti o rozkazovacej vete. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Skontroluje správnosť riešenia.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné

poznatky o rozkazovacej vete. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o rozkazovacej vete, jej funkcii, intonácii a správnom používaní výkričníka na konci vety. Rozvíjajú schopnosť formulovať pokyny, príkazy, zákazy a odporúčania, porozumieť ich významu v každodennom živote a správne ich používať v komunikačných situáciách. Vedú k uvedomovaniu si významu pravidiel pre bezpečné správanie, k rozlišovaniu druhov viet podľa komunikačného zámeru a k aplikovaniu jazykových poznatkov v praktických situáciách. Prostredníctvom tém dopravnej výchovy a bezpečnosti na cestách podporujú zodpovedné rozhodovanie a ochranu vlastného zdravia. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie významu pokynov, aplikovanie pravidiel v reálnych situáciách, formulovanie rozkazovacích viet, monitorovanie správnosti jazykového prejavu, vyvodzovanie záverov). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, disciplína, opatrnosť, ohľaduplnosť, rešpektovanie pravidiel, samostatnosť, pozornosť a schopnosť konať bezpečne. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, zdravotnú gramotnosť, občiansku gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť rozhodovať sa a niesť zodpovednosť za svoje konanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém bezpečného pohybu v cestnej premávke, ochrany zdravia a prevencie úrazov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovednosti, rešpektovania pravidiel a ohľaduplnosti voči ostatným účastníkom premávky.. Strana zároveň podporuje dopravnú gramotnosť a vedie žiakov k osvojovaniu návykov bezpečného a zodpovedného správania v cestnej premávke.

Strana 53
Želacia veta

Úloha 1
Žiaci si pozorne prezrú obrázok pri úlohe a následne odpovedajú na otázky. Pri odpovediach vychádzajú z pozorovania obrázka, vlastných skúseností a predstáv. Svoje názory zdôvodňujú a navzájom si ich porovnávajú. Počas rozhovoru si uvedomujú význam slov želať si a želanie. Rozlišujú medzi materiálnymi želaniami (hračky, predmety, darčeky) a želaniami súvisiacimi so vzťahmi, zdravím, priateľstvom či šťastím. Symbol srdiečka ich vedie k zamysleniu nad hodnotami, ktoré nie sú hmotné, ale majú pre človeka veľký význam. Úloha podporuje rozvoj predstavivosti, schopnosť vyjadrovať vlastné myšlienky a pocity a vedie žiakov k premýšľaniu o vlastných želaniach, hodnotách a potrebách.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť rozhovor so žiakmi o význame slova želanie – prianie, želať (si)/priať (si). Spoločne si vysvetlia, čo dané slová v živote znamenajú, čo môžeme priať – nielen sebe, ale aj kamarátom, rodine a pod. zároveň ich vedie k uvedomeniu si, že nie všetky želania sa týkajú materiálnych vecí. Diskusia môže smerovať k témam zdravia, rodiny, priateľstva, pokoja či pomoci druhým. Vďaka tomu sa rozvíja hodnotová orientácia žiakov a schopnosť vnímať rôzne životné priority. Je dôležité vytvoriť bezpečné prostredie, v ktorom môžu žiaci slobodne vyjadriť svoje želania bez hodnotenia alebo porovnávania.

Úloha 2
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu úlohu. Žiaci porozmýšľajú a povedia, ako sa volá veta, ktorou vyjadrujeme želanie – prianie (dedukciou odvodia názov – želacia veta). Názov vety doplnia do rámčekov podľa pokynu. Osvojujú si učivo.

Úloha 3
a) Žiaci napíšu dve želania podľa uvedeného vzoru. Vety budú začínať niektorými slovami z ponuky. Napíšu ich a následne zvýraznia a zakrúžkujú interpunkčné znamienko na ich konci – teda výkričník. Nahlas povedia, ako sa toto znamienko volá a akú má funkciu. Precvičujú si písanie želacej vety, rozpoznávajú a pomenúvajú interpunkčné znamienko (výkričník). Uvedomujú s, že želacia veta sa končí výkričníkom. Oboznamujú sa s učivom. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že želacie vety sa končia klesajúcou melódiou. Na názorné vysvetlenie použije ilustráciu Výkričníka na šmykľavke – Výkričník sa spúšťa dole, rovnako ako melódia hlasu na konci želacej vety. Následne im vety prečíta s výraznou intonáciou. Žiaci ich sluchovo vnímajú a potom vety čítajú sami, pričom si osvojujú ich správnu melódiu. Precvičujú si sluchové vnímanie, učia sa porozumieť intonácii želacích viet – klesajúca melódia a správne čítať vety nahlas s dôrazom na výslovnosť, melódiu a plynulosť. Osvojujú si učivo.

Naša poznámka: Žiaci môžu nakresliť vlastný čarovný prsteň a dopíšu k nemu želanie, ktoré považujú za najdôležitejšie a priali by si ho splniť. Následne ho predstavia a vysvetlia prečo by chceli, aby sa im splnilo práve toto želanie.

Úloha 4
a) Žiaci prečítajú slová a slovné spojenia vo farebných plôškach. Označia z nich tri, ktoré si najviac želajú. Svoj výber zdôvodnia. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy.
b) Z označených slov alebo slovných spojení utvoria a povedia želacie vety so správnou intonáciou hlasu. Pomôžu si úlohou 3. Precvičujú si učivo.

Úloha 5
Žiaci spoločne diskutujú o svojich želaniach, o tom, ktoré priania z ponuky v úlohe 4 mali spoločné. Rozprávajú sa o príležitostiach, pri ktorých používame priania – napr. narodeniny, sviatky, meniny, úspechy, začiatok školského roka, uzdravenie, Vianoce, Nový rok či Deň matiek. Na základe toho si uvedomujú, že želacie vety vyjadrujú našu vôľu, túžbu alebo priateľské posolstvo.

Úloha 6
Žiaci dopíšu k slovám a slovným spojeniam vhodné želacie vety z ponuky v zadaní úlohy. Vyriešenú úlohu prečítajú. Kontrolujú si pravopis a zároveň dbajú na správnu intonáciu želacích viet. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne dostatok času na vypracovanie úlohy.

Bodka oboznámi žiakov, že aj pozdravy patria medzi želacie vety, pretože vyjadrujú prianie niečoho dobrého druhému človeku. Pozdravy sú krátke, ale majú zdvorilostný a želací charakter. Žiaci prečítajú pozdravy napísané v bubline so správnou melódiou a výrazom. Učiteľ/-ka im môže ukázať aj rozdiel medzi priateľským, veselým a formálnym pozdravom. Potom žiaci vymenúvajú ďalšie pozdravy, ktoré bežne používajú – doma, v škole, na návšteve, v obchode, na ulici a pod.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o želacej vete. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o želacej vete, jej funkcii, intonácii a správnom používaní výkričníka na konci vety. Rozvíjajú schopnosť vyjadrovať želania, priania, pozdravy a povzbudenia primeraným spôsobom, formulovať vlastné želacie vety a uvedomovať si význam pozitívnej komunikácie v medziľudských vzťahoch. Vedú k rozlišovaniu želacích viet od ostatných druhov viet a k používaniu jazykových prostriedkov na vyjadrenie nádeje, priania a podpory. Prostredníctvom tém osobných želaní a životných hodnôt podporujú sebapoznanie a uvedomovanie si toho, čo je pre človeka dôležité. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (reflexia vlastných potrieb a želaní, formulovanie viet, porovnávanie a hodnotenie možností, monitorovanie správnosti jazykového prejavu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, láskavosť, ohľaduplnosť, prajnosť, optimizmus, úcta k druhým, schopnosť vyjadriť podporu a budovať pozitívne medziľudské vzťahy. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, emocionálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, sebareflexiu a schopnosť kultivovane vyjadrovať svoje pocity a postoje. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém priateľstva, rodinných vzťahov, vzájomnej podpory, solidarity, vyjadrovania prianí a budovania pozitívnej klímy v kolektíve. Strana zároveň podporuje rozvoj emocionálnej inteligencie a vedie žiakov k tomu, aby si uvedomovali hodnotu zdravia, rodiny, priateľstva a vzájomnej ľudskej podpory.

Strana 54
Zvolacia veta

Úloha 1
a) Žiaci si prezrú obrázky v úlohe. Odpovedajú na otázky v úlohe. Vnímajú farebne zvýraznené slová radosť, bolesť, prekvapenie, strach.
b) Podľa významu jednotlivých viet z ponuky ich vpíšu do príslušných bublín. Zakrúžkujú interpunkčné znamienko na ich konci – teda výkričník. Nahlas povedia, ako sa toto znamienko volá a akú má funkciu. Precvičujú si písanie zvolacej vety, rozpoznávajú a pomenúvajú interpunkčné znamienko (výkričník). Uvedomujú si, že zvolacia veta sa končí bodkou. Oboznamujú sa s učivom. Pri žiakoch so ŠVVP učiteľ/-ka overí pochopenie zadania a poskytne im dostatok času na vypracovanie úlohy. Úlohu im môže podľa potreby skrátiť.
c) Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že zvolacie vety sa končia klesajúcou melódiou. Na názorné vysvetlenie použije ilustráciu Výkričníka na šmykľavke – Výkričník sa spúšťa dole, rovnako ako melódia hlasu na konci zvolacej vety. Následne im vety prečíta s výraznou intonáciou. Žiaci ich sluchovo vnímajú a potom vety čítajú sami, pričom si osvojujú ich správnu melódiu. Precvičujú si sluchové vnímanie, učia sa porozumieť intonácii zvolacích viet – klesajúca melódia a správne čítať vety nahlas s dôrazom na výslovnosť, melódiu a plynulosť. Osvojujú si učivo.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže viesť rozhovor so žiakmi o pocitoch, ako je radosť, bolesť, strach, prekvapenie, hnev, sklamanie a pod . Spoločne diskutujú o tom, kedy – v ktorých situáciách prežívajú dané pocity, navrhujú a radia si, ako ich správne uchopiť a pracovať s nimi.

Úloha 2
Úloha nadväzuje na predchádzajúcu úlohu. Žiaci porozmýšľajú a povedia, ako sa volá veta, ktorou vyjadrujeme zvolanie (dedukciou odvodia názov – zvolacia veta). Názov vety doplnia do rámčekov podľa pokynu. Osvojujú si učivo.

Úloha 3
a) Žiaci prečítajú vety ako zvolania so správnou klesajúcou intonáciou. Na ich koniec dopíšu správne interpunkčné znamienko – výkričník.
b) Vymyslia a napíšu dve zvolacie vety. Prečítajú ich so správnou melódiou hlasu.

Žiaci si prečítajú otázku od Otáznika. Pri odpovedi vychádzajú z predchádzajúcej úlohy a z poznatkov o druhoch viet podľa obsahu. Na základe spoločnej diskusie si pripomenú pravidlo, že výkričník píšeme na konci rozkazovacíhc, zvolacích a želacích viet a uvedú príklady daných viet. Úloha upevňuje základné poznatky o druhoch viet a správnom používaní interpunkčných znamienok. Žiaci si uvedomujú súvislosť medzi významom vety a znamienkom na jej konci.

Zhrnutie
Výkričník žiakom približuje, zhŕňa a zovšeobecňuje poznatky nadobudnuté na predchádzajúcich hodinách. Pomáha im upevniť si učivo a premýšľať nad tým, čo sa naučili. Žiaci prečítajú vety, ktoré sumarizujú základné poznatky o zvolacej vete. Následne vlastnými slovami vyjadria, akú vedomosť si osvojili, čím si upevňujú porozumenie a schopnosť sformulovať podstatu učiva. Takáto práca vedie k rozvoju metakognitívnych procesov – žiaci premýšľajú o učení, pomenúvajú ho a reflektujú svoje jazykové vedomie. Zároveň rozvíjajú jazykové vyjadrovanie, sebadôveru a schopnosť preniesť vedomosť do praxe.

Úlohy na strane podporujú osvojovanie poznatkov o zvolacej vete, jej funkcii, intonácii a správnom používaní výkričníka na konci vety. Rozvíjajú schopnosť vyjadrovať pocity, emócie, nadšenie, prekvapenie, radosť, bolesť či varovanie primeranými jazykovými prostriedkami a rozlišovať zvolacie vety od ostatných druhov viet. Vedú k uvedomovaniu si významu emocionálneho vyjadrovania v komunikácii, k rozpoznávaniu pocitov u seba i u druhých a k prepájaniu jazykových prejavov s konkrétnymi životnými situáciami. Prostredníctvom obrázkov a situácií zo športu, dopravy a každodenného života podporujú rozvoj emocionálneho prežívania a schopnosti pomenovať vlastné pocity. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, interpretácia situácií, rozpoznávanie emócií, tvorba viet, monitorovanie správnosti jazykového prejavu, prepájanie

skúseností s novými poznatkami, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú empatia, citlivosť, odvaha vyjadriť svoje pocity, ohľaduplnosť, spolupráca, sebaovládanie, pozornosť a rešpekt k emóciám druhých. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, emocionálnu gramotnosť, sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť reflektovať vlastné prežívanie a primerane reagovať v rôznych situáciách. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja empatie, porozumenia emóciám, medziľudských vzťahov a kultivovaného vyjadrovania pocitov, so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom športových situácií, zvládania úspechu a neúspechu, bezpečnosti pri pohybe a uvedomovania si telesných pocitov. Strana zároveň podporuje rozvoj emocionálnej inteligencie tým, že vedie žiakov k rozpoznávaniu, pomenúvaniu a primeranému vyjadrovaniu vlastných pocitov v každodennom živote.

Strana 55
Opakovanie: VETA

Naša poznámka: Strany 55 – 57 sú zameraná na opakovanie a utvrdenie vedomostí o vetách. Slúžia ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytujú prehľad o tom, ako si žiaci osvojili dané učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Motivačným príbehom **Noc v skrini** si žiaci zopakujú vedomosti o vete a osvoja si zručnosť vedieť **porozprávať vlastný zážitok**. Text má literárny charakter, zahŕňa v sebe aj emotívnu zložku. Žiaci vnímajú ilustráciu, ktorá približuje obsah príbehu. Zámerom textu je precvičiť vedomosti o vete (vety podľa zámeru hovoriaceho, výstavba viet), rozvíjať schopnosť vyjadriť vlastný zážitok súvislým rozprávaním, čítať s porozumením a vedieť, rozšíriť slovnú zásobu, učiť sa vnímať emócie iných a hovoriť o vlastných pocitoch, podporiť predstavivosť, kreativitu a empatiu. Môže ho čítať učiteľ/-ka alebo žiaci. Pri čítaní dbajú na správnu intonáciu viet.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Naša poznámka: Žiaci môžu prerozprávať vlastný zážitok, ktorý bol pre nich niečím výnimočný, neobyčajný alebo nezabudnuteľný. Môže ísť o udalosť, ktorá ich prekvapila, rozosmiala, vystrašila, dojala alebo im priniesla radosť. Zároveň môžu rozprávať aj o udalosti, na ktorú sa tešia a ktorá sa ešte len uskutoční (napr. výlet, oslava, súťaž, návšteva blízkej osoby či prázdniny). Rozvíjajú si tak schopnosť rozprávať o minulých aj budúcich udalostiach. Učiteľ/-ka vedie aktivitu citlivo a vytvára bezpečné prostredie, v ktorom sa žiaci cítia prijatí a rešpektovaní. Každý žiak má možnosť rozhodnúť sa, či sa chce o svoj zážitok alebo očakávanie podeliť. Dôraz sa kladie na dobrovoľnosť, vzájomné počúvanie a rešpektovanie súkromia.
Počas rozprávania sú žiaci vedení k tomu, aby opísali, čo sa stalo alebo čo sa má stať, povedali, kde a kedy sa udalosť odohrala alebo sa odohrá, vyjadrili svoje pocity, dojmy a očakávania, rozprávali v logickej časovej postupnosti. Zdieľané zážitky alebo plány môžu následne zaznamenať aj písomne alebo ich výtvarne stvárniť. Aktivita podporuje rozvoj hovorenej produkcie, pri ktorej žiak rozpráva o vlastných skúsenostiach, zážitkoch, predstavách a udalostiach z minulosti i budúcnosti. Zároveň rozvíja schopnosť prispôsobovať obsah a formu prejavu komunikačnému zámeru a situácii.

Úloha 2
a) Žiaci prečítajú pokyny v zadaní úlohy a podľa nich vyfarbia jednotlivé plôšky obrázka. Pri práci rozlišujú druhy viet podľa komunikačného zámeru a farebne ich odlišujú. Pri rozhodovaní si všímajú interpunkčné znamienko na konci viet. Farebné rozlišovanie jednotlivých druhov viet vytvára názornú oporu a pomáha žiakom systematizovať si získané poznatky. Úloha slúži na opakovanie a upevňovanie učiva o druhoch viet. Prepája jazykové poznatky s vizuálnou činnosťou, čím podporuje lepšie porozumenie a zapamätanie učiva.
b) Po vyfarbení obrázka žiaci jednotlivé vety prečítajú. Dbajú na správnu intonáciu hlasu, ktorá zodpovedá druhu vety. Pri spoločnom čítaní môžu porovnávať rozdiely vo výslovnosti jednotlivých druhov viet a diskutovať o ich význame. Upevňujú si, že význam vety sa prejavuje nielen obsahom a interpunkčným znamienkom, ale aj spôsobom jej vyslovenia.

Úlohy na strane podporujú opakovanie a upevňovanie poznatkov o druhoch viet podľa komunikačného zámeru (oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia a zvolacia veta), rozvíjanie čítania s porozumením, schopnosti rozprávať vlastnú prežitú alebo plánovanú udalosť a rozlišovať jazykové prostriedky v konkrétnom texte. Vedú k uvedomovaniu si funkcie jednotlivých druhov viet v komunikácii, k aplikovaniu získaných poznatkov pri práci s textom a k rozvoju schopnosti porozumieť príbehu, identifikovať jeho hlavnú myšlienku a vyjadriť vlastný názor. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, analyzovanie významu viet, triedenie viet podľa komunikačného zámeru, prepájanie informácií z textu s vlastnými skúsenosťami, hodnotenie situácií, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zvedavosť, odvaha, vytrvalosť, spolupráca, zodpovednosť, tvorivosť, schopnosť pomôcť druhým a pozitívny vzťah k učeniu. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, emocionálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, schopnosť interpretovať informácie a reflektovať vlastné skúsenosti. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s textom, rozprávania vlastných zážitkov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém spolupráce, pomoci druhým, zodpovednosti za vlastné konanie a budovania pozitívnych medziľudských vzťahov, o vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom triedenia viet podľa zadaných kritérií.

Strana 56

Úloha 3
Žiaci pracujú vo dvojiciach alebo v skupinách. Počas práce spolupracujú, navzájom si pomáhajú, diskutujú o riešeniach, aktívne sa počúvajú a rešpektujú názory ostatných. Uplatňujú základné pravidlá kultivovanej komunikácie a spolupráce.
a) Žiaci si prečítajú slová uvedené v jednotlivých obláčikoch. Pozorujú, čo majú slová v skupine spoločné, a hľadajú nadradené slovo, ktoré ich spája. Nájdené nadradené slová zapíšu do vyznačených plôšok. Následne si riešenia navzájom porovnajú a prečítajú. Úloha vedie žiakov k uvedomovaniu si významových vzťahov medzi slovami. Rozvíja schopnosť zovšeobecňovať, triediť pojmy a budovať slovnú zásobu.
b) Žiaci si vyberú jednu skupinu slov a podľa pokynov vytvoria vety rôznych druhov (oznamovaciu, opytovaciu, rozkazovaciu, želaciu a zvolaciu vetu). Vety napíšu a následne ich prečítajú so správnou intonáciou, ktorá zodpovedá ich komunikačnému zámeru. Žiaci si upevňujú schopnosť tvoriť zmysluplné vety a správne ich používať v komunikácii.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vyzvať žiakov, aby spolužiakom porozprávali o tom, čo zaujímavé zažili cez víkend, kde boli s rodičmi, čo nové sa naučili alebo vyskúšali. Žiaci sa navzájom počúvajú. Diskusia bude slúžiť ako príprava na nasledujúcu úlohu.

Úloha 4
a) Žiaci si v mysli vybavia vlastný prežitý zážitok – niečo, čo bolo zaujímavé, vtipné, neobyčajné alebo čo im utkvelo v pamäti. Môže to byť zážitok z výletu, návštevy, rodinnej udalosti, školy, zo stretnutia s kamarátmi a pod. Do desať obláčikov napíšu desať slov, ktoré sa s ich zážitkom spájajú. Zameriavajú sa na kľúčové slová a pripravujú si slovnú zásobu na rozprávanie.
b) Pomocou napísaných slov (ak je potrebné, aj s podporou učiteľa/učiteľky) prerozprávajú svoj zážitok. Pri rozprávaní sa riadia danými otázkami, ktoré im umožňujú dodržať chronológiu príbehu a súdržnosťou rozprávania. Precvičujú si ústny prejav – štruktúrované rozprávanie s pomocou slov, rozvíjajú sebavyjadrenie, logické usporiadanie deja a emocionálnu reflexiu a učia sa spontánne, ale usporiadane hovoriť o vlastnom zážitku.

Bodka dáva žiakom pokyn, aby obláčiky dokreslili a dotvorili. Ich cieľom je výtvarne vyjadriť atmosféru, prostredie, osoby alebo predmety, ktoré sa spájajú s ich zážitkom. Ilustráciu môžu výtvarne stvárniť aj na hodine výtvarnej výchovy.

Naša poznámka: Ako obmenu môže učiteľ/-ka žiakom zadať, aby nevychádzali z vlastného prežitého zážitku, ale vymysleli a porozprávali o udalosti, ktorá sa ešte len uskutoční. Môže ísť o plánovanú alebo vysnívanú udalosť, na ktorú sa tešia, napríklad školský výlet, narodeninovú oslavu, návštevu zoo, športovú súťaž, prázdniny alebo stretnutie s blízkou osobou. Žiaci rozprávajú o tom čo sa má udiať, kde a kedy sa udalosť uskutoční, kto sa jej zúčastní, na čo sa najviac tešia, ako si predstavujú jej priebeh. Aktivita podporuje rozvoj fantázie, plánovania a schopnosti vytvárať súvislý ústny prejav. Žiaci sa učia hovoriť nielen o minulých zážitkoch, ale aj o budúcich udalostiach, očakávaniach a predstavách. Učiteľ/-ka vedie aktivitu citlivo a vytvára bezpečné prostredie, v ktorom môžu žiaci svoje predstavy a plány zdieľať dobrovoľne. Rozprávanie môžu následne doplniť kresbou, komiksom alebo krátkym písomným záznamom.

Úloha 5
Hra VETA
Žiaci si zahrajú hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Spoločne vytvárajú čo najdlhšiu vetu tak, že každý žiak postupne pridá iba jedno slovo. Nové slovo musí významovo nadväzovať na už vytvorenú vetu a zachovať jej zmysel. Žiaci môžu slová dopĺňať na začiatok, do stredu alebo na koniec vety. Po vytvorení oznamovacej vety sa žiaci pokúsia rovnakým spôsobom vytvoriť aj opytovaciu a rozkazovaciu vetu.
Počas hry sa pozorne počúvajú, premýšľajú nad vhodným pokračovaním a spoločne hľadajú riešenia, ktoré zachová správnosť a význam vytvorenej vety. Žiaci si hravou formou upevňujú poznatky o vetách a ich druhoch. Zároveň si rozvíjajú schopnosť spolupracovať, reagovať na jazykové podnety a tvoriť zmysluplné jazykové prejavy.

Naša poznámka: Hru možno obmeniť rôznymi spôsobmi:tvorbou viet na určenú tému, tvorbou rozprávkových alebo humorných viet, tvorbou viet s vybranými slovami z aktuálneho učiva a pod. Dôležité je podporovať všetkých žiakov v zapájaní sa do hry a oceňovať tvorivé riešenia aj spoluprácu celej skupiny. Žiaci môžu pri hre sedieť v kruhu a slová písať na prázdne kartičky alebo na tabuľu (vopred si môžu určiť tému, okruh slov). Zrakovým vnímaním slov sa im bude veta ľahšie tvoriť. Učiteľ/-ka upozorní žiakov, že slová môžu vhodne upravovať (skloňovať, ohýbať, časovať, pridávať slovesá a pod).

Úlohy na strane podporujú opakovanie a tvorivé uplatňovanie poznatkov o druhoch viet podľa komunikačného zámeru (oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia a zvolacia veta), rozvíjanie slovnej zásoby, čítania s porozumením, tvorby viet a rozprávania vlastných zážitkov. Vedú k prepájaniu jazykových poznatkov s reálnymi životnými situáciami, k rozvíjaniu schopnosti správne používať jednotlivé druhy viet v komunikácii a k uvedomovaniu si významu jazykových prostriedkov pri vyjadrovaní informácií, otázok, pokynov, želaní a emócií. Prostredníctvom práce s tematickými skupinami slov a rozprávania vlastného zážitku podporujú tvorivé myslenie, predstavivosť a schopnosť usporiadať myšlienky do súvislého prejavu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (triedenie a kategorizovanie informácií, tvorba viet, plánovanie a organizovanie rozprávania, prepájanie vlastných skúseností s jazykovými poznatkami, monitorovanie správnosti jazykového prejavu, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú tvorivosť, samostatnosť, vytrvalosť, zodpovednosť, spolupráca, iniciatívnosť, schopnosť počúvať druhých a primerane vyjadrovať vlastné skúsenosti. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém pohybových aktivít a zdravého trávenia voľného času, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom zdieľania osobných zážitkov, rozvoja komunikačných zručností, spolupráce a rešpektovania skúseností druhých. Strana zároveň podporuje rozvoj naratívnych schopností a vedie žiakov k uvedomovaniu si, že jazyk slúži nielen na odovzdávanie informácií, ale aj na zdieľanie osobných skúseností, zážitkov a emócií.

Strana 57

Úloha 6
Žiaci si prezrú obrázky a opíšu, čo na nich vidia. Rozprávajú o zobrazených situáciách, osobách a na základe svojho pozorovania tvoria jednoduché vety. Ku každému obrázku vymyslia a povedia aspoň jednu vetu. Postupne sa snažia vytvárať vety s rôznym komunikačným zámerom, čím si opakujú a upevňujú poznatky o druhoch viet. Pri prezentovaní viet dbajú na správnu výslovnosť a intonáciu. Žiaci sa učia vyjadrovať svoje myšlienky na základe obrázkového podnetu a zároveň si upevňujú poznatky o druhoch viet podľa komunikačného zámeru.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakov viesť k tomu, aby k jednému obrázku vytvorili všetky druhy viet. Tak si uvedomia, že tá istá situácia môže byť opísaná rôznymi spôsobmi podľa toho, čo chce hovoriaci vyjadriť – informáciu, otázku, príkaz, želanie alebo emóciu. Vhodné je podporovať zdôvodňovanie odpovedí a diskusiu o tom, prečo danú vetu zaradili k určitému druhu.

Úloha 7
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
Vymyslia krátky súvislý text alebo báseň. Pri jeho tvorbe sa riadia pokynmi v zadaní úlohy (napr. Rybačka, Ulov rybu! Podáš mi udicu? Práve teraz kontrolujem háčik. Hotovo!).

Úloha 8
Hra HERCI
Cieľom hry je podporiť aktivitu a spontánnosť na hodine, súdržnosť kolektívu rozvíjať tvorivosť, vyjadrovacie schopnosti, ale aj uvedomenie si emócií a ich vyjadrenie cez vetu a situáciu. Žiaci sa hrajú v kruhu na koberci, kde sa postupne každý zapojí. Hra je založená na aplikácii vedomostí o vetách podľa zámeru hovoriaceho (oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, zvolacia) a na prežívaní vetného obsahu – napríklad cez tón hlasu, mimiku alebo pohyb. Vety môžu byť zadané aj učiteľom/učiteľkou (kartičky) alebo vymyslené žiakmi. Žiaci uplatňujú vedomosti o vetách podľa zámeru hovoriaceho v praxi, rozvíjajú si schopnosť vytvoriť vetu a vyjadriť jej náladu a význam. Precvičujú si správnu intonáciu a výslovnosť, rozvíjajú svoju sebadôveru.

Úloha 9
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 29. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv. Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú záverečné upevňovanie poznatkov o všetkých druhoch viet podľa komunikačného zámeru, rozvíjanie čítania s porozumením, ústneho prejavu a tvorivého jazykového vyjadrovania. Vedú k praktickému používaniu oznamovacích, opytovacích, rozkazovacích, želacích a zvolacích viet v rôznych komunikačných situáciách, k uvedomovaniu si ich funkcie a k prepájaniu jazykových poznatkov s reálnymi životnými skúsenosťami. Prostredníctvom práce s obrázkovým príbehom o jazde na bicykli podporujú schopnosť interpretovať dej, vyjadrovať príčiny a následky udalostí a formulovať vhodné reakcie v rôznych situáciách. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (plánovanie a tvorba textu, výber vhodného druhu vety, interpretácia obrazových informácií, monitorovanie porozumenia, prepájanie vlastných skúseností s obsahom úloh, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú zodpovednosť, opatrnosť, tvorivosť, samostatnosť, vytrvalosť, spolupráca, empatia a schopnosť poučiť sa z vlastných aj cudzích skúseností. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť, emocionálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, tvorivé myslenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém bezpečnej jazdy na bicykli, prevencie úrazov, pohybových aktivít a ochrany zdravia, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovednosti za vlastné správanie, vzájomnej pomoci, rešpektu a schopnosti poučiť sa z chýb. Strana zároveň podporuje rozvoj komunikačnej flexibility tým, že vedie žiakov k vedomému používaniu rôznych druhov viet podľa komunikačného zámeru a situácie.

Strana 58
ZÁVEREČNÉ OPAKOVANIE

Naša poznámka: Strany 58 – 63 sú zamerané na opakovanie a utvrdenie vedomostí druhého ročníka . Slúžia ako diagnostický nástroj pre učiteľa/učiteľku aj žiakov – poskytujú prehľad o tom, ako si žiaci osvojili učivo. Žiaci môžu úlohy vypracovať samostatne alebo vo dvojiciach/skupinách. O výhodách a nevýhodách samostatnej a spoločnej práce informujeme podrobnejšie v teoretickej časti MK na s. 4 – 5.

Odporúčame, aby učiteľ/-ka u žiakov so ŠVVP priebežne overoval/-a porozumenie zadaniam jednotlivých úloh. V prípade potreby im môže úlohy skrátiť, predĺžiť čas na ich vypracovanie tak, aby mali dostatok priestoru zvládnuť každú úlohu podľa svojich možností. Do hodnotenia nezapočítava, ak žiaci nestihnú niektoré úlohy dokončiť v stanovenom čase. Žiaci môžu pri práci využívať záložku na obálke PU alebo iné odporúčané pomôcky, ktoré im uľahčia riešenie úloh. Zohľadňujú sa tým ich individuálne potreby, podporuje a rozvíja sa učebnú gramotnosť – žiaci sa učia sústrediť na podstatu úlohy bez nadmerného tlaku, metakognitívne zručnosti – uvedomovanie si vlastných limitov a spôsobov, ako si pomôcť, sociálne a osobnostné kompetencie – sebadôvera, pocit úspechu a bezpečia pri učení, inkluzívne vzdelávanie – vytváranie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov.

Motivačný príbeh **Už je naozaj koniec?** má literárny a emotívny charakter a slúži ako zážitkový most medzi ukončením druhého ročníka a prípravou na tretí. Príbeh o motýlikovi žltáčikovi, ktorý sa z kukly liahne a odlieta do sveta, v sebe nesie symboliku rozlúčky, zmeny, nového začiatku a nádeje. Žiaci pozorne počúvajú alebo čítajú príbeh, sledujú ilustráciu, rozprávajú sa o tom, čo v nich vyvolal, ako sa cítia, čo im bude chýbať a na čo sa tešia. Ide o emocionálne ukotvenie záverečných aktivít, ktoré otvára priestor na reflexiu a spracovanie pocitov. Zámerom textu je rozvíjať čítať s porozumením a schopnosť interpretovať literárny text, precvičiť verbálne vyjadrenie pocitov a myšlienok, ktoré text vyvoláva, upevniť slovnú zásobu, jazykový cit a vetnú skladbu, viesť žiakov k reflexii prežitého školského roka, rozvíjať empatiu, citlivosť, medziľudské vzťahy a hodnotenie kamarátstva.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi zrealizovať nasledujúce aktivity:
Spomienková kniha druhákov – každý žiak napíše vetu, čo sa mu v 2. ročníku najviac páčilo.
Odovzdanie odkazov – žiaci pošlú po triede symbolickú motýliu poštu (papierik s krátkym prianím zložený do tvaru motýlika).
Záverečná pieseň alebo báseň na rozlúčku – trieda si nacvičí krátku báseň, rýmovanú rozlúčkovú reč alebo pieseň, ktorú spoločne prednesie na poslednej hodine alebo pred rodičmi.
Aktivitami sa rozvíja písomný prejav žiakov a vyjadrenie ich emócií a posilňuje sa spoločná triedna identita.

Úloha 1
Žiaci prečítajú text. Následne si spoločne vysvetlia slová, ktorým nerozumeli, čím si rozširujú slovnú zásobu a upevňujú porozumenie obsahu. Na základe prečítaného textu odpovedajú celými vetami na otázky, ktoré sa k nemu viažu. Otázky môžu čítať žiaci samostatne alebo ich postupne číta učiteľ/-ka. Práca s otázkami k obsahu textu má pre žiakov veľký význam, pretože ich vedie k overovaniu vlastného porozumenia, k porozumeniu explicitných aj implicitných informácií v texte, vyjadrovaniu vlastných názorov a zážitkov, prepájaniu textu s vlastnou skúsenosťou, formulovaniu myšlienok, hľadaniu odpovedí v texte, kladeniu dodatočných otázok. Pre lepšiu orientáciu si môžu žiaci vyznačovať odpovede v texte farebne – podľa farby otázky, čím sa podnecuje vizuálne vnímanie a zároveň rozvoj čitateľských stratégií. Počas celej aktivity sa aktivizujú metakognitívne procesy – žiaci premýšľajú o tom, čomu rozumejú, ako odpovedajú, a ako si vedia pomôcť, keď niečomu nerozumejú. Rozvíja sa u nich kritické myslenie a schopnosť posúdiť správnosť vlastnej odpovede.

Úloha 2
Žiaci vedú spoločný rozhovor o blížiacich sa letných prázdninách. Rozprávajú o svojich plánoch a predstavách, ktoré by chceli počas voľných dní uskutočniť. Vychádzajú z vlastných skúseností, záujmov a očakávaní. Hovoria o plánovaných aktivitách, výletoch, dovolenkách, táboroch, športových aktivitách či stretnutiach s rodinou a kamarátmi. Vzájomne sa počúvajú, reagujú na odpovede a porovnávajú svoje predstavy. Úloha

vytvára priestor na rozvoj komunikačných zručností a schopnosti rozprávať o budúcich plánovaných udalostiach. Žiaci sa učia formulovať svoje plány, želania očakávania, pričom rozvíjajú súvislý ústny prejav.

Naša poznámka: Ako obmenu môže učiteľ/-ka požiadať žiakov, aby si predstavili svoje ideálne prázdniny a porozprávali o nich, aj keď sa v skutočnosti neuskutočnia. Žiaci tak rozvíjajú svoju fantáziu, tvorivosť a schopnosť vytvárať súvislý príbeh o budúcich udalostiach. Ďalej môžu nakresliť alebo stručne opísať miesto, ktoré by počas prázdnin radi navštívili. Následne ho predstavia spolužiakom a vysvetlia, prečo si ho vybrali a čo by tam chceli zažiť. Rozhovor možno doplniť aj o tému bezpečného trávenia prázdnin, pri ktorej žiaci diskutujú o pravidlách bezpečnosti pri kúpaní, cestovaní, športovaní či pobyte v prírode.

Žiaci si prečítajú Bodkin návrh. Spoločne diskutujú o tom, čo je denník a na čo slúži. Uvedomujú si, že denník je miesto, kde si môžu zaznamenávať svoje zážitky, myšlienky, pocity, zaujímavé udalosti alebo spomienky z každodenného života. Rozprávajú sa o tom, ktoré príhody by si mohli počas letných prázdnin zapisovať. Žiaci si uvedomujú, že pravidelným zapisovaním si môžu svoje zážitky uchovať a po čase sa k nim vrátiť. Denník sa tak stáva osobnou kronikou ich prázdninových dobrodružstiev. Aktivita podporuje rozvoj písomného prejavu a vedie žiakov k pravidelnému zaznamenávaniu vlastných skúseností. Zároveň rozvíja schopnosť pozorovať udalosti okolo seba, premýšľať o nich a vyjadrovať svoje pocity a názory.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže žiakom ukázať jednoduchý vzor denníkového zápisu alebo môže so žiakmi spoločne vytvoriť krátky zápis o zážitku z vyučovania či triednej akcie. Žiaci si tak jednoduchšie predstavia, ako môže denník vyzerať. Denník nemusí obsahovať iba text. Žiaci môžu svoje zápisy dopĺňať kresbami, fotografiami, nalepenými vstupenkami, pohľadnicami, vlastnými ilustráciami. Tak vznikne ich osobný prázdninový denník spomienok, ku ktorému sa budú môcť po prázdninách vrátiť a podeliť sa o svoje zážitky so spolužiakmi. Žiaci si môžu ešte pred začiatkom prázdnin pripraviť titulnú stranu svojho denníka a napísať krátky zápis o tom, na čo sa počas prázdnin najviac tešia. Po návrate do školy môžu porovnať svoje očakávania so skutočnými zážitkami.

Úloha 3
Žiaci vyhľadajú v úvodnom texte a podčiarknu príslušný druh viet a slovo so slabikotvornou spoluhláskou. Podčiarknuté vety a slovo prečítajú. Pri vetách dbajú na správnu intonáciu. Opakujú si učivo o vetách a slabikotvorných spoluhláskach.

Úlohy na strane podporujú záverečné opakovanie a upevňovanie učiva. Rozvíjajú čítanie s porozumením, schopnosť interpretovať text, vyjadrovať vlastné názory, formulovať želania a reflektovať vlastné učenie. Vedú k uvedomovaniu si významu priateľstva, spolupráce a vzťahov vytvorených počas spoločného učenia, k prepájaniu jazykových poznatkov s osobnými skúsenosťami a k hodnoteniu vlastného pokroku. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (monitorovanie porozumenia textu, vyhľadávanie jazykových javov, reflexia vlastného učenia, prepájanie nových poznatkov s predchádzajúcimi skúsenosťami, hodnotenie vlastného pokroku, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vďačnosť, vytrvalosť, zodpovednosť, empatia, optimizmus, schopnosť rozlúčiť sa a tešiť sa na nové výzvy, pozitívny vzťah k učeniu a rešpekt k druhým. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, environmentálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť reflektovať vlastné skúsenosti a plánovať ďalšie učenie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom pozorovania prírodných procesov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom tém priateľstva, rozlúčky, spolupatričnosti, vzájomného rešpektu a budovania pozitívnych vzťahov v triednom kolektíve, a so vzdelávacou oblasťou Umenie a kultúra prostredníctvom práce s literárnym textom, rozprávania zážitkov a vedenia osobného denníka. Strana zároveň podporuje rozvoj sebareflexie a vedie žiakov k uvedomeniu si toho, čo sa počas školského roka naučili, čo prežili a aké skúsenosti si odnášajú do ďalšieho obdobia svojho vzdelávania.

Strana 59

Úloha 4
Žiaci si pripomenú úvodný motivačný príbeh na strane 58 (príbeh o žltáčikovi a lúčení sa so školským rokom). Na základe porozumenia obsahu textu vymýšľajú nový, výstižný nadpis. Nadpis zapíšu do farebnej plôšky, Úloha slúži na precvičenie tvorby nadpisu, porozumenie čítanému textu a zároveň rozvíja zručnosť pomenovať podstatu obsahu niekoľkými slovami.

Úloha 5
Žiaci doplnia do slov správne i/í alebo y/ý podľa osvojených pravopisných pravidiel. Pri riešení úlohy si všímajú spoluhlásky, po ktorých dopĺňajú samohlásky, a využívajú svoje poznatky o tvrdých a mäkkých spoluhláskach. Po doplnení si vety navzájom skontrolujú a svoje riešenie zdôvodnia. Vysvetľujú, prečo doplnili práve i/í alebo y/ý, pričom sa opierajú o pravopisné pravidlá a jazykové poznatky. Následne vety nahlas prečítajú. Pri čítaní dbajú na správnu vetnú melódiu (intonáciu) a primeraný prednes podľa druhu vety. Žiaci si upevňujú správne písanie i/í a y/ý a zároveň sa učia svoje rozhodnutia zdôvodňovať a argumentovať.

Úloha 6
a) Žiaci vyfarbia jednotlivé plôšky so slovami podľa uvedeného návodu v úlohe. Opakujú si učivo o tvrdých a mäkkých spoluhláskach a vizuálne si uvedomujú ich výskytu v slovách.
b) V rámci tvorivého písania vymyslia a napíšu tri vety, ktoré na seba nadväzujú a v ktorých použijú dané slová. Vety musia spolu tvorivo súvisieť (príbeh, krátke rozprávanie, opis situácie). Po napísaní si ich prečítajú a skontrolujú, prípadné chyby opravia.

Úloha 7
Hra MINÚTKA
Žiaci sa rozdelia do skupín a zahrajú si hru podľa pokynov uvedených v zadaní úlohy. Učiteľ/-ka postupne zapisuje na tabuľu alebo ukazuje na kartičkách vybrané slabiky. Úlohou každej skupiny je počas jednej minúty vymyslieť a zapísať čo najviac slov, ktoré obsahujú danú slabiku. Po uplynutí časového limitu skupiny prečítajú svoje slová a spoločne skontrolujú ich správnosť. Vyhráva skupina, ktorá vytvorila najväčší počet správnych slov obsahujúcich zadanú slabiku. Hra hravou a súťaživou formou upevňuje poznatky o slabike a vedie žiakov k uvedomovaniu si slabikovej stavby slov. Zároveň podporuje spoluprácu v skupine, rýchle jazykové uvažovanie a aktívne využívanie slovnej zásoby.

Úlohy na strane podporujú záverečné opakovanie pravopisných a jazykových poznatkov, správne používanie i/í a y/ý po tvrdých a mäkkých spoluhláskach, rozlišovanie slabík, čítanie s porozumením, tvorbu viet a rozširovanie slovnej zásoby. Vedú k upevňovaniu pravopisných návykov, k uvedomovaniu si vzťahu medzi výslovnosťou a písanou podobou slov, k triedeniu slov podľa jazykových znakov a k praktickému využívaniu jazykových pravidiel v písomnom aj ústnom prejave. Prostredníctvom tvorby viet a práce so slovami podporujú tvorivé myslenie, jazykovú pohotovosť a schopnosť prepájať jednotlivé poznatky do súvislého prejavu. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie pravopisných javov, aplikovanie naučených pravidiel, triedenie slov podľa zadaných kritérií, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia, reflexia vlastných vedomostí a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť, pozornosť, tvorivosť a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, pravopisnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, logické uvažovanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom spolupráce pri skupinových aktivitách, rešpektovania pravidiel a rozvoja vytrvalosti pri riešení úloh.

Strana 60

Úloha 8
a) Žiaci prečítajú zadané slová a pomocou zvislých čiar ich rozdelia na slabiky. Následne určia počet slabík v každom slove a zapíšu ho do vyznačených plôšok. Pri práci si uvedomujú slabikovú stavbu slov. Po vyriešení úlohy slová prečítajú po slabikách a porovnajú počet slabík v jednotlivých slovách. Úloha upevňuje schopnosť rozdeľovať slová na slabiky a určovať ich počet, upevňuje fonematické uvedomovanie.
b) Po rozdelení slov na slabiky žiaci pozorujú, čo majú všetky slová spoločné. Zistia, že označujú rôzne druhy športových aktivít alebo športov. Do vyznačenej plôšky zapíšu spoločné pomenovanie – šport. Následne môžu pomenovať jednotlivé športy a porozprávať, ktoré z nich poznajú, vykonávajú alebo sledujú. Úloha rozvíja schopnosť vytvárať významové vzťahy medzi slovami a pracovať s nadradenými a podradenými slovami. Zároveň prepája jazykové učivo s témou zdravého životného štýlu a pohybu.

Bodka navedie žiakov na rozhovor o športovaní počas prázdnin a vo voľnom čase. Žiaci rozprávajú o športových aktivitách, ktorým sa venujú, ktoré radi sledujú alebo by ich chceli v budúcnosti vyskúšať. Delia sa o svoje skúsenosti, zážitky a názory. Navzájom sa počúvajú, reagujú na odpovede spolužiakov a porovnávajú svoje športové záujmy. Učiteľ/-ka vedie rozhovor tak, aby si žiaci uvedomili pozitívny význam pohybu a športu pre zdravý životný štýl. Žiaci zároveň premýšľajú o tom, ktoré vlastnosti šport rozvíja, napríklad vytrvalosť, zodpovednosť, disciplínu, férovosť či schopnosť spolupracovať v tíme. Úloha vytvára priestor na prirodzenú komunikáciu o blízkej a žiakom známej téme. Rozvíja schopnosť hovoriť o vlastných skúsenostiach, vyjadrovať názory a uvedomovať si význam zdravého životného štýlu.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže rozhovor rozšíriť o tému fair play, tímovej spolupráce a športového správania. Žiaci môžu uvádzať príklady situácií, keď niekomu pomohli, povzbudili spoluhráča alebo zažili radosť zo spoločného športovania. Vhodné je zdôrazniť, že šport nemusí byť len súťažný výkon, ale aj príjemný spôsob trávenia voľného času, oddychu a starostlivosti o vlastné zdravie. Po rozhovore môžu žiaci predstaviť svoje obľúbené športy tromi vetami: Ktorý je to šport? Prečo sa mi páči? Čo mi prináša? Následne môžu žiaci hlasovať, ktoré športy sú v triede najobľúbenejšie, a vytvoriť jednoduchý triedny prehľad športových záujmov.

Úloha 9
Žiaci prečítajú vetu. Správne vyplnia tabuľku. Vetu píšu po slovách, slová po slabikách a po písmenách. Číslami zapíšu počet slov, slabík a písmen vo vete. Opakujú si učivo o slabikách. Spoločne si skontrolujú vyriešenú úlohu.

Úloha 10
Žiaci dopĺňajú do slov chýbajúce dvojhlásky alebo časti slov ja/Ja, je, ju. Opakujú si správnu výslovnosť i pravopis dvojhlások. Po doplnení si vety skontrolujú a prečítajú ich so správnou výslovnosťou a intonáciou.

Úloha 11
Žiaci prečítajú text, ktorý obsahuje opis kukučkových hodín. Pri čítaní sa sústreďujú na informácie potrebné na správne vyriešenie úlohy. Vyhľadávajú dôležité údaje o vzhľade, farbách, tvaroch a jednotlivých častiach hodín. Na základe získaných informácií následne vyfarbia alebo dokreslia obrázok kukučkových hodín.
Pri práci sa opierajú o údaje uvedené v texte a snažia sa čo najpresnejšie preniesť opis do obrázkovej podoby. Po dokončení úlohy si riešenie skontrolujú. Porovnávajú obrázok s textom a overujú, či použili všetky dôležité informácie. Uvedomujú si význam pozorného čítania a presného porozumenia textu. Úloha prepája čítanie s porozumením s praktickou aplikáciou získaných informácií. Žiaci sa učia vyhľadávať podstatné údaje kľúčové slová v texte a využívať ich pri riešení úlohy– opise predmetu..

Úlohy na strane podporujú záverečné upevňovanie pravopisných a jazykových poznatkov, rozvíjanie čítania s porozumením, pravopisných zručností, slovnej zásoby a schopnosti pracovať s textom podľa pokynov. Vedú k správnemu deleniu slov na slabiky, určovaniu počtu slabík, slov a písmen vo vete, k aplikovaniu pravopisných pravidiel pri dopĺňaní slov a k prepájaniu jazykových poznatkov s praktickými situáciami. Prostredníctvom opisného textu o kukučkových hodinách podporujú schopnosť pozorne čítať, vyhľadávať informácie a prenášať ich do obrazového spracovania. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (analyzovanie jazykových javov, aplikovanie pravopisných pravidiel, porovnávanie, triedenie, počítanie jazykových jednotiek,

interpretácia textu, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, dôslednosť, vytrvalosť, samostatnosť, zodpovednosť, trpezlivosť a schopnosť systematicky pracovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, pravopisnú gramotnosť, matematickú gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, schopnosť pracovať s informáciami a riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém športových aktivít a zdravého životného štýlu počas prázdnin, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja vytrvalosti, zodpovednosti za vlastnú prácu a spolupráce pri spoločných aktivitách.

Strana 61

Úloha 12
a) Žiaci dopĺňajú krátku samohlásku e alebo ä do slov v zadaní na základe významu a pravopisného pravidla. Cieľom je uvedomiť si, kedy sa píše v slovách ä (po spoluhláskach b, p, m, v).
b) Žiaci následne vytvoria dve oznamovacie vety, v ktorých použijú doplnené slová. Vety napíšu, prečítajú ich a skontrolujú pravopis (môže aj v dvojici – vzájomná kontrola).
c) Napísané oznamovacie vety preformulujú do opytovacích, rozkazovacích a želacích. Spolužiaci určujú druh vety – vety sluchovo vnímajú a rozpoznávajú ich podľa intonácie a zámeru.

Žiaci prečítajú, čo sa ich pýta Otáznik. Porozprávajú o vlastnom výlete alebo výnimočnom zážitku spojenom s cestovaním, objavovaním alebo výletnou aktivitou, čím si zároveň uvedomujú štruktúru rozprávania a rozvíjajú schopnosť pútavo a zrozumiteľne vyjadrovať svoje myšlienky a zážitky.

Úloha 13
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
Pred podstatné mená dopíšu vhodné prídavné mená a vytvoria slovné spojenia tak, aby mali význam (napr. chutná desiata, starobylý hrad, veľký ruksak, strmý kopec, orientačná mapa).

Úloha 14
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Prezrú si obrázok. Do vyznačených plôšok napíšu zoznam šiestich vecí v abecednom poradí, ktoré sú vhodné na výlet. Každé slovo sa musí začínať iným písmenom (napr. baterka, deka, ďalekohľad, lupa, mapa, ruksak).
b) Vymyslia a napíšu krátky príbeh, v ktorom môžu použiť aj slovné spojenia úlohy 13. Pri písaní dodržujú časovú následnosť, ako sa príbeh mohol odohrávať. Napísané vety si skontrolujú a prečítajú ho spolužiakom. Opakujú a upevňujú si učivo, rozvíjajú tvorivé písanie.

Úlohy na strane podporujú záverečné upevňovanie poznatkov, rozvíjanie čítania s porozumením, pravopisných zručností, slovnej zásoby a písomného prejavu. Vedú k správnemu používaniu samohlások v slovách, k tvorbe oznamovacích, opytovacích, rozkazovacích a želacích viet, k rozlišovaniu významových vzťahov medzi slovami a k prepájaniu jazykových poznatkov s vlastnými skúsenosťami. Prostredníctvom tém výletu, cestovania a objavovania nových miest podporujú plánovanie, orientáciu v priestore a rozvoj rozprávačských schopností. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (aplikovanie pravopisných pravidiel, tvorba a úprava viet, plánovanie príbehu podľa časovej postupnosti, vyhľadávanie vhodných slovných spojení, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú samostatnosť, zodpovednosť, vytrvalosť, tvorivosť, zvedavosť, iniciatívnosť, schopnosť plánovať a organizovať vlastnú činnosť. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, pravopisnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, tvorivé myslenie a schopnosť riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom zdieľania vlastných zážitkov, spolupráce pri tvorbe úloh a rešpektovania názorov spolužiakov, so vzdelávacími oblasťami Človek a príroda a Človek a svet práce prostredníctvom tém výletov, orientácie v krajine, využívania mapy, prípravy na cestovanie a poznávania prírodného i kultúrneho prostredia.

Strana 62

Úloha 15
Žiaci si pozorne prezrú obrázok lupy a pozorujú jej jednotlivé časti, tvar, farbu a účel použitia. Na základe pozorovania vytvoria krátky opis predmetu. Pri tvorbe opisu sa riadia pomocnými otázkami uvedenými v zadaní úlohy. Po napísaní opisu si žiaci svoj text prečítajú, skontrolujú pravopis, správnosť viet a zrozumiteľnosť vyjadrenia. Následne svoj opis nahlas prečítajú spolužiakom. Úloha vedie žiakov k pozornému pozorovaniu predmetov a k tvorbe vecného opisu. Učia sa vyberať podstatné znaky predmetu a usporiadať ich do logického a zrozumiteľného textu.

Úloha 16
a) Žiaci doplnia do názvov živočíchov chýbajúce i alebo y, ý. Svoje riešenie zdôvodnia.
b) Prezrú si obrázky živočíchov a ku každému obrázku priradia správny opis, ktorý charakterizuje daného živočícha (napr. vzhľad, spôsob pohybu, typ potravy, prostredie, kde žije). Cieľom aktivity je rozvíjať čítanie s porozumením a schopnosť prepájať textovú informáciu s vizuálnym podnetom. Po vyriešení úlohy žiaci nahlas prečítajú jednotlivé opisy a zároveň pomenujú správne priradeného živočícha.

Úloha 17
Hra OBĽÚBENÁ HRAČKA
Cieľom hry je prehlbovať u žiakov komunikačné schopnosti, presne a výstižne sa vyjadrovať, vedieť pomenovať potrebné pojmy, ktoré charakterizujú opisovaný objekt. Aktívne a pozorne počúvať, schopnosť predstaviť si pojmy a slová, kresbou ich následne vyjadriť. Žiaci prečítajú zadanie hry a postupujú podľa uvedeného návodu.

Úloha 18
a) Žiaci prečítajú SMS správu zobrazenú v obrázku mobilného telefónu. Pri čítaní si všímajú slová, v ktorých chýbajú rozlišovacie znamienka. Doplnia ich podľa významu a osvojených pravopisných pravidiel správne do slov. Po vyriešení úlohy si správnosť riešenia skontrolujú a SMS správu prečítajú nahlas. Úloha vedie žiakov k uvedomeniu si významu rozlišovacích znamienok v slovenskom jazyku. Žiaci si precvičujú ich správne používanie a zároveň si uvedomujú, že nesprávny alebo chýbajúci zápis môže ovplyvniť porozumenie textu.
b) Po doplnení rozlišovacích znamienok SMS správu prepíšu. Po prepísaní si text ešte raz prečítajú a skontrolujú. Úloha prepája pravopisné vedomosti s písanou produkciou. Žiaci si upevňujú správne návyky pri písaní a uvedomujú si rozdiel medzi neformálnou elektronickou komunikáciou a spisovným písomným prejavom. Učia sa, že aj v digitálnom prostredí je dôležité vyjadrovať sa zrozumiteľne, vecne a primerane komunikačnej situácii.

Žiaci si uvedomujú, že mobilný telefón a textové správy patria medzi bežné prostriedky elektronickej komunikácie.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže so žiakmi diskutovať o tom, prečo sa v elektronickej komunikácii niekedy rozlišovacie znamienka vynechávajú a prečo je napriek tomu dôležité poznať a používať správny pravopis. Vhodné je upozorniť žiakov, že správne používanie mäkčeňov a dĺžňov zvyšuje zrozumiteľnosť textu a patrí ku kultivovanému písomnému prejavu. Diskusiu môže rozšíriť o využívanie rôznych spôsoboch elektronickej komunikácie (SMS, e-mail, chatové správy, videohovory). Žiaci porovnávajú ich využitie a premýšľajú o tom, kedy je vhodné použiť jednotlivé formy komunikácie. V rámci rozvoja digitálnej gramotnosti je vhodné viesť žiakov k tomu, aby si uvedomovali, že aj pri komunikácii prostredníctvom digitálnych technológií by mali používať slušný jazyk, rešpektovať komunikačné pravidlá a dbať na zrozumiteľnosť svojich správ.

Úlohy na strane podporujú záverečné upevňovanie poznatkov, čítanie s porozumením, prácu s informáciami v rôznych formách textu. Rozvíjajú schopnosť pozorovať predmety a presne ich opisovať, aplikovať pravopisné pravidlá pri písaní názvov živočíchov, prepájať informácie s obrazovým materiálom a správne používať diakritické znamienka v písomnej komunikácii. Vedú k rozlišovaniu podstatných znakov predmetov a živých organizmov, k rozvoju presného jazykového vyjadrovania a k uvedomovaniu si významu správneho písania

v každodennom živote. Prostredníctvom opisu lupy, práce so živočíchmi a SMS správy podporujú prepájanie jazykových poznatkov s praktickými situáciami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (pozorovanie, analyzovanie znakov predmetov a živočíchov, aplikovanie pravopisných pravidiel, vyhľadávanie informácií, porovnávanie, monitorovanie správnosti riešenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú pozornosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť, vytrvalosť, tvorivosť a schopnosť jasne a presne komunikovať. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, pravopisnú gramotnosť, prírodovednú gramotnosť, informačnú gramotnosť, digitálnu gramotnosť, vizuálnu gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, komunikačné kompetencie, kritické myslenie, schopnosť pracovať s informáciami a riešiť problémy. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a príroda prostredníctvom poznávania živočíchov, ich charakteristických znakov a vzťahov v prírodnom prostredí, so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom práce s informáciami, spracúvania správ v digitálnej forme a rozvoja presnosti pri prenose údajov, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja komunikačných zručností, spolupráce a rešpektu pri spoločných aktivitách, Strana zároveň podporuje rozvoj funkčnej a digitálnej gramotnosti tým, že vedie žiakov k správnemu používaniu písomnej komunikácie vrátane elektronických správ a k uvedomovaniu si významu presnosti a zrozumiteľnosti pri odovzdávaní informácií.

Strana 63

Úloha 19
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Vylúštia krížovku. Použijú v nej slová s de, te, ne, le, di, ti, ni, li. Slovo, ktoré tvorí tajničku, doplnia do vety (PRÁZDNINY). Vetu prečítajú.
b) Podľa zadania označia doplnené slová, v ktorých sa de, te, ne, le, di, ti, ni, li vyslovujú mäkko. Následne slová nahlas prečítajú so správnou výslovnosťou a zdôvodnia ich pravopis – t. j. prečo sa píšu bez mäkčeňa, ale vyslovujú sa mäkko. Cieľom je zopakovať jazykový jav, ktorý je pre mladších žiakov často intuitívny, ale dôležitý pre správne čítanie a neskôr aj pre správnu výslovnosť pri písaní a prezentovaní.

Úloha 20
Žiaci pracujú s vetami, ktoré nemajú interpunkčné znamienko. Na základe obsahu vety a toho, aký má hovoriaci zámer, doplnia na koniec vety bodku (.), otáznik (?) alebo výkričník (!). Po doplnení znamienok každú vetu prečítajú nahlas so správnou intonáciou. Úloha prepája gramatické učivo o druhoch viet (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, zvolacie) s rečovou praxou – správna intonácia, hlasový prejav a porozumenie obsahu.

Úloha 21
Žiaci pracujú vo dvojiciach/v skupinách. Kooperujú, navzájom diskutujú, aktívne sa počúvajú, radia si, rešpektujú sa. Uplatňujú komunikačné zvyklosti, prostriedky a pravidlá.
a) Napíšu desať slov, ktoré sa im vybavia v mysli, keď počujú slovo prázdniny. Môžu to byť konkrétne veci, miesta, činnosti, osoby alebo pocity. Cieľom je aktivovať pamäťové stopy a asociácie spojené s letným obdobím oddychu.
b) Vysvetlia súvis napísaných slov so slovom prázdniny a vysvetlia, prečo si vybrali dané slová, aký je ich súvis s prázdninami a aké osobné spomienky alebo predstavy sa im s nimi spájajú. Následne diskutujú so spolužiakmi o význame slov a o tom, čo pre nich znamenajú prázdniny.

Úloha 22
PÍŠ PODĽA DIKTOVANIA.
Úloha je zameraná na písanú produkciu a slúži na upevňovanie a praktické uplatňovanie osvojených pravopisných vedomostí a zručností. Žiaci pri písaní podľa diktovania aktívne využívajú poznatky získané v predchádzajúcich úlohách a tematických celkoch. Precvičujú si správny zápis slov, viet, používanie veľkých začiatočných písmen, interpunkčných znamienok a ďalších pravopisných javov primeraných svojmu veku. Pri diktovaní sa rozvíja schopnosť sústredene počúvať, porozumieť počutému textu a previesť ho do písomnej podoby. Žiaci si precvičujú fonematický pravopis (správne zachytávanie počutých hlások a slov), sémantický pravopis (uvedomovanie si významu slov a viet) aj interpunkčný pravopis (správne používanie interpunkčných znamienok). Diktát patrí medzi dôležité nástroje rozvoja jazykovej gramotnosti. Žiaci si prostredníctvom neho upevňujú vzťah medzi hovorenou a písanou podobou jazyka, rozvíjajú pozornosť, sluchové vnímanie a schopnosť pracovať s informáciami v reálnom čase. Zároveň sa učia niesť primeranú zodpovednosť za vlastný pisateľský výkon a kontrolovať svoju prácu. Text použitý v úlohe možno využiť ako diktát, no ponúka aj ďalšie formy práce, ktoré podrobne rozpisujeme v teoretickej časti MK na s. 10 – 11. Žiaci so ŠVVP môžu písať každé druhé slovo/každú druhú vetu, prípadne vypracujú pravopisné cvičenie vo forme doplňovačky, ktorá sa nachádza v Bodkinom doplnkovom zošite na strane 32. Táto forma im uľahčí spracovanie diktátu a zároveň im umožní pracovať v súlade s ich individuálnymi potrebami a tempom.

Naša poznámka: Dôležitou súčasťou práce s diktátom je aj následná analýza chýb. Žiaci by mali mať možnosť pochopiť príčinu chyby a naučiť sa spôsob, ako sa jej v budúcnosti vyhnúť. Odporúčame uprednostňovať formatívny prístup k hodnoteniu. Pozornosť je vhodné zamerať nielen na výsledok, ale aj na pokrok žiaka, jeho snahu, využívanie stratégií a schopnosť opravovať vlastné chyby. Dôležité je primerane oceniť jeho úsilie a mieru samostatnosti pri práci.

Ako sa ti darilo?
Ilustrácia troch kamarátov, ktorí držia v rukách hviezdičky, slúži ako pomôcka na sebahodnotenie žiakov. Každý žiak si podľa vlastného uváženia vyfarbí taký počet hviezdičiek, ktorý najlepšie vyjadruje, ako sa mu darilo pri riešení úloh, zvládaní výziev a osvojovaní nových vedomostí a zručností v tejto kapitole. Sebahodnotenie vedie žiakov k zamysleniu sa nad vlastným učením, nad tým, čo sa im podarilo, čo bolo pre nich náročné a v čom sa zlepšili. Učia sa pravdivo posudzovať svoju prácu a výsledky, uvedomovať si vlastný pokrok a pomenovávať emócie, ktoré pri učení zažívajú. Môžu hovoriť o radosti, spokojnosti, hrdosti na dobre vykonanú prácu, ale aj o sklamaní či neistote, ak sa im niečo nepodarilo podľa predstáv.
Aktivita podporuje rozvoj pozitívneho vzťahu k učeniu a pomáha žiakom pochopiť, že chyba alebo neúspech sú prirodzenou súčasťou učenia. Vedie ich k vytrvalosti, snahe prekonávať prekážky a hľadať spôsoby, ako sa zlepšovať. Sebahodnotenie je dôležitou súčasťou formatívneho hodnotenia. Pomáha žiakom uvedomovať si vlastný pokrok, rozvíjať zodpovednosť za učenie a budovať zdravé sebavedomie. Žiaci sa učia hodnotiť nielen výsledok svojej práce, ale aj vynaložené úsilie, snahu a vytrvalosť.

Naša poznámka: Učiteľ/-ka môže vhodnými otázkami zisťovať, čo žiakom pri učení najviac vyhovuje, čo im robí problémy a čo ich posúva vpred. Napr. Čo ti pri učení najviac vyhovuje? Pri ktorej aktivite si sa najviac naučil/-a? Ktorý spôsob učenia je pre teba najlepší? Čo ti išlo najlepšie? Čo bolo pre teba najťažšie? Čo by si navrhol/navrhla zmeniť, upraviť alebo doplniť, aby sa ti ľahšie učilo? Čo by ti pomohlo, aby ťa učenie viac bavilo? Odpovede žiakov môžu byť pre učiteľa/učiteľku cenným diagnostickým nástrojom. Poskytujú informácie o učebných preferenciách žiakov, ich motivácii, prežívaní úspechu a náročnosti jednotlivých aktivít. Učiteľ/-ka ich môže využiť pri plánovaní ďalšieho vyučovania, diferenciácii úloh a vytváraní podporného prostredia pre učenie.
Na podporu sebahodnotenia a zhodnotenia vlastnej práce žiakov môže využiť aktivitu Kufor úspechov: Žiaci stoja alebo sedia v kruhu. Každý povie jednu vec, ktorú sa v tejto kapitole naučil, a jednu vec, ktorú by sa chcel ešte naučiť alebo zlepšiť. Pomyselne ju vloží do „kufra úspechov“. Aktivita podporuje sebareflexiu, pozitívne vnímanie vlastného pokroku a uvedomenie si, že učenie je proces, v ktorom sa neustále posúvame vpred.

Úlohy na strane podporujú záverečné upevňovanie poznatkov, rozvíjanie čítania s porozumením, slovnej zásoby, pravopisných zručností a schopnosti tvorivo pracovať s jazykom. Vedú k aplikovaniu naučených jazykových pravidiel. Prostredníctvom tém letných prázdnin podporujú schopnosť prepájať jazykové učivo s vlastnými skúsenosťami, plánmi a očakávaniami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (vyhľadávanie jazykových súvislostí, aplikovanie pravopisných pravidiel, analyzovanie významu viet, kontrola správnosti riešení, reflexia vlastných vedomostí, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, samostatnosť, zodpovednosť, tvorivosť, zvedavosť, pozitívny vzťah k učeniu a schopnosť hodnotiť vlastný pokrok. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, pravopisnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, komunikačné kompetencie, logické uvažovanie. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom reflexie vlastného úsilia, rozvoja spolupráce pri skupinových aktivitách a budovania pozitívneho vzťahu k učeniu, a so vzdelávacou oblasťou Zdravie a pohyb prostredníctvom tém aktívneho trávenia voľného času, športovania, pohybu a zdravého životného štýlu počas prázdnin. Strana zároveň podporuje rozvoj funkčnej gramotnosti tým, že vedie žiakov k samostatnému využívaniu získaných jazykových vedomostí pri riešení rozmanitých úloh a k uvedomovaniu si vlastného pokroku na konci školského roka.

Strana 64
DOMČEK VEDOMOSTÍ

Strana s ilustráciou domčeka predstavuje vizuálne prehľadné zhrnutie kľúčových jazykových pojmov, s ktorými sa žiaci oboznámili počas 2. polroka. Domček slúži ako symbolické znázornenie budovania vedomostí – od základov až po strechu. Jednotlivé poschodia predstavujú oblasti učiva, ktoré si žiaci postupne osvojovali a na ktoré nadväzovali ďalšie poznatky. Žiaci dopĺňajú do jednotlivých častí domčeka jazykové pojmy, ktoré sa počas polroka naučili. Úlohu môžu riešiť priebežne počas školského polroka po prebratí jednotlivých tematických celkov alebo komplexne na konci polroka ako súčasť opakovania a systematizácie učiva. Domček pomáha žiakom uvedomiť si, koľko nových poznatkov počas polroka získali, podporuje rozvoj metakognície – prehľad o tom, čo sa naučili, zodpovednosť za vlastné učenie, budovanie pozitívneho vzťahu k učeniu a jazyku. Vizuálne usporiadanie podporuje prehľadnosť učiva a vytvára medzi jednotlivými pojmami logické súvislosti. Žiaci si tak budujú vlastnú „mapu vedomostí“, ku ktorej sa môžu opakovane vracať.

Naša poznámka: Úlohu možno vhodne rozšíriť aj o reflexiu vlastného učenia, ktorá vedie žiakov k uvedomovaniu si vlastných silných stránok, pokrokov a oblastí, v ktorých sa chcú ešte zlepšiť. Po vyplnení domčeka môžu žiaci premýšľať nad tým, ktoré pojmy som si zapamätali najľahšie, ktoré učivo ich bavilo najviac, čo im išlo počas polroka najlepšie, ktoré pojmy alebo úlohy by som si chceli ešte precvičiť, na čo som pri svojom učení hrdí. Svoje odpovede môžu vyjadriť ústne, písomne alebo prostredníctvom jednoduchých symbolov, ktoré doplnia k jednotlivým pojmom v domčeku. Takáto reflexia podporuje sebapoznanie a sebareflexiu, schopnosť hodnotiť vlastné učenie, zodpovednosť za vlastný pokrok, motiváciu k ďalšiemu učeniu. Domček zároveň predstavuje krásny symbol školy ako miesta rastu, objavovania a získavania nových vedomostí. Rovnako ako sa dom stavia postupne od základov až po strechu, aj jazykové poznatky sa budujú krok za krokom. Každý nový pojem, pravidlo či zručnosť tvorí jeden z pomyselných stavebných kameňov, na ktorých žiaci ďalej stavajú svoje vedomosti.

Úlohy na strane predstavujú záverečné systematizačné opakovanie učiva druhého polroka a podporujú upevňovanie poznatkov o vete, slabike, jednoslabičných a viacslabičných slovách, krátkych a dlhých slabikách, tvrdých a mäkkých spoluhláskach, dvojhláskach a pravopise i/y po tvrdých spoluhláskach. Vedú k zovšeobecňovaniu získaných vedomostí, k prepájaniu jednotlivých jazykových javov do uceleného systému a k uvedomovaniu si základných pravidiel slovenského jazyka. Prostredníctvom graficky spracovaného „domčeka vedomostí“ podporujú prehľadné usporiadanie informácií, orientáciu v učive a vytváranie vzájomných súvislostí medzi poznatkami. Pri ich riešení sa uplatňujú metakognitívne procesy (rekapitulácia učiva, systematizácia poznatkov, vyhľadávanie súvislostí, porovnávanie, zovšeobecňovanie pravidiel, monitorovanie vlastného porozumenia, sebakorekcia a sebahodnotenie). Posilňujú sa charakterové kvality, ako sú vytrvalosť, dôslednosť, zodpovednosť, samostatnosť, systematickosť, pozornosť a schopnosť reflektovať vlastné učenie. Úlohy rozvíjajú jazykovú a komunikačnú gramotnosť, čitateľskú gramotnosť, pravopisnú gramotnosť, osobnostnú a sociálnu gramotnosť a prierezové gramotnosti, najmä gramotnosť v oblasti učenia sa, kritické myslenie, logické uvažovanie, schopnosť organizovať poznatky a efektívne sa učiť. Úlohy sa prepájajú so vzdelávacou oblasťou Matematika a informatika prostredníctvom systematizácie informácií, práce s kategóriami, tvorby mentálnych schém a rozvoja algoritmického myslenia, so vzdelávacou oblasťou Človek a spoločnosť prostredníctvom rozvoja zodpovednosti za vlastné učenie, sebareflexie a vytrvalosti pri dosahovaní cieľov, a so všetkými vzdelávacími oblasťami, s ktorými sa jazykové učivo počas školského roka prepájalo. Strana zároveň podporuje uvedomenie si vlastného pokroku a vedie žiakov k tomu, aby si osvojili schopnosť usporiadať a zhrnúť nadobudnuté vedomosti ako základ pre ďalšie vzdelávanie v treťom ročníku.